

1,2. 2022

ФАХОВА

ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА

**ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ
ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ
ОСВІТИ НА ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАКАЗ

07.03.2022 № 235

ПРО ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ, ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Ураховуючи Закон України від 24 лютого 2022 року № 2102-IX "Про затвердження Указу Президента України "Про введення воєнного стану в Україні", яким затверджено Указ Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 "Про введення воєнного стану в Україні", відповідно до частини четвертої статті 34 Закону України "Про вищу освіту", частини п'ятої статті 35 Закону України "Про фахову передвищу освіту", пункту 8 Положення про Міністерство освіти і науки України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року № 630, **НАКАЗУЮ:**

1. Керівникам закладів фахової передвищої, вищої освіти:

1) вжити заходів щодо забезпечення захисту учасників освітнього процесу, працівників і майна закладів освіти;

2) у разі потреби здійснити евакуацію учасників освітнього процесу та працівників до безпечного місця;

3) підготувати інформацію щодо закладів фахової передвищої, вищої освіти (далі – ЗФПО, ЗВО відповідно), які не перебувають у зонах проведення активних бойових дій або в безпосередній близькості від них (Вінницька, Волинська, Івано-Франківська, Закарпатська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області) про можливості та вже виконану роботу стосовно:

- прийому та забезпечення евакуйованих здобувачів фахової передвищої, вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників, персоналу та членів їх сімей з інших ЗФПО та ЗВО, які цього потребують – кількість місць;

- наявних можливостей ЗФПО та ЗВО (передусім, електронних: освітні платформи, LMS-системи, апаратні комплекси, серверні потужності тощо) для відновлення освітнього процесу для своїх та евакуйованих учасників освітнього процесу у змішаній (очно-дистанційній) або дистанційній формі;

- проведення електронної реєстрації заяв від учасників освітнього процесу та персоналу ЗФПО та ЗВО, які можуть евакуюватись до цих закладів;

- прийому адміністрацій інших ЗФПО та ЗВО, які цього потребують, та забезпечення спільного адміністрування освітнього процесу;

- проведення аналізу, за якими освітніми програмами, спеціальностями, галузями знань можливе поєднання освітнього процесу різних ЗФПО та ЗВО;

- забезпечення роботи адміністрацій евакуйованих ЗФПО та ЗВО при організації освітнього процесу в такому форматі;

4) інформацію, зазначену у пункті 3, надіслати у довільному вигляді на електронні адреси: zvomon@gmail.com (заклади вищої освіти), zfomon@gmail.com (заклади фахової передвищої освіти);

5) забезпечити особливі умови навчання (встановлення індивідуального графіка навчання, надання академічної відпустки тощо) для тих здобувачів освіти, які перебувають в лавах ЗСУ або у підрозділах територіальної оборони, займаються волонтерською діяльністю;

6) внести зміни до затвердженого ЗФПО та ЗВО графіка освітнього процесу з урахуванням поточних змін.

2. Директорату фахової передвищої, вищої освіти (Шаров О.) забезпечити збір та узагальнення інформації, надати план подальших дій.

3. Контроль за виконанням цього наказу покласти на першого заступника Міністра Вітренка А.

Міністр

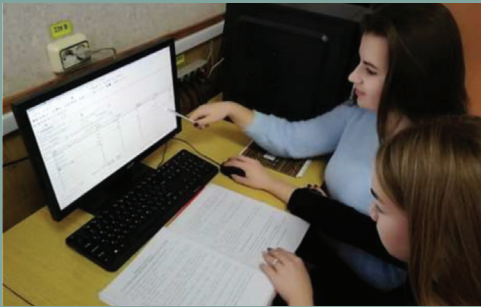
С. Шкарлет

<http://www.mon.gov.ua>

ФАХОВА ПЕРЕДВИЩА ОСВІТА

Видається щоквартально

№ 1,2 2022

На обкладинці:

**"МИ ВІРИМО У ЩАСЛИВЕ
МАЙБУТНЄ"**

робота Анастасії Шмигельської,

Вишнянський коледж

Львівського НАУ

Фахове методичне об'єднання

Положення про Фахове методичне об'єднання працівників закладів фахової передвищої освіти

4

Конкурс! Конкурс! Конкурс!

Олена Ігнатенко

Електронні освітні ресурси у професійній діяльності педагога

6

Актуально

Тетяна Тимченко

І цілого світу замало: у чому цінність міжнародного співробітництва в освітньому процесі

10

Розвиток професійної компетентності педагога

Галина Кендзерська, Наталія Дубас

Педагогічна майстерність викладача

13

Юлія Зоріна

Педагогічне читання – одна із продуктивних форм методичної роботи в закладах ФПО

16

Олена Ладика, Марина Пасько

Наставництво в закладах фахової передвищої освіти

19

Освітній процес

Тетяна Свириденко, Олена Грущинська

Інноваційна спрямованість процесу конструювання навчального заняття

24

Ольга Свирида

Використання Case-технологій для формування професійної компетентності фахівців

28

Інна Кваснюк, Ольга Дмитрик

Сучасні стратегії формування україномовної особистості

35

Олена Гончаренко, Денис Русаков

Комунікативна активність як одна зі складових ефективної діяльності закладу ФПО

38

Тетяна Присяжна

Професійно орієнтоване викладання фізики у Вінницькому транспортному фаховому коледжі

44

Олексій Бондаренко

Використання коуч-технологій під час лекційних занять у закладах фахової передвищої освіти

47

Людмила Аблесімова

Активні методи контролю знань студентів ЗФПО під час вивчення інженерної графіки

51

Ірина Сидорчук, Євгенія Тодоріко, Лариса Макрушина

Досвід використання комплексного курсового проекту як засобу реалізації особистісно орієнтованого навчання

55

Цифрова освіта

Тетяна Лінецька

У концентричних колах цифрового світу освіта – попереду

58

Надія Іщук

Використання сучасних інноваційних технологій для формування комунікативної компетентності студентів на заняттях англійської мови

60

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Засновник:

Державна установа
"Науково-методичний центр
вищої та фахової
передвищої освіти"

Редакційна колегія:

Тетяна Іщенко – голова
Валерій Булгаков
Світлана Жуковська
Володимир Калущка
Станіслав Ніколаєнко
Анатолій Похресник
Володимир Стасюк
Микола Хоменко
Олег Шаров

Редакція:

Світлана Жуковська – головний редактор
Ніна Цибенко,
Ольга Гетья – літературні редактори

Видання зареєстровано в Міністерстві юстиції України.
Свідоцтво КВ №24178-14018Р
від 04.11.2019 року

Верстка та дизайн

Людмила Шишкіна

Адреса редакції:

м. Київ, вул. Смілянська, 11

e-mail: osvitatk@ukr.net
www.osvitafp.com

Видавництво Науково-методичного центру
Свідоцтво ДК №1310
03151, м. Київ
вул. Смілянська, 11

Замовити журнал можна на сайтах:
www.osvitafp.com
www.nmcbook.com.ua

Наклад 1000

Відповідальність за зміст публікацій та достовірність інформації несуть автори.

Редакція залишає за собою право скорочувати авторські матеріали та вносити в них правки.

Наталія Коваленко, Надія Українцева, Тетяна Семенова Застосування візуалізації під час виконання та захисту дипломного проекту	64
Наталія Глушковська Практичний тренінг як засіб формування професійних та загальних компетентностей майбутніх фахівців	67
Інна Бондарчук, Надія Корнієнко, Ірина Олійник Використання "хмарних технологій" на тягових підстанціях	72
Едуард Волошко Інноваційні технології навчання в організації позааудиторної самостійної роботи студентів закладів вищої освіти	75
Аліса Улинець, Зореслава Маргітич, Наталія Крижанівська Застосування цифрових інструментів середовища Google Workspace у освітньому процесі ВСП "Мукачівський фаховий коледж НУБіП України"	79

Дуальна освіта

О. Фоміна Дуальна освіта в Україні	82
--	----

Дистанційна освіта

Наталія Кепенач, Тетяна Дзямко, Степанія Полюга Особливості вивчення хімії в умовах дистанційного навчання	84
Валентина Назарова Змішане навчання як основа формування ІКТ-компетентності педагога	87
Сергій Косовський Використання онлайн-сервісу MENTIMETER для створення опитувань і швидкого зворотного зв'язку	89
Олеся Комаричко, Ірина Максимів Світ вже не буде таким, як раніше...	92
Віктор Гусєв, Руслан Левківський, Андрій Кулінч Досвід підготовки фахівців морської галузі в умовах пандемії	94
Світлана Бісік Змішане навчання під час вивчення правових дисциплін	98

Педагогічна рада

Олена Погребняк, Тетяна Гибало Засідання педагогічної ради – ток-шоу "Без табу"	101
---	-----

Великі українці

Ірина Васьків Одна мета – два життя...	105
--	-----

Мови світу

Наталія Леськова, Володимир Калайда Найпоширеніші мови світу	108
--	-----

Психологічні аспекти

Марія Олексієвець Психологія педагогічної взаємодії «викладач – студент»	110
Наталія Олійник Психологічні особливості міжособистісних взаємин із однолітками в студентській групі	112

Музейна справа

Ірина Кузьменко, Тетяна Хищенко Проект «Музей коледжу» як форма виховної роботи	114
---	-----

Шляхи здоров'язбереження

Олена Бойко Заклади "здорового харчування" – черговий тренд в ресторанному господарстві	117
Світлана Ющук, Руслан Ющук Тимбілдинг як мотиваційний інструмент на заняттях фізичної культури	120
Тетяна Панасенко Вплив рухової активності на здоров'я підростаючого покоління	123

ПОГОДЖЕНО
Координатор Сектору
фахової передвищої освіти
Науково-методичної ради МОН
«19» квітня 2022 р.

СХВАЛЕНО
Науково-методичною радою
ДУ «Науково-методичний центр
Протокол № 2 від 21 лютого 2022 р.

ПОЛОЖЕННЯ

ПРО ФАХОВЕ МЕТОДИЧНЕ ОБ'ЄДНАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

1. Загальні положення

1.1. Фахове методичне об'єднання працівників закладів фахової передвищої освіти (далі – ФМО) – це добровільне об'єднання викладачів, що здійснюють підготовку фахівців освітньо-професійного ступеня “фаховий молодший бакалавр” з певної (споріднених) спеціальності/освітньо-професійної програми (програм).

1.2. У своїй діяльності ФМО керується законами України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту», наказами центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки України та іншими нормативно-правовими актами, цим Положенням.

1.3. ФМО утворюються при Державній установі «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» (далі – Науково-методичний центр ВФПО).

Діяльність ФМО є однією з форм спільної участі на добровільних засадах представників закладів фахової передвищої освіти та працівників Науково-методичного центру ВФПО у науково-методичному забезпеченні та поширенні кращої практики комплексного методичного забезпечення освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти за різними формами здобуття освіти.

2. Основні завдання ФМО

2.1. Надання пропозицій щодо вдосконалення змісту підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня “фаховий молодший бакалавр” за спеціальністю/освітньо-професійною програмою, впровадження інновацій, педагогічних новацій і технологій в освітній процес.

2.2. Організація підготовки та участь у розробленні орієнтовних освітньо-професійних програм, навчальних планів, програм навчальних дисциплін у тому числі практичного навчання за спеціальністю/освітньо-професійною програмою.

2.3. Моніторинг навчально-методичного забезпечення спеціальності/освітньо-професійної програми та визначення потреби закладів фахової передвищої освіти у підручниках, навчальних посібниках, іншій навчально-методичній літературі у тому числі електронних засобах навчання.

2.4. Надання пропозицій щодо створення авторських колективів та організація підготовки підручників і навчальних посібників, електронних засобів навчання. Експертна оцінка та підготовка висновків щодо якості розробленого матеріалу, доцільності його запровадження в освітній процес.

2.5. Вивчення та поширення кращої практики підготовки фахівців у вітчизняних та зарубіжних закладах освіти за спеціальністю/освітньо-професійною програмою у тому числі за дуальною формою здобуття освіти.

2.6. Розроблення навчально-методичного забезпечення практичної підготовки здобувачів освіти у тому числі за різними формами здобуття освіти.

2.7. Надання консультативної допомоги з організаційно-методичного забезпечення підготовки фахівців освітньо-професійного ступеня "фаховий молодший бакалавр" за спеціальністю/освітньо-професійною програмою, впровадження нових технологій і методів навчання, інноваційних освітніх та інформаційних технологій.

2.8. Надання пропозицій щодо визнання результатів навчання здобутих у неформальній та/або інформальній освіті.

3. Структура і організація роботи ФМО

3.1. ФМО формуються за спеціальностями/освітньо-професійними програмами та в окремих випадках допускається створення ФМО за спорідненими спеціальностями/галузями знань.

3.2. Персональний склад ФМО формується за пропозицією закладів фахової передвищої освіти з числа педагогічних працівників, які мають досвід викладання та створення методичних матеріалів за спеціальністю/освітньо-професійною програмою. До складу ФМО можуть входити представники роботодавців та їх об'єднань.

3.3. Кількісний склад ФМО не може перевищувати десять осіб.

3.4. Персональний склад ФМО погоджується Науково-методичною радою Науково-методичного центру ВФПО на строк до трьох років з можливістю його перезатвердження.

3.5. З числа членів ФМО обираються голова, заступник голови та секретар.

3.6. Координацію діяльності ФМО здійснює Науково-методичний центр ВФПО.

3.7. Організаційною формою роботи ФМО є засідання, яке може проводитися дистанційно з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.

3.8. Засідання ФМО скликаються для вироблення та планування напрямів навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, підведення підсумків роботи та вирішення перспективних завдань щодо комплексного методичного забезпечення підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, але не менше двох разів на рік. За необхідності скликаються оперативні засідання ФМО протягом року.

3.9. Засідання ФМО скликає голова, а у разі його відсутності – заступник голови.

3.10. Засідання ФМО є правомочним у разі участі не менше двох третин кількісного складу.

3.11. Рішення ФМО є чинними за умови схвалення більшістю голосів учасників засідання.

3.12. Засідання ФМО оформлюється протоколом.

ОСВІТНІЙ РЕСУРС
«МЕДІАТЕКА ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ»
NMSBOOK.COM.UA

Шановні викладачі та студенти!
Електронний освітній ресурс
«МЕДІАТЕКА ЕЛЕКТРОННИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ»
nmsbook.com.ua відновив роботу
в повному обсязі!

Крім електронних підручників та посібників, відеокурсів та навчальних відеофільмів, електронних програмно-методичних комплексів у категорії «Підручники і посібники PDF» ми почали розміщувати посібники нового покоління, які готували декілька років.

Посібники нового покоління – невеликі за обсягом, повнокольорові, з цікавим дизайном та оригінальною версткою, містять QR-коди, у які згенеровано додаткову освітню інформацію: відеоролики, фотографії, малюнки, гіф-анімації, інструкції, практичні роботи тощо.

Будемо раді, якщо засоби навчання, які створює колектив Науково-методичного центру вищої та фахової передвищої освіти у тандемі з науково-педагогічними та педагогічними працівниками, допоможуть вам у професійній діяльності та сприятимуть підвищенню якості освіти в Україні!

ЕЛЕКТРОННІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Олена Ігнатенко,
методистка Науково-методичного центру
вищої та фахової передвищої освіти

Анотація. У 2021 році було вперше оголошено Всеукраїнський конкурс серед закладів фахової передвищої освіти «Електронні освітні ресурси у професійній діяльності педагога» у двох номінаціях «Електронний підручник, електронний навчальний посібник» та «Відкритий онлайн-курс».

Abstract. In 2021, the All-Ukrainian competition among institutions of professional pre-higher education "Electronic educational resources in the professional activity of the teacher", in two nominations "Electronic textbook, electronic tutorial" and "Open online course" was announced for the first time.

На розсуд експертної конкурсної комісії було представлено 61 конкурсну роботу представників з 39 закладів освіти України у html-форматі та шаблоні, розробленому Науково-методичним центром ВФПО і запропонованому педагогам для використання; файли для автоматичного завантаження формату EXE; у форматі 3D-книги з активними посиланнями на зовнішні джерела, з відеофрагментами; у форматі Microsoft PDF, Microsoft PowerPoint, Microsoft Word, з зовнішніми посиланнями, внутрішньою навігацією, з інтегрованими відеофрагментами, анімаціями; повноцінні сайти викладача, у складі яких є відкриті онлайн-курси з дисциплін, тощо.

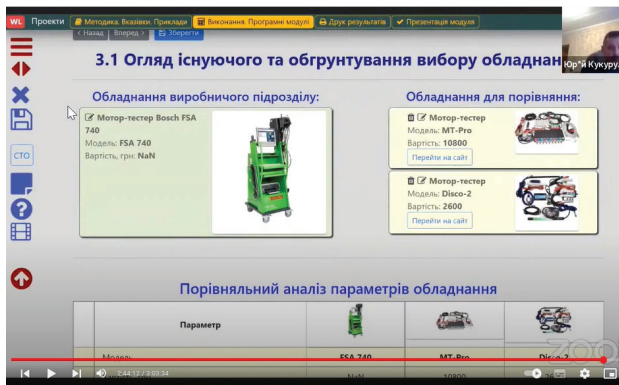
Але були і роботи, які склалися з автономних файлів у форматі Microsoft Word, але, на жаль, ніяким чином не зв'язані між собою навігацією і які не забезпечували інтерактивної взаємодії. Такого типу роботи розцінюються як електронні версії підручників чи навчальних посібників, вони були оцінені експертною конкурсною комісією, але не отримали високих балів.

Також під час експертної оцінки з деякими роботами виникали проблеми у процесі відкриття, тобто доступу до освітніх матеріалів. Надійшли роботи, для доступу до яких потрібно було ре-

єструватися на порталі, на якому розміщений електронний освітній ресурс, це вдавалося не з першої спроби.

Тому кредо Науково-методичного центру ВФПО – простота у використанні і загальнодоступність електронного освітнього ресурсу. Адже всі ми знаємо, що ускладнений процес доступу до інформації в інтернеті дратує і у більшості випадків користувач залишає ресурс, не дійшовши до мети.

У процесі прийому конкурсних матеріалів стало зрозумілим, що не всі педагоги чітко розуміють поняття «електронний освітній ресурс», «електронний підручник», «електронний навчальний посібник» тощо. Науково-методичним центром ВФПО розроблено і запропоновано для використання педагогічними працівниками та розміщено у загальному доступі на порталі дистанційного навчання <https://kursik.com.ua> масовий відкритий онлайн-курс «Проектування та створення електронних підручників і посібників», і саме на цьому курсі розкрито їхні відмінності. У Положенні про електронні освітні ресурси (Наказ 01.10.2012 № 1060, у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 29 травня 2019 року № 749) вказано, що «під електронним

освітнім ресурсом (далі – ЕОР) розуміють засоби навчання на цифрових носіях будь-якого типу або розміщені в інформаційно-телекомунікаційних системах, які відтворюються за допомогою електронних технічних засобів і застосовуються в освітньому процесі.

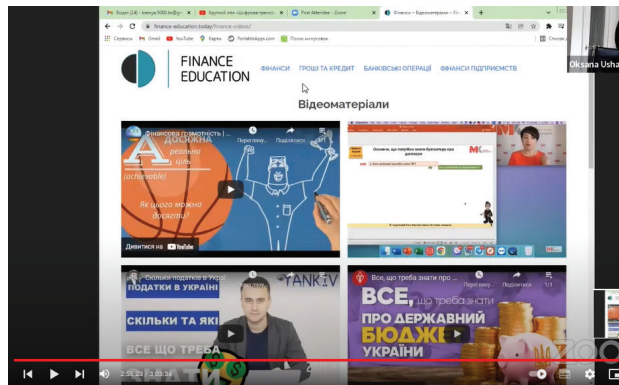
До основних видів ЕОР належать:

- електронний підручник – електронне навчальне видання із систематизованим викладом навчального матеріалу, що відповідає освітній програмі, містить цифрові об'єкти різних форматів та забезпечує інтерактивну взаємодію;
- електронний навчальний посібник – електронне навчальне видання, що доповнює або частково (повністю) замінює підручник;
- електронна версія друкованого видання – електронне видання, що відтворює друковане видання, зберігаючи розміщення на сторінці тексту ілюстрацій, посилань, приміток тощо;
- електронна хрестоматія, електронне видання – електронний довідник – електронний лабораторний практикум, електронний освітній ігровий ресурс, електронний робочий зошит, електронний словник, електронні дидактичні демонстраційні матеріали – електронні методичні рекомендації».

За підсумками Всеукраїнського конкурсу серед закладів фахової передвищої освіти «Електронні освітні ресурси у професійній діяльності педагога», який покликаний активізувати використання педагогічними працівниками інформаційно-комунікаційних технологій і електронних освітніх ресурсів як невід'ємної частини їх навчально-методичної роботи,

3 лютого 2022 року відбувся круглий стіл «Цифрова трансформація освіти: стан, проблеми, перспективи».

Спікерами круглого столу були представники установ, які щодня працюють над створенням, удосконаленням, апробацією і науково-методичною експертизою засобів навчання і навчального обладнання: Тетяна Іщенко, к. п. н., професор, директор Державної установи «На-

уково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти», Ольга Пінчук, к. п. н., старший науковий співробітник, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту цифровізації освіти НАПН України, Світлана Жуківська, к. п. н., завідувач лабораторії цифрових та медіатехнологій в освіті Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти», Олена Ігнатенко, методист лабораторії цифрових та медіатехнологій в освіті Державної установи «Науково-методичний центр вищої та фахової передвищої освіти» та Анастасія Сичова, керівник компанії UGEN (UkrainianGeneration). Саме вона оголосила переможців конкурсу:

Номінація 1

«Електронний підручник, електронний навчальний посібник»:

1 місце – Юрій Кукурудзяк, Відокремлений структурний підрозділ «Вінницький фаховий коледж Національного університету харчових технологій», електронний посібник «Інтерактивне програмне середовище «Worklab-Auto»;

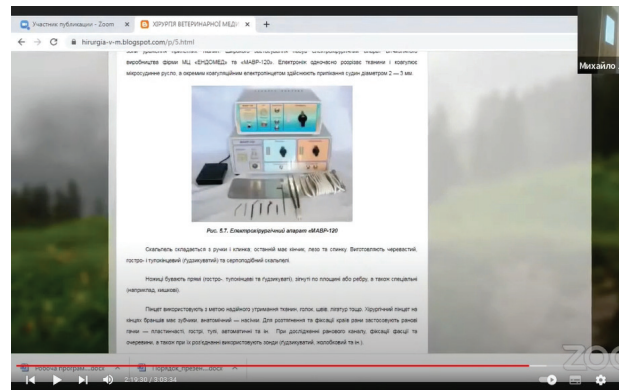
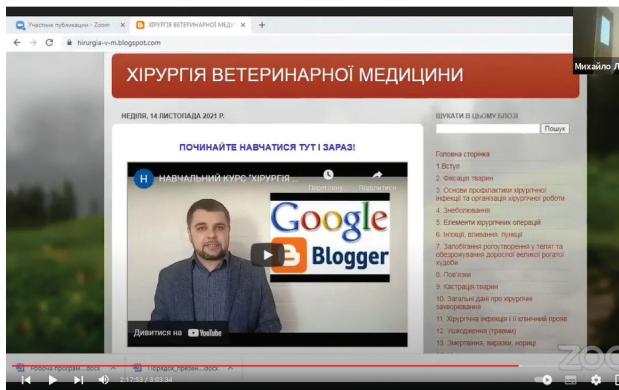
2 місце – Людмила Євтушенко, Наталія Корнійчук, Мирогощанський аграрний фаховий коледж, електронний підручник «Англійська мова за професійним спрямуванням»;

3 місце – Тетяна Дідковська, Юлія Мозгова, Відокремлений структурний підрозділ «Маслівський аграрний фаховий коледж ім. П.Х. Гаркавого Білоцерківського національного аграрного університету», електронний підручник «Діловодство».

Номінація 2 «Відкритий онлайн-курс»:

1 місце – Оксана Ушакова, Відокремлений структурний підрозділ «Рівненський технічний фаховий коледж Національного університету водного господарства та природокористування», відкритий онлайн-курс «Фінанси», «Гроші та кредит», «Банківські операції», «Фінанси підприємств»;

2 місце – Михайло Литвиненко, Відокремлений структурний підрозділ «Хомуцький фахо-

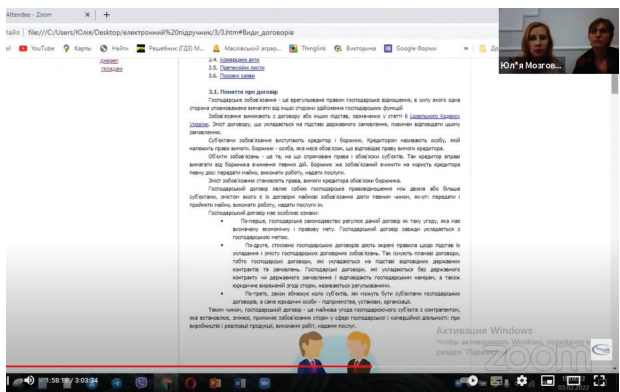
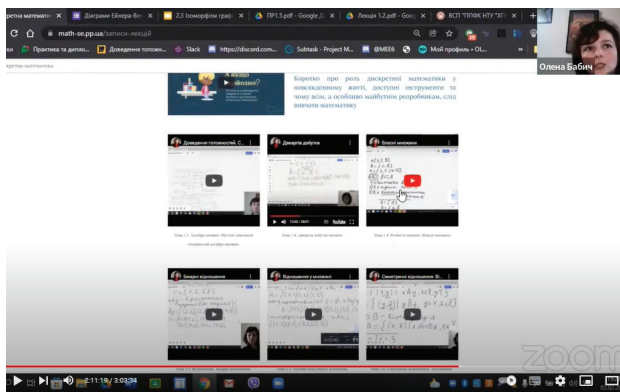
вий коледж Полтавського державного аграрного університету», відкритий онлайн-курс «Хірургія ветеринарної медицини»;

3 місце – Олена Бабич, Відокремлений структурний підрозділ «Полтавський політехнічний фаховий коледж Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», навчально-методичний комплекс «Дискретна математика»; Галина Охотник, Придніпровський державний металургійний коледж, електронний ресурс «Фізика і астрономія».

Переможці конкурсу презентували свої напрацювання у рамках круглого столу, а експертною конкурсною комісією було оголошено ТОП-20 кращих робіт за версією Всеукраїнського конкурсу серед закладів фахової передвищої освіти «Електронні освітні ресурси у професійній діяльності педагога» – 2021:

- **Горб Ігор Володимирович, Артеменко Володимир Михайлович**, ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж ПДАУ», електронний посібник «Універсальна графічна система Компас-3Д»;
- **Дідковська Тетяна Андріївна, Мозгова Юлія Сергіївна**, ВСП «Маслівський аграрний фаховий коледж ім. П.Х. Гаркавого БНАУ», електронний підручник «Діловодство»;
- **Євтушенко Людмила Ростиславівна, Корнійчук Наталія Михайлівна**, Мирогощанський аграрний фаховий коледж, електронний підручник «Англійська мова за професійним спрямуванням»;
- **Кукурудзяк Юрій Юрійович**, ВСП «Вінницький фаховий коледж Національного університету харчових технологій», електронний посібник «Інтерактивне програмне середовище «Worklab-Auto»;
- **Сонько Людмила Сергіївна**, Одеський морехідний коледж рибної промисловості ім. Олексія Соляника, електронний посібник та друкований повнокольоровий навчальний посібник (програмно-методичний комплекс) «Культурологія. Історія світової та української культури»;

- **Ходосова Наталія Василівна**, ВСП «Хорольський агропромисловий фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету», електронний посібник «Основи енергозбереження»;
- **Даль Наталя Валентинівна**, ВСП «Ірпінський фаховий коледж НУБіП України», електронний посібник «Вища математика»;
- **Колодич Юлія Миколаївна**, Рівненський фаховий коледж економіки та бізнесу, програмний засіб навчального призначення «Покоївка»;
- **Кукушкін Дмитро Володимирович, Колеснікова Вікторія Вікторівна**, ВСП «Северодонецький політехнічний фаховий коледж Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля», електронний посібник «Основи маркетингу»;
- **Невмержицький Олександр Петрович**, Коростишівський педагогічний фаховий коледж імені І.Я. Франка, навчальний посібник «Креслення»;
- **Ухман Ростислав Васильович**, ВСП «Бережанський фаховий коледж НУБіП України», електронний навчальний посібник «Методичні вказівки та завдання до виконання віртуальних лабораторних робіт з фізики»;
- **Бабич Олена Володимирівна**, ВСП «Полтавський політехнічний фаховий коледж Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», навчально-методичний комплекс «Дискретна математика»;
- **Комелькова Олена Сергіївна**, ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж НУВГП», відкритий онлайн-курс «Теплогенеруючі установки та тепlopостачання»;
- **Литвиненко Ірина Олексіївна**, ВСП «Хомуцький фаховий коледж Полтавського державного університету», відкритий онлайн-курс «Фармакологія з рецептурою»;
- **Литвиненко Михайло Олександрович**, ВСП «Хомуцький фаховий коледж Полтавського державного аграрного університету», відкритий онлайн-курс «Хірургія ветеринарної ме-

дицини»;

- **Ушакова Оксана Анатоліївна**, ВСП «Рівненський технічний фаховий коледж Національного університету водного господарства та природокористування», відкритий онлайн-курс «Фінанси», «Гроші та кредит», «Банківські операції», «Фінанси підприємств»;
- **Охотник Галина Григорівна**, Придніпровський державний металургійний коледж, електронний ресурс «Фізика і астрономія»;
- **Романів Микола Миколайович**, Калуський політехнічний коледж, авторський YouTube-канал «Механіка по-українськи»;
- **Данилова Зоя Олександрівна, Ковальська Ольга Миколаївна**, Дніпровський державний коледж технологій та дизайну, відкритий онлайн-курс «Композиція костюма»;
- **Цяпута Володимир Мирославович**, Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу Уманського національного університету садівництва, відкритий онлайн-курс «Електротехніка», «Електрообладнання».

Також Науково-методичним центром ВФПО за впровадження інноваційних технологій в освітній процес, творчий підхід, креативність відзначено Миколу Романіва, викладача Калуського політехнічного коледжу, за створення авторського YouTube-каналу «Механіка по-українськи» та Людмилу Сонько, представницю Одеського морехідного коледжу рибної промисловості ім. Олексія Соляника, за створення електронного посібника та друкованого повнокольорового навчального посібника (програмно-методичного

комплексу) «Культурологія. Історія світової та української культури».

Після завершення конкурсу експертна конкурсна комісія дійшла висновку, що потрібно розширювати діапазон номінацій, зокрема виявили потребу у номінації «Авторський YouTube-канал». Цей вид подачі освітніх матеріалів викладачами України в умовах пандемії і потреби у дистанційному навчанні зараз стрімко набирає обертів, і ми сподіваємося, що у 2023 році зможемо представити на розсуд педагогічних колективів ще більше авторських, неординарних, сусперактуальних напрацювань.

Висловлюємо вдячність усім учасникам конкурсу за креативні роботи, інноваційний та творчий підхід до створення електронних освітніх ресурсів. Вітаємо переможців, які надіслали на конкурс авторські, унікальні, апробовані та впроваджені у освітній процес роботи.

ТОП-20 кращих робіт Всеукраїнського конкурсу серед закладів фахової передвищої освіти «Електронні освітні ресурси у професійній діяльності педагога – 2021» доступні для ознайомлення у Медіатеці електронних засобів навчання <https://nmcbook.com.ua>.

Відеозапис круглого столу «Цифрова трансформація освіти: стан, проблеми, перспективи» доступний для перегляду за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=7Peb3pniNAQ&list=PLdvDZjFfp4hJ2OGs4SwP0NtXgo-K-qdQ6&index=6&t=7098s>

І ЦІЛОГО СВІТУ ЗАМАЛО: У ЧОМУ ЦІННІСТЬ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Тетяна Тимченко,
директорка Кам'янського фахового
медичного коледжу

Анотація. У статті розкривається актуальність глобалізації та інтернаціоналізації медичної освіти та розглянуті шляхи розвитку і розширення міжнародного партнерства у Кам'янському фаховому медичному коледжі.

Abstract. The article reveals the relevance of globalization and internationalization of medical education and discusses ways to develop and expand international partnerships in Kamyanka Professional Medical College.

Наука як процес – це відкритий Космос. Бо тільки беззаперечний простір свободи пошуку і спілкування з однодумцями, обмін ідеями і результатом роботи є умовою цивілізаційних проривів, змін, що об'єднують, гуманізують, а не сіють ворожнечу. Для медичної освіти інтернаціоналізація особливо необхідна: людство об'єднано загрозами через пандемії, хвороби цивілізації тощо. Саме інтеграція міжнародних компонентів в освітню, науково-дослідну роботу, громадську діяльність закладів вищої освіти надає надзвичайні інструменти сучасності в освітній простір через відкриті інформаційні можливості співробітництва.

Міжнародне співробітництво відкриває нові перспективи та можливості реалізації якості освітньої діяльності: розширення кордонів співробітництва; інформаційно-рекламну діяльність закладу в забезпеченні інтеграційних процесів; пропагування вагомих досягнень закладу; використання сучасних технологій профорієнтаційної роботи; проведення спільних онлайн-лекцій, вебінарів, науково-практичних конференцій, майстер-класів та круглих столів.

Інтернаціоналізація вищої освіти сприяє зростанню числа студентів, викладачів і дослідників, що беруть участь у програмах академічної мо-

більності, та кількості спільних або подвійних дипломів; збільшенню числа курсів і кваліфікацій, які зосереджуються на міжнародних темах, та транскордонного постачання академічних програм; приділенню більшої уваги розробленню міжнародних/міжкультурних і глобальних компетентностей; посиленню інтересу до міжнародних тем і спільних досліджень; стимулюванню залучення іноземних студентів; розширенню партнерства (отриманню грантів і програм обміну, проведенню спільних проєктів і наукових досліджень, реалізації стажування, навчання та працевлаштування); створенню нових національних, регіональних, міжнародних організацій, державних політик і програм підтримки академічної мобільності та інших ініціатив щодо інтернаціоналізації.

Кам'янський фаховий медичний коледж на шляху розвитку міжнародного співробітництва та прагне, щоб інтернаціоналізація стала невід'ємною складовою діяльності закладу за основними напрямками: вивчення і використання міжнародного досвіду; організація і реалізація спільних міжнародних науково-дослідних проєктів, видавничої і консультативної діяльності та гуманітарно-культурного співробітництва.

Коледж співпрацює з 6 міжнародними партнерами та з 20 вітчизняними закладами вищої освіти.

Під гаслом «Врятуємо життя разом!» студенти та викладачі нашого коледжу організували проведення науково-практичної онлайн-конференції з міжнародною участю «COVID-19: заходи та методи безпеки сьогодення». У роботі конференції брали участь здобувачі освіти, науковці, академічні партнери зі Львова, Дніпра, Харкова, Кам'янського фахового медичного коледжу, Польщі; учасники з Ізраїлю, Камеруну, Словаччини, Ірландії, Узбекистану та Індії.

Педагогічний колектив коледжу з метою співпраці у напрямі наукової, навчальної, культурної та організаційної діяльності зустрівся онлайн з колективами Колегіума Мазовія інноваційного університету та Університету економіки в Бидгощі (Польща) і ознайомився з європейською та польською системами вищої освіти. В подальшому окремі викладачі пройшли міжнародне стажування (дистанційний онлайн-курс партнерських навчальних закладів) в Університеті економіки в Бидгощі (Польща) в межах міжнародної мобільності за темою «Європейська та польська системи вищої освіти: практика, досвід, інноваційні методи навчання» та отримали сертифікати.

Польські колеги запросили здобувачів освіти нашого коледжу до участі у Міжнародній практичній конференції студентських наукових гуртків «Роль медсестри та акушерки у протидії хворобам цивілізації». До складу наукового комітету конференції увійшла директор Кам'янського фахового медичного коледжу Тетяна Тимченко. Здобувачі освіти науково-дослідного гуртка внутрішньої медицини представили результати наукової роботи, яку вони досліджували два роки, вивчаючи ризики розвитку серцево-судинних ускладнень у хворих на гіпертонічну хворобу II - III стадій. У межах міжнародної співпраці з робочим візитом у коледж завітала Тетяна Андрухів, заступниця ректора зі справ з іноземцями Колегіуму Мазовія (Польща), подякувала за співпрацю і вручила сертифікати учасникам конференції.

Щорічно здобувачі освіти коледжу беруть участь у Міжнародних медичних конгресах студентів та молодих вчених у м. Тернопіль на базі Державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського у форматі «Діалог молодих дослідників». У збірниках тез надруковані результати науково-дослідних робіт здобувачів освіти, що проводилися під керівництвом досвідчених викладачів – науковців та практиків. Для багатьох студентів – це перші, але такі вагомі задля професійного та особистісного компетентісного

зростання, наукові кроки.

За участь у міжнародних науково-практичних конференціях здобувачі освіти та викладачі коледжу мають безліч сертифікатів.

До Дня Європи в Україні студенти підготували та провели захід-мандрівку «Подорож країнами Європи». Здобувачі освіти подорожували найкрасивішими місцями Великобританії, по замках та фортецях Німеччини, познайомилися з традиціями Норвегії та Іспанії, насолоджувалися піснями М. Кабальє та Е. Піаф, зазирнули у французькі будинки моди.

Здобувач освіти ОПП Лікувальна справа Петро Голуб отримав I місце на творчому професійно орієнтованому конкурсі «Моя професія – маркетолог 21 століття» в рамках проєкту Університету імені Альфреда Нобеля серед студентської молоді. Конкурс надав можливість нашому студенту спробувати себе в іншій сфері діяльності і пов'язати її з медициною.

Викладачі відділення стоматології ортопедичної були запрошені на симпозіум імплантологів у місті Дніпро, що об'єднав лекторів світового рівня: провідних стоматологів Італії, Румунії та Іспанії і талановитих імплантологів з усієї України. У зустрічі брали участь і випускники Кам'янського фахового медичного коледжу, якими ми дуже пишаємося:

▼ **Неженцев Євген**, лікар-стоматолог, хірург, ортопед, голова АІУ Дніпро, засновник «Стоматологічна практика Неженцева» – модератор міжнародних заходів, спікер мотиваційних лекцій для здобувачів освіти ОПП Стоматологія ортопедична;

▼ **Костиря Дмитро**, стоматолог-ортопед, засновник SDA Clinic (Studio of Dental Architecture);

▼ **Чуйко Влад**, представник офіційного дилера Amel medical group.

Зустріч пройшла успішно та завершилася урочистим врученням учасникам симпозіуму сертифікатів.

Здобувачі освіти коледжу брали участь у Міжнародному конкурсі наукових робіт «Science without borders», який був організований Міжнародним центром «VISTAPLUS» (м. Вільнюс, Литва) і проводився з метою популяризації науково-дослідницької діяльності в студентському середовищі, щоб розвивати інтерес студентів до дослідницької роботи і стимулювати їх до продовження наукової діяльності. А викладачі брали участь у Міжнародному конкурсі «Педагогічна творчість», мета якого знайти талановитих педагогів, що невпинно працюють та навчають підрастаюче покоління і які заслуговують на визнання. І студенти, і викладачі коледжу поділилися

своїми незвичайними роботами і навчально-методичними розробками. Переможців обирало міжнародне журі, що складалося з видатних професійних педагогів, які мають високий рівень знань і досвід у викладанні.

Представники коледжу також брали участь як спостерігачі у III Всеукраїнському зимовому чемпіонаті «Кременецькі медичні ралі–2018» з міжнародною участю бригад екстреної медичної допомоги з України, Польщі, Литви та Ізраїлю і отримали неоцінений досвід для організації і проведення в подальшому подібних змагань на базі нашого коледжу.

Сфера медицини та здоров'я завжди викликає зацікавлення в абітурієнтів, а фахівці медичної галузі високо цінуються на світовому ринку праці. Тому цікава була зустріч з представниками німецької бізнес-делегації, що завітала до Дніпра за ініціативи Дніпропетровської та Магдебурзької торгово-промислових палат. Працівники ТОВ «Турбота про людей похилого віку Хуманас» поділилися досвідом амбулаторного догляду та супроводом літніх людей, медики Геліос клінік Єріхвер Ланд ознайомили з досвідом успішного лікування і профілактики багатьох захворювань, працівники ТОВ «Центр допомоги дітям та підліткам Грос Бьорнеке» поділилися своїми напрацюваннями щодо надання соціальних послуг у сфері виховання, консультування дітей, підлітків та їхніх батьків. Співпраця з представниками подібних компаній надає можливість здобувачам освіти проходити стажування в закордонних закладах та вивчати іноземні мови.

Щоб вивчати і використовувати передовий міжнародний досвід в медичній практиці, співпрацювати у спільних наукових дослідженнях, впроваджувати ефективні світові методи лікування, обмінюватися освітніми науковими медичними досягненнями, необхідно опанувати іноземні мови і застосовувати сучасні інноваційні форми освіти та залучати до їх вивчення всіх учасників освітнього процесу.

Для якісного викладання англійської мови викладачі коледжу постійно вдосконалюють свої вміння завдяки стажуванню та програмам професійного розвитку. Наші здобувачі освіти під керівництвом кваліфікованих викладачів беруть

участь у різноманітних конкурсах з англійської мови, телемостах, конференціях, заходах, олімпіадах тощо. На сайті коледжу розміщені посилання щодо безкоштовного вивчення англійської мови.

Окремі викладачі підвищили свою кваліфікацію з циклу «Інноваційні форми сучасної освіти з використанням платформ Zoom та Moodle» та пройшли міжнародне стажування (вебінар), організований Науково-дослідним інститутом Люблінського науково-технологічного парку та IESF Міжнародною фундацією науковців та освітян, що надає їм можливість впроваджувати в освітній процес інноваційні методи та технології навчання.

Колектив співпрацює та підтримує тісний зв'язок з колишніми співробітниками та випускниками коледжу, що працюють за кордоном, з метою розширення зовнішньої представленості нашого закладу. Ми пишаємося нашими колегами та їхніми досягненнями. До прикладу, Лариса Кравцова, випускниця коледжу, викладач сестринської справи, визнана кращою медичною сестрою і занесена до Книги Всесвітньої організації лідерів охорони здоров'я у 2016–2017 рр. (США).

Ми у постійному пошуку шляхів розвитку і розширення міжнародного партнерства і тому ще багато планів на майбутнє.

Резюме. Інтернаціоналізація – це насправді перспектива формування нової генерації молодих вчених на засадах незалежності від політичних впливів та ідеологій. Інтелектуальна незалежність, партнерська діяльність та взаємовплив культур є умовою цього процесу. Саме так сформуються надсучасні стосунки між молоддю – людяність, не зіткнення протиріч, а переплетення ідей, доповнення та творчий розвиток в науковій діяльності студентської спільноти. Тільки так викристалізуються зерна мудрості навіть у зовсім ще юних науковців через усвідомлення того, що всі ми люди єдиного дому – планети Земля. Це не гучне гасло, а мудрість давніх філософів, до яких варто дослухатись: «Поміж мудрих немає чужинців».

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

Галина Кендзерська,
Наталія Дубас,
ЗФПО «Київський фаховий медичний
коледж ім. П.І. Гаврося»

Анотація. Майстерність – найвищий рівень педагогічної діяльності, прояв творчої активності особистості педагога. Саме тому викладач мусить постійно перебувати в пошуках нових ефективних методів підтримки мотивації студентів, вдосконалюючи свою педагогічну майстерність. У своєму становленні вона проходить декілька послідовних етапів, переходячи з одного рівня на якісно новий рівень. Викладач досягає високих результатів професійної діяльності, володіє індивідуальним стилем роботи, реалізує свій творчий потенціал за рахунок знання психології студентів і умілого конструювання педагогічного процесу.

Abstract: Skill is the highest level of pedagogical activity, manifestation of creative activity of the teacher's personality. That is why the teacher must constantly be in search of new effective methods to support the motivation of students, improving his pedagogical skills.

In its formation, it goes through several successive stages, moving from one level to a qualitatively new level. The teacher achieves high results of professional activity, has an individual style of work, realizes his creative potential through knowledge of the psychology of students and the skillful design of the pedagogical process.

**Навчання – це не просто
передача інформації, знань,
а складні людські взаємини.**

В.О.Сухомлинський

Основна проблема, яка часто постає перед викладачами – брак зацікавленості та певна пасивність студентів, слабка мотивація до навчання. Саме тому викладач мусить постійно перебувати в пошуках нових ефективних методів підтримки мотивації студентів, вдосконалюючи свою педагогічну майстерність.

Питання педагогічної майстерності завжди було предметом уваги багатьох видатних вітчизняних та зарубіжних педагогів і психологів. Макаренко А.С. вважав, що секрет педагогічної майстерності полягає в знанні особливостей педагогічного процесу, умінні його побудувати і надати йому руху. Оволодіння педагогічною майстерністю доступне кожному педагогу, якщо він працює над собою, оскільки основою її формування є, перш за все, практичний досвід. «Виховуючи інших, ми виховуємо, перш за все, і самих себе», – писав А.Н. Острогорський.

Викладач досягає високих результатів професійної діяльності, володіє індивідуальним стилем роботи, реалізує свій творчий потенціал за рахунок знання психології студентів і умілого конструювання педагогічного процесу. Суть майстерності – в особистості викладача, в його позиції, здатності проявляти творчу ініціативу.

Педагогічна майстерність – це, насамперед, висока культура організаторської, управлінської, виховної, трудової, ігрової діяльності викладача, наділеного якостями творчої особистості, що дозволяє вирішувати всі питання навчально-виховної роботи разом зі студентами в умовах співдружності та співтворчості, враховуючи інтереси і рівень вихованості кожного, а також індивідуальні та психологічні особливості кожного студента. Критеріями педагогічної майстерності педагога виступають такі ознаки його діяльності, як гуманність, науковість, педагогічна доцільність, результативність, демократичність, творчість, оригінальність тощо. Вона ґрунтується на високому фаховому рівні педагога, його загальній культурі та педагогічному досвіді.

Майстерність – найвищий рівень педагогічної діяльності, прояв творчої активності особистості

Мал. 1. Структура педагогічної майстерності викладача

педагога. У своєму становленні вона проходить декілька послідовних етапів, переходячи з одного рівня на якісно новий рівень. Майстерність також полягає в здатності та вмінні зазирнути в себе, оцінити свої дії, стосунки з людьми, пізнати свій внутрішній світ, зрозуміти себе і разом з цим – в умінні бачити і розуміти те, як до тебе ставляться інші люди, як вони тебе розуміють.

Елементарний рівень майстерності характеризується наявністю тільки окремих професійно значущих якостей. На цьому рівні педагог, як правило, спирається на досвід викладачів навчального закладу або на спеціальну літературу. Звичайно на елементарному рівні педагог володіє предметом викладання, але йому не вистачає спрямованості на розвиток студентів, техніки організації діалогу. При цьому продуктивність роботи низька.

Базовий рівень – викладач вже володіє основами педагогічної майстерності: гуманістичною спрямованістю, побудовою відносин зі студентами і колегами на позитивній основі. Ним засвоєний предмет викладання і методично правильно будується навчальний процес.

Досконалий рівень – характерні чітка спрямованість дій викладача, їх висока якість, співпраця у спілкуванні, планування і організація діяльності на тривалий час з метою розвитку особистості, самокритичне ставлення до власного досвіду, самовизначення позитивних і негативних сторін у своїй педагогічній діяльності.

Творчий рівень є найвищим у педагогічній майстерності. Викладач ініціативно і творчо підходить до професійної діяльності, є генератором ідей. Він здатний відходити від традиційних схем, швидко вирішувати проблемні ситуації. Його діяльність відрізняється оригінальністю прийомів взаємодії з опорою на рефлексію. Крім цього, такий викладач уміє загострити увагу студентів на головному. На цьому етапі яскраво виявляється індивідуальний стиль діяльності.

Таким чином, педагогічна майстерність – це сукупність певних якостей особистості, обумовлених психолого-педагогічною підготовкою і здатністю оптимально вирішувати педагогічні завдання.

Педагогічна майстерність викладача є багатомірним поняттям, яке має певну структуру і включає наступні компоненти, наведені на малюнку 1.

Компоненти педагогічної майстерності викладача:

- професійна компетентність – знання педагогіки, психології, форм і методів навчання і виховання, змісту навчального предмета та індивідуальних особливостей студента; уміння спілкуватися, дохідливо викладати навчальний матеріал, використовувати наочні посібники і технічні засоби навчання, зацікавлювати і підтримувати увагу, аналізувати та оцінювати знання та вміння студентів, володіти комп'ютером та впроваджувати інноваційні інтерактивні технології;
- особисті якості – науковий світогляд, висока моральність, широкий кругозір та ерудиція, духовна культура, оптимізм, емоційна стійкість, витримка, наполегливість, співчуття, терплячість і доброзичливість;
- педагогічна техніка – комплекс умінь та навичок, що дають змогу досягнути оптимальних результатів у навчанні та вихованні студентів (міміка, жести, техніка мовлення, техніка педагогічного спілкування, вміння контролювати власні емоції, настрої тощо);
- педагогічний такт – уміння обирати відповідний тон і стиль спілкування із студентами;
- педагогічна творчість – заснована на повноті інформації, науковому прогнозі, умінні педагога кожного разу по-новому й ефективно застосовувати в освітньо-виховному процесі різні комбінації форм і методів педагогічного впливу. Розмаїття педагогічних ситуацій, виникнення проблем, прагнення підійти до їх вирішення не-

стандартно на основі своєї уяви обумовлюють педагогічну творчість. Робота «за шаблоном» значно збіднює педагогічний процес і негативно впливає на авторитет педагога;

- гуманістична спрямованість – одна з визначальних характеристик майстерності. Спрямованість – це прагнення особистості до певного роду занять, що базується на стійкому інтересі до нього. Основою її є ідеали, інтереси, ціннісні орієнтації. Гуманістична спрямованість – це спрямованість на особистість іншої людини, утвердження духовних цінностей, моральних норм поведінки і відносин тощо;

- культура мовлення – майстерне володіння словом, уміння точно, доступно, емоційно, образно висловлювати свої думки, оскільки всі педагогічні задуми, цілі та завдання реалізуються в педагогічній взаємодії – спілкуванні зі студентами;

- педагогічні здібності – це особливі якості особистості викладача, що виявляються в схильності до роботи зі студентами та зумовлюють успішність педагогічної діяльності.

Одним із найголовніших аспектів педагогічної майстерності викладача є професійно-педагогічне спілкування, в якому органічно поєднуються елементи предметно орієнтованого, особистісно орієнтованого та соціально орієнтованого спілкування.

Мистецтво спілкування тісно переплітається з технологією навчання, організацією роботи студентів, але в будь-якій педагогічній технології головним є студент. Реалізуючи ту чи іншу технологію, не слід забувати про індивідуальні особливості особистості студентів. Викладачу потрібно знати, як можуть поводитися студенти різного типу темпераменту. Тому потрібно починати з вивчення індивідуальних особливостей, що допоможе знайти індивідуальний підхід до кожного студента, зрозуміти його поведінку і його можливості. Кожен темперамент має свої плюси і мінуси, і до представників кожного темпераменту педагог повинен знайти свій підхід, виходячи з визначених психологічних принципів:

«Ні хвилини спокою» – такий принцип підходу до холерика, що спирається на використання його плюсів – енергійності, захопленості, пристрасності, рухливості, цілеспрямованості, і нейтралізацію мінусів – запальності, невитриманості, конфліктності. Холерик увесь час має бути

чимось зайнятий.

«Довіряй, але перевіряй» – це вже підхід до сангвініка, що має плюси: життєрадісність, захопленість, чуйність, товарищескість і мінуси: схильність до зазнайства, легкомудство, поверховість, ненадійність. Мила людина сангвінік завжди обіцяє, але далеко не завжди виконує обіцяне, тому потрібно проконтролювати, чи виконав він свою обіцянку.

«Не квап» – таким повинен бути підхід до флегматика, що має плюси: стійкість, активність, терплячість, надійність і, звичайно, мінуси: повільність, байдужість, сухість, «товстошкірність». Головне – флегматик не може працювати в дефіциті часу, йому потрібний індивідуальний темп, тому його не потрібно підганяти, він сам розраховує час і зробить справу.

«Не нашкод» – це девіз роботи з меланхоліками, що також має свої плюси: висока чутливість, м'якість, людяність, доброзичливість, здатність до співчуття і, звичайно ж, мінуси: низька працездатність, поміркованість, замкнутість, сором'язливість. Педагогу категорично заборонено кричати, давати різкі і тверді вказівки, тому що такий студент дуже чутливий до слів, інтонації.

Головними завданнями викладача є правильна постановка освітнього процесу, налагодження колегіальної та дружньої атмосфери в колективі, моніторинг процесу виконання задачі кожним зі студентів, врахування особливостей кожного учасника, загострення уваги там, де це необхідно, пояснення складних моментів, передача досвіду, раціональна перевірка знань тощо. Взаємодія у студентських групах є одним з найважливіших аспектів, що впливає на успіхи в процесі навчання. Сюди можна віднести взаємодію одне з одним, взаємодію з джерелами інформації і викладачем. Саме тому в сучасних закладах освіти більшість процесу навчання зводиться до колективного вирішення поставленої задачі. Основний принцип сучасної інтерактивної підготовки: безпосередня участь кожного студента в процесі заняття, що зобов'язує викладача зробити кожного з них активним шукачем шляхів і засобів розв'язання тієї чи іншої проблеми.

Педагогічна майстерність – це високе мистецтво навчання і виховання, що потребує постійного удосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зязюн І.А. Педагогічна майстерність / І.А. Зязюн. – Київ : Вища школа, 1997. – С. 30–49.
2. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.Л. Ортинський. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 472 с.
3. Сучасні форми методичної роботи з підвищення педагогічної майстерності викладачів в університеті [Електронний ресурс] / О.М. Обривкіна.
Режим доступу: [//www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_ppf/2010.../10oom.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_ppf/2010.../10oom.pdf).
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М.М.Фіцула. – Київ : Академвидав, 2006. – 352 с.

ПЕДАГОГІЧНІ ЧИТАННЯ – ОДНА ІЗ ПРОДУКТИВНИХ ФОРМ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДАХ ФПО

Юлія Зоріна,
канд. філол. наук,
методистка Вінницького технічного
фахового коледжу

Анотація. Статтю присвячено одній із нетрадиційних форм методичної роботи – Педагогічним читанням у вигляді майстер-класів. Завдяки використанню цієї форми роботи викладачі коледжу підвищують професійну компетентність і методичну майстерність; у колективі формується новий тип педагога – педагог-новатор, справжній фахівець.

Abstract: The article is devoted to one of the non-traditional forms of methodical work – Pedagogical reading in the form of master classes. Through the use of this form of work, college teachers increase professional competence and methodological skills; a new type of teacher is formed in the team – a teacher-innovator, a real specialist.

Національна доктрина розвитку передбачає модернізацію освіти, її стратегічне реформування та розвиток, прямо вказує на доступність якісної освіти для всіх громадян, як пріоритетне завдання освітньої галузі.

Методична робота – цілісна система дій та заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації, професійної майстерності кожного педагогічного працівника, розвиток творчого потенціалу всього педагогічного колективу окремого закладу освіти, досягнення позитивних результатів навчально-виховного процесу [1].

Метою методичної роботи є підвищення професійної компетентності та методичної майстерності викладача, що, в свою чергу, спонукає кожного з них до роботи над удосконаленням свого фахового рівня, сприяє взаємному збагаченню членів педагогічного колективу творчими знахідками, дає можливість молодому викладачу вчитися педагогічній майстерності у старших і більш досвідчених колег, забезпечує підтримання у педагогічному колективі духу творчості, прагнення до пошуку [1].

Завдання методичної роботи – підвищення науково-методичного рівня викладача: підго-

товка до засвоєння ним змісту нових програм і технологій їх реалізації; постійне ознайомлення з досягненнями психолого-педагогічних дисциплін і методик викладання; вивчення та втілення в практику передового педагогічного досвіду; творче використання перевірених рекомендацій: збагачення новими, прогресивними, досконалими методами й засобами навчання; постійне вдосконалення навичок самостійної роботи; надання кваліфікованої допомоги як з питань теорії, так і практичної діяльності; обмін досвідом; популяризації кращих здобутків педагогічної діяльності; підвищення результативності педагогічної праці. Одним із завдань методичної роботи на сучасному етапі, який пов'язаний із пандемією COVID-19 та переходом на дистанційні форми роботи, залишається активізація творчих здібностей педагогів. Творчий характер закладений у самій суті професії педагога. Його дії не копіюють попередні, динамізм освітнього процесу в цей період вимагає оптимального рішення в кожному конкретному випадку. До творчості спонукає викладача і сьогоднішній студент – розвинена і нестандартна особистість, вимоглива до свого наставника. Отже, нині необхідно

Враховуючи все сказане вище, хочемо зазначити, що у Вінницькому технічному фаховому коледжі для розвитку педагога-інноватора традиційною формою роботи у міжквестаційний період була, є і залишається участь у Педагогічних читаннях різноманітної тематики, які щорічно проводимо в коледжі під час зимових канікул студентів на теми: Технології застосування інтерактивних методів навчання в навчально-виховному процесі ВНЗ (2014), Інновації у створенні системи забезпечення якості освіти у ВНЗ I-II р. а.

формуванню типу педагога-новатора, справжнього фахівця. Успіх освітньо-виховного процесу залежить від того, чи відмовиться педагог від стереотипів минулих часів, чи готовий він засновувати стосунки зі студентами на принципах гуманізму. Дійсність вимагає позбутися звичних установок, шукати нові форми спілкування. Критеріями фахової підготовки має стати рівень загальної культури педагога та специфічні педагогічні характеристики: розуміння принципу відповідальності, що враховує природні задатки студента, закономірності її розвитку; високий рівень володіння методикою знання психології підліткового віку.

Будь-яка діяльність може бути або технологією, або мистецтвом. Мистецтво засноване на інтуїції, технологія – на закономірностях науки. З діяльності мистецтва все починається, а технологією закінчується, щоб потім все почалося заново. Технологія – слово грецького походження, яке в оригіналі означає знання про майстерність [3]. Технологія управління закладом освіти передбачає, що педагоги повинні стати провідниками й організаторами творчого розмаїття, але в усій своїй різноплановості вони зобов'язані працювати в певних методичних рамках. Для цього в закладі освіти створена методична рада, члени якої організують роботу з підвищення кваліфікації і майстерності педагогічних кадрів, розвитку їх творчої ініціативи, впровадження досягнень науки і передового педагогічного досвіду; приймають рішення з усіх інших питань професійної діяльності педагогів, отже, формують педагога-інноватора. Формування якостей педагога-інноватора передбачає усвідомлення таких ключових питань: які чинники ефективності інноваційної діяльності; як розібрати інноваційну програму; як застосовувати методи генерування нових ідей; як діяти при реалізації інноваційної програми?

(2015), Сучасні психолого-педагогічні підходи до навчання та виховання студентської молоді у навчальних закладах України (2016). Йшли шляхом від традиційних до нетрадиційних методів проведення: так, було проведено майстер-класи на тему: Інноваційні технології навчання як підвищення рівня професійної компетентності викладачів коледжу (2020), під час яких педагогічні працівники, які проходили атестацію, не тільки показали свої теоретичні і практичні знання, а й залучили учасників Педагогічних читань до практичних дій, продемонстрували, як можна використовувати ту чи іншу методику для проведення цікавих занять зі студентами. Майстер-класи відбувалися за такими темами: Метод модерзації (на основі інструментів модерзації, а саме: використання карток, пропонування ідей та фіксування висловлювань); Застосування методу case-study як сучасного засобу навчання в процесі вивчення іноземної мови; Ділова гра як метод формування професійної сформованості майбутніх фахівців; Введення нових лексичних одиниць шляхом використання пісень на заняттях англійської мови; Заняття-змагання як засіб активізації пізнавальної навчальної діяльності здобувачів освіти; Формування та розвиток фахових компетентностей на заняттях загальнотехнічних дисциплін шляхом застосування інтерактивних вправ; Метод дискусії як один із засобів підвищення якості знань здобувачів освіти; Мобільні навчальні додатки як інноваційний метод для покращення якості знань здобувачів вищої освіти.

За традиційного формату проведення педагоги готують повідомлення на заздалегідь обрану тему, з якими потім виступають під час заходу. При цьому ролі традиційно розподілені, тож у педагогів немає мотивації до роботи з матеріалом. Коли ж Педагогічні читання проведено з використанням нетрадиційних методів навчання, то з'являється мотивація до роботи. Слухачі,

для яких проводимо майстер-класи, стають безпосередніми учасниками цього процесу: вони підходять до роботи творчо, усвідомлюють, що в результаті майстер-класів здобудуть нові знання й уміння, які можливо використати у своїй подальшій роботі.

Актуальною темою сьогодення стала якість освітнього процесу, особливо в умовах змішаного та дистанційного навчання. Тому цікавою темою для проведення Педагогічних читань є: Організація освітнього процесу в умовах змішаного навчання:

як досягти якості освіти, використовуючи дистанційні технології (2021). Основна тематика майстер-класів: Методика проведення віртуально-соціально-правового квесту як інтерактивної форми позакласного заходу; Використання ТВ-приставок для модернізації пристроїв відтворення візуальної інформації; Mind Maps – інтелект карти як засіб розвитку креативності студентів; Організація оцінювання здобувачів освіти за допомогою сервісу wordwall.net; Засоби регулювання дорожнього руху: види та застосування; Організація дистанційного навчання в закладах фахової передвищої освіти за допомогою віртуальної дошки Jamboard; Методика складання ментальних карт (Mind Mapping). Побудова схем радіоприймачів різних типів.

Модераторами Педагогічних читань є педагогічні працівники, які проходять атестацію, учасники – педагогічний колектив коледжу. Завдання Педагогічних читань – поділитись досвідом роботи з дистанційними технологіями і окреслити інноваційні методики, які варто використовувати для покращення якості знань студентів у цей непростий період. Як свідчить досвід використан-

ня цієї форми роботи: методика актуальна, вона працює, педагогічний колектив зацікавлений у такій формі роботи, тому що після відвідування таких майстер-класів обов'язково виникає бажання втілити ту чи іншу методику в освітній процес свого закладу освіти.

Отже, соціально-економічний розвиток України вимагає підготовленого викладача, який би поєднував у собі глибоку наукову ерудицію з ґрунтовним знанням основ психолого-педагогічної науки та високим рівнем методичних умінь. Виходячи з конкретних завдань педагогічної технології, виявляємо, що у структурі діяльності кожного викладача вирішальне значення мають знання та вміння, і сьогоднішня педагогічна практика засвідчує, що педагогічний колектив Вінницького технічного фахового коледжу – це викладачі, які ґрунтовно володіють «секретами» педагогічних технологій, уміють спроектувати, організувати і провести освітній процес на високому науковому, методичному і професійному рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васянович Г. П. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. – Львів, 2000. – 100 с.
2. Коновалова М., Семиволос О. Настільна книга заступника директора закладу загальної середньої освіти. – Київ: Основа, 2020. – 160 с.
3. Нісімчук А. С. Сучасні педагогічні технології: навч. посіб. – Київ : Просвіта, 2000. – 368 с.
4. Овсянецька Л. П. Мотиваційна основа творчості. Філософія, соціологія, психологія: зб. наук. праць. – Івано-Франківськ : ВДВ ЦІТ, 2007. – Вип. 12. – Ч. II. – С. 23-30.
5. Теорія і практика вищої професійної освіти в Україні : навч. посіб. для магістрантів. [авт.-укл. Т. О. Дороніна]. – Кривий Ріг : КДПУ, 2018. – 250 с.

НАСТАВНИЦТВО В ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Олена Ладика, Марина Пасько,
викладачки ВСП «Краматорський фаховий
коледж промисловості, інформаційних
технологій та бізнесу Донбаської
державної машинобудівної академії»

Анотація. Проблема надання допомоги молодим фахівцям з метою адаптації до нових умов, оволодіння навичками педагогічної діяльності завжди була і буде актуальною, тому форма надання такої допомоги у вигляді наставництва обов'язково повинна існувати. Наставництво допомагає підвищити професійну компетентність молодого фахівця, швидко адаптуватися до роботи в коледжі, уникнути моменту невпевненості у власних силах, налагодити успішну комунікацію з усіма учасниками педагогічного процесу, формувати мотивацію до подальшої самоосвіти, розкрити свою індивідуальність. Враховуючи можливості педагогічного колективу та переваги наставництва як форми професійної адаптації та підвищення кваліфікації, віддаємо цьому методу значну перевагу.

Abstract: The problem of providing assistance to young professionals in order to adapt to new conditions, mastering the skills of pedagogical activity has always been and will be relevant, so the form of providing such assistance in the form of mentoring must necessarily exist.

Mentoring helps to increase the professional competence of a young specialist, quickly adapt to work in college, avoid a moment of uncertainty in their own abilities, establish successful communication with all participants in the pedagogical process, form motivation for further self-education, reveal their individuality. Taking into account the capabilities of the teaching staff and the advantages of mentoring as a form of professional adaptation and advanced training, we give this method a significant advantage.

У практиці роботи будь-якого освітнього закладу трапляється випадок, коли педагог-початківець, нещодавній випускник університету, який склав (найчастіше на вищій бал!) усі випускні іспити і захистив дипломну роботу або проєкт, насправді зазнає великих труднощів на початку своєї професійної діяльності. Цей факт пояснюється природним процесом адаптації до нових умов (перехід від навчальної діяльності до трудової або від однієї професії до іншої), а також розривом між теорією і практикою, тобто по суті різницею у вимогах організацій, що знаходяться на різних ступенях освіти, до компетентностей випускника. Знайти фахівця, який зможе розпочати роботу без спеціально організованого супроводу, майже неможливо.

Молоді фахівці часто потребують глибокого знання психології студентської молоді, методик проведення різних типів занять, освоєння нових

педагогічних технологій. Це зовсім не означає низьку якість підготовки студентів у закладах вищої освіти. Самі викладачі-початківці відзначають, що в процесі освоєння професії частина інформації ними свідомо упускалася, оскільки вони на той момент вважали її непотрібною.

Проблема надання допомоги молодим фахівцям з метою адаптації до нових умов, оволодіння навичками педагогічної діяльності завжди була і буде актуальною, тому форма надання такої допомоги у вигляді наставництва обов'язково повинна існувати.

Проблема наставництва, як способу підготовки молодого фахівця до педагогічної діяльності, була представлена та проаналізована в роботах В.А. Сухомлинського, В.Ю. Кричевського, О.Є. Лебєдева, Н.В. Немової та інших. Однак за останні десятиліття інтерес до цієї проблеми досить різко знизився. На думку Н.В. Немової,

це пов'язано з тим, що в процесі впровадження наставництва не дотримувався принцип добровільності: того, кого навчають, «прикріплювали» до наставника, і він опинявся в ситуації, коли його змушували переймати досвід старшого. Крім того, як відзначається в роботах педагогів, нерідко наставництво мало формальний характер, що безумовно, знижує його ефективність. Не можна забувати, що до наставника ставиться ціла низка вимог як в особистому, так і в професійному плані, а отже, бути наставником може далеко не кожен викладач зі стажем. Г. Льюїс розглядає наставництво «як систему відносин і процесів, коли одна людина пропонує допомогу, пораду і підтримку іншій». Також автор додає, що саме наставництво забезпечує молодому фахівцю ефективний спосіб адаптації до обраної професії [4].

Останнім часом кількість молодих фахівців, які приходять до закладів фахової передвищої освіти, є дуже нечисельною. Особливістю праці молодих викладачів-початківців є те, що вони з першого дня роботи мають ті ж самі обов'язки і несуть ту ж відповідальність, що і викладачі з багаторічним стажем роботи, а батьки, адміністрація та колеги по роботі чекають від них так само бездоганного професіоналізму. З досвіду роботи зауважимо, що багато молодих викладачів хвилюються через власну неспроможність у взаємодії зі студентами, їхніми батьками; побоюються критики адміністрації та досвідчених колег, постійно бояться упустити важливі моменти професійної діяльності. Такий педагогічний працівник не здатний ні на творчість, ні тим більше на інновації. Щоб цього не сталося, молодим викладачам потрібно цілеспрямовано допомагати, створювати необхідні організаційні, науково-методичні та мотиваційні умови для їхнього професійного зростання та легшої адаптації в колективі. Ключовим моментом у цьому питанні стає діяльність педагогів-наставників.

Мета наставництва в закладах фахової передвищої освіти – це надання допомоги молодим викладачам та фахівцям у їхньому професійному становленні; формування кадрового складу викладачів.

Завдання наставництва продиктовано необхідністю:

- 1) прищепити молодим спеціалістам інтерес до педагогічної діяльності;
- 2) прискорити процес професійного становлення педагога, розвинути його здібності самостійно та якісно виконувати покладені на нього професійні обов'язки;
- 3) сприяти успішній адаптації молодих викладачів до корпоративної культури, правил поведінки в закладах фахової передвищої освіти;
- 4) організувати психолого-педагогічну під-

тримку та надання допомоги викладачам-початківцям:

- у проектуванні та моделюванні освітньої діяльності;
- розвитку особистості кожного студента та студентського колективу загалом;
- умінні теоретично обґрунтовано вибирати засоби, методи та організаційні форми освітньої діяльності;
- формуванні умінь визначати та точно формулювати конкретні педагогічні завдання, моделювати та створювати умови їх вирішення;
- формуванні рівня професійної діяльності та педагогічної позиції [5].

Професійна адаптація молодого фахівця багато в чому залежить від психологічного клімату в закладі фахової передвищої освіти, стилю управління, професійної зрілості кожного педагогічного працівника, умов праці та інше. (Разом з тим, незадоволеність деяких молодих спеціалістів своєю роботою іноді повністю залежить від діяльності заступників директора з навчальної та виховної роботи, а також методиста закладу фахової передвищої освіти). Професійна адаптація викладача-початківця в процесі його входження до освітнього середовища пройде успішно, якщо:

- здійснюється у безперервному зв'язку з процесом його особистісного та професійного розвитку та визначена методичною роботою закладу фахової передвищої освіти;
- в організації педагогічної праці мають місце максимальний облік особистісних особливостей та рівня професійної підготовки, активна підтримка особистісного та професійного зростання викладача;
- матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу відповідає сучасним вимогам та допомагає викладачу реалізувати інноваційні підходи.

Початковий період входження у професійне середовище специфічний своєю напруженістю, важливістю для особистісного та професійного розвитку викладача-початківця. Від того, як пройде цей період, залежить, чи відбудеться новоявлений викладач як професіонал, чи залишиться він у сфері освіти або знайде себе в іншій справі.

Протягом перших трьох років педагогічної діяльності молодий фахівець набуває початкового практичного педагогічного досвіду, освоює основні професійні навички. Саме в цей період змінюється одна з провідних діяльностей викладача-початківця: навчальну діяльність замінює «виробнича» – викладацька, яка має характерні особливості:

- педагогічна діяльність не допускає знижок на недостатню кваліфікацію: високі та жорсткі вимоги до професійної компетентності з боку освітнього середовища діють із першого до

останнього дня роботи;

- викладач немає можливості зупинити педагогічний процес, відстрочити його для того, щоб, наприклад, отримати консультацію;
- у зв'язку з великою мінливістю освітнього середовища, наявністю у ній великої кількості важко прогнозованих флуктуацій (невизначених ситуацій) у діяльності педагога немає повторюваних моделей поведінки;
- педагогічна діяльність вимагає найчастіше миттєвої, але професійно вивіреної реакції;
- значний період прояву остаточних результатів педагогічної діяльності та висока ціна допущених помилок;
- постійна робота в умовах високого рівня невизначеності (за подібних початкових умов та аналогічних застосовуваних технологій підсумкові результати діяльності можуть бути різними);
- велике значення внутрішньої мотивації викладача (це частково пов'язано з обмеженими можливостями зовнішньої мотивації) [6].

У цей же період колишній студент «вростає» і в нове соціальне середовище, намагається знайти оптимальні форми взаємодії з колегами, студентами та їхніми батьками, з адміністрацією закладу фахової передвищої освіти. Необхідність поєднання професійного та соціального пристосування до нового середовища є непростим завданням для молодого викладача. Успішна адаптація за короткий термін забезпечує високу ефективність його подальшої праці.

Утруднена, тривала адаптація надає негативний психоемоційний вплив (поява почуття своєї неповноцінності, невпевненості, песимізму, невротизації і психосоматичних захворювань) та призводить до зниження якості освіти, взаємодії з учасниками освітнього процесу і, зрештою, до погіршення професійних показників. Тому вивчення процесів адаптації, своєчасне надання реальної підтримки та допомоги молодому спеціалісту стає актуальним завданням в умовах модернізації системи освіти.

Роботу з молодими фахівцями необхідно будувати з урахуванням трьох аспектів їхньої діяльності:

1. Молодий спеціаліст – методист закладу фахової передвищої освіти та/або викладач-наставник (створення умов для легкої адаптації молодого фахівця на роботі: забезпечення необхідними знаннями, вміннями, навичками, методичною літературою, матеріалами перспективного планування, дидактичними матеріалами, знайомство з методичним кабінетом);

2. Молодий спеціаліст – студент та його батьки (формування авторитету викладача, поваги, інтересу щодо нього у студентів та його батьків);

3. Молодий спеціаліст – колега (надання підтримки з боку колег) [3].

Наставницька робота має кілька форм:

1. Колективна робота – спрямована на надання педагогічної допомоги молодим спеціалістам. Вона рідко використовується у практиці закладів фахової передвищої освіти, тому що допомогти краще індивідуально, не афішуючи всім труднощі.

Колективна робота з молодими фахівцями у Відокремленому структурному підрозділі «Краматорський фаховий коледж Донбаської державної машинобудівної академії» (далі – Коледж) представлена Школою молодого та малодосвідченого викладача (далі – Школа). Вона є внутрішньою навчальною організацією викладацького колективу, її діяльність здійснюється на підставі Положення про школу молодого викладача у Коледжі [2].

Метою Школи є надання допомоги новим і молодим викладачам в адаптації та набутті педагогічного досвіду роботи у коледжі задля забезпечення надання студентам якісної освіти і системної підготовки нової генерації висококваліфікованих працівників, формування у молодих педагогів високих професійних ідеалів, потреб у постійному саморозвитку і самовдосконаленні.

Завдання діяльності Школи:

- підвищення кваліфікації молодих викладачів, вироблення шляхів і засобів дотримання сучасних дидактичних вимог щодо застосування нових інформаційних технологій у освітньо-виховному процесі;

- формування та розвиток теоретико-прикладних знань із новітніх досягнень і проблем педагогіки, психології, методик викладання з урахуванням інноваційних підходів;

- реалізація принципів безперервності й системності набуття практики і досвіду у викладанні, проведенні лекційних, семінарських, практичних, лабораторних занять шляхом відвідування тренінгів, круглих столів, відкритих занять, взаємовідвідування, участі у науково-методичних семінарах і конференціях, самостійної творчо-пошукової роботи, залучення молодих педагогів до наукової діяльності;

- розвиток умінь планування, ведення обліку та контролю навчальних досягнень студентів, діагностика і корекція навчально-виховної, науково-методичної та творчо-пошукової діяльності.

- задоволення потреби молодих педагогів у неперервній освіті і надання допомоги у подоланні труднощів;

- сприяння формуванню індивідуального стилю творчої діяльності педагогів;

- надання допомоги молодим викладачам у впровадженні сучасних підходів і передових педагогічних технологій у освітньо-виховний процес.

Керівником Школи є директор Коледжу. Співкерівники – заступник директора з навчальної роботи, заступник директора з виховної роботи, заступник директора з навчально-виробничої роботи, методист коледжу. Плани роботи та склад учасників Школи формуються щорічно. Затверджує їх керівник Школи за рекомендацією співкерівників. Для організації роботи Школи для викладачів з невеликим стажем роботи призначається наставник – досвідчений педагог, який має вищу кваліфікаційну категорію чи педагогічне звання.

Пропозиції щодо плану занять, їх тематики, методики проведення та виконавців можуть подавати усі викладачі освітнього закладу. Голови циклових комісій разом з викладачами-методистами надають необхідну допомогу в підготовці, організації занять, майстер-класів, передбачених у планах роботи Школи.

З метою забезпечення творчої та ефективної роботи Школи, організаційно-методичне забезпечення занять, а саме: інформування учасників про їх послідовність, узагальнення пропозицій щодо тематики та формування річного плану, – здійснює заступник директора з навчальної роботи та методист коледжу.

Науково-методичний, інноваційний супровід змісту занять забезпечує заступник директора з навчальної роботи та методист коледжу.

Консультування з відбору кращого педагогічного досвіду з реалізації вимог педагогіки вищої школи та практики проводить заступник директора з навчальної роботи.

Заняття відбуваються раз на місяць (до 1,5 год). Основними формами організації навчання у Школі є лекції, семінари, тренінги, практичні заняття, круглі столи з участю вчених, досвідчених педагогічних працівників міста й області.

Зміст діяльності Школи сприятиме реалізації основних напрямів роботи педагогічного колективу:

- ▼ підвищенню рівня знань з психолого-педагогічних та організаційно-методичних засад;
- ▼ систематизації знань та умінь організувати творчо-пошукову роботу;
- ▼ допомозі у формуванні наукової та методичної основ для створення відповідного навчально-методичного комплексу кожної дисципліни;
- ▼ розвитку навичок роботи з інформаційним середовищем; набуття знань та умінь у роботі з навчальною документацією.

Щорічно та після завершення трирічного навчання у Школі учасники самостійно готують науково-методичну розробку, методичні рекомендації та вказівки для викладачів і студентів, конспекти проблемних лекцій, проводять інноваційні заняття з використанням мультимедійних

засобів навчання.

Керівник Школи щорічно інформує Педагогічну раду про результати роботи Школи. Дирекція коледжу може здійснювати моральне, матеріальне заохочення найбільш ініціативних та активних викладачів, що беруть участь у діяльності Школи [2].

2. Індивідуальна робота.

Основною перевагою індивідуального навчання є можливість повної індивідуалізації змісту, методів та темпів надання наставницької допомоги молодому викладачу. Така форма роботи дозволяє стежити за кожною його дією під час вирішення конкретних педагогічних завдань у процесі професійної діяльності; здійснювати коригування та аналіз ефективності взаємодії у парі «наставник – підопічний».

Наставницька діяльність регламентована положенням про наставництво та індивідуальними планами наставницької роботи молодих та малодосвідчених викладачів.

Форма наставництва «викладач – викладач» передбачає взаємодію молодого викладача (з досвідом роботи від 0 до 3 років) чи нового спеціаліста (при зміні місця роботи) з досвідченим спеціалістом-педагогом, який надає першому різнобічну підтримку. Ця форма реалізується за допомогою індивідуальної роботи (наставник – наставник) та участі в роботі Школи.

Метою наставництва є максимально повне розкриття потенціалу викладача-початківця, необхідного для успішної особистої та професійної самореалізації в сучасних умовах невизначеності, а також створення умов для формування ефективної системи підтримки, самовизначення та професійної орієнтації студентів, педагогічних працівників коледжу, набуття компетенцій, необхідних для виконання посадових обов'язків.

Наставник має право:

- здійснювати навчання працівника в обумовлені терміни;
- клопотати перед керівництвом про створення умов, необхідних для ефективної діяльності свого підопічного.

Наставник зобов'язаний:

- скласти індивідуальний план не пізніше 10 днів з дня затвердження його кандидатури наказом коледжу;
- ознайомити працівника з нормативно-правовими актами, що регулюють впровадження цільової моделі наставництва у коледжі;
- проводити необхідне навчання та контролювати діяльність працівника, надавати допомогу, виявляти та спільно усувати допущені помилки;
- особистим прикладом розвивати позитивні якості працівника, залучати до участі у громадському житті колективу, сприяти розвитку професійного кругозору;

- протягом 10 днів після завершення роботи Школи молодого та малодосвідченого викладача наставник складає звіт щодо виконання індивідуального плану викладачем-початківцем, зокрема рекомендації щодо його подальшого особистісного та/або професійного розвитку.

Наставник має право:

- ◆ користуватися наявними в Коледжі нормативними правовими актами, навчально-методичною та іншою документацією з питань навчальної/трудової діяльності, не віднесеної до розряду конфіденційної інформації;

- ◆ в індивідуальному порядку звертатися до наставника за порадою, допомогою з питань, пов'язаних з навчальною та/або професійною діяльністю;

- ◆ за неможливості встановлення особистого контакту з наставником виходити з клопотанням до куратора про заміну наставника.

Викладач-початківець зобов'язаний:

- виконувати у встановлений термін індивідуальний план;

- дотримуватись вимог нормативно-правових актів, що регулюють впровадження цільової моделі наставництва у Коледжі;

- опанувати практичні прийоми та способи якісного виконання навчальних та/або професійних завдань, спільно з наставником усувати допущені помилки;

- протягом 10 днів після завершення роботи Школи молодого та малодосвідченого викладача викладач-початківець складає звіт щодо проходження наставництва [1].

Результатами запровадження системи наставництва є:

- налагоджена взаємодія молодого викладача та наставника, а також фахівців та адміністрації установи;

- засвоєння ефективних форм та методів роботи для професійного становлення молодого фахівця;

- самоосвіта молодого педагогічного працівника, що дозволяє йому поповнювати та конкре-

тизувати свої знання, здійснювати аналіз ситуацій, що виникають у роботі.

Висновок. Наставництво, спрямоване на передачу педагогічного досвіду від одного покоління до іншого, невід'ємна частина повсякденного життя викладачів для створення міцної професійної культури в закладах фахової передвищої освіти стає ефективним засобом згуртування педагогічного колективу. Наставництво допомагає підвищити професійну компетентність молодого фахівця, швидко адаптуватися до роботи в коледжі, уникнути моменту невпевненості у власних силах, налагодити успішну комунікацію з усіма учасниками педагогічного процесу, формувати мотивацію до подальшої самоосвіти, розкрити свою індивідуальність.

Сьогодні, у період практицизму та переоцінки цінностей, коли у молоді особливо болісно протікає процес професійного самовизначення, не можна нехтувати апробованим позитивним досвідом наставництва. У той же час, в умовах сучасного рівня розвитку технологічних процесів та обладнання, в умовах ринкової економіки, для якої характерні конкурентоспроможність, високі вимоги до професіоналізму працівника, мобільності, потрібне нове осмислення наставництва, відновлення та трансформація форм та методів роботи наставників. Враховуючи можливість педагогічного колективу та переваги наставництва як форми професійної адаптації та підвищення кваліфікації, віддаємо цьому методу значну перевагу. Саме ця робота прискорює процес входження викладача-початківця в освітнє, педагогічне середовище. Викладач почувається впевненіше, закріплюється його переконання у правильному виборі професії. У результаті молоді колеги показують високі навчальні результати у групі, є значні досягнення у конкурсному русі, своєчасно проходять атестацію на відповідність займаній посаді та присвоєння кваліфікаційної категорії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про наставництво ВСП «КФК ПІТБ ДДМА»
2. Положення про школу молодого викладача у ВСП «КФК ПІТБ ДДМА»
3. Творческое использование педагогического наследия А.С. Макаренка в воспитании будущих молодых рабочих : учеб.-метод. пособие/ Сост. Е.Д. Варнакова. – М.: Высш. шк., 1991. – 415 с.
4. УДК 378.14 Організація навчально-виховного процесу. – Випуск 7, 2006. – 225 с.
5. УДК 378.14 Організація навчально-виховного процесу. – Випуск 8, 2006. – 267 с.
6. УДК 378.14 Організація навчально-виховного процесу. – Випуск 7, 2009. – 341 с.

ІННОВАЦІЙНА СПРЯМОВА- ВАНІСТЬ ПРОЦЕСУ КОНСТРУЮВАННЯ НАВЧАЛЬНОГО ЗАНЯТТЯ

Тетяна Свириденко,
заступниця директора з початкової роботи
Олена Грущинська, викладачка
Київського енергетичного фахового коледжу

Анотація. В статті досліджується навчальне заняття як найважливіший чинник підготовки майбутніх фахівців – випускників закладів фахової передвищої освіти. Зокрема, з'ясовано якості, притаманні сучасному навчальному заняттю, принципи, на яких базується конструювання та планування заняття, та головний показник якості навчального заняття. Особливо розглянуто показове заняття – його функції, види, особливості кожного виду та завдання викладача, який готує відкрите заняття.

Abstract: The article examines the study as the most important factor in the training of future professionals – graduates of professional higher education. In particular, the qualities inherent in modern training, the principles on which the design and planning of classes, and the main indicator of the quality of training. The demonstration lesson is considered separately – its functions, types, features of each kind and tasks of the teacher who prepares the open lesson.

Керівною основою нашої Дидактики нехай буде дослідження і відкриття методу, при якому ті, хто вчить, менше б вчили, учні більше б училися; у школах було б менше одуріння, даремної праці, а більше радості та ґрунтового успіху.

Ян Амос Коменський

Головним критерієм ефективності освітньої діяльності будь-якого закладу освіти є підготовка компетентного випускника. В структурі освітнього процесу лівова частина часу припадає на навчальні заняття. Цілком зрозуміло, що якість підготовки майбутніх фахівців – випускників закладів фахової передвищої освіти як професійно компетентних особистостей безпосередньо пов'язана з якістю проведення навчального заняття. Тому актуальним є питання визначення принципів побудови, або конструювання, навчального заняття.

Але перш, ніж сформулювати загальні підходи до планування навчального заняття, необхідно знати, для чого все це, навіщо? Відповідь на

запитання «навіщо?» завжди базується в площині розуміння головної мети. Отже, яка ж головна мета діяльності викладачів в закладах фахової передвищої освіти?

Давно залишилося в минулому поняття «сформувати знання, навички, вміння». Життя з його швидкоплинними змінами поставило перед педагогами зовсім іншу задачу: підготувати людину, здатну швидко реагувати на зміни і, таким чином, безболісно адаптуватися в життєвих реаліях. Це завдання багатогранне, але однією з вирішальних його складових є професійна діяльність людини. Саме в цій площині працюють викладачі закладів фахової передвищої освіти. Формуючи фахівця певної сфери професійної діяльності, необхідно розуміти, що в майбутньому, протягом життя, людина буде змушена декілька разів змінити сферу своєї діяльності. В умовах швидких економічних і соціальних змін, постійного оновлення інформації успішним і конкурентоспроможним буде фахівець, здатний самостійно знаходити потрібну інформацію, структурувати її, критично осмислювати, творчо опрацьовувати. Тому головне вміння, яке дійсно буде конче

необхідним, – це вміння вчитися. Отже, головна мета діяльності викладача закладу фахової передвищої освіти – навчити вчитися.

Тож яким має бути навчальне заняття? В першу чергу – чітко структурованим й хронометрованим. Обов'язкові елементи структури заняття:

- Вступ – з чітким викладенням того, що буде відбуватися на занятті (план заняття), для чого і якого результату треба досягти;
- Висновки – підбиття підсумків заняття відповідно до того, що декларувалось у вступі, і – обов'язково! – аргументована характеристика роботи студентів (бажано з аналізом причинно-наслідкових зв'язків).

Наявність цих елементів мотивує студентів до роботи, а також формує звичку планувати свої дії й аналізувати їх наслідки.

Між вступом і висновками відбувається реалізація оголошеної мети заняття (рис. 1).

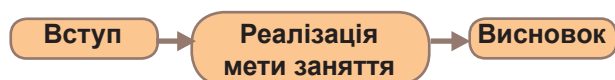

Рис. 1. Обов'язкові елементи структури заняття

Якими ознаками характеризується цей етап?

Педагогічна діяльність часто ототожнюється з викладанням і навчанням. Але життєві реалії швидко змінюються, відповідно змінюється зміст та технології освітнього процесу. На сьогодні існує безліч різного роду методик і методів, які педагогічні працівники використовують в своїй діяльності, але ми не ставимо перед собою завдання перелічити або проаналізувати всі можливі варіанти застосування сучасних методик. Наша мета – визначення тих фундаментальних ознак реалізації освітнього процесу під час навчального заняття, які присутні при використанні будь-якого дидактичного засобу. На занятті повинні мати місце (рис. 2):

- Актуалізація попередніх знань студентів.
- Зв'язок нової інформації із раніше вивченим, іншими дисциплінами, майбутньою діяльністю, життям, наочна демонстрація залежностей та зв'язків між поняттями, явищами, процесами.

Це необхідно для формування у студентів цілісної картини інформаційного середовища освітнього процесу з обов'язковим розумінням його практичної значущості.

- Перевірка засвоєння студентами інформації.

Така перевірка потрібна викладачеві, щоб зробити висновок щодо ефективності його дій на занятті з наступною корекцією при плануванні подальших занять.

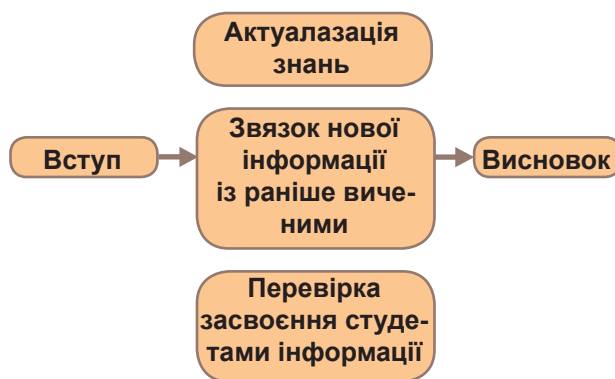

Рис. 2. Структура навчального заняття

Досягти головної мети – навчити вчитися – неможливо, якщо викладач більшу частину часу на занятті буде розповідати, пояснювати, диктувати. Навіть якщо при цьому будуть використовуватися презентації, відеоролики тощо.

Для досягнення сформульованої мети побудова і, відповідно, планування навчального заняття повинні базуватися на принципі: на занятті працюють студенти, а викладач організовує і направляє їх діяльність.

Отже, перша дія викладача – відпрацювати елементи заняття «вступ» і «висновки» з визначенням необхідного часу на ці елементи.

Решта часу на занятті дії викладача полягають у тому, щоб (рис. 3):

- ▼ сформулювати проблему для вирішення;
- ▼ активувати увагу студентів;
- ▼ чітко поставити завдання (репродуктивне, дослідницьке, творче), надавши необхідні пояснення для його виконання;
- ▼ визначити термін виконання завдання протягом заняття;
- ▼ оголосити, що відбудеться після опрацювання студентами інформації або виконання завдання, стимули, винагородження;
- ▼ надати посилання на джерело інформації, попередньо забезпечивши наявність цих джерел у студентів (це можуть бути підручники, електронні або паперові примірники лекцій, презентації, попередньо напрацьований студентами матеріал тощо);
- ▼ після закінчення відведеного терміну організувати перевірку виконання завдання (шляхом обговорення, відповідей на запитання із характеристикою цих відповідей іншими студентами тощо);
- ▼ чітко сформулювати домашнє завдання щодо доопрацювання визначеної проблеми (доопрацювання означає також і закріплення).

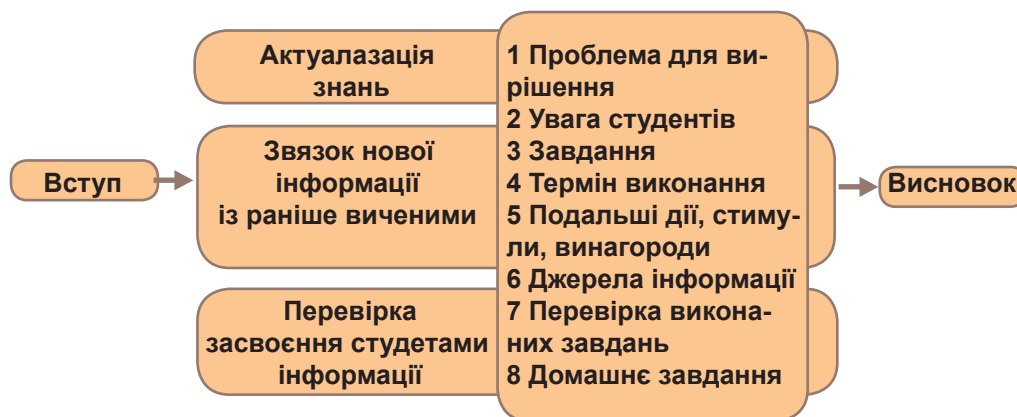

Рис. 3. Схема конструювання навчального заняття

Кожна позиція наведеної схеми (рис. 3) має безліч варіантів реалізації – тут широке поле для творчої діяльності викладача. Статтею 61 Закону України «Про фахову передвищу освіту» визначено право педагогічних та науково-педагогічних працівників на вільний вибір форм, методів і засобів навчання, прояв педагогічної ініціативи [3]. Як приклад можна запропонувати метод «перевернутого навчання», коли студент приходить на заняття із підготовленим матеріалом, тоді на занятті акцентується увага на його обговоренні та осмисленні, вивільняється більше часу для коментування, опитування, обговорення та аналізу проблемних запитань та ситуацій, роботі в групах – тобто створюються сприятливі умови для інтерактивного навчання на заняттях.

Розглядаючи конструювання навчального заняття, не можна не зупинитися на особливостях відкритого заняття.

Постійне удосконалення методики викладання дисциплін, передбачених навчальними планами, відповідно до Законів України «Про освіту», «Про фахову передвищу освіту» повинно супроводжуватися педагогічним контролем і, насамперед, проведенням відкритих занять. Відкриті заняття є:

- ◆ формою управлінського контролю;
- ◆ невід'ємним елементом методичної діяльності викладача;
- ◆ компонентом атестації педагогічних працівників.

Метою управлінського контролю у формі відкритого заняття є виявлення рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача з метою подальшого удосконалення викладацької діяльності. Такий контроль базується на трьох основних **принципах**:

- *Систематичність*. Систематичний контроль створює належний порядок у процесі

навчання, стимулює мотивацію і викладачів, і слухачів.

- *Спонування*. Контроль спонукає викладача не заспокоюватися на досягнутому, а постійно самоудосконалюватися, професійно зростати.

• *Всебічність*. Коло критеріїв оцінки педагогічної діяльності викладача дозволяє розглянути цю діяльність у комплексі, виявити, що заслуговує на увагу, може бути розповсюджено, а, з іншого боку, – які саме аспекти потребують подальшого коригування або удосконалення.

Відкрите заняття виконує низку **функцій**, а саме:

- *Інформаційну* – з одного боку, з'являється інформація щодо рівня професійної компетенції та педагогічної майстерності викладача, з іншого – щодо рівня підготовленості слухачів групи;

- *Діагностуючу* – виявляються провідні методи і прийоми, що застосовуються викладачем, їх відповідність цілям заняття, врахування специфіки аудиторії; встановлюються причини певних прогалин у знаннях студентів.

- *Мотивуючу* – стимулює подальше удосконалення професіоналізму викладача і навчальної діяльності студентів;

- *Прогнозуючу* – дозволяє розповсюджувати у наступників передовий досвід, окреслювати шляхи зростання педагогічної майстерності викладача.

Термін «відкрите заняття» в дидактиці виступає як узагальнена назва. Існують такі види **відкритих занять**:

- *Пробне* – відкрите заняття, що проводиться претендентом на посаду викладача для підтвердження своєї професійної придатності. Його особливістю є те, що особа, яка проводить таке заняття, може не мати педагогічного досвіду. Крім того, вона практично не знає особливостей тієї аудиторії, з якою вона працюватиме. Голо-

вним тут виступає такий критерій, як демонстрація потенційної спроможності працювати викладачем.

- *Поточне* – відкрите заняття, яке проводиться викладачем відповідно до графіка.

- *Показове* – відкрите заняття, яке проводиться високосвідченим викладачем з метою демонстрації передових методик викладання, використання новітніх освітніх технологій, в першу чергу, для молодих викладачів або ж для колег з інших освітніх закладів. Показове заняття виступає як своєрідна школа передового досвіду.

- *Конкурсне* – відкрите заняття, що проводиться викладачем, який бере участь у конкурсі (наприклад, «Викладач року»). Особливістю конкурсних відкритих занять є те, що на них присутні не тільки члени колективу, але й інші компетентні особи (конкурсна комісія).

Відкриті заняття виконують особливу місію: вони є формою активного методичного навчання, що сприяє впровадженню досягнень педагогічної науки в практику та активному поширенню позитивного педагогічного досвіду, що підвищує ефективність методичної роботи.

Завданням викладача, який готує відкрите заняття, є демонстрація напрацьованої системи організації освітньо-виховного процесу, презентація ефективності застосовуваних методів, прийомів, педагогічних знахідок. Для проведення відкритого заняття може використовуватися будь-який вид навчальних занять за будь-якою формою навчання.

Етап підготовки до відкритого заняття є найбільш складним, трудоемним і вагомим, але саме він, як ніякий інший, закладає підвалини успіху.

Комплект методичного забезпечення заняття включає наступні документи (вони можуть доповнюватися залежно від виду та типу навчального заняття):

- робоча програма навчальної дисципліни;
- навчально-методична картка заняття;
- конспект (якщо це лекція);
- комплект матеріалів за видами контролю;
- дидактичний, роздатковий матеріал;
- завдання до самостійної роботи;
- методична розробка або рекомендації щодо проведення заняття.

Навчально-методична картка відкритого заняття укладається аналогічно картці звичайного заняття. В ній зазначається дата проведення заняття, група, тема заняття, його тип, вказується мета (методична, навчальна, розвивальна, виховна), дидактичні засоби, ТЗН, література, описується зміст і хід заняття, розподіляється поетапно час. У цій картці слід більш деталізувати етапи проведення заняття, вказати прийоми і методи, які застосовуються на кожному з них. Рекомендується скласти кілька примірників заняття для відвідувачів (колег, експертів тощо).

Визначивши головну мету діяльності викладача, зробивши висновки щодо того, яким має бути навчальне заняття та які дії викладача забезпечують саме таке заняття, можна впевнено сказати, що в сучасному освітньому середовищі докорінно змінилася функція викладача – із ретранслятора інформації викладач перетворюється в навігатора та організатора, тобто людину, яка орієнтує студентів в океані інформаційного простору, є певним дороговказом, який до того ж і організовує рух визначеними шляхами цього простору. Із вище- сказаного випливає, **що головним критерієм оцінки якості навчального заняття є робота студентів на занятті**, а показником ефективності роботи викладача є вміння організувати навчальну діяльність студентів протягом заняття в напрямку самостійного опрацювання нової інформації. При цьому інформаційні технології і різні гаджети є тільки інструментами в руках викладача, засобом, а не метою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Коменский Я.А. Великая дидактика / Я.А. Коменский // Избранные педагогические произведения в 2 т. – Т. 1 – Москва : Просвещение, 1982. – 656 с.
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>
4. Князян М.О. Педагогічна технологія формування самостійно-дослідницької діяльності студентів / М.О. Князян // Проблеми освіти. – Київ, 2007.
5. Педагогічна майстерність : підручник / І.А. Зязюн, Л.В. Крамущенко, І.Ф. Кривонос та ін.; за ред. І.А. Зязюна. – 3-є вид. доповнене і перероблене. – Київ : СПБ Богданова А.М., 2008 – 376 с.

ВИКОРИСТАННЯ CASE-ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ

Ольга Свирида,
викладачка ВСП «Камянець-Подільський
фаховий коледж»
Навчально-реабілітаційного закладу вищої освіти
«Кам'янець-Подільський державний інститут»

Анотація. Цінність технології ситуативного навчання Case-технологія полягає в тому, що вона одночасно відображає не тільки практичну проблему, а й мобілізує комплекс знань, який необхідно використати в процесі її вирішення, а також поєднує навчальну, аналітичну і виховну діяльність, що безумовно свідчить про ефективність реалізації сучасних завдань системи освіти.

Abstract: The value of case-technology is that it simultaneously reflects not only a practical problem, but also mobilizes a set of knowledge that must be used in the process of its solution, as well as combines educational, analytical and educational activities, which certainly indicates the effectiveness of the implementation of modern tasks of the education system.

Життєва компетентність – це здатність людини розв'язувати життєві проблеми.

І.Г. Єрмаков

Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті одним із пріоритетних напрямів розвитку освіти, зокрема і фахової передвищої, виокремлює особистісну орієнтацію, формування національних і загальнолюдських цінностей, постійне підвищення її якості, оновлення змісту та форм організації освітньо-виховного процесу, а також запровадження освітніх інноваційних технологій.

Інноваційна діяльність у сфері фахової передвищої освіти, відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту», це діяльність закладу фахової передвищої освіти, спрямована на створення або вдосконалення конкурентоздатних технологій, зокрема й інформаційних, продукції або послуг; трансформація наукових досліджень і розробок у практичну діяльність, новий підхід до надання освітніх послуг, їх адаптація до потреб ринку праці та суспільства; за-

стосування рішень організаційно-технічного, виробничого, адміністративного або іншого характеру, що істотно поліпшують якість виробництва та/або якість соціальної сфери [2].

Пошук шляхів підвищення якості підготовки здобувача освіти до діяльності за фахом привів до впровадження інноваційних технологій, спрямованих на моделювання професійної діяльності в освітньому процесі.

Однією з технологій моделювання професійної діяльності, яка належить до інноваційних технологій навчання у закладах фахової передвищої освіти України, є Case-технологія.

Забезпечення здійснення високоякісної професійної практичної діяльності фахівців за спеціальністю «Облік і оподаткування» неможливе без належної підготовки у закладах освіти.

Опановуючи спеціальність «Облік і оподаткування», здобувачі фахової передвищої освіти відкривають для себе таємниці формування економічної інформації, яка використовується для управління підприємством, оволодівають мистецтвом бухгалтера, аналітика, податківця і аудитора.

Підприємства різних форм власності, на сьогоднішній день, потребують висококваліфікованих спеціалістів з обліку і оподаткування, які обізнані з нормативно-правовими актами, що регулюють діяльність підприємств в Україні та вміють вести облік як в ручному, так і автоматизованому вигляді і готові вдосконалювати свої професійні навички.

Зміна підходів до ролі та місця бухгалтера у сучасному інформаційному суспільстві зумовила розширення його функцій відповідно до вимог сучасної економіки. Бухгалтери перестають бути фіксаторами здійснених подій, а стають активними учасниками управління підприємством. Роботодавці надають переваги тим бухгалтерам, які знають чинне законодавство, мають знання міжнародних стандартів обліку та звітності, митного законодавства, володіють іноземними мовами, вміють проводити необхідні аналітичні дослідження та виконувати контрольні функції.

Сьогоднішня освіта має бути спрямована на створення специфічного середовища, що забезпечує студентоцентроване навчання (student-centered education), навчання, орієнтоване на вихід (output-oriented study programme), компетентнісний підхід в побудові й реалізації навчальних програм (competence-based approach), навчання, орієнтоване на результати (result-based education).

Сучасність вимагає змін від змісту процесу отримання освіти: це вже не процес передачі суми знань або інформації, не повторення головних результатів, а формування компетентності, досвіду, самореалізації на основі природних даних і розвитку здібностей студента.

Ключові компетентності становлять основний набір найзагальніших понять, які мають бути деталізовані в комплекс знань, умінь, навичок, цінностей та відносин за навчальними галузями та життєвими сферами.

Вивчення облікових дисциплін забезпечує оволодіння студентами такими компетентностями, як:

- вільне володіння обліковою термінологією та здатність правильно її використовувати;
- вміння студентами правильно відображати інформацію про господарські операції суб'єктів господарювання в обліку, їх систематизувати, узагальнювати у звітності й інтерпретувати для задоволення інформаційних потреб осіб, які ухвалюють управлінські рішення, згідно з діючими нормативними документами;
- вміння здійснювати обліково-аналітичні процедури із застосуванням спеціалізованих програмних засобів і комп'ютерних технологій;

- розуміння вимог щодо професійної діяльності, зумовлених необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави тощо.

Тому формування професійної компетентності майбутнього фахового молодшого бакалавра з обліку і оподаткування сьогодні вимагає від закладу освіти вивчати і впроваджувати в освітньо-виховний процес інноваційні технології, які включають не тільки новий підхід до його організації, але й новий тип відносин між викладачем і студентом, нові технології опанування знань. Таким чином, навчання має характерну рису: освітній процес зливається з життям, із рішенням реальних творчих задач.

Для цього необхідним є впровадження нестандартних форм і методів навчання, чільне місце серед яких посідає застосування Case-технологій.

Готуючи фахівців з обліку і оподаткування у ВСП «Кам'янець-Подільський фаховий коледж НРЗВО «Кам'янець-Подільський державний інститут» з використанням Case-технологій, залежно від змісту та обсягу навчального матеріалу, виду та обробки інформації, процесу прийняття рішень, проблеми й оцінки рішення, до даного виду інноваційних технологій відносять:

- метод ситуаційного аналізу (CaseStudies),
- метод інциденту,
- метод розбору ділової кореспонденції,
- метод ситуаційно-рольових ігор,
- метод дискусії.

Тобто Case-технології становлять певний комплекс методів аналізу.

Якщо говорити про застосування Case-технологій у навчальних програмах фахових дисциплін, то основоположна ідея його використання в процесі підготовки фахових молодших бакалаврів з обліку і оподаткування будується на усвідомленні того, що облік – це, перш за все, практична діяльність, тому для її здійснення необхідний величезний арсенал знань, практичних навичок та вмінь. Але потрібен не просто набір абстрактних теоретичних знань, а знань, що узагальнюють практику на основі конкретних прикладів із роботи бухгалтерів.

Власне основою Case-технологій є інструмент інтенсивного та інтерактивного навчання, що дозволяє продемонструвати, як теорію можна застосовувати на практиці.

Найпоширенішим на сьогоднішній день серед усіх методів Case-технологій є метод ситуаційного аналізу (CaseStudies), який дозволяє глибоко і детально досліджувати проблему.

Для того, щоб використання методу CaseStudies було ефективним та результативним у процесі викладання облікових дисциплін, необхідно, щоб створений кейс повністю відповідав меті створення; втілював типові ситуації, які пов'язані з темою, що вивчається; був актуальним у момент розгляду; містив нову термінологію, а також надавав можливість застосовувати вже засвоєні професійні знання; не був занадто складним; провокував дискусію; розвивав аналітичне мислення, формував навички управління та передбачав декілька варіантів рішень.

Метод Case-Studies дозволяє поєднати теоретичний та практичний матеріал, допомагаючи студентам зорієнтуватися в реаліях сьогодення.

На заняттях з фінансового обліку залежно від змісту матеріалу можуть бути застосовані кейси різної складності.

Перша ступінь складності: є практична ситуація, є рішення. Студенти визначають, чи підходить рішення для цієї ситуації. Чи можливе інше рішення?

Наприклад, під час вивчення теми «Облік дебіторської заборгованості» студентам була запропонована господарська операція наступного змісту:

ТОВ «Будсервіс» м. Кам'янець-Подільський отримало сировину, за яку попередньо сплатило постачальнику 18000 грн з ПДВ. Витрати на доставку сторонньою організацією склали 120 грн з ПДВ, вантажно-розвантажувальні роботи здійснено власними силами, за які нарахована зарплата у розмірі 340 грн.

Необхідно: перевірити сформовані бухгалтерські проведення та здійснені розрахунки на підприємстві ТОВ «Будсервіс»; внести корегування за умови допущення помилок.

До цієї ситуації студентам було запропоновано розв'язок: наведені бухгалтерські проведення із відповідними сумами.

У розв'язку навмисно були зроблені помилки у визначенні сум та послідовності формування бухгалтерських проводок (відсутня проводка, яка відображає попередню оплату). Студенти, проаналізувавши рішення виробничої ситуації, повинні зробити корегування та пояснити правильність відображення операцій в бухгалтерському обліку.

Саме такий вид кейсу дозволяє перевірити уважність студентів під час пояснення матеріалу та їх здатність застосувати отримані знання для вирішення практичної ситуації.

Друга ступінь складності: є практична ситуація. Студентам пропонується знайти правильне рішення.

Наприклад, під час вивчення питання «Оцінювання запасів підприємства» теми «Облік дебіторської заборгованості» студентам пропонується низка проблемних ситуацій (кейсів), за допомогою яких студенти засвоюють порядок оцінювання виробничих запасів на підприємстві; під час вивчення теми «Облік розрахунків з оплати праці та відрахувань на соціальне страхування» студентам пропонуються проблемні ситуації-кейси для засвоєння порядку розрахунку заробітної плати працівникам до видачі.

Ефективним інструментом на заняттях з фахових дисциплін є проблемні ситуації (ситуаційні кейси), які застосовуються з метою узагальнення отриманих знань і вмінь під час досліджень, що базуються на фактах реального життя. Наприклад, при вивченні теми «Автоматизація обліку матеріальних цінностей» з курсу «Інформаційні системи і технології в обліку» на початку заняття перед поясненням теоретичного матеріалу студентам пропонується проблемна ситуація, що демонструє господарські процеси підприємства. Студентам необхідно, прослухавши лекційний матеріал, відобразити документальне оформлення руху матеріальних цінностей в бухгалтерському обліку з використанням автоматизованої бухгалтерської програми.

Яскравим прикладом застосування ситуаційних кейсів на заняттях з фінансового обліку є проведення заняття з теми «Облік фінансових результатів». Форма проведення заняття – практичне заняття за методом CaseStudies. Студентам був запропонований кейс (ситуаційне завдання), який відображав господарську діяльність реального підприємства та формулював проблему перед студентами, яка досить часто виникає в операційній діяльності суб'єктів господарювання.

Ситуаційний кейс

ТзОВ «АВ метал груп» – один з лідерів продажу металопрокату в Україні. Має своє представництво в м. Кам'янець-Подільський, де реалізовує свої виробни, чим в свою чергу забезпечує надійною і якісною продукцією наступних покупців: ТОВ «Поділбудсервіс», ТОВ «Будмонтажсервіс», ТОВ «Рокор».

На виконання маркетингових завдань, а саме в частині проведення рекламних акцій, ТзОВ «АВ метал груп» витратило 46480 грн. Інші витрати на збут становлять 85970 грн.

За звітний період ТзОВ «АВ метал груп» було реалізовано:						
Підприємство-покупець	Секція огорожі «Класік», 1200x2500 мм (4*5)			Стовбчик профільний «Класік» 2м (60x40)		
	Кількість, шт	Собівартість	Ціна	Кількість, шт	Собівартість	Ціна
ТОВ «Поділбудсервіс»	230	200	300	231	220	300
ТОВ «Будмонтажсервіс»	80	200	320	81	220	320
ТОВ «Рокор»	350	200	290	–	220	–

За звітний період ціна реалізації, що склалася на ринку, становить:

- секція огорожі «Класік», 1200x2500 мм (4*5) – 305 грн;
- стовбчик профільний «Класік» 2м (60x40) – 307 грн.

Протягом місяця за відвантажену продукцію від покупців надійшла оплата: ТОВ «Поділбудсервіс» – у розмірі 70%, ТОВ «Будмонтажсервіс» – 80%, ТОВ «Рокор» – 50%.

Разом з тим ТОВ «Будмонтажсервіс» заборгувало підприємству 20000 грн за попередні поставки товару.

Запитання до кейсу: З яким покупцем продукції ви б радили мати справу ТзОВ «АВ метал груп». Який, на вашу думку, результат діяльності фірми за звітний період? Які пропозиції щодо подальшої діяльності фірми ви можете дати? Обґрунтуйте своє рішення.

Проведене заняття продемонструвало, що підготовка фахівців з обліку і оподаткування з використанням Case-технологій допомагає розвивати вміння вирішувати практичні завдання з урахуванням конкретних умов, дає можливість сформувати такі кваліфікаційні характеристики, як здатність до проведення аналізу, вміння чітко формулювати і висловлювати свою позицію.

Третя ступінь складності: є практична ситуація. Студент сам визначає проблему і знаходить шляхи вирішення.

Наприклад, під час вивчення питання «Облік розрахунків з підзвітними особами» навчальної дисципліни «Фінансовий облік» студентам пропонується самостійно визначити проблему в наведеній ситуації та знайти шляхи її вирішення:

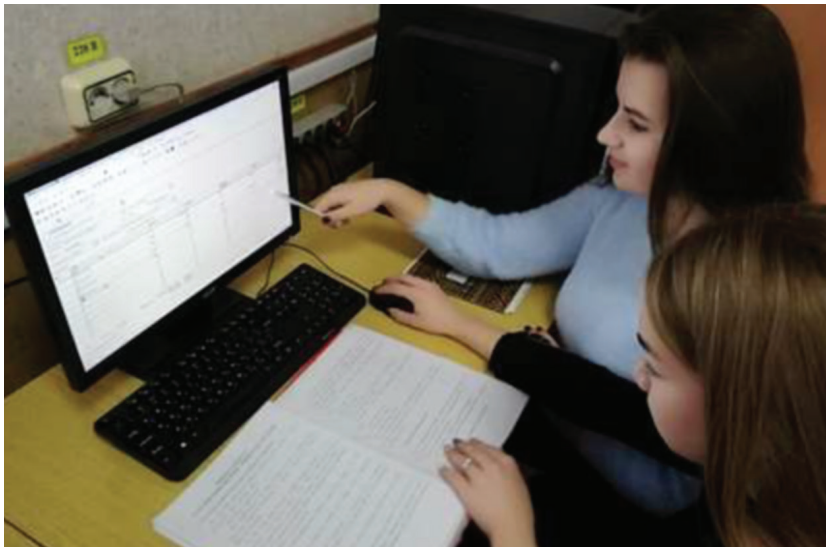
Працівника відрядили по Україні. Після повернення він надав Звіт про використання коштів, виданих на відрядження або під звіт, та документи до нього. В квитках на проїзд місцем відправлення зазначено м. Хмельницький (місце проживання та прописки працівника). Юридична особа, яка направила працівника у відрядження, зареєстрована у м. Кам'янець-Подільський.

Студенти самостійно визначають проблему такої ситуації: «Чи має право юридична особа відшкодувати витрати на проїзд, якщо вона зареєстрована у м. Кам'янець-Подільський?» і, керуючись нормативними документами, знаходять вихід з такої ситуації. Такого типу питання викладачем не пояснюються, до висновків студенти мають прийти самостійно, у процесі обговорення питання.

Метод CaseStudies досить широко використовується на заняттях з фінансового обліку.

Розглядаючи питання «Методика розрахунку та облік амортизації основних засобів» під час вивчення теми «Облік необоротних активів», студентам пропонується ситуаційний кейс наступного змісту: «Відповідно до П(С)БО № 7 «Основні засоби» підприємства можуть нараховувати амортизацію основних засобів, застосовуючи такі методи: прямолінійний; зменшення залишкової вартості; прискореного зменшення залишкової вартості; кумулятивний; виробничий.

Який з цих методів є більш економічно вигідним для підприємства та використання якого дозволить підприємствам швидше оновлювати матеріально-технічну базу, підвищувати та на цій основі збільшувати якість і конкурентоспроможність продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках?»

Студенти протягом заняття отримують інформацію щодо кожного методу нарахування амортизації, беруть активну участь у їх практичному застосуванні та самостійно в ході дискусії приходять до висновку щодо економічної ефективності кожного із передбачених законодавством методів.

Під час вивчення теми «Облік дебіторської заборгованості» студентам було запропоновано кейс наступного змісту: «На балансі підприємства значиться дебіторська заборгованість, за якою закінчився строк позовної давності. Підприємство має рішення суду про стягнення цієї заборгованості з постачальника. Чи можна за наявності цього документа списати дебіторську заборгованість з балансу? Яких передбачених законодавством заходів щодо погашення дебіторської заборгованості слід вживати в подібних випадках? Як відобразити такі операції на рахунках бухгалтерського обліку?»

Розв'язання поставленої проблеми у студентів групи вимагає мобілізації знань, навичок, вмінь. Ті знання, які вже є в їх активному запасі, використовуються як база для подальшого пізнання. У ході лекції здійснюються посилення, пригадуються деякі ключові моменти раніше вивченого, щоб студенти змогли актуалізувати те, що їм вже відомо і є необхідним для вирішення проблеми.

Метод «інциденту». Під цим методом розуміється найбільш проста конфліктна ситуація, що може виникнути в ході реальної діяльності й вимагає від керівника оперативного її розв'язання та вирішення.

Студентам без попередньої підготовки дається коротка інформація про конкретний випадок (інцидент), що мав місце в робочому процесі. Щоб прийняти правильне рішення, студенти можуть поставити додаткові питання викладачеві, окреслити свій варіант пояснення ситуації і при-

йняти власне рішення. У подальшому колективному обговоренні виявляють помилки в запитах інформації, відтворюють дійсну ситуацію, визначають проблему й аналізують рішення студентів.

Наприклад, вивчаючи питання оцінювання та документального оформлення руху виробничих запасів в темі «Облік запасів», студентам подана для обговорення та прийняття правильного рішення така конфліктна ситуація: «На підприємство надійшов товар без супровідних документів. Як визначити первісну вартість товару?»

В результаті обговорення такої ситуації студентами пропонується декілька варіантів, як можна оцінити такий товар. В подальшому спільно зі студентами, керуючись нормативними документами, вироблено правильне рішення щодо розв'язку цього інциденту.

До практичних ситуацій, створених для Case-технологій, можна віднести метод ділової кореспонденції, який передбачає розв'язок кейсу в результаті опрацювання первинних документів, формування зведених документів з метою аналізу діяльності підприємства та прийняття управлінського рішення. Наприклад, під час вивчення теми «Облік грошових коштів» з навчальної дисципліни «Фінансовий облік» студентам пропонується комплект первинних документів (прибуткові та видаткові касові ордера) підприємства, які повинні бути перевірені, систематизовані та узагальнені в зведених документах (журналі реєстрації прибуткових та видаткових касових ордерів, касовій книзі, журналі №1). Опрацювавши первинну документацію, також необхідно визначити чи є у підприємства в поточному робочому дні понадлімітні залишки.

Метод ділової кореспонденції дозволяє студенту наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціаліста і поринути у щоденну рутинну роботу бухгалтера та набути навичок роботи з бухгалтерською документацією.

Головною метою виконання запропонованих ситуаційних завдань є оцінка і теоретичних знань, і практичних навичок студентів у сфері документального забезпечення господарських процесів підприємств.

Одним з ефективних методів Case-технологій під час підготовки фахівців з обліку і оподаткування є використання методу ситуаційно-рольових ігор.

Найкраще сприяють засвоєнню посадових обов'язків майбутнього фахівця з обліку і опо-

даткування спеціально розроблені ділові ігри. В процесі ділової гри створюються уявні ситуації, в яких моделюється зміст професійної діяльності майбутніх фахівців з обліку і оподаткування.

Ділова гра – це активне заняття, в якому студенти набувають професійних навичок та практичного досвіду. Розроблені ділові ігри передбачають вирішення типових і нетипових професійних завдань та їх змістове забезпечення.

Важливим моментом розробки заняття у формі ділової гри є визначення і формулювання цілей гри:

- формування у студентів умінь працювати в режимі колективної мозкової діяльності;
- розвиток пізнавальної активності, логічного мислення й уміння орієнтуватися в інформаційному просторі;
- вироблення навичок ділового спілкування;
- прищеплення інтересу до майбутньої професії;
- виховання почуття відповідальності за результати роботи.

Особлива увага приділяється умінню працювати в команді, стилю і культурі ділового спілкування та якості оформлення документації.

За провідними темами дисципліни «Фінансовий облік» в групах спеціальності «Облік і оподаткування» проводяться заняття у вигляді ділових ігор із розігруванням ролей.

Так, при вивченні питання «Облік розрахунків з підзвітними особами» з теми «Облік дебіторської заборгованості» була проведена ділова гра, в ході якої студенти групи закріплювали знання з цього питання, набували навичок з прийняття рішень в умовах, наближених до виробничих, а також навичок роботи з первинними та зведеними документами в програмі «1С:Бухгалтерія 8.2». Група студентів була розділена на дві підгрупи (два умовних підприємства), в межах яких був здійснений розподіл ролей (касир, бухгалтер, головний бухгалтер, керівник підприємства та працівники підприємства – підзвітні особи). Кожній групі була доведена виробнича ситуація (кейс), яку вони мали вирішити.

Виконуючи завдання, студенти застосовують отримані теоретичні знання і набувають вмінь та навичок з оформлення видачі підзвітним особам коштів у підзвіт на господарські потреби та на відрядження, відправлення працівника у службове відрядження, подання Звітів про використання коштів, виданих на відрядження або підзвіт, систематизації та узагальнення інформації про заборгованість підзвітних осіб, застосування норм та положень Інструкції про службові відрядження в межах України та за кордон від 3.03.1998 № 59.

Учасники гри імітують взаємовідносини між підзвітною особою, працівниками бухгалтерії та керівником підприємства, набувають навичок практичної роботи, що формує у них систематичне бачення процесу функціонування реального підприємства, а також сприяє їх професійній орієнтації.

Проведення занять у формі ділових ігор має низку переваг:

- навчання максимально наближене до умов, у яких майбутньому фахівцеві прийдеться працювати,
- відпрацьовуються професійні навички;
- розвиваються комунікативні навички;
- зростають особисті якості студентів;
- студенти одержують досвід, роблять помилки і виправляють їх, не несучи при цьому значних моральних витрат.

Важливим в процесі проведення ділових ігор є те, що в майбутніх фахівців формуються навички професійного спілкування, вміння вислуховувати аргументи співрозмовника та використовувати їх для прийняття рішення, тобто створюється цілісна уява про професійну діяльність.

У системі компетентнісної підготовки майбутніх фахівців з обліку і оподаткування важливу роль відіграє автоматизація обліку у розв'язку ситуативних задач-кейсів, яка надає кожному студенту великі можливості для формування компетенцій у розв'язуванні професійних завдань, орієнтуванні в роботі, володінні технологіями та інноваційними методами організації професійної діяльності.

На сьогодні важко знайти фахівця з бухгалтерського обліку, який не володіє комп'ютерними бухгалтерськими програмами, такими як «1С: Бухгалтерія для України», «АБ-офіс», «BEST», «Галактика», «Акцент», «MASTER». Тому набутому навичок у студентів з комп'ютеризації обліку приділяється значна увага. Це досягається шляхом вивчення дисципліни «Інформаційні системи і технології в обліку», а також проведенням практичних занять з фінансового обліку з використанням автоматизованих систем обліку. Саме так студенти набувають необхідних теоретичних знань та формують практичні навички побудови, функціонування і застосування інформаційних систем і комп'ютерних технологій, а також можливостей їх використання для обробки обліково-аналітичної інформації в умовах трансформації усіх бізнес-процесів.

Практичні заняття з курсу «Інформаційні системи і технології в обліку» передбачають розв'язок Наскрізного завдання за умовним підприємством. Наскрізна задача є яскравим прикладом застосування Case-технологій її виконання дозволяє студентам засвоїти склад об-

лікових задач, особливості їх розв'язку в умовах використання різних технологій обробки економічної інформації; набути вмінь виконувати постановку типових бухгалтерських задач, розробляти алгоритми їх розв'язання з використанням сучасних прикладних програм.

Перевагою впровадження Case-технологій в освітній процес є те, що студенти одержують знання не шляхом запам'ятовування і завчання їх у готовому вигляді, а в результаті розумової діяльності з рішення Case-вправ чи Case-ситуацій, побудованих на основі фактів господарського життя суб'єктів господарювання.

Досвід використання в освітньому процесі технології конкретних ситуацій показав, що Case-метод дозволяє: розвинути у студентів навички аналізу і критичного мислення; розвинути здатність поєднувати теорію та практику; спонукати їх до пошуку додаткової інформації; сформувати навички оцінки альтернативних варіантів в умовах невизначеності; підвищити мотивацію на розширення бази теоретичних знань для вирішення задач фахового спрямування.

Case-технології – це інноваційний підхід у навчанні, тому що саме таким чином вирішується головна проблема закладів: як поєднати теорію з практикою і знання з компетенціями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про фахову передвищу освіту: Закон України від 06.06.2019 р. № 2745-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>
2. Біскуп В.С. Застосування методу аналізу ситуацій (case-study) в інтерактивних формах навчання. URL: www.sau.kiev.ua/docs/conference_internet08/v.s.biskup.doc
3. Основи кейс-технологій в освітньому процесі. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/1203-qqq-17-m2-08-02-2020-osnovi-keys-tehnology-v-osvtnomu-protses-shkoli>
4. Пустовойт Б., Федяй І. Кейс-технологія як один із сучасних методів викладання у закладах вищої освіти для формування компетентності майбутніх фахівців. Наукові записки кафебри педагогіки. – 2018. – №1(43). – С. 422–430. URL :<https://periodicals.karazin.ua/pedagogy/article/view/11959>
5. Свирида О.В. Метод аналізу конкретних ситуацій (кейс-метод) як засіб формування практичних умінь у майбутніх фахівців з обліку та оподаткування. Реформа освіти в Україні. Інформаційно-аналітичне забезпечення : збірник тез доповідей II Міжнар. наук.-практ. конференції (15 жовтня 2020 р., Київ). – Київ : ДНУ: «Інститут освітньої аналітики», 2020. – С. 223-225.
6. Свирида О.В. Case-технології як форма інноваційного навчання та ефективний засіб формування професійної компетентності при підготовці фахівців з обліку і оподаткування. Опис педагогічного досвіду. URL: <https://v.gd/T0jTeL>
7. Стрельников В. Ю. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МІПК ПУЕТ. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 309 с.
8. Чижевська Л.В. Методика викладання облікових дисциплін : навч. посібник. – Житомир : ПП «Рута», 2003. – 504 с.

СУЧАСНІ СТРАТЕГІЇ ФОРМУВАННЯ УКРАЇНОМОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Інна Кваснюк,
Ольга Дмитрик,
викладачки Вінницького транспортного
фахового коледжу

Анотація. Автори статті наголошують на тому, що реалізація мети щодо формування україномовної особистості можлива завдяки подоланню стереотипів й наполегливому пошуку новітніх ідей, створенню надсучасних форматів спілкування, ініціюванню й поширенню власних задумів, які здатні виявляти й розвивати пізнавальні, навчальні та творчі здібності здобувачів освіти.

Abstract: The authors of the article emphasize that the goal of forming a Ukrainian-speaking personality is possible by overcoming stereotypes and persistent search for new ideas, creating ultra-modern communication formats, initiating and disseminating their own ideas that can reveal and develop cognitive, educational and creative abilities.

«Треба бігти чимдуж, щоб тільки залишитися на місці, а щоб кудись потрапити, треба бігти як мінімум удвічі швидше!» – цю фразу з «Аліси в Країні чудес» Льюїса Керрола варто було б розмістити в кабінетах освітян.

Сьогодні людство стоїть на порозі чергового технологічного перевороту, впоратись з яким доведеться генерації цифрових дітей – так званому поколінню Альфа.

Здобувачі освіти сьогодні – це покоління, яке народилося зі «смартфоном у руках» та відірване від традиційних інститутів. Вони уміло маневрують в інформаційних потоках, тому для вирішення проблеми чи отримання інформації їм практично не потрібно взаємодіяти з людьми.

Проте на шляху реформування та модернізації системи національної освіти в Україні актуалізується потреба у формуванні україномовної особистості, що є визначальним у становленні системи цінностей людини. Вихід України на європейський рівень освітньо-культурного діалогу, безперечно, не є можливим без пріоритетної ролі української мови як державної в освітньому процесі, у національному самоусвідомленні мовної особистості.

Стратегія формування україномовної особистості передбачає забезпечення обов'язкового оволодіння громадянами України

державною (українською) мовою. Саме українській мові належить провідна роль у процесі державотворення на поточному етапі, а в майбутньому – консолідуючу роль у становленні громадянського суспільства. Проблема формування мовленнєвої компетентності здобувачів освіти не нова, але багатоаспектна.

Невід'ємною ознакою україномовної особистості є висока мовленнєва культура, вільне, комунікативно виправдане володіння мовними засобами у будь-якій мовленнєвій ситуації, уміння аргументовано висловлювати свої думки, дотримуватися правил мовленнєвого етикету. Досконале мовлення – один з найважливіших засобів активної діяльності індивіда в сучасному суспільстві. Під високим рівнем культури мовлення розуміють дотримання установлених мовних норм усної і писемної літературної мови, а також свідоме, доцільне і майстерне використання мовно-виражальних засобів залежно від мети й обставин спілкування.

Для україномовної особистості властиві такі риси, як вільне володіння українською мовою, мовною комунікацією, що здійснюється за допомогою основних видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання, писання) і різних форм мовлення (діалогу, монологу, полілогу). Однак найважливішою ознакою україномовної особистості є усвідомлення ролі рідної

(державної) мови в духовному житті народу, ставлення до мови своєї держави як до найдорожчої цінності – скарбниці народної мудрості.

Важливим компонентом україномовної особистості є лінгвоукраїнознавча компетентність, яка полягає у здатності особи проявляти специфічні національні риси та культуру через комунікативну поведінку. Мова, за визначенням видатного педагога К. Ушинського, є найдорожчим скарбом народу, його життям, віддзеркаленням «національного характеру». Заміна рідної мови чужою, на думку Костянтина Ушинського, створює жалюгідну, штучну атмосферу, що замінює справжнє й багате джерело мізерним і підробленим, неприродним, негативно впливає на душу дитини. Чужа «народному характеру» мова ніколи не пустить «глибокого, здорового коріння, яке обіцяло б багатий, пишній розвиток». Український педагог Василь Сухомлинський також визначав слово як могутній засіб формування національного світогляду, духовності дитини, наголошуючи, що словом можна або «створити красу душі», або спотворити її. «Бережімо все своє рідне!» – звертається до кожного українця мовознавець, історик церкви, православний митрополит Іван Огієнко, нагадуючи про головні «житейські гасла: не соромтеся свого українства, любіть свою мову, спілкуйтеся нею повсюдно, невпинно вивчайте її, дотримуйтеся одного правопису, не занепасти́ть своєї душі зрадництвом усього рідного!». «Рідна мова – то найголовніший наріжний камінь існування народу як окремої нації: без окремої мови нема самостійного народу».

Незважаючи на те, що нові досягнення науки й техніки дають необмежені можливості для індивідуального розвитку особистості, відчуваються труднощі у висловленні студентами власних думок українською мовою, втрата зацікавленості до живого спілкування, простежується невинуватена заміна українських слів іноземними.

Мовлення майбутнього спеціаліста повинно бути лексично, граматично правильним, змістовно цілісним, стилістично виразним, відповідати орфоепічним нормам й етичним правилам спілкування.

Формування україномовної особистості, що відповідає обсягу й характеру комунікативних потреб у межах різних сфер діяльності сьогодення, може бути реалізоване на основі тексту,

який здобувачі освіти сприймають, аналізують, змінюють, удосконалюють, встановлюють смислові і граматичні зв'язки. Комплексна робота з текстом визначається як найголовніший засіб підвищення мовної та мовленнєвої підготовки здобувачів освіти, який знайомить їх із найприкметнішими особливостями зв'язного висловлювання, готує до створення власних текстів, даючи змогу виробити вміння будувати й граматично оформлювати їх, через їхнє посередництво впливати на співрозмовника, отримувати від нього потрібну реакцію. На матеріалі тексту студенти вдосконалюють уміння усіх видів мовленнєвої діяльності: активного, цілеспрямованого, мотивованого, предметного процесу передачі та сприймання сформульованої засобами мови думки, інформації, спрямованої на задоволення комунікативно-пізнавальної потреби людини у процесі спілкування.

Увага до книжкового контенту зумовлена тим, що за останнє десятиліття показники споживання інформації невпинно зростають, а соціальним мережам та іншим онлайн-ресурсам приділяють дедалі більше часу. Тим часом здатність до критичного сприймання інформації, концентрація уваги та рівень споживання книжкового контенту знижуються.

Попри світові невтішні тенденції, ситуація в Україні є особливо гострою: різниця насамперед у кількості виданих книжок на душу населення; а показники населення, що читає, падають. Так, останнє і єдине порівнюване дослідження читання «Читання в контексті медіаспоживання та життєконструювання» (2020) підтверджує це: частота читання книжок на дозвіллі серед українців навіть дещо зменшилась: якщо у 2018 році 11% стверджували, що читають щодня, то у 2020 році лише 8% дорослого населення є щоденними читачами. Для

порівняння: кількість українців, які читають щонайменше раз на місяць, дорівнює 46%; тим часом, відповідно до звіту Міжнародної асоціації видавців, кількість канадців, які читають мінімум раз на тиждень становить 67%; Франція має 60% регулярних читачів, Ісландія – 53%.

Саме тому підтримка і розвиток читання є неможливими без розвитку книжкової екосистеми України.

У процесі формування україномовної особистості надзвичайно важливим є моделювання життєвих ситуацій, різнобічної комунікації, виконання проблемних, пошуково-творчих завдань.

Інсценізація, представлення себе на місці персонажа, героя твору розвивають вміння розуміти людей у різних ситуаціях (емпатію), обстоювати свою думку, наводити переконливі аргументи. Українська література дає великі можливості, особливо під час вивчення програмних текстів.

Неможливо уявити якісну україномовну підготовку майбутніх спеціалістів без використання сучасних освітніх технологій, зокрема проєктної роботи в навчанні, інтерактивних, дистанційних технологій, системи мультимедіа тощо. Доцільно використовувати новітні методи навчання, що поєднують пізнавальні та комунікативні цілі, спрямовані на розвиток і самовдосконалення особистості, розкриття творчого потенціалу і формування системи національних цінностей. Застосування комунікативного методу навчання сприяє розвитку комунікативної компетентності, мовленнєвій взаємодії сту-

дентів, удосконаленню навичок усного мовлення. У процесі спілкування студенти вирішують проблемні задачі на основі аналізу й синтезу інформації, висловлюють альтернативні думки, беруть участь у дискусіях, приймають виважені рішення.

Відтак, запит на застосування нових освітніх технологій давно є, і починати потрібно вже сьогодні, тому що сьогоднішній день – вже минуле, з якого потрібно вириватися, думаючи про майбутнє.

Таким чином, розв'язання проблеми формування сучасної україномовної особистості потребує переосмислення теоретико-методичного підґрунтя професійної підготовки, нових підходів до навчання на засадах загальнолюдських і національних цінностей, серед яких першочергове значення належить державній мові як чиннику консолідації й процвітання держави. Розвиток україномовної особистості відбувається засобами української мови, національної культури, системи ціннісних морально-етичних орієнтирів.

М. Бахтін стверджував, що «лише у спілкуванні, у взаємодії людини з людиною розкривається і «людина в людині» як для інших, так і для себе самої». Підтримуючи цю думку філософа, скажемо, що лише в діалозі з іншими особистостями здатна розкритись конкретна людина і для себе, і для інших. Було б бажання у кожного з нас бачити себе справжніми у реальному світі, вдосконалюючи при цьому самого себе.

Місія викладача – бути прикладом, носієм нетрадиційних підходів в організації професійної діяльності та реалізації власних ідей, здатним до змін та самовдосконалення, тому у Вінницькому транспортному фаховому коледжі викладачі на підставі розроблених освітніх програм спеціальностей ставлять перед собою чітке завдання – формування сучасної україномовної особистості, яка буде вільно володіти українською мовою, мовною комунікацією, обстоювати свою думку, наводити переконливі аргументи, доцільно і майстерно використовувати мовно-виражальні засоби.

Завжди варто пам'ятати, що молоду людину потрібно підтримувати в ініціативі працювати, допомагати порадами, корисними знайомствами тощо.

Сьогодні викладач повинен готувати здобувачів освіти не до заліків та екзаменів, а до життя.

КОМУНІКАТИВНА АКТИВНІСТЬ ЯК ОДНА ЗІ СКЛАДОВИХ ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ФПО

Олена Гончаренко,
Денис Русаков,
викладачі ВСП «Ковельський
промислово-економічний фаховий
коледж ЛНТУ»

Анотація. Розкрито суть поняття «комунікація» та роль комунікації в освітньому процесі закладу фахової передвищої освіти. Описано комунікативну активність як складову освітнього процесу закладів ФПО. Проаналізовано практичну складову освітньої діяльності фахової передвищої освіти на базі ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ» та її зв'язок з виробництвом.

Abstract: The essence of the concept of "communication" and the role of communication in the educational process of the institution of professional higher education are revealed. Communicative activity as a component of the educational process of professional educational institutions is described. The practical component of the educational activity of professional higher education on the basis of "Kovel Industrial and Economic Professional College of LNTU" and its connection with production are analyzed.

Заговори, щоб я тебе побачив.

Сократ

Підготовка сучасного фахівця неможлива без розвитку творчих здібностей, оволодіння здобувачами освіти навичками наукової і практичної діяльності, їх уміння самостійно розв'язувати поставлені завдання, виховання в них прагнення до постійної і систематичної самоосвіти. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема формування у нинішніх студентів стійкого наукового інтересу до знань, розвитку таких здібностей, які б забезпечували їм після закінчення закладу освіти можливість творчого професійного зростання, конкурентоспроможність на ринку праці, адаптацію до конкретних умов і соціальну мобільність.

На сьогодні особливо гостро відчувається потреба у висококваліфікованих фахівцях технічних спеціальностей, що здатні виробляти продукцію високої якості, розробляти та застосовувати нові технології виробництва. В умовах кардинальних соціально-політичних і економічних змін, що відбуваються в Україні, особливу увагу слід звернути на підготовку цих кадрів у закладах фахової передвищої освіти (ФПО).

Система вищої освіти зазнала значних змін, які, зокрема, вплинули на суть соціально-педагогічної взаємодії між студентами й викладачами. Адже одним з важливих завдань фахової передвищої освіти є підготовка здобувача освіти до ефективної, творчої діяльності, що відповідає реаліям сьогодення, за допомогою різних форм навчання й виховання.

Сучасний фахівець повинен не тільки адаптуватися до стрімких соціальних, економічних, ідеологічних змін, але й вміти аналізувати процеси, що відбуваються, прогнозувати їхній розвиток, вбачати шляхи подальших перетворень, бути конкурентоспроможним на ринку праці.

Сучасні роботодавці потребують фахівців, які б володіли не тільки професійними знаннями, а й мали високий рівень освітніх компетентностей: ціннісно-сислової, загальнокультурної, навчально-пізнавальної, інформаційної, комунікативної, соціально-трудова та компетентності особистісного самовдосконалення [8].

На ефективність формування компетентностей фахівця значно впливає зміст і особливості взаємодії всіх учасників освітнього процесу: керівник, інженерно-педагогічний склад, методист, і, звичайно ж, здобувач освіти.

На сьогодні в системі ФПО спостерігаємо зростання інтересу до особистості здобувача освіти та гуманізації освітнього процесу. Безумовно, всі ці фактори призводять до того, що змінюється характер вимог, які поставлені перед інженером-педагогом. Нові вимоги системи ФПО знаходять відображення у змісті підготовки фахівців в контексті: освіта, наука, виробництво.

Комунікація (від лат. *communicatio* – повідомлення, передача; від лат. *communico* – роблю загальним) [3]. Комунікація – загальна концепція передачі інформації. Відповідно до ДСТУ, комунікація – це передача значення шляхом пересилання сигналів [2].

Отже, комунікація – це обмін інформацією між двома й більшою кількістю людей, тобто основним матеріалом комунікації є інформація. Інформацію можна класифікувати за певними ознаками:

- повнотою охоплення явища: повна, часткова, надлишкова;
- за періодом дії: разова, періодична, довгострокова, постійна;
- за змістом: адміністративна, фінансова, бухгалтерська, довідкова, конструкторська, технологічна;
- за рівнем достовірності: достовірна, недостовірна;
- за формою подання: цифрова, буквена, кодована;
- за порядком виникнення: первинна, похідна;
- за характером носіїв інформації: документована, не документована;
- за призначенням: директивна (розпорядча), звітна, довідково-нормативна;
- за напрямом руху: вхідна, вихідна.

Ефект комунікативного процесу залежить від цілої низки соціально-психологічних факторів, які мають місце в процесі передавання сприйняття інформації, які є її складовими. Особливо сильно проявляються соціально-психологічні фактори під час мовної (словесної) передачі інформації. При цьому задіюються три канали її передачі та сприйняття кожною людиною:

- ◆ емоційний,
- ◆ нормативний,
- ◆ канал знань.

Емоційний канал тестує вхідну інформацію на відповідні асоціації, настрої, важливість тощо. Наприклад, сприйняття інформації викладача залежатиме від постановки його мови, зовнішнього вигляду, віку й посади, тобто від його емоційних елементів.

Крім цього, велике значення матиме манера поведінки викладача, його жести, міміка, тобто його відповідність певним соціальним та особистим нормам, які прийняті в тому чи іншому колективі чи навіть суспільстві. Це все включають в поняття нормативного каналу сприйняття та передавання інформації.

І нарешті в каналі знань відбувається оцінка змісту інформації, її призначення, що є найважливішим. Мета передавання інформації саме в тому й полягає, щоб вона набула якості знань у тих, для кого вона призначена. Але ця якість буде недостатньою, або інформація буде сприйматися набагато важче та довше, якщо вона буде передаватися без відповідних емоційних та нормативних складових.

Серед багатьох функцій педагогічної діяльності, які визначено в науково-педагогічній літературі Е.Ф. Зеєром, Г.А. Карповою, Н.В. Кузьміною, Н.В. Кухаревим, А.І. Щербаковим, В.В. Богословським, В.А. Сластьоніним та іншими, виділено комунікативну функцію. На думку авторів, цю функцію спрямовано на встановлення педагогічно доцільних взаємовідносин зі студентами.

У низці психологічних літературних джерел виділяють три функції спілкування:

- комунікативну, спрямовану на передачу інформації;
- перцептивну, спрямовану на сприйняття і розуміння співбесідника;
- інтерактивну, спрямовану на організацію спільної діяльності.

Отже, комунікації в освітній діяльності можна розглядати як процес двостороннього обміну інформацією, результатом якого є взаєморозуміння, передача знань, вмінь, компетентностей від відправника (педагога) до отримувача (здобувача ФПО).

Відповідно до статті 48 ЗУ про ФПО («Форми організації освітнього процесу та види навчальних занять»), освітній процес у закладах фахової передвищої освіти здійснюється за такими формами:

- 1) навчальні заняття, включаючи індивідуальне навчальне заняття;
- 2) самостійна робота, включаючи виконання індивідуальних завдань;
- 3) практична підготовка;
- 4) контрольні заходи, включаючи атестацію здобувачів фахової передвищої освіти.

Основними видами навчальних занять у закладах фахової передвищої освіти є:

- 1) лекція;
- 2) лабораторне, практичне, семінарське, ін-

дивідуальне заняття;

3) урок (за освітньою програмою профільної середньої освіти);

4) консультація [1].

Комунікативну компетенцію, як і будь-яку з професійних компетенцій педагога, визначають мінімум трьома складовими:

- когнітивною (що фахівець знає з цього питання);
- операційною (як фахівець реалізує свої знання на практиці);
- мотиваційною (як фахівець ставиться до певної сфери власної діяльності).

Ці складові виявляються під час професійної взаємодії педагога на різних рівнях:

- викладач – студент;
- викладач – викладач;
- викладач – адміністратор.

Для кожного з учасників освітнього процесу якість і результат професійної взаємодії визначаються:

▼ спрямованістю особистості (орієнтація на іншу людину, на спільну діяльність, бажання зрозуміти її, підтримувати взаємини);

▼ педагогічним тактом, стилем спілкування та комунікативною активністю (частка відповідальності, яку беруть на себе учасники спільної діяльності, має бути адекватною щодо внеску в кінцевий результат, а форми спілкування мають відображати не тільки соціальний статус, але й інші суб'єктні якості особистості);

▼ рівнем толерантності (властивість особистості, що припускає її захищеність від дії несприятливих чинників, сформованість виборчої терпимості несприятливих дій без зниження адаптивних можливостей, прояви витримки, самовладання).

Отже, від комунікативної активності педагога залежить ефективність його професійної діяльності.

У загальному вигляді комунікативну активність можна визначити як змістовий аспект соціальної взаємодії. Процес комунікації складається з окремих актів, за посередництва яких реалізуються основні її функції:

- управлінська – пов'язана з успішністю функціонування певної організації і є генетично та структурно вихідною;
- інформативна – пов'язана з обміном інформацією та науковим аналізом змісту інформаційних повідомлень;
- емотивна – пов'язана з емоційними переживаннями.

Отже, комунікативна активність є синтезом теоретичних і практичних знань із реалізації

управлінської, інформативної функцій у процесі спільної діяльності [4].

Комунікативна компетентність – здатність встановлювати та підтримувати необхідні контакти з іншими людьми.

Для ефективної комунікації необхідне досягнення взаєморозуміння партнерів і розуміння ситуації та предмета спілкування.

Комунікативна компетентність – це система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії.

Комунікативна компетентність передбачає такий рівень взаємодії з оточуючими, який дозволяє особі в межах своїх здібностей і соціального статусу успішно функціонувати в суспільстві, а також наявність життєвого досвіду, ерудиції, наукових знань тощо.

Комунікативна компетентність містить такі складові:

- комунікабельність (здатність встановлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми);
- володіння змістовною інформацією та вміння оперувати нею;
- здатність до партнерської взаємодії та досягнення взаєморозуміння.

Причинами невдалої комунікації можуть бути:

- ♦ стереотипи – спрощені думки щодо окремих осіб або ситуації, внаслідок чого відсутній об'єктивний аналіз і розуміння людей, ситуацій, проблем;
- ♦ перенасиченість комунікативного простору інформацією (перешкоджає прийняттю актуальних рішень, призводить до зайвих емоційних перевантажень, тим самим ускладнює взаємини з оточуючими);
- ♦ «упереджені уявлення» – схильність не брати до уваги того, що суперечить власним усталеним поглядам, того, що є новим, незвичайним («Ми віримо в те, у що хочемо вірити»). Людина рідко усвідомлює, що тлумачення подій іншою людиною так само законно, як і її власне тлумачення;
- ♦ погані взаємини між людьми – якщо ставлення людини є ворожим, то буде дуже важко переконати її в справедливості Вашого погляду;
- ♦ відсутність уваги й інтересу співрозмовника, а інтерес виникає, коли людина усвідомлює значення інформації для себе; за допомогою цієї інформації можна отримати бажане або запобігти небажаному розвитку подій;
- ♦ зневага фактами, тобто звичка робити

висновки за відсутності достатньої кількості фактів;

- ◆ помилки в побудові висловлювань: неправильне обрання слів, складність повідомлення, слабка переконливість, нелогічність;
- ◆ неправильний вибір стратегії та тактики спілкування.

Мистецтво спілкування – це прийоми й навички органічної соціально-психологічної взаємодії викладача й студентів, змістом якої є обмін інформацією і здійснення освітнього й виховного впливу за допомогою різноманітних комунікативних засобів, а також організація взаємин між учасниками комунікативного процесу.

Комунікативну компетентність педагога розглядають як систему, що включає низку інших компетентностей. Професійне мовлення викладача в освітньому процесі є показником найважливіших чинників його діяльності:

- ерудиції та методичної майстерності;
- характеру та стилю спілкування зі студентами;
- розуміння та бажання бачити в студентах активних, самостійних діячів освітнього процесу.

І наприкінці нашого дослідження проблеми комунікацій, тобто обміну інформацією між двома й більшою кількістю людей, доречно порушити питання про практичну складову освітньої діяльності ФПО, її зв'язок з виробництвом.

Підготовка сучасного фахівця неможлива без розвитку творчих здібностей, оволодіння здобувачами освіти навичок наукової і практичної діяльності, їх уміння самостійно розв'язувати поставлені завдання, виховання в них прагнення до постійної і систематичної самоосвіти. У зв'язку з цим особливого значення набуває проблема формування у нинішніх студентів стійкого наукового інтересу до знань, розвитку таких здібностей, які б забезпечували їм після закінчення закладу освіти можливість творчого професійного зростання, конкурентоспроможність на ринку праці, адаптацію до конкретних умов і соціальну мобільність.

Важливу роль в освітньому процесі відводять практичній підготовці студентів, початковим етапом якої є практичні заняття з дисциплін, особливо фахових, під час проведення яких студенти під керівництвом викладача більш поглиблено опановують теоретичний матеріал, вчать самостійно мислити, аналізувати отримані результати й вирішувати конкретні завдання.

Завдання для практичних занять розробляються на основі даних, максимально наближених до потреб виробництва і діяльності підприємств різних сфер діяльності. Якщо у діяльності підприємств відбуваються зміни, особливо нормативного характеру, то у завдання практичних занять вносяться відповідні корективи.

Основним нормативним документом коледжу, який визначає порядок проведення всіх видів практик, відповідність їх стандартам освіти та вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики, є наскрізна програма практики [5].

Вагоме значення для практичної підготовки фахівців має виробнича практика.

Основними базами проходження практик студентів ВСП «Ковельський промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ» є підрозділи (цехи, служби, відділення) базового підприємства ТОВ «ВО «Ковельсьільмаш». Вони найкраще забезпечують виконання програми технологічної практики, але можуть бути й інші підприємства, організації з різними сферами діяльності та формами власності, які відповідають вимогам практики.

Завершальним етапом практичної підготовки майбутніх фахівців є переддипломна практика, яка проводиться після закінчення всього теоретичного курсу навчання і складання студентами всіх іспитів, заліків, виконання курсових робіт (проектів), які передбачені навчальним планом, і є останньою ланкою підготовки спеціалістів перед їх кваліфікаційними випробуваннями.

Під час виробничої практики студенти виконують індивідуальні завдання, зміст яких визначається характером роботи, а також обов'язки дублерів на посадах, які визначені кваліфікаційною характеристикою. Набута комунікативна активність, професійні навички та компетентності дозволяють майбутнім фахівцям здійснювати передачу повідомлень роботодавцям, отримувати зворотний зв'язок, позиціонувати себе конкурентоспроможним фахівцем, здатним виконувати конкретні завдання і вирішувати виробничі питання діяльності підприємства.

Отримані здобувачем освіти знання, навички та компетенції закріплюються під час підготовки до дипломного проекту. Дипломний проект технічних спеціальностей в коледжі є першою великою самостійною роботою майбутнього фахового молодшого бакалавра, який потребує вирішення конкретних виробничих задач щодо удосконалення технології, розробки креслень, організації виробництва та покращення техніко-

економічних показників роботи ділянки підприємства. Виконання дипломного проекту – це не тільки комплексна перевірка підготовки випускників, але й важлива форма та метод набуття навичок самостійної роботи. Саме тут студент вчиться самостійно працювати з технічною та довідковою літературою, самостійно шукати оптимальні рішення. Усю необхідну інформацію для розробки конструкторської частини дипломного проекту (технічних спеціальностей) надає навчальна система КОМПАС-3D V19, яка призначена для тривимірного моделювання деталей та автоматизованого проектування конструкторської документації, має можливість показати деталь чи вузол в аксонометрії (тривимірне моделювання) і, за необхідності, розвернути під певним, необхідним, кутом, оглянути його з усіх сторін, що полегшує написання технологічних процесів механічної обробки та складання.

Дипломні проекти студентів коледжу мають і практичну спрямованість. На замовлення базового підприємства ТОВ «ВО «Ковельсільмаш»

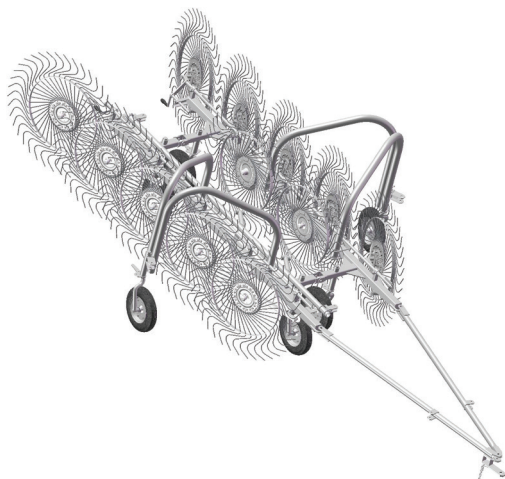

Рис. 1. Граблі для ворушіння ГВ-2

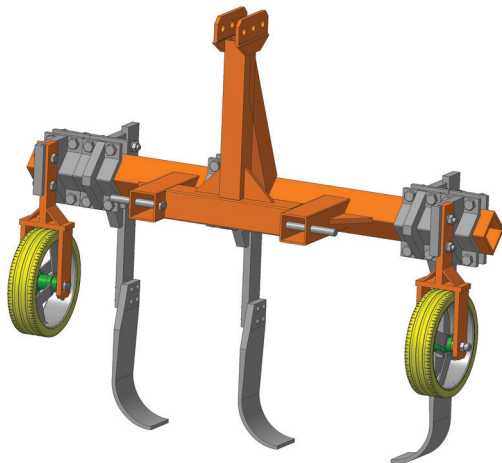

Рис. 4. Картоплесаджалка КСТ-2

випускниками коледжу був розроблений каталог машини ГВ-2 (граблі для ворушіння), який містить тривимірне зображення машини, усіх вузлів та деталей (рис. 1), а також електронний комплект конструкторської документації на такі вироби: підкопувач цукрових буряків ПС-3, плуцила ПЗ-1, картоплесаджалка КСТ-2 та насінноочисна машина МНС-1,25 (рис. 2–5).

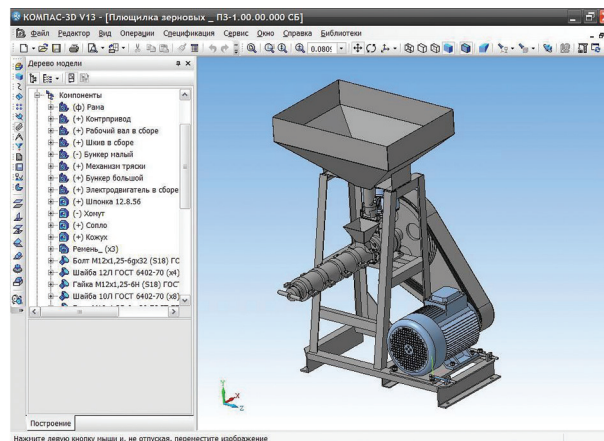

Рис. 3. Плуцила ПЗ-1

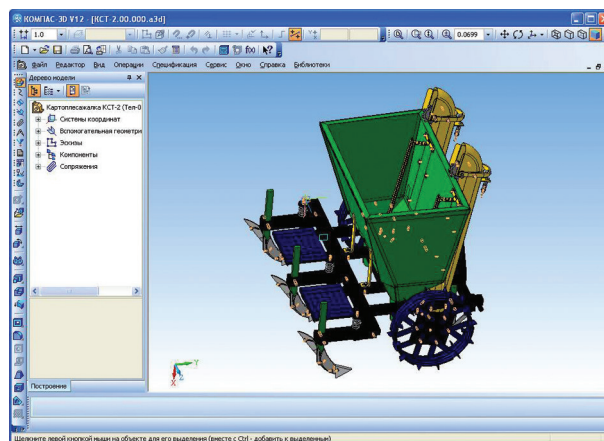

Рис. 4. Картоплесаджалка КСТ-2

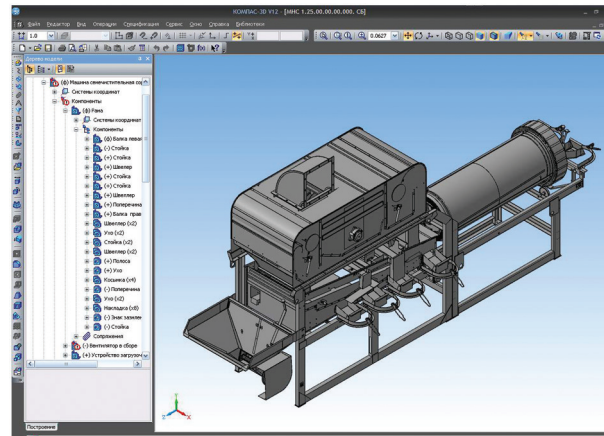

Рис. 4. Насінноочисна машина МНС-1,25

Тривимірне зображення машин є вимогою сьогодення, яке дозволяє споживачу без відвідування підприємства, виставок тощо, зорієнтуватися в необхідності придбання тієї чи іншої деталі, вузла, механізму, машини в цілому; а підприємству презентувати свій товар на відстані, через 3D-візуалізацію для цільової аудиторії.

Отже, підготовка фахових молодших бакалаврів у закладах ФПО є актуальною для сьогодення. Наявність інженерної компоненти дозволяє фахівцю працювати в галузі промислового виробництва, і це надає йому соціальної захищеності. Сформовані в молодих фахівців техніка мови, техніка вирішення конфліктних ситуацій, уміння використовувати вербальні і невербальні засоби спілкування, уміння розуміти емоційний стан оточуючих є результатом комунікативної активності, що дозволяє конкурувати на ринку праці і бути привабливим для роботодавців.

Висновки

Комунікативна діяльність в закладі фахової передвищої освіти – це діяльність, спрямована на організацію процесу спілкування зі здобува-

чами освіти, у ході якого відбувається передача навчального матеріалу, сприйняття і розуміння студентів викладачем, зокрема і їх емоційного стану, здійснюється взаємовплив учасників освітнього процесу, і організовується їх спільна діяльність.

Успішність здійснення педагогом комунікативної діяльності на занятті значною мірою залежить від рівня комунікативної активності, здібностей і рівня сформованості комунікативних умінь.

Практична підготовка здобувачів освіти у коледжі є важливою складовою освітнього процесу. Викладачі випускних комісій, керівники всіх видів практик забезпечують соціально-особистісні, інструментальні та професійні компетенції фахового молодшого бакалавра, відповідно до освітньо-кваліфікаційних характеристик. Рівень фахової передвищої освіти передбачає здатність здобувача освіти вирішувати типові спеціалізовані задачі в окремій галузі професійної діяльності, що дає змогу конкурувати та позиціонувати на ринку праці і бути привабливим для роботодавців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України Про фахову передвищу освіту (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 30, ст.119) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19?find=1#Text>
2. ДСТУ 2392-94. Базові поняття. Терміни та визначення.
3. Вікіпедія. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/Комунікація>
4. https://osnova.com.ua/news/685-Складові_комунікативної_компетентності_педагога
5. Гончаренко О.О., Самчинська С.С. Практична підготовка студентів як невід’ємна складова частина освітнього процесу підготовки висококваліфікованих фахівців // Освіта. Технікуми, коледжі. – №1 (45), 2018.
6. Гірняк О.М. Менеджмент. Теоретичні основи і практикум : навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти / О.М. Гірняк, П.П. Лазановський. – Київ : Магнолія плюс, Львів : Новий світ – 2000, 2003. –336 с.
7. Гріфін Р. Основи менеджменту : підручник / Р. Гріфін., В. Яцура; Наук. ред. В. Яцура, Д. Олесевич. – Львів : БаК, 2001. – 642 с.
8. Лисенко Є. Досвід розвитку критичного мислення студентів // Освіта. Технікуми, коледжі. – 1,2 (45), 2018.
9. Нові технології навчання // Науково-методичний збірник. – Випуск 27. – Київ : НМЦВО, 2000. – 256 с.
10. Педагогіка і психологія // Науково-теоретичний та інформаційний журнал Академії педагогічних наук України. – 1-2(34-35). – 02. – Київ : Педагогічна думка.– 255 с.
11. Придатко Р. Соціально-комунікативна компетентність як складова професійності вихователя закладу дошкільної освіти [Електронний ресурс] / Р. Придатко // Молодь і ринок. – 2018. – № 9. – С. 141-145. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2018_9_29
12. Хміль Ф.І. Основи менеджменту : підручник. – Київ : Академвидав, 2003. – 608 с.

ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНЕ ВИКЛАДАННЯ ФІЗИКИ У ВІННИЦЬКОМУ ТРАНСПОРТНО- МУ ФАХОВОМУ КОЛЕДЖІ

Тетяна Присяжна,
викладачка Вінницького транспортного
фахового коледжу

Анотація. Автор статті акцентує на сучасних підходах до вивчення фізики в закладах фахової передвищої освіти та на професійній орієнтації здобувачів освіти.

Abstract: The author of the article emphasizes modern approaches to the study of physics in institutions of professional higher education and the professional orientation of students.

Сучасне суспільство вимагає конкурентоспроможних фахівців, здатних професійно володіти уміннями, передбаченими освітньо-професійною програмою за спеціальністю. Безпосередньо з фізикою пов'язані переважно дисципліни професійної підготовки. Професійно орієнтоване навчання фізики у підготовці майбутніх фахівців Вінницького транспортного фахового коледжу спрямоване на підвищення якості знань здобувачів освіти, ролі навчання у формуванні стилю їхнього мислення і пізнавальних здібностей, вміння самостійно здобувати та поглиблювати свої знання, а також підготовку їх до пошуково-творчої діяльності в різноманітних сферах сучасного життя, можливості використовувати їх на заняттях фізики під час вивчення спецдисциплін, уявлень про сучасну наукову картину світу, розширення наукового світогляду.

На заняттях із фізики поняття, явища, закони вивчаються, а на заняттях зі спеціальних дисциплін знання здобувачів освіти поглиблюються. До основних наукових засад здійснення професійної спрямованості у викладанні фізики належать:

- ◆ формування єдиної уяви про природу на основі діалектичної єдності природничо-наукових знань;
- ◆ забезпечення систематичності знань;
- ◆ формування в здобувачів освіти вмінь застосовувати фізичні знання на заняттях зі спеціальних дисциплін;
- ◆ формування уявлень про загальність основних законів природи, їх значення для різ-

них галузей природничо-наукових знань;

- ◆ розкриття наукових основ природничих процесів та їхніх складових частин;
- ◆ використання на заняттях прикладів, складних механізмів, пристроїв, пов'язаних з природними явищами;
- ◆ розв'язування задач якісного, кількісного та експериментального характеру з професійним змістом на заняттях із фізики та навпаки з фізичним змістом на заняттях зі спеціальних дисциплін;
- ◆ проведення комплексних лабораторно-практичних робіт;
- ◆ демонстраційні досліди;
- ◆ організація екскурсій;
- ◆ виконання міжпредметних комплексних робіт.

Вивчення фізики у Вінницькому транспортному фаховому коледжі на всіх спеціальностях проходить на першому та другому курсі. Якщо піддати аналізу вивчення фізики і низки дисциплін, які вивчають на відділені спеціальності 205 Лісове господарство, то варто зазначити, що зв'язок фізики і ґрунтознавства є невід'ємною складовою освітнього процесу: загальною властивістю твердих тіл, рідин і газів здобувачі освіти вивчають на першому курсі з фізики, на заняттях із ґрунтознавства – властивості ґрунтів: твердість, міцність, капілярність, водний режим. Відповідно, під час вивчення теми «Явища змочування і капілярність» акцентуємо увагу студентів на теоретичному матеріалі, який тісно переплітається з матеріалом дисциплін «Деревинознавство» і

«Лісова таксація». Через окремі демонстраційні приклади студенти мають можливість аналізувати роль фізики у становленні спеціаліста лісової галузі, наприклад, вологість повітря – вологість ґрунту – вологість деревини – вплив вологості на лісові масиви; теплопровідність – теплопровідність ґрунту – теплопровідність деревини. На заняттях з лісівництва майбутні фахівці ознайомлюються із загальним описом впливу вологості на деревину і ліс в цілому. Завдяки цьому ми отримаємо реалізацію ступеневого підходу до вивчення вологості деревини, що, в свою чергу, полегшує сприйняття здобувачами освіти навчального матеріалу.

На заняттях з деревинознавства вивчаються основні фізичні властивості деревини, які мають значення для різних технологічних процесів та для її використання, зокрема це:

- зовнішній вигляд: колір, блиск і текстура деревини (фізичні поняття: світлові промені, спектри, довжина світлової хвилі, відбивання і поглинання світла, яскравість);
- вода в деревині: визначення вологості деревини (фізичні поняття: абсолютна і відносна вологість, методи їх визначення), вода в деревині та її форми (випаровування, капілярність, капілярні явища), висихання деревини (поняття про вологість, капілярні явища, випаровування);
- щільність: характеристика показників щільності деревини (густина речовини, поняття про вологість, капілярність); теплофізичні властивості:
 - теплоємність деревини (теплоємність, теплопровідність, температуропровідність, теплове розширення, питома теплоємність), електричні властивості та дія випромінювань на деревину:
 - електричні властивості деревини (електропровідність, електричний опір, закон Ома для ділянки кола, питомий опір, вологість, діелектрична проникність, п'єзоелектричний ефект), вплив випромінювання на деревину (довжина хвилі, види спектрів, вологість, електромагнітні хвилі, видиме світло, ультрафіолетове, іонізуюче та рентгенівське випромінювання, люмінесценція і флюоресценція), акустичні властивості (механічні коливання, звук, швидкість поширення звуку, модуль пружності, частота коливань).

Освітня програма за напрямом підготовки 133Галузеве машинобудування охоплює основні загальнотехнічні науки: інформаційні технології, інженерну графіку, експлуатацію машин, електротехніку, прикладну механіку, а також профільні – вони зосереджуються на проектуванні, експлуатації машин і пристроїв з урахуванням специфіки обраної спеціальності, починаючи від фізичних принципів влаштування двигуна та закінчуючи технологічними процесами та інструментами.

Не секрет, що будь-який двигун буквально нашпигований досягненнями фізики: його процес відбувається завдяки закону термодинаміки: газ, отриманий при згорянні палива, розширюючись, рухає поршень.

Виконання лабораторної роботи «Дослідження явища електромагнітної індукції» ми пропонуємо здійснювати за допомогою котушки системи запалювання. Необхідно ознайомити студентів з різними видами котушок запалювання: класичними (використовуються на автомобілях з системами запалювання, де присутній розподільник), двовихідними (використовуються в системі стандартного запалювання з прямою подачею електричної напруги); індивідуальними (у цій системі для кожної свічки призначена одна котушка). Водночас звертаємо увагу, що типи котушок схожі за своєю конструкцією, за винятком деяких нюансів: класичний варіант складається з двох обмоток – вторинної та первинної; друга при цьому розміщується всередині першої. Різниця між обмотками полягає в кількості витків використовуваного дроту, а також в товщині дроту, тому напруга, яка подається від джерела живлення, проходить по витках первинної обмотки, через що утворюється магнітне поле, яке впливає на вторинну обмотку. Завдяки цьому полю в ній формується високовольтний імпульс напруги.

Принципи дії гідравлічних та пневматичних приводів, гідравлічної та пневматичної апаратури засновані на перетворенні видів або параметрів енергії, тобто енергія робочої рідини або газу використовується для дії технологічних машин. Тому завдання дисципліни полягає у вивченні основних законів рівноваги та руху рідини і газу (основних законів гідростатики і гідродинаміки), їх фізичних властивостей, методів використання цих законів у вирішенні практичних задач, а також розрахунку конструкцій і призначення гідро- та пневмоприводів та технічних систем різної складності. Зараз майже у всіх галузях техніки застосовуються різні гідравлічні пристрої, засновані на використанні гідравлічних законів. Найголовніші сфери застосування гідравліки – саме машинобудування.

Під час проектування будівель викладачі навчають враховувати фізичні основи будівництва, механічну напругу та прості механізми. Наприклад, фахівцю будівельної галузі необхідно розуміти, що всередині будівлі відбуваються явища, пов'язані зі змінами температури: теплопоглинання та теплоізоляція, затримка тепла, теплова інерція, термо-, електропровідність. Кожна будівля повинна бути забезпечена такими фізичними параметрами внутрішнього середовища, які б створювали комфортні відчуття. Важливим фактором є забезпечення температурно-вологового режиму, створення світлових й акустичних умов, сонцезахисту та звукоізоляції приміщень.

Враховуючи проникнення електромагнітного випромінювання через конструкції та його вплив на організм людини, навчаємо здобувачів освіти розраховувати радіаційний коефіцієнт поглинання будівельних матеріалів.

Зокрема для правильного поєднання компонентів сумішей під час будівництва студенти повинні володіти знаннями з розділів курсу фізики “Реальні гази і рідини”, “Механіка рідин і газів”. Для з’ясування причин деформацій і напруженостей у з’єднувальних частинах, появи браку та можливостей їх попередження необхідно володіти знаннями з розділів “Механіка твердого тіла”, “Тверді тіла. Полімери”. Наприклад, основні положення фізичної механіки, що вивчає вплив процесів на деформацію твердих тіл, є необхідним фундаментом для створення довговічних матеріалів, що має велике значення за багаторічної експлуатації, адже механічні властивості будівельних матеріалів залежать від процесів переносу тепла, вологи, сушки, тепло-вологої обробки.

Важлива роль фізики як технічної науки, що народжує цілі галузі виробництва, зокрема залізничну. Фізика як провідна наука про природу відіграє головну роль в досягненні цієї мети. Залізничний транспорт – перспективна галузь економіки. Різноманітність інженерно-технічних завдань в залізничному транспорті зумовила широкий спектр напрямів наукових досліджень. Якщо здобувач освіти прагне долучитися до новаторських науково-технічних розробок на залізниці, то йому обов’язково треба поглибити свої фундаментальні знання під час вивчення курсу фізики. Знання основоположних законів і принципів загальної фізики дозволить нашим студентам успішно вивчати спеціальні дисципліни: електротехніка, теоретична механіка, опір матеріалів, неруйнівний контроль рейок, залізнична колія, де використовуються різноманітні фізичні явища та процеси, які за певних умов не завдають шкоди об’єктові контролю або ж не впливають на його експлуатаційні характеристики.

Контроль технічного стану залізничної колії проводиться через сканування залізничних рейок, унаслідок чого дефектоскопісти отримують певні електричні сигнали. Для їх швидкісної діагностики в основному застосовуються два методи: магнітодинамічний та ультразвуковий, які дають змогу значно підвищити достовірність результатів контролю.

Ультразвукова дефектоскопія – це комплекс методів неруйнівного контролю, заснованих на застосуванні пружних хвиль ультразвукового діапазону. За своєю фізичною природою ультразвук – це пружні хвилі і в цьому він не відрізняється від звуку. Частотна межа між звуковими і ультразвуковими хвилями умовна; вона визначається суб’єктивними властивостями людсько-

го слуху і відповідає усередненій верхній межі чутного звуку. Однак завдяки більш високим частотам і отже, малим довжинам хвиль, мають місце особливості поширення ультразвуку.

Фізичні явища, що відбуваються за магнітної дефектоскопії рейок – це, насамперед, явища вихрових струмів і магнітної в’язкості. Поле в рейці спричиняє зміни сигналів від об’єктів, розташованих у межах поперечного перерізу рейки – тріщин, зварних стиків тощо. Поле розсіяння є визначальним для сигналів від об’єктів, розташованих поза поперечним перерізом рейки – шпальних підкладок, накладок болтових стиків, наварок, сторонніх предметів тощо. Формування сигналу від об’єктів є результатом взаємодії первинного поля із цими об’єктами, навколо яких утвориться їхнє власне вторинне поле. Це вторинне поле сприймається давачами дефектоскопа, що створюють сигнал відповідно до своєї функції перетворення. Саме на такому демонстраційному вивченні фізики здобувачі освіти наживо бачать процеси швидкісної магнітної дефектоскопії.

Важливою складовою частиною у підготовці фахівців зі спеціальності 261 Пожежна безпека є отримання ними знань з термодинаміки: важливо навчити майбутніх фахівців застосовувати закони термодинаміки та теплопередачі для вирішення питань, пов’язаних із дією чинників джерел надзвичайних ситуацій теплової природи; із загальними фізичними властивостями макроскопічних систем та закономірностями перетворення енергії під час різних явищ, що відбуваються із тілами та дослідженнями процесів тепломасообміну для їх наступного використання під час контролю та перевірки пожежонебезпечних та інших об’єктів, що перебувають під наглядом, для визначення характеристик пожежної небезпеки, а також запобіжних заходів щодо забезпечення протипожежного захисту. Знання законів і принципів фізики сприяють засвоєнню знань здобувачами освіти під час вивчення теорії розвитку та припинення горіння, електротехніки та пожежної профілактики в електроустановках, пожежної та виробничої автоматики, пожежної профілактики.

Процес взаємозв’язку навчання фізики і професійно орієнтованих дисциплін у підготовці фахових молодших бакалаврів у Вінницькому транспортному фаховому коледжі дає змогу підкреслити роль фізики у становленні майбутнього фахівця, адже міждисциплінарні зв’язки – це завжди самореалізація, самовираження, творчість педагога, що сприяє розкриттю здібностей здобувачів освіти та є джерелом пошуку нових фактів, які підтверджують або поглиблюють певні знання з різних дисциплін, дають досить широке і яскраве уявлення та всебічні знання про середовище, у якому живемо.

ВИКОРИСТАННЯ КОУЧ-ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ У ЗАКЛАДАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Олексій Бондаренко,
викладач ВСП «Краматорський фаховий коледж промисловості, інформаційних технологій та бізнесу Донбаської державної машинобудівної академії»

Анотація. Загальну основу коучингу можна описати кількома словами: партнерство, розкриття потенціалу та результат. У такому виді консультування коуч спирається на можливості самого студента, підводить його до самостійних висновків, тобто викладач не навчає студента якогось певного виду практики, а вчить його вчитися. Під час проведення сесій (лекцій) коуч користується техніками, які активізують студента, сприяють просуванню підлітка до постановки мети через аналіз реальності і вибір варіантів досягнення мети до кінцевого результату.

Abstract: The overall basis of coaching can be described in several words: partnership, potential disclosure and result. In this type of counseling, the coach relies on the capabilities of the student himself, brings him to independent conclusions, that is, the teacher does not teach the student any particular type of practice, but teaches him to learn. During sessions (lectures), the coach uses techniques that activate the student, contribute to the teenager's progress towards setting the goal through the analysis of reality and the choice of options for achieving the goal to the final result.

Академічний коучинг – це процес, який змінює ставлення людини до навчання. Тобто викладач не навчає студента якогось певного виду практики, а вчить його вчитися, якщо можна так сказати. Такий вид коучингу вважається особливим, бо він розкриває в людині прагнення до саморозвитку, що, в свою чергу, наближує його до самореалізації. Після такої практики студенти дивляться на навчання зовсім іншими очима. Вони починають черпати знання звідусіль, де їх будуть їм давати.

Під час лекційних занять доречно проводити коуч-сесії, тобто бесіди викладача (наставника) зі студентами (підопічними). Вона передбачає певну структуру побудови і має свої характеристики. Завдання цієї розмови полягає в тому, щоб студент розумів поставлену мету – переважно, це оволодіння необхідними знаннями, професійними навичками та отримання чіткої мотивації.

У такому виді консультування коуч спирається на можливості самого студента, підводить його до самостійних висновків. Під час проведення

сесій (лекцій) коуч користується техніками, які активізують студента, сприяють просуванню підлітка до постановки мети через аналіз реальності і вибір варіантів досягнення мети до кінцевого результату.

Загальну основу коучингу можна описати кількома словами: партнерство, розкриття потенціалу та результат.

Коуч (консультант, наставник) стимулює творчий пошук рішень і підтримує рішучість студентів досягати цілей і здійснювати зміни у своїй навчальній, а далі й професійній діяльності. Іншими словами, в процесі коучингу студенти знаходять свій, унікальний спосіб досягнення мети, а коуч створює креативну атмосферу – особливий простір пошуку альтернатив, атмосферу довіри, де підліток відчуває, що його ідеї і пропозиції не залишаються без уваги.

Тому після оприлюднення теми та мети на початку лекції доречно поцікавитися у студентів, як вони вважають, яким шляхом було б краще опанувати цей навчальний матеріал та дізнатися

більше цікавого. Потім за допомогою методики мозкового штурму на дошці можна записати найцікавіші варіанти отримання нової інформації та обрати найбільш вдалі. Викладач може вміло направляти креативну діяльність студентів у певне русло та намагатися не відхилитися від основної теми.

Далі студенти самостійно або за допомогою викладача розподіляються на команди і отримують чітке та зрозуміле завдання. Для вирішення можна користуватися будь-якими навчальними матеріалами, підручниками (що є в наявності), інтернет-ресурсами, схемами, власним досвідом. Наприклад, для дослідження властивостей логічних схем, під час вивчення дисципліни «Основи промислової електроніки, мікропроцесорної техніки та автоматики», доречно застосувати методику досліджень у коуч-сесії.

На початку заняття окреслюється основна проблема: в ХХ столітті бурхливий розвиток обчислювальної техніки вимагав створення пристроїв, які можна було б використовувати для вирішення простих логічних завдань. Студентам пропонується самостійно навести приклади, як можна було б реалізувати їх за допомогою діодів, транзисторів та резисторів. Завдання передбачає теоретичне вивчення та пошук схем можливої реалізації. Приклад завдання в таблиці 1.

Коуч-викладач допомагає скласти індивідуальний план дій, пройшовши який можна було б самостійно розібрати діодно-резисторну логіку та розробити можливу реалізацію схеми основних логічних елементів «І», «АБО», «АБО-НІ», «І-НІ». На це треба дати регламентований час, після якого коучер разом зі студентами аналізує отримані результати та визначає їх відповідність уже відомим схемам.

Таблиця 1

Вхідні змінні		Функція у			
x_1	x_2	АБО	АБО-НІ	І	І-НІ
0	0	0	1	0	1
0	1	0	0	0	1
1	0	0	0	0	1
1	1	1	0	1	0
Математична формула		$y = x_1 + x_2$	$y = \overline{x_1 + x_2}$	$y = x_1 * x_2$	$y = \overline{x_1 * x_2}$
Назва функції		Логічне додавання	Заперечення логічного додавання	Логічне множення	Заперечення логічного множення
Графічне позначення					

Таблиця 2

Функція у			
АБО	АБО-НІ	І	І-НІ

У таблиці 2 наведено найпростіші варіанти можливої реалізації. Студенти можуть запропонувати будь-який інший, який задовольняє поставленій задачі та реалізує відповідну логічну функцію.

Зараз в якості логічних елементів застосовуються інтегральні мікросхеми. Наступним кроком у вивченні їх властивостей можна запропонувати студентам декілька інтегральних мікросхем, які треба дослідити та визначити, яку функцію вони реалізують.

Інтегральна мікросхема К155ЛН1 – це шість логічних елементів НЕ. Мікросхема має інвертори, забезпечені двотактним вихідним каскадом. Найбільший струм (I_{1спож}) мікросхема споживає, якщо на всіх шести входах присутні напруги високого рівня. Якщо на всіх входах присутні напруги низького рівня, то струм споживання (I_{0спож}) знижується в 2,2 раза. Схема мікросхеми наведена на рисунку 1.

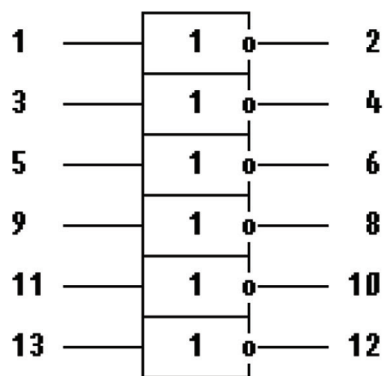

Рис.1. Схема мікросхеми К155ЛН1

Студентам пропонується заповнити таблицю 3 для кожного входу, подаючи напругу високого та низького рівнів на відповідні входи.

Таблиця 3	
Вхід	Вихід
1	
0	

За результатами дослідження студенти мають зробити висновок, що це саме логічний елемент «І», а не який-небудь інший.

Інтегральна мікросхема К561ЛЕ10. Вона містить по три тривходові базові елементи АБО з інверсією вихідного сигналу. Її схема наведена на рисунку 2.

Студентам пропонується заповнити таблицю 4.

За результатами дослідження студенти мають зробити висновок, що в мікросхемі є 3 логічні елементи «АБО», вихід яких інвертується.

Інтегральна мікросхема К155ЛА7 – це два логічні елементи 4 «І-НЕ» з відкритим колектором і великим коефіцієнтом розгалуження за виходом. Її схема наведена на рисунку 3.

За результатами дослідження студенти мають зробити висновок, що в мікросхемі є 2 однакові логічні елементи з 4 входами «І-НЕ».

Тобто студенти мають можливість за допомогою досліду визначати тип логічного елемента інтегральної мікросхеми.

Особистий вклад коучера полягає в націлюванні студентів на результат, психологічній та моральній підтримці, наданні особистого прикладу в опануванні теми «Логічні елементи».

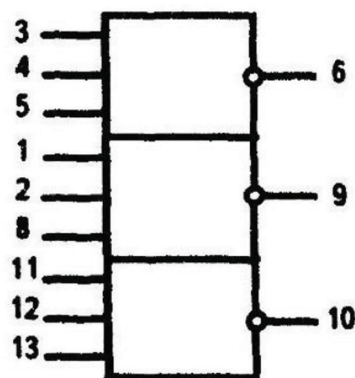

Рис.2. Схема мікросхеми К561ЛЕ10

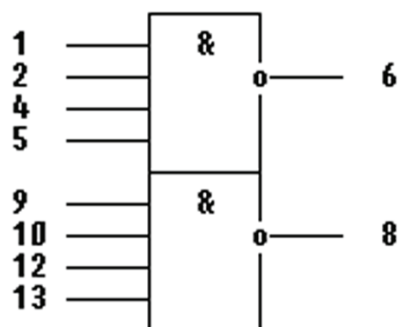

Рис.3. Схема мікросхеми К155ЛА7

Таблиця 4

Вхід			Вихід
A	B	C	
1	0	0	
0	1	0	
0	0	1	
0	0	0	

Таблиця 5

Вхід				Вихід
A	B	C	D	
1	1	1	1	
0	1	1	1	
1	0	1	1	
1	1	0	1	
1	1	1	0	

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. <https://hurma.work/ru/blog/chtoto-takoe-kouching/> (дата звернення 18.10.2021)
2. <https://andreyparabellum.ru/couching-prostymi-slovami> (дата звернення 18.10.2021)
3. <https://edprodpo.com/blog/kouching/7-universalnykh-voprosov-dlya-kouch-sessii/> (дата звернення 19.10.2021)
4. <https://www.maam.ru/detskijasad/kouching-sesija-kak-forma-povyshenija-pedagogicheskoi-kompetentnosti.html> (дата звернення 19.10.2021)

АКТИВНІ МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ЗФПО ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНЖЕНЕРНОЇ ГРАФІКИ

Людмила Аблесімова,
викладачка Київського енергетичного
фахового коледжу

Анотація. Перед викладачем інженерної графіки ставиться завдання – зважаючи на зменшення кількості годин, відведених на вивчення дисципліни, шукати шлях підвищення якості навчання, й, у першу чергу, в напрямку читання креслень. З цією метою необхідно удосконалювати й активізувати процес навчання, найбільш раціонально використовувати час аудиторних занять.

Істотну роль у підвищенні якості успішності, у вихованні дисциплінованості і чіткості організації навчальної діяльності грає система контролю знань.

Abstract: The teacher of engineering graphics is tasked with reducing the number of hours allotted for studying the discipline, looking for a way to improve the quality of training, and, first of all, in the direction of reading drawings. To this aim, it is necessary to improve and intensify the learning process, to use the classroom time most rationally.

A significant role in improving the quality of success, in the education of discipline and clarity of the organization of educational activities is played by the knowledge control system.

Дисципліна «Основи інженерної і комп'ютерної графіки» є однією з найбільш важких і трудомістких для ЗФПО. Вивчення дисципліни пов'язано з виконанням великої кількості обов'язкових графічних робіт і вправ, передбачених програмою. Це вимагає від студентів великих витрат часу як на аудиторних заняттях, так і на час самопідготовки. Разом з тим, нині предмет «Креслення» більше не вивчається в загальноосвітніх школах України, а отже, з більшістю понять студенти стикаються вперше.

Зменшення в останні роки кількості годин, відведених на вивчення дисципліни, не дозволяє достатньою мірою розвивати просторову увагу студентів, сформувати міцні навички в читанні креслень. Більша частина аудиторних та позааудиторних годин витрачається студентами на виконання графічних робіт, у той час, як у подальшій практичній діяльності майбутнім спеціалістам необхідно в першу чергу вміти читати креслення.

Таким чином, перед викладачем інженерної графіки ставиться завдання – зважаючи на зменшення кількості годин, відведених на вивчення дисципліни, шукати шлях підвищення якості навчання, й, у першу чергу, в напрямку читання креслень. З цією метою необхідно удосконалювати й активізувати процес навчання, найбільш раціонально використовувати час аудиторних занять.

Істотну роль у підвищенні якості успішності, у вихованні дисциплінованості і чіткості організації навчальної діяльності грає система контролю знань.

Практичні навички студентів протягом семестру оцінюються за виконаними графічними роботами і вправами. Підсумкові – за допомогою семестрових графічних контрольних робіт, проведених в аудиторіях. При цьому студент має показати не тільки вміння виконувати креслення, але і знання теоретичного матеріалу. Знаючи основні теоретичні положення, можна ви-

конати завдання в 2–3 рази швидше.

Дуже важливо привчати студентів готуватися до кожного заняття. Тоді і теоретична підготовка, й ефективність виконання графічних робіт набагато підвищаться. Буде досягнута і виховна мета – у студентів виробляється дисциплінованість і почуття відповідальності.

Практика підтверджує користь і ефективність проведення активних систематичних опитувань. Якщо регулярні опитування тих, хто навчається, не проводяться, то це призводить до того, що студенти вдома систематично не працюють, не закріплюють послідовно матеріал, слабо знають термінологію, у багатьох випадках не в змозі освоїти методи проєктування і вагаються в читанні і виконанні креслень. Відсутність поточного опитування, що зустрічається часто на заняттях з інженерної графіки, можна пояснити спробою викладачів заощадити час виконання обов'язкових за програмою графічних робіт.

З огляду на дефіцит часу на занятті, активне опитування варто проводити з мінімальними його витратами. Час, що витрачається на таке опитування, не має перевищувати 10 хвилин. За цей період студенти повинні вирішити якнайбільше завдань з теми. Крім того, активному опитуванню варто додавати навчальний характер, тобто основна його мета – не тільки оцінити знання студентів, але й організувати їхню самостійну роботу.

Питання завдань варто складати так, щоб для їхнього успішного виконання були потрібні не тільки знання студентами програмного матеріалу, але, в першу чергу, його глибоке розуміння й вміння застосовувати знання теорії для відповіді на практиці.

Активним опитуванням варто охоплювати одночасно всіх студентів, щоб на занятті не було пасивних спостерігачів. Викладач, готуючись до активного опитування, має заготовити достатню кількість індивідуальних варіантів, що дозволить домогтися самостійності в роботі студентів без списування і підказок.

Дуже важливо, щоб перевірка й оцінка самостійних робіт студентів не займала у викладача багато часу, бо це ускладнює впровадження такого виду роботи в процес навчання.

Таким чином, вимоги до активного опитування можна сформулювати в такий спосіб:

- витрата часу на опитування студентів не має перевищувати 10 хвилин;
- опитування має стимулювати самостійність роботи студентів у набутті навичок читання креслення; об'єм і складність розв'язуваних

питань мають відповідати саме цьому етапу навчання, при цьому варто йти від читання простих креслень до більш складних, починаючи з аналізу проєкцій точок і закінчуючи читанням складального креслення;

- кількість індивідуальних завдань має забезпечити одночасну самостійну роботу всіх студентів;
- відповіді студентів на поставлені запитання мають бути оформлені таким чином, щоб для їхньої перевірки був потрібен мінімальний час.

Для проведення активних опитувань розробляються картки з тестами. Від того, наскільки методично правильно вони будуть складені, залежить успіх опитування, тобто стане він елементом активного навчання чи просто перетвориться на шлях для нагромодження оцінок.

Автором статті розроблений і впроваджений в освітній процес комплект вищезазначеної документації. У зміст запропонованих тестів входять головні питання теоретичного матеріалу з двох основних розділів дисципліни – основ нарисної геометрії і проєкційного креслення та машинобудівельного креслення. Головний акцент був зроблений на перший із цих розділів, тому що він містить найбільшу частину теоретичного матеріалу, освоєння якого є базою для подальшого вивчення дисципліни.

Практика укладання тестів показала:

- у відповідях студентів на питання завдання від них не варто вимагати виконання будь-яких графічних побудов, що істотно скорочує час на проведення опитування;
- під час укладання тестів не має сенсу навмисно вводити в них помилки, тому що основна увага студента має бути спрямована на аналіз креслення, його читання. Тільки в цьому випадку характер тесту буде навчальним;
- зміст карток може бути найрізноманітнішим. Як приклад, приведемо декілька варіантів.

Картки, на яких розміщують чотири креслення з теми. Кожному кресленню присвоюється порядковий номер. У нижній частині картки, під кресленнями, приводяться запитання. Відповідь на кожне запитання міститься тільки на одному з креслень картки.

Питання мають бути сформовані таким чином, щоб відповідь студента зводилася до вказівки номера креслення, що, на його думку, відповідає цьому запитанню, або була максимально короткою, містила не більше одного-двох слів. Запитання формують так, що тільки розуміння суті матеріалу дасть можливість правильно відповісти на них. Наприклад, з теми

«Проектування прямої», відповідаючи на питання «На якому кресленні задана фронтальна пряма?», студент має згадати теоретичний матеріал: яку пряму називають фронтальною, як зображуються на комплексному кресленні проєкції прямої, паралельної фронтальній площини проєкції і, прочитавши чотири креслення, зображені на цій картці, назвати номер того, на якому зображена фронтальна пряма. Аналогічно складаються картки і з інших тем курсу.

Інший тип карток – це картки, призначені для читання креслень. На таких картках задане одне креслення. У розділі проєкційного креслення – це креслення моделі. На кресленні позначені цифрами чотири точки.

Запитання до таких карток пов'язані з розташуванням точок на моделі. Відповіді на ці запитання вимагають від студентів умінь читати креслення, тобто на основі плоских зображень уявляти собі об'ємну модель.

У розділі складальних креслень студентам пропонуються креслення складальної одиниці, перелік питань стосовно читання складального креслення і декілька варіантів відповідей на кожне із поставлених запитань. Студенти вибирають правильну відповідь і вказують його номер.

За опитування з кодовими відповідями ймовірність одержання позитивної оцінки тільки за рахунок випадкового вибору правильної відповіді на поставлене питання незначна. В усіх випадках студент змушений прочитати креслення і вибрати правильну відповідь.

Добре зарекомендували себе «динамічні» картки, що застосовуються в розділі «Робочі креслення й ескізи деталей». У комплект одного варіанта входять аксонометричні зображення деталі з вирізом чверті і набір готових різних зображень цього виробу (види, розрізи, перетини). Студенту необхідно скласти робоче креслення цієї деталі, обравши з комплекту раціональні способи зображення. Такий вид опитування поживає заняття і зацікавлює студентів.

Перевагою перерахованих методів опитування є швидкість перевірки відповідей і оцінювання результатів. Якщо таке опитування проводити на початку заняття, то викладач, який організував самостійну практичну роботу студентів над кресленням, може приступити до перевірки правильності відповідей студентів у їхній присутності. Такий метод перевірки різко підвищує ефективність активного опитування, тому що студент має можливість дізнатися пра-

вильні відповіді.

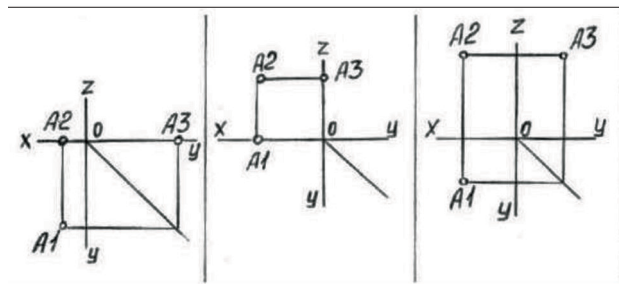
За систематичного активного опитування від викладача вимагається більш суворий підхід до організації практичного заняття. У той же час студент знає, що рівень його знань буде перевіреним, і належним чином готується до заняття.

Для ефективнішого проведення опитування на занятті необхідне попереднє тренування студента. Тому добре впроваджувати аналогічні види тестів в навчально-методичні посібники, призначені для самостійної роботи студентів як завдання для самоперевірки.

Активні методи опитування підвищують ефективність навчання, змушують студентів систематично працювати над навчальним матеріалом і серйозно готуватися до занять. При цьому викладач має можливість вчасно виявити відстаючих і надати їм допомогу саме на цьому етапі навчання.

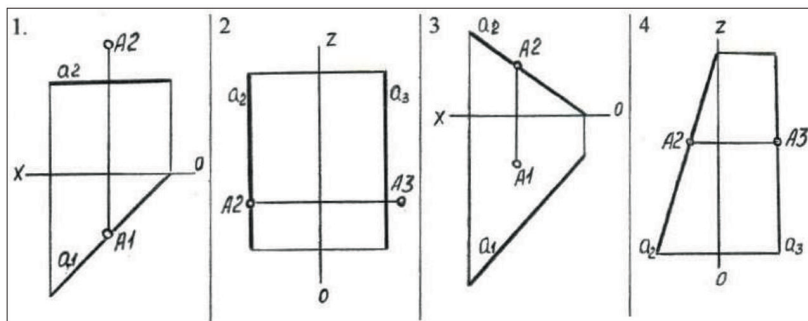
Додаток 1

Проектування точки

1. На якому рисунку точка належить до фронтальної площини проєкції?
2. На якому рисунку висота точки найбільша?
3. На якому рисунку точка найбільш віддалена від профільної площини проєкції?
4. На якому рисунку глибина та широта точки однакові?
5. На якому рисунку точка належить до площини Π_1 ?
6. На якому рисунку глибина точки дорівнює нулю?
7. На якому рисунку координати z та y точки рівні між собою?
8. На якому рисунку глибина точки найбільша?
9. На якому рисунку координата z точки дорівнює нулю?
10. На якому рисунку висота та ширина точки однакові?

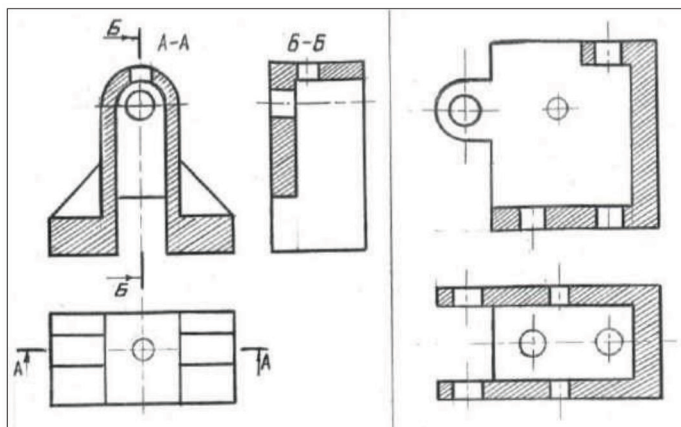
Додаток 2
Проектування прямої. Пряма та точка

1. На якому рисунку задана фронтальна пряма?
2. На якому рисунку відрізок прямої проектується у натуральну величину на горизонтальну площину проєкцій?
3. На якому рисунку задана проєктуюча пряма?
4. На якому рисунку точка A належить заданій прямій?
5. На якому рисунку задана пряма загального положення?
6. На якому рисунку один кінець заданого відрізка прямої належить профільній площині проєкцій?
7. На якому рисунку точка A розміщена над прямою?
8. На якому рисунку пряма розміщена перпендикулярно до горизонтальної площини проєкцій?
9. На якому рисунку один кінець заданого відрізка прямої належить фронтальній площині проєкцій?
10. На якому рисунку задана пряма паралельна горизонтальній площині проєкцій?

Додаток 3

Прості розрізи

ня частини вигляду з частиною розрізу.

1. Назвати розріз, позначений буквами А-А.
2. Назвати розріз, позначений буквами Б-Б.
3. Назвати розріз, який на рис. 1 не потрібно позначати?
4. Назвати розріз на рис. 1, замість якого можна зобразити поєднання частини вигляду з частиною розрізу?
5. Назвати розріз на рис. 2, який розміщати розріз на рис. 2, який повинен бути позначеним.
8. Назвати розріз на рис. 2, замість якого можна зробити поєднання

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ КОМПЛЕКСНОГО КУРСОВОГО ПРОЄКТУ ЯК ЗАСОБУ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Ірина Сидорчук, Євгенія Тодоріко, Лариса Макрушина,
ВСП «Новокаховський політехнічний фаховий коледж
Державного університету «Одеська політехніка»

Анотація. В статті розглядається досвід використання комплексного курсового проєкту як засобу реалізації особистісно орієнтованого навчання таких спеціальностей, як 121 «Інженерія програмного забезпечення» і 133 «Комп'ютерні технології в машинобудуванні». Прикладом є комп'ютерна програма для проведення тестового контролю знань першого етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkillsUkraine» в межах закладу освіти.

Abstract: The article considers the experience of using a complex course project as a means of implementing personality-oriented learning in such specialties as 121 "Software Engineering" and 133 "Computer Technology in Mechanical Engineering". An example is a computer program for testing the knowledge of the first stage of the All-Ukrainian competition of professional skills "WorldSkillsUkraine" within the educational institution.

Особистісно орієнтоване навчання передбачає застосування знань та вмінь, спрямованих на набуття особистісного досвіду студентів. Воно створює умови для творчої самореалізації студентів, сприяє розвитку їх інтелектуальних здібностей, самостійності, відповідальності, умінню планувати, приймати рішення, оцінювати результати. Проектування виступає як творча, інноваційна діяльність, оскільки завжди спрямована на створення об'єктивно і суб'єктивно нового програмного продукту.

Особистісно орієнтована діяльність, розгортається в процесі розв'язування специфічних та фахових задач. Формування практичної діяльності майбутніх програмістів та фахівців з комп'ютерних технологій в машинобудуванні здійснюється завдяки постановці та розв'язуванню різноманітних задач. Тому одним із головних завдань дослідження є визначення й класифікація типів задач, що розв'язуються в системі практичної підготовки майбутніх фахівців.

Досвід виконання комплексного курсового проєкту показав, що визначальним фактором є спільна діяльність викладачів і студентів різних відділень коледжу, її направленість на єдиний кінцевий результат, використання єдиних методик, активізацію самостійної роботи студентів.

Метою комплексного курсового проєкту виступає розкриття співпраці студентів різних спеціальностей, задіяних у його виконанні, отримання навичок роботи у колективі студентів різних спеціальностей.

Виконання спільного курсового проєкту стимулює інтерес майбутніх фахівців до освоєння нових знань та навичок. Завдання на курсовий проєкт з дисципліни «Інструментальні засоби візуального програмування» складається таким чином, що теоретична частина задається і контролюється викладачем спеціальності «Галузеве машинобудування», а розробка комп'ютерної програми виконується під контролем керівника курсового проєкту зі спеціальності «Інженерія програмного забезпечення».

Рис. 1. Зустріч з замовником

Так, студентом відділення програмування в процесі комплексного курсового проектування, була розроблена комп'ютерна програма для проведення тестового контролю знань першого етапу Всеукраїнського конкурсу професійної майстерності «WorldSkillsUkraine» в межах навчального закладу.

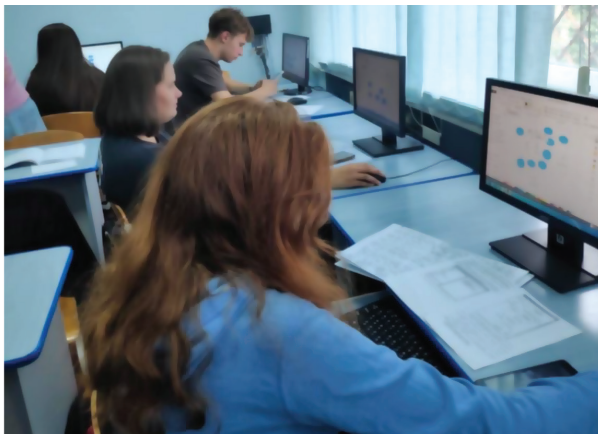

Рис. 2. Процес розробки комп'ютерної програми

Метою створення програми є розробка автоматизованих тестів, що дозволяє усунути частину рутинних операцій і прискорити виконання тестів, підвищити якість тестування, скоротити час та наочно переглядати результат проходження першого етапу конкурсу.

Під час роботи над створенням комп'ютерної програми студент дослідив проблему, визначив методи і шляхи досягнення кінцевого результату. Зручний інтерфейс дозволяє легко опанувати роботу з програмою. Для авторизації адміністратора-викладача, який проводить тестовий контроль, необхідно ввести логін і пароль.

В програмі дозволяється оновити список користувачів, тобто студентів, які проходять тестування, і вивести результати (кількість набра-

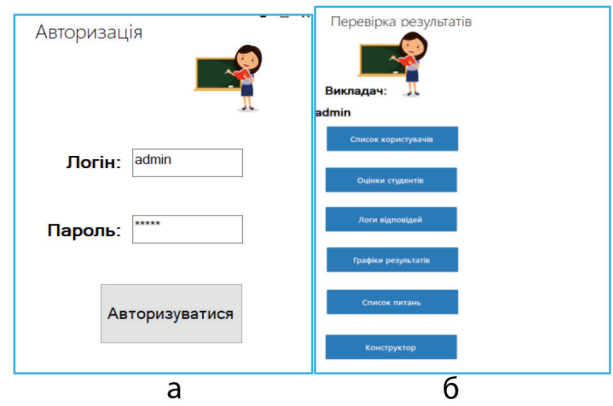
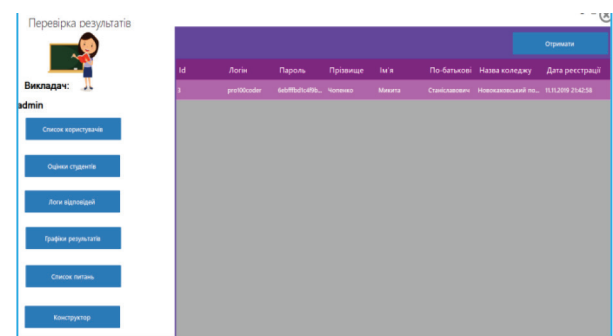

Рис. 3. а) Авторизація адміністратора; б) меню програми адміністратора

а

б

Рис. 4. а) Список користувачів; б) результати тестування

них балів) на екран.

Виведені на екран логіни відповідей дозволяють визначити ким і на які питання були дані правильні або неправильні відповіді.

Цікавим рішенням було виведення результатів тестування студентів у вигляді діаграм стовпчикової або кругової.

Комп'ютерна програма створена таким чином, що адміністратор за бажанням може замінити питання у конструкторі тестів, для чого призначена функція «очищення даних».

Наявність у програмі «генератора запитань» дозволяє змінити кількість питань у тесті і зге-

id	Прізвище	Ім'я	По-батьку	Назва коледжу	Назва питання	Результат	Дата відповіді	Варіант
104	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кодовий галстук при...	Не правильно	04.02.2020 12:47:01	1
104	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кодовий галстук при...	Не правильно	04.02.2020 12:47:10	1
1234	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кодовий галстук при...	Не правильно	04.02.2020 12:47:18	1
1274	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кодовий галстук при...	Не правильно	04.02.2020 12:47:31	1
104	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кодовий галстук при...	Не правильно	04.02.2020 22:32:24	1
176	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кут при вярванні р...	Не правильно	03.02.2020 19:13:10	1
103	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кут при вярванні р...	Правильно	03.02.2020 19:14:17	1
168	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кут при вярванні р...	Не правильно	04.02.2020 8:36:33	1
198	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кут при вярванні р...	Не правильно	04.02.2020 8:41:46	1
1038	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кут при вярванні р...	Правильно	04.02.2020 8:44:41	1
1078	Чоленко	Михайло	Станіслав	Новокавський по.	Кут при вярванні р...	Правильно	04.02.2020 8:46:01	1

Рис. 5. Логіни відповідей

Вибір типу тесту: Текстовий З картинкою

Назва питання:

Відповідь1:

Відповідь2:

Відповідь3:

Відповідь4:

Правильна відповідь:

Варіант:

Зображення:

Вибрати

Рис. 8. Конструктор тестів

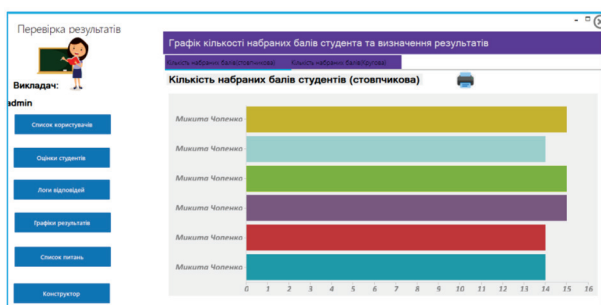

Рис. 6. Стовпчикова діаграма

Згенерувати питання

Кількість згенерованих питань:

Згенерувати

Рис. 9. Генератор питань

Рис. 7. Кругова діаграма

нерувати питання так, щоб вони не повторювались для наступного користувача.

Висновок. Спільний курсовий проект є важливим засобом реалізації особистісно орієнтованого навчання. Роль викладача не обмежується лише роллю керівника проекту, він стає фасилітатором, колегою, що в свою чергу призводить до партнерства у прийнятті колективних рішень, розвитку індивідуальності студента.

Робота над проектом носить інноваційний характер для студента, він отримує нові знання, застосовує освоєні раніше, приймає рішення самостійно або з керівниками, використовує сучасні технології для виконання завдання, розкриває свої творчі здібності і здатність самостійного розвитку.

Викладачі – керівники проекту – під час організації курсового проекту мають можливість застосовувати інноваційні технології навчання, розвивати у студентів інтерес до різних видів діяльності, формувати ставлення до суспільно корисної роботи, що призводить до зростання і розвитку творчої особистості.

У процесі виконання спільного курсового проекту у студентів відбувається усвідомлення необхідності безперервного професійного самовдосконалення, що так актуально для соціальної адаптації молодих фахівців у сучасному суспільстві.

Досвід особистісно орієнтованого навчання під час виконання спільного курсового проекту – це створення максимально сприятливих умов для розвитку й саморозвитку особистості студента, виявлення та активного використання його індивідуальних особливостей не лише у навчальній діяльності, але і в практичній.

СПИСОК
ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ

У КОНЦЕНТРИЧНИХ КОЛАХ ЦИФРОВОГО СВІТУ ОСВІТА – ПОПЕРЕДУ

Тетяна Лінецька,
викладачка Вінницького транспортного
фахового коледжу

Анотація. Автор статті акцентує на модернізації сучасної освіти та системі навчання як на невід’ємній частині діджиталізованого світу. Актуальність питання сьогодні посідає провідне місце в сучасному освітньому середовищі, адже викладання спеціальних дисциплін не може здійснюватися без використання наднових засобів і можливостей.

Abstract: The author of the article emphasizes the modernization of modern education and the education system as an integral part of the digitalized world. The urgency of the issue today occupies a leading place in the modern educational environment, because the teaching of special disciplines can not be carried out without the use of supernew opportunities.

Світ стоїть на порозі фундаментальних змін до підходів в організації праці. Уміння створювати конференції в ZOOM чи деінде більше не визначає рівень діджитальних навичок працівника. Історія з пандемією вивела на новий рівень попит на digital-сервіси та працівників, адаптованих до нової реальності. Тепер від претендента чекають швидкого опрацювання цифрових skills: приборкання сервісів електронного документообігу, орієнтації в платіжних системах та інших принадах цифрового діловодства.

Тому виграють війну за абітурієнтів діджитально адаптовані заклади освіти, які пропонують гнучкі методики навчання, цікаву постмету та завдання, можливість особистісного зростання майбутнього фахівця. Адже гейміфікація – це не про ігри. Це про те, щоб перетворити рутину на цікаве для здобувача освіти заняття, зберігши баланс між грою та отриманням навичок роботи в реальних умовах виробничих процесів. Серед прикладів вдалого поєднання першого і другого – онлайн-банки monobank і sportbank, що в ігровій формі дозволяють користувачам відкладати кошти на різноманітні потреби.

Відтак діджиталізація закладів освіти, зокрема фахових передвищих, вже не вважається конкурентною перевагою. Це – необхідність.

Мета сучасної освіти – не завантажити в здобувача енциклопедичні знання, а сформуванню умінь. Гарвардське дослідження свідчить, що здатність знайти омріяну роботу та досягти в ній успіху на 85% визначають навички. І вже лише потім ідуть знання.

Саме викладачі спеціальних дисциплін у закладах фахової передвищої освіти, серед іншого, мають розвивати умінь працювати в команді, бути емпатичним лідером аби досягати мети. Ці якості особливо затребувані серед здобувачів освіти провідних спеціальностей: у майбутніх фахівців – експлуатаційників, організаторів та керівників технологічних процесів залізниць, яких готують у Вінницькому транспортному фаховому коледжі.

Освіта має розуміти головну умову сучасного світу – швидкі зміни. Діяти сталими методами неприпустимо та їй не вдасться. Сучасний викладач часто звертається до Google, бо сьогоднішній світ постійно вимагає перевірки власних знань, спонукає самонавчатися в русі. Це навчання вчить нас швидко. І вже оцінюючи потенціал здобувачів освіти в аудиторіях, ми бачимо зазвичай їх два типи. Перший – пасивний: вони наче порожня склянка, ї очікують, що зараз їх наповнять знаннями. Другий – активні: менедж-

ри свого навчання, мають власні очікування. Тут місія викладача – не відповіді на всі питання. Його завдання – створити середовище найбільшої творчості, мислення, зосередження, результативності дій.

Вражає, що здобувачі освіти часто-густо не здатні знайти в інтернеті достовірну інформацію, бо та стрімко збільшується в обсягах з катастрофічним зниженням її якості.

Нова об'єктивна реальність – хаос в інформаційному полі та відсутність навиків сумніву в

сучасної молоді. Тут завдання викладача – сприяти формуванню істинної картини дійсності, впливати на світосприйняття, допомагати здобувачам освіти мислити критично.

Як факт, освіта має бути завжди попереду, а заклади фахової передвищої освіти – у безперервному пошуку ефективних інструментів для здійснення академічної діяльності, до якої прагнуть усі без винятку педагогічні працівники нашого коледжу.

ЕКСПЕРТНЕ РОЗ'ЯСНЕННЯ

У яких випадках освітянам оголошувати простій, – експертне роз'яснення. Оголошення простою працівникам не є обов'язковим рішенням для всіх закладів освіти, але за певних обставин дозволяє зберегти робочі місця і не зупинити освітній процес.

Авторка: Анна Пуцова, експертка Проєкту DECIDE

Воєнний стан в Україні триває вже понад два місяці. За цей час органи місцевого самоврядування встигли більш-менш прилаштуватися до нових умов роботи. Адже не ми обираємо час, у якому живемо...

Посадові особи вже звикли працювати цілодобово та приймати складні й нетипові управлінські рішення. Проте, аби знайти відповідь на більшість питань, які постають перед місцевими управліннями, незважаючи на такий нелегкий ритм роботи, варто ґрунтовно аналізувати нормативно-правові акти, які діяли до війни та після її початку.

Одне з таких питань, на які весь цей час шукають управлінці відповідь, – у яких випадках освітянам оголошувати простій?

Давайте спробуємо змодельювати ситуацію, коли «простій» є необхідністю, а також проаналізуємо, що для педагогічних працівників означає цей статус.

ДОВІДКОВО

Простій – це призупинення роботи, викликане відсутністю організаційних або технічних умов, необхідних для виконання роботи, невідворотною силою або іншими обставинами (ч. 1 ст. 34 КЗпП).

Призупинення роботи може застосовуватись як для всього колективу, так і для окремих працівників. Як визначитися, у яких випадках можна застосовувати простій для працівників закладів освіти?

Випадок 1. Заклад освіти знаходиться на тимчасово окупованій території, існує загроза життю людини, немає можливості продовжувати навчання за дистанційною формою освіти. Як правило, подібні обставини дозволяють оформити простій всьому колективу. Задля безпеки працівників.

Випадок 2. Заклад освіти знаходиться в зоні бойових дій. У такому випадку також можливо оформити простій всьому колективу.

Випадок 3. Заклад освіти зруйновано. Фактично робота закладу освіти може продовжуватись, наприклад, у формі дистанційного навчання. Для цього керівництво та/або засновники закладу освіти мають прийняти відповідне рішення. У такому випадку рішення щодо оголошення простою працівникам не обов'язкове.

Важливо знати, що працівнику оголосити простій усно неможливо. Також простій не оформляється на підставі заяви від особи. Особи, які відповідають за кадрову документацію, повинні:

- скласти акт простою, де будуть зазначені обставини, за яких виник простій, і вказати дату, з якої він оголошується;
- видати наказ по закладу освіти, у якому буде зазначено, на кого саме розповсюджується простій, його період та обставини, за яких він закінчиться.

Рішення про оголошення простою працівникам має обґрунтовано викладатись у вищезазначених документах. Для цього можна ще посилатися на Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні».

Варто відмітити, що оголошення простою працівникам закладів освіти – це можливість:

- тимчасово залучити «заміну» на місце працівника, який відсутній;
- виплачувати працівникам заробітну плату у розмірі, передбаченому ст. 113 КЗпП від окладу заробітної плати, що зменшить навантаження на бюджет.

Отже, оголошення простою працівникам не є обов'язковим рішенням для всіх закладів освіти. Але за певних обставин простій дозволяє прийняти необхідне рішення для збереження робочих місць і не зупинити освітній процес в тих закладах, де зберігається можливість надавати освітні послуги.

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Надія Іщук,
викладачка КЗ КОР «Богуславський
гуманітарний фаховий коледж
імені І.С.Нечуя-Левицького»

Анотація. У статті розглядається необхідність використання нових інноваційних технологій у сучасній освіті. Описано досвід проведення занять англійської мови із застосуванням інноваційних методик, зокрема з використанням різноманітних інтернет-ресурсів, які сприяють формуванню іншомовної комунікативної компетентності студентів, допомагають розвинути необхідні вміння та навички, збільшують інтерес до навчального матеріалу, дозволяють зробити процес навчання цікавішим та ефективнішим.

Abstract: The article considers the need to use new innovative technologies in modern education. The experience of conducting English classes using innovative methods is described, in particular with the use of various Internet resources that promote the formation of foreign language communicative competence of students, help develop the necessary skills, increase interest in learning materials, make learning more interesting and effective.

Сучасне суспільство стрімко розвивається, вимагає значних змін в усіх сферах життєдіяльності людини та спонукає розвиток нових тенденцій у сфері освіти. Інтеграція України у світову спільноту потребує досконалого володіння іноземними мовами, в першу чергу, англійською, яка швидко перетворюється з English на Globish. Наукова література, нові розробки, обговорення і листування – все це презентується сьогодні англійською мовою та розкриває перед людиною скарбницю іншомовної культури, нові перспективи та стилі життя. Головною метою навчання англійської мови є процес формування іншомовної комунікативної компетентності, який вимагає напруженої розумової активності як з боку здобувачів освіти, так із боку викладача. Для того, щоб сформувати комунікативну компетентність, недостатньо наповнити навчальне заняття умовно-комунікативними або комунікативними вправами, а потрібно надати студентові можливість вирішувати іншомовні завдання, які спонукають до критичного мис-

лення, творчого підходу, власного бачення та гнучкості, здатності брати на себе відповідальність, показувати свою ініціативу, орієнтуватися в інформаційному просторі. Досягти цієї мети можна лише шляхом активного навчання за допомогою сучасних інноваційних технологій.

Ті форми і методи, які застосовували викладачі в недалекому минулому, сьогодні потребують оновлення та перезавантаження. Саме для того, щоб підготувати студентів до гідного вступу в реалії складного та суперечливого світу, спрямовується робота на формування однієї з найнеобхідніших навичок XXI століття – уміння вчитися впродовж життя. Сучасний студент модернізований: у нього є відео, комп'ютер, інтернет, він уміло оперує сучасними комунікаційними технологіями, одержує колосальну кількість різної інформації, що викликає більший інтерес, аніж звичайні підручники та посібники. Тож, щоб спонукати здобувачів освіти до подальшого ефективного вивчення англійської мови, потрібно шукати нові, цікаві і результативні форми,

методи і засоби навчання. Найефективнішим засобом у проведенні занять англійської мови є використання інноваційних технологій навчання, які спрямовані на формування мовленнєвої компетенції здобувачів освіти. Комунікативна спрямованість у навчанні англійської мови передбачає створення моделі процесу реальної комунікації, умов для мовленнєвої взаємодії, що спричинили виникнення нового напрямку у вивченні англійської мови – застосування таких інновацій, як інформаційно-комунікаційні технології навчання.

Якісна мовна підготовка здобувачів освіти неможлива без використання різноманітних сервісів, які допомагають створювати ситуації, що сприяють творчій активності студента, розвивають його уяву, асоціативне мислення, прагнення постійно вдосконалюватися, розв'язувати дедалі складніші творчі завдання.

Новітні педагогічні дослідження свідчать, що сучасні комп'ютерні та мультимедійні технології допомагають зробити освітній процес інтенсивнішим завдяки виконанню здобувачами освіти різних, але схожих за складністю завдань; підвищують мотивацію до вивчення англійської мови, включаючи у себе елементи гри, та сприяють формуванню навичок самостійної роботи.

Використання сучасних інноваційних технологій є невід'ємною частиною освітнього процесу з англійської мови, що здійснюється викладачами фахового коледжу як під час очного, так і дистанційного навчання.

Існує достатня кількість платформ, кожна з яких має свої переваги та недоліки. З переходом на дистанційну форму навчання в коледжі активно використовується хмарне програмне забезпечення від компанії Microsoft Office 365. Перелік хмарних сервісів, які пропонує Office 365, постійно розширюється компанією Microsoft. Програми, якими викладачі фахового коледжу користуються в освітньому процесі з англійської мови, дуже зручні та ефективні. Серед них хотілося б виділити такі, як OneDrive для зберігання файлів у хмарному сховищі. Маючи інтернет та завантаживши свої файли на **OneDrive**, можна відкрити їх на будь-якому гаджеті в будь-якому місці перебування за наявності інтернету.

Сервіс **Outlook** складається із чотирьох компонентів: «Пошта», «Календар», «Контакти» та «Завдання», що дуже зручно для роботи з кореспонденцією, особливо, коли ми працюємо з

групами студентів, для планування відеонарад тощо.

Microsoft Teams відкриває унікальні можливості для творчої співпраці з будь-якого пристрою під час віддаленого навчання. Teams – корпоративна платформа, яка дає можливість проводити відеонаради, розміщувати навчальні матеріали, презентації, відеозаписи, посилення на інтернет-ресурси, здійснювати зворотний зв'язок «викладач – студент» тощо.

За допомогою **Microsoft Forms**, простого у користуванні сервісу, легко створювати форми для опитування та оперативно відстежувати результати навчання. Унікальність і цінність цього сервісу полягає в тому, що він дає змогу проводити оцінювання автоматично та забезпечує фідбек завдяки спеціально вбудованому функціоналу. Коли викладач хоче дізнатися, наскільки ґрунтовно його студенти засвоїли ту чи іншу тему, він створює форму для опитування безпосередньо в браузері на комп'ютері або на мобільному пристрої. У своїй роботі часто застосовуємо такий тип відповіді, як множинний вибір. Отримавши посилання, студенти можуть відповідати на тестові питання зі своїх смартфонів, планшетів або персональних комп'ютерів. Вбудована функція зворотного зв'язку в реальному часі допомагає викладачеві швидко побачити, чи є у його групи потреба в додатковому навчанні, чи, можливо, варто пришвидшити темпи засвоєння тих чи інших матеріалів. Останнім часом в умовах змішаного навчання було створено значну кількість форм для перевірки результатів навчання студентів спеціальності «Початкова освіта» з різних дисциплін.

Існує багато інших сервісів, за допомогою яких процес навчання стає цікавим і захоплюючим, та які викладачі коледжу ефективно ви-

користують у навчанні студентів англійської мови.

Whiteboard, проста в налаштуванні і використанні, стає відразу ж доступною під час проведення відеоконференцій у Teams. Вона схожа на листок із зошита в клітинку, що допомагає рівно писати і малювати, має прості функції – малювання, стирання, навігація і скасування намальованого, підтримує текст і вставку зображень, а надавши доступ студентам, на ній можна спільно працювати в реальному часі. Надзвичайно ефективним є її застосування під час удосконалення орфографічних та граматичних навичок мовлення шляхом написання слів та виразів під диктовку, виконання завдань перекресного вибору, заповнення пропусків у реченнях тощо.

Поділитися своєю дошкою і запросити студентів для участі або просто спостереження можна через згенероване посилання. Достатньо надіслати цей лінк у дописи чи розмістити у чаті учасників відеонаради, і вони зможуть перейти по ньому для виконання завдання.

Важливим засобом інноваційного навчання є використання **Smart-дошки**, програмне забезпечення якої дозволяє дуже легко і швидко створювати динамічні, різнокольорові слова, які вільно рухаються по екрану та стають на потрібне місце. Серед переваг варто зазначити, що Smart-дошка дозволяє викладачу працювати з мультимедійною наочністю за допомогою графіки, фото, відео, анімації та звуку. Викладач використовує все, що студент здатний сприймати за допомогою зору та слуху. Smart-дошка має велике значення для навчання аудіювання, вона дає змогу використовувати аудіододатки та відеозаписи з інтернету, здійснювати контроль почутого та побаченого студентами навчального матеріалу.

Jamboard – це один безкоштовний інтерактивний сервіс від Google для роботи в режимі реального часу, який дає можливість створювати фрейми, писати пером або вводити текст зі зміною шрифту, розміру, кольору, завантажувати pdf-документи, зображення з інтернету, камери, Google-диска, робити завантаження за URL-адресою. Родзинкою сервісу є віртуальна лазерна указка, яку можна включити та переміщувати для виділення, важливої інформації під час презентації. Дошка не має обмежень за розміром вільного місця і кількістю учасників, які можуть одночасно працювати на ній, користуватися нею можна з будь-яких гаджетів. Дошка Jamboard містить повний набір функцій малювання: перо, маркер, пензель, гумку, ластик тощо. Інтерфейс сервісу надзвичайно зрозумілий і зручний, не потребує попередньої

підготовки.

За допомогою Jamboard дуже зручно організувати мозковий шторм (brainstorming) на заняттях з іноземної мови (за професійним спрямуванням), практичного курсу іноземної мови, коли потрібно стимулювати творче мислення для вирішення певної проблеми та передачі власних ідей, прийняття цікавих креативних рішень спільними зусиллями. Щоб поділитися своєю дошкою і запросити студентів для спільної роботи, достатньо надіслати згенероване посилання поштою чи у чат Teams, а їм залишиться тільки перейти по ньому. Зареєструвавшись на сайті, можна зберігати і обмінюватися своїми дошками з колегами та студентами, а також зберігати на Google-диску. Матеріали, записані на Google Jamboard, нікуди не зникають із часом.

Дошка **Miro** – це не тільки біле поле, а набір шаблонів, які допомагають структурувати і організувати планування або мозковий шторм. Тут можна проводити онлайн-заняття, створювати план роботи або закріплювати завдання, які потрібно виконати. Передбачена можливість запрошувати учасників через посилання та по електронній пошті.

Інтерфейс дошки зрозумілий та зручний у управлінні. Дошкою можна користуватися з комп'ютера та зі смартфона. Перевага Miro полягає в різноманітності інструментарію. Вона дозволяє створювати нескінченні дошки. На них можна додавати стікери, писати пером або вводити текст зі зміною шрифту, розміру, кольору, завантажувати документи, таблиці, зображення, презентації, аудіо- та відеозаписи, організувати спільну роботу та зворотний зв'язок зі студентами, що підсилює мотивацію здобувачів освіти до вивчення англійської мови. Створені дошки можна також зберігати на Google-диску, а також доповнювати, змінювати вміст та користуватися ними в подальшій роботі.

Сервіс **flippity.net** – це колекція шаблонів на основі Google-таблиць, які легко перетворюються в дидактичний онлайн-інструмент викладача. Шаблони flippity.net використовуються для створення таких ігрових навчальних програм, як «Кросворди», «Тренажер пам'яті», «Випадковий вибір», «Своя гра», «Індикатор прогресу», «Флеш-карти» та інші. На основі цих шаблонів викладач може швидко підготувати електронні матеріали для занять та застосовувати їх на різних етапах заняття англійської мови. Одним із улюблених інструментів серед студентів є «Випадковий вибір», за допомогою якого їх можна швидко об'єднати у пари, групи, команди з потрібною кількістю осіб, а також вибрати студента, що викликається до дошки. Ви-

користання таких інструментів, як «Кросворд», «Флеш-карти», «Тренажер пам'яті» та інших, допомагає ефективнішому запам'ятовуванню іншомовних термінів, лексичних одиниць, понять, назв, дат тощо. Матеріали сервісу зберігаються на Google-диску користувача і доступні для використання у будь-якому місці та у будь-який час за наявності підключення до інтернету.

Rebus1.com ua – генератор ребусів англійською мовою, яким легко користуватися для створення ребусів на різноманітну тематику. Сервіс містить колекцію готових ребусів, всі вони зручно розміщені за темами і мають відповіді, якщо не вдається впоратися з розгадкою самостійно. Ребуси мають багато позитивних моментів: сприяють розвитку мислення, тренують кмітливість, логіку, інтуїцію, допомагають розширити кругозір, запам'ятати нові слова англійською мовою.

Kahoot – це сервіс для створення on-line вікторин, тестів і опитувань. Ця програма може ефективно використовуватися в дидактичних цілях. On-line вікторини використовуються на заняттях англійської мови найчастіше. Створені опитування можна застосовувати на початку заняття, в мовленнєвій практиці, на різних етапах формування лексичних і граматичних навичок мовлення та для закріплення вивченого матеріалу. Студенти можуть відповідати на створені викладачем тести з планшетів, ноутбуків, смартфонів, тобто з будь-якого пристрою, що має доступ до інтернету. Створені в Kahoot завдання дозволяють включати в них фотографії і відеофрагменти. Темп виконання вікторин, тестів регулюється шляхом введення часової

межі для кожного питання. Цінним у цьому сервісі є те, що здобувачі освіти можуть бачити свій прогрес у виконанні завдань, а також аналізувати відповіді та виправляти власні помилки. Для участі в тестуванні студенти просто мають відкрити сервіс і ввести PIN-код, який надає викладач зі свого комп'ютера. Всі вікторини, створені викладачем, зберігаються і до них можна повертатися за потреби та використовувати у подальшій роботі.

LearningApps.org – загальнодоступний безкоштовний онлайн-сервіс, заснований на роботі з готовими шаблонами-заготовками для заповнення, призначений для створення інтерактивних завдань різного рівня складності, тематики та формату, які можна використовувати в роботі з інтерактивною дошкою або як індивідуальні вправи для студентів. На заняттях з методики навчання іноземної мови студенти створюють власні вправи у конструкторі LearningApps для учнів початкової школи та використовують їх на уроках англійської мови під час проходження різних видів педагогічної практики. Сервіс дозволяє формувати, інформаційно-комунікаційну компетентність викладачів та студентів і розвиває їх комп'ютерну грамотність.

Таким чином, використання сучасних інноваційних технологій навчання на заняттях англійської мови є однією з вимог освітнього процесу в умовах дистанційного та змішаного навчання. Зокрема раціональне використання різних платформ та сервісів робить заняття англійської мови цікавими, підвищує ефективність навчання, сприяє формуванню іншомовної мовленнєвої компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кукула, О.В. Нові інформаційні технології у навчанні англійської мови [Текст] / О.В. Кукула // Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках іноземної мови : тематичний збірник праць / упоряд. А. А. Волосюк; за заг. редакцією А. О. Лавренчука. – Рівне : РОІППО, 2013. – С. 7, 11.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика [Текст]: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / О.Б. Бігич, Н.Ф. Бориско, Г.Е. Борецька та ін.; за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – Київ : Ленвіт, 2013. – 590 с.
3. Застосування онлайн-сервісів як запорука підвищення пізнавального інтересу до вивчення іноземних мов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com/search?q=%>. (дата звернення: 06.12.2021). – Назва з екрана.
4. Как работать в сервисе Learningapps.org - Google Sites [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sites.google.com/site/netprojectshans/v-pomos-ucastnikam/kak-rabotat-v-servise-learningapps-org>. (дата звернення: 06.12.2021). – Назва з екрана.
5. Організація платформи дистанційного навчання за допомогою сервісів Microsoft Office 365 Education [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://liko-school.kiev.ua/images/professional-achievements/Scherbakov.pdf> (дата звернення: 06.12.2021). – Назва з екрана.
6. Таємниці роботи з інтерактивною дошкою Jamboard [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.google.com/search?q=%>. (дата звернення: 06.12.2021). – Назва з екрана.

ЗАСТОСУВАННЯ ВІЗУАЛІЗАЦІЇ ПІД ЧАС ВИКОНАННЯ ТА ЗАХИСТУ ДИПЛОМНОГО ПРОЄКТУ

Наталія Коваленко, Надія Українцева,
Тетяна Семенова, викладачки
ВСП «Новокаховський політехнічний фаховий коледж
Державного університету «Одеська політехніка»

Анотація. У статті розглядаються особливості проведення захисту дипломних проєктів з використанням презентацій і відеофільмів, сучасних освітніх навчальних платформ та сервісів дистанційного навчання «Moodle». Досліджено питання формування професійної компетенції майбутніх техніків-електриків; застосування мультимедійних технологій у професійній освіті, що дозволяють візуалізувати набуті компетентності зі спеціальності 141 Електроенергетика, електротехніка та електромеханіка.

Abstract: The article considers the peculiarities of the defense of diploma projects with the use of presentations and videos, modern educational training platforms and distance learning services "Moodle". The issue of formation of professional competence of future electricians has been studied; application of multimedia technologies in vocational education, which allow to visualize the acquired competencies in the specialty 141 Electric power, electrical engineering and electromechanics.

В умовах інформаційної перенасиченості майбутнім фахівцям усе складніше засвоювати великі масиви знань. Зорові образи допомагають здобувачам вищої освіти на всіх етапах розумової діяльності. Причому ефективність підготовки до захисту дипломного проєкту залежить від умінь та навичок студентів узагальнювати навчальний матеріал, систематизувати, виділяти головне, представляти його наочно, інформативно, інтерактивно, заощаджуючи час.

У зв'язку з підготовкою майбутніх компетентних фахівців з електротехніки та електромеханіки, здатних використовувати професійно профільовані знання й практичні навички для дослідження фізичних явищ і процесів, що мають місце при експлуатації електроустаткування; проєктувати системи електропостачання підприємств, електроприводів виробничих механізмів, електромеханічних виробів; використовувати базові знання в галузі інформатики й сучасних інформаційних технологій з навичками роботи в

комп'ютерних мережах і використанням інтернет-ресурсів. Актуальним є спрощення думки, доведення результатів у вигляді візуалізації – від традиційних діаграм, графіків, таблиць, структурно-логічних схем до інтелект-карт, стратегічних карт, казуальних ланцюгів, інфографіки, навчальних презентацій та ін.[1]

Навчальна презентація дипломного проєкту – це форма представлення пояснювальної записки й креслень за допомогою сучасних програмних засобів, у логічній послідовності слайдів, що об'єднані однією тематикою та загальними принципами оформлення. Візуалізація інформації зв'язує окремі елементи логікою та асоціаціями, спрямовує увагу та забезпечує акцентування на необхідних розділах дипломного проєкту. Використання в презентаціях різних способів представлення інформації (текст, ілюстрація, анімація, таблиці, схеми, відео тощо) підвищує повноту її сприйняття [1].

Слайдова презентація розробляється й демонструється здобувачами фахової передвищої освіти як послідовність слайдів за змістом виконання дипломного проекту. Візуалізація дипломного проекту відображає тему, мету, завдання, систематизовані розрахунки, сформовані в таблицях, схеми, вибране обладнання, діаграми, графіки, електричні схеми, виконані в програмі «КОМПАС -3D».

Виконучи презентації до дипломного проекту, студенти дотримуються певних вимог. Доповідь дипломанта обмежена у часі до 15 хвилин. Слайди мають змінюватися за змістом дипломного проекту, кількість їх не повинна перевищувати 20.

Презентація дипломної роботи – це не переказ її змісту. Готуючи презентацію дипломної роботи, студент має розробити стислу доповідь щодо основних результатів роботи. Доповідь містить, зазвичай, узагальнену інформацію, викладену у вступі й висновках. Презентацію рекомендується готувати у вигляді тез доповіді, а не суцільним текстом. Під час доповіді студент має посылатися на роздатковий матеріал своєї роботи для більш повного розкриття обсягу проведеного дослідження та представлення отриманих результатів. Таким чином, наочний матеріал повинен підтримувати лейтмотив доповіді, тобто вони мають доповнювати один одного [2].

На першому слайді відображається тема дипломного проекту, прізвище, ім'я та по батькові здобувача вищої освіти та керівника дипломного проекту, спеціальність, група. Наступні слайди присвячуються частинам дипломного проекту: електричній, спеціальній, організаційній, економічній та охороні праці [3].

В електричній частині студенти спеціалізації Електротехніка та електромеханіка демонструють таблиці з розрахунками та обґрунтуванням обраного електрообладнання: компенсуючого пристрою, кількості і потужності трансформаторів цехової підстанції, вибору високовольтного і низьковольтного обладнання, а також вибране обладнання та його будову, електричні схеми, розроблені у ході виконання проекту. В спеціальній частині на слайдах увазі комісії представлені результати виконання спеціальної частині (зовнішній вигляд та електричні схеми діючих макетів та стендів). В організаційній частині представлений на розгляд комісії графік

ППР (планово-попереджувального ремонту), а в економічній частині зведені таблиці розрахунків згідно із завданням. В розділі охорона праці – будова захисного заземлення.

Основні переваги презентаційного подання матеріалу:

- ◆ інформаційна ємність (можливість в одній презентації розмістити великий обсяг графічної, текстової, звукової інформації);
- ◆ щільність (для презентації можна використовувати різні типи сучасних носіїв);
- ◆ емоційна привабливість (презентації надають можливість подати інформацію не лише в зручній для сприйняття послідовності, але й ефектно поєднувати звукові та візуальні образи);
- ◆ наочність (презентація конкретизує, обґрунтовує певні теоретичні положення);
- ◆ мобільність (демонстрація в різних умовах);
- ◆ інтерактивність (можливість безпосередньо впливати на хід презентації);
- ◆ економічна вигода (тиражування презентацій на носії коштує набагато менше, ніж друкування електричних схем);
- ◆ багатofункціональність (створена одного разу презентація згодом може застосовуватися в інших умовах та з іншою метою) [1].

Поширеною помилкою студентів під час підготовки презентації є застосування значного обсягу цифрової та загальновідомої інформації, читання наведеного на плакатах тексту, що захищає доповідь, не дає можливості членам ДЕК відокремити результати дипломної роботи, отримані особисто її автором. У доповіді студенту треба розкрити актуальність обраної теми, дати характеристики об'єкта і предмета дослідження, доповісти про отримані результати, висловити

основні висновки і пропозиції, які він сформулював під час дослідження обраної теми.

Найчастіше для своїх проєктів студенти використовують програму MS PowerPoint.

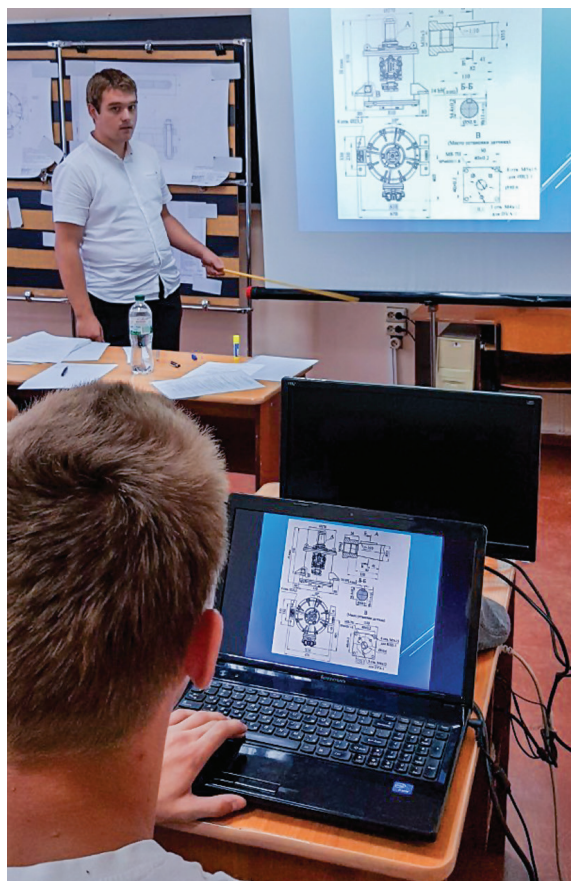
Підготовка презентації до диплому є потужною підтримкою на захисті. Головне – логічно, коротко і переконливо представити хід і результати досліджень та теоретичні розрахунки.

Результати захисту обговорюються на закритому засіданні ДЕК. До уваги береться як зміст самої роботи, так і загальна фахова підготовка здобувача вищої освіти, його виступ на захисті, а саме:

- змістові аспекти дипломного проєкту: актуальність і глибина обраної теми дослідження; багатогранність і сутність обґрунтованості пропозицій; практична спрямованість та адекватність запропонованих заходів;

- загальний рівень презентаційної роботи: логічність, конкретність і переконливість доповіді; правильність відповідей на запитання; вміння аргументовано захистити свої розробки; вільне володіння усною мовою, технічною термінологією, культурою презентації; якість підготовки та ілюстративна цінність наочного матеріалу [2].

Можна зробити висновок, що досконала презентація, в поєднанні з грамотною мовою, розкриє зміст дипломного проєкту простих слайдах з стислою корисною інформацією. Презентація – це, свого роду, шпаргалка, яка покращує доповідь та захист проєкту, допомагає зробити грамотні, технічні висновки.

Метою використання презентації є встановлення рівня володіння майбутнім фахівцем необхідними теоретичними й практичними компетенціями з обраного напрямку підготовки; схильності дипломанта до самостійного аналізу фундаментальних та прикладних технічних проблем [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутенко Л. Л., Ігнатович О. Г., Швирка В. М. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації : рекомендації до складання : метод. посіб. – Старобільськ, 2015. – 112 с.
2. Петькун С.М., Климова К.І., Стороженко Л.Г. Методичні вказівки до виконання, оформлення і захисту дипломних робіт. – Київ, 2019. – 39 с.
3. Лугова Т.О. Підготовка презентації до дипломної роботи. URL:<https://vseosvita.ua/library/pidgotovka-prezentacii-do-zahistu-diplomnoi-roboti-17783.html> / (дата звернення 03.12.2021)

ПРАКТИЧНИЙ ТРЕНІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ТА ЗАГАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Наталія Глушковська,
викладачка Чемеровецького фахового
медичного коледжу

Анотація. Тренінг як метод організації практичного заняття ефективно сприяє професійному зростанню студентів-медиків та формуванню загальних та фахових компетентностей майбутніх спеціалістів фахової передвищої освіти. Основа тренінгу – методика участі, що виражається в активній дії в динамічному процесі навчання, під час якого відбувається вільний обмін думками, життєвим досвідом, здійснюється спільний пошук рішень, формується тактика поведінки як у звичайних, так і нестандартних, кризових ситуаціях. Практичний тренінг зобов'язує до вироблення автоматизму, систематичності, постійного підкріплення вироблених професійних дій і включення їх у більш складну професійну діяльність.

Abstract: Training as a method of organizing a practical lesson effectively contributes to the professional growth of medical students and the formation of general and professional competencies of future specialists of professional pre-higher education. The basis of the training is the methodology of participation, which is expressed in active action in the dynamic learning process, during which there is a free exchange of thoughts, life experience, a joint search for solutions is carried out, tactics of behavior are formed in both ordinary and non-standard, crisis situations. Practical training obliges to develop automatism, systematic, constant reinforcement of professional actions and their inclusion in more complex professional activities.

У сучасних умовах, коли різко і швидко зростає обсяг знань, які необхідні для людини, вже неможливо робити основну ставку на засвоєння визначеної суми знань традиційними методами навчання, необхідно запроваджувати сучасні ефективні технології. Головним критерієм якості вищої освіти має бути здатність молодого покоління повноцінно жити і активно діяти у новому світі, постійно самовдосконалюватися, адекватно реагувати на зміни, особливо в періоди технологічних та цивілізаційних проривів [2]. Важливо прищепити студентам уміння самостійно забезпечувати свої знання, орієнтуватися в потоці наукової інформації. Дотеперішні методики навчання були здебільшого зорієнтовані на здобуття суми знань, а не на застосування знань в різних умовах.

Тому в реальних умовах випускник не завжди може проявити себе позитивно. Особливо актуально це для студентів закладів медичної фахової передвищої освіти, оскільки від їх професіо-

налізму, грамотності, здатності правильно діяти в критичній ситуації залежить життя і здоров'я пацієнтів. Основою підготовки майбутнього медика має бути формування професійних вмінь і навичок, без яких неможливо здійснювати фахову діяльність.

Удосконалення підготовки медичних сестер і фельдшерів, підвищення їхнього професійного зростання вимагають істотних змін у системі доклінічного навчання студентів-медиків. Доцільним заходом у реалізації цього завдання є опанування майбутніми медиками прийомами і засобами медсестринського догляду за пацієнтами як важливим елементом фахової підготовки медичної сестри чи фельдшера. Позитивне формування майбутнього фахівця-медика успішно здійснюється у процесі організації різноманітних видів діяльності: ігрової, пізнавальної, трудової, суспільної, естетичної. У навчальній діяльності здійснюється взаємозв'язок груп, особистостей, які обмінюються навичками, уміннями, досвідом,

тобто відбувається спілкування. У процесі цього виду діяльності має розумно поєднуватися педагогічне керівництво з розвитком ініціативи, активності, самостійності студента. Формуванню загальних та фахових компетентностей у студентів-медиків сприяє активне впровадження в освітній процес інтерактивних методик навчання, які мають конкретну, передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою успішність та інтелектуальну спроможність. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання життєвих та виробничих ситуацій, використання рольових ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації тощо [3].

Отже, професійне самовдосконалення студентів можна розглядати як свідомий, цілеспрямований процес підвищення рівня своєї професійної компетентності і розвитку професійно значимих якостей відповідно до зовнішніх соціальних вимог.

Особливості практичної підготовки майбутніх фахівців спеціальності 223 Медсестринство Сестринська справа та Лікувальна справа пов'язані насамперед із тим, що ці спеціальності передбачають підготовку фахівців для самостійної роботи у відділеннях різного профілю та спеціалізованих відділеннях.

Процес набуття студентами практичних навичок і вмінь можна умовно поділити на два основні етапи:

- перший – доклінічне відпрацювання навички на фантомах і доведення до стадії автоматизму;
- другий – виконання навички безпосередньо на реальному пацієнті.

Доклінічна (навчальна) практика – це практичне навчання під час занять у кабінеті доклінічної практики коледжу. Методами доклінічної навчальної практики є:

- робота малими групами;
- пояснення;
- демонстрація;
- моделювання виробничої ситуації;
- інтарактивні вправи;
- ділові (рольові) ігри;
- самостійне виконання виробничих завдань та відпрацювання практичних навичок і вмінь згідно з алгоритмом;
- обговорення допущених помилок;
- самостійне засвоєння практичних навичок та вмінь у позааудиторний час;
- відпрацювання пропущених практичних занять;
- контроль якості засвоєних умінь і навичок

викладачами на практичних заняттях та під час проведення модульних контролів;

- контроль за якістю проведення практичних занять та рівнем засвоєння практичних навичок та вмінь студентами з боку викладача (коуча).

У процесі практичного навчання студенти можуть виявити свої організаторські здібності та психологічну готовність працювати індивідуально і в команді.

Початковим етапом опанування дисциплін терапевтичного циклу для здобувачів освіти спеціальності 223 Медсестринство Сестринська справа є вивчення дисципліни «Основи медсестринства». З метою недопущення ризику для здоров'я як пацієнта, так і студента навчальна програма з цієї дисципліни передбачає в основному фантомний цикл. Оснащення кабінету доклінічної практики створює реальні умови та імітує робоче місце медичної сестри чи фельдшера.

Основним методом формування професійних навичок є практичний тренінг як один із різновидів інтерактивного навчання, який здійснюється на основному етапі практичного заняття, і є послідовністю дій, рухів, маніпуляцій, вимірювань до досягнення стадії автоматизму [1]. Кожен студент повторює виконання певної навички стільки разів, скільки йому потрібно для досягнення стадії автоматизму. Тренінгові форми навчання студентів-медиків забезпечують ефективне використання різноманітних активних педагогічних прийомів за рахунок створення позитивної атмосфери в групі, яка спрямована на отримання та формування життєвих компетенцій, які активізують навчальну діяльність, сприяють формуванню клінічного мислення студентів. Основа тренінгу – методика участі, що виражається в активній дії в динамічному процесі навчання, під час якого відбувається вільний обмін думками, життєвим досвідом, здійснюється спільний пошук рішень, формується тактика поведінки як у звичайних, так і нестандартних, кризових ситуаціях.

Практичний тренінг зобов'язує до вироблення автоматизму, систематичності, постійного підкріплення вироблених професійних дій і включенню їх і більш складну професійну діяльність [1].

Практичний тренінг на заняттях з терапевтичних дисциплін включає в себе:

- ♦ **1 етап** – знайомство студентів з алгоритмами практичних навичок;
- ♦ **2 етап** – інструктаж до виконання самостійної роботи.

На практичних заняттях перед студентами необхідно ставити конкретні завдання, які пов'язані

з їх майбутньою професійною діяльністю, щоб майбутні медики бачили важливість цієї навички. Після цього бригаду студентів необхідно розподілити на підгрупи або пари і дати визначений обсяг самостійної роботи.

Цей етап виконується під керівництвом викладача, який контролює роботу кожної підгрупи, вказує на недоліки в роботі, помилки, нюанси.

♦ **3 етап (заключний)** – контроль та корекція професійних вмінь та навичок, які викладач оцінює за критеріями точності, швидкості виконання, ступеня автоматизму під час виконання [1].

Практичне навчання медсестер та фельдшерів передбачає навчання вмінню клінічно мислити, оцінювати стан пацієнта, досконало володіти технікою медсестринських та фельдшерських маніпуляцій, складати план медсестринського догляду за пацієнтом, оцінювати його результати, вибрати правильну тактику надання невідкладної долікарської допомоги, проводити профілактичні заходи, пропагувати здоровий спосіб життя, набувати навичок застосування основних принципів сестринської медичної етики та деонтології, дотримання інфекційної безпеки.

Метод формування вмінь – це професійний тренінг, який передбачає вирішення складних професійних задач, що потребують варіативного застосування знань і навичок у стандартних і нестандартних ситуаціях [1].

Під час викладання дисциплін «Медсестринство в сімейній медицині» та «Сімейна медицина», які вивчаються на четвертому році навчання, потрібно максимально наблизити умови практичного заняття до реальних. Для цього потрібно проводити практичні заняття з цих дисциплін в стаціонарі або амбулаторії (відділенні) сімейної медицини. Основою професійного тренінгу в такому випадку є робота студентів безпосередньо з пацієнтом на амбулаторному прийомі або біля ліжка хворого.

Працюючи у лікувально-профілактичному закладі, студенти виконують практичні завдання, безпосередньо спілкуючись з пацієнтом; навчаються різним діагностичним прийомам і методам, фізикальним методам обстеження. Майбутні медичні сестри та фельдшери збирають анамнез, здійснюють суб'єктивне та об'єктивне обстеження пацієнта, інтерпретують результати лабораторно-інструментальних до-

сліджень, оволодівають навичками проведення диференційованого діагнозу.

Якщо пацієнти дають згоду, студенти мають змогу брати участь в заборі біологічного матеріалу на лабораторні дослідження, проведенні інструментальної діагностики, заходах з догляду за пацієнтами. Також майбутні медики навчаються складати план сестринських втручань, заповнювати медичну документацію, здійснювати вибір засобів і методів догляду, які характеризуються найвищою ефективністю в кожному окремому випадку.

Під час такого професійного тренінгу формуються фахові компетентності майбутнього медика, розвивається клінічне мислення, здатність діяти в стандартних та нестандартних клінічних ситуаціях, здатність до комунікації, зменшується страх перед реальним пацієнтом, розвивається творча сторона особистості студента. Успішність формування професійних вмінь повною мірою визначається якістю професійного тренінгу, його систематичністю, насиченістю, ступенем домінування в освітньому процесі.

Оптимізація творчого процесу студентів формується та підвищується за рахунок ігрових форм та методів навчання, які є варіантом професійного тренінгу під час роботи в кабінеті доклінічної практики.

Використання ділових та рольових ігор дозволяє формувати клінічне мислення студентів не лише в стандартних, але й у нестандартних ситуаціях, ідеально підходить для імітування роботи з пацієнтом для студентів як молодших, так і старших курсів, тому їх можна використовувати під час викладання дисциплін «Основи медсестринства», «Медсестринство в сімейній медицині», «Сімейна медицина».

Ділову (рольову) гру слід розглядати як засіб розвитку творчого професійного мислення, в ході якого гравці набувають здатності аналізувати специфічні ситуації і вирішувати нові для себе професійні завдання. Використання в освітньому процесі ділових (рольових) ігор ефективно сприяє формуванню навичок і вмій, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії, дає змогу педагогу стати авторитетним наставником студентського колективу [3].

Під час викладання терапевтичних дисциплін застосовуються такі типи ділових (рольових) ігор.

Перший тип: «медпрацівник – пацієнт». Це основна форма клінічної гри, що моделює умови інтелектуальної професійної діяльності фельдшера чи медичної сестри, спрямованої на розпізнавання хвороб і лікування хворого. Ця форма найпростіша, вона є основою всіх клінічних ігор.

Навчальна гра «фельдшер (медсестра) – пацієнт (родичі)» організаційно і методично надзвичайно широка, мобільна і може пропонуватися студентам другого курсу, які тільки починають вивчати клінічні дисципліни, наприклад, «Основи медсестринства». Майбутні медики мають можливість в діловій (рольовій) грі імітувати професійну діяльність медичної сестри в умовах відділення стаціонару або під час амбулаторного прийому пацієнта, відпрацьовувати практичні навички, вчитись комунікувати з пацієнтом, колегами.

Наприклад, під час вивчення теми «Дослідження пульсу» з дисципліни «Основи медсестринства» пропонується студентам фрагмент рольової гри «Робота медичної сестри в палаті терапевтичного стаціонару».

Фрагмент рольової гри

«Робота медичної сестри в палаті терапевтичного стаціонару»

Палата № 6 терапевтичного відділення ЦРЛ.

На ліжку лежить пацієнтка, читаючи газету. В палату входить чергова медична сестра.

- Доброго ранку! Можна зайти?

- Так, проходите, будь ласка. (Медсестра заходить у палату).

- Сідайте, будь ласка.

- Дякую. (Сідає на стілець).

- Давайте познайомимось.

Мне звати Ірина Іванівна, я чергова медична сестра терапевтичного відділення.

- Мене звати Ольга Петрівна. Приємно познайомитись.

- Мені також. Скажіть, будь ласка, як Ви себе почуваете? Що Вас зараз турбує?

- Мене турбує загальна слабкість, головний біль, серцебиття та відчуття перебоїв в роботі серця.

- Зрозуміло. Дозвольте мені Вас обстежити.

- Можна Вас запитати?

- Так, звичайно.

- Для чого Ви будете проводити мені обстеження і що будете обстежувати?

- Я буду проводити Вам визначення показників роботи серцево-судинної системи для того, щоб доповісти лікареві про Ваш стан під час ранкового обходу хворих у відділенні.

- А це потрібно усім пацієнтам?

- Так, усім, які знаходяться на лікуванні у нашому відділенні.

- Зрозуміло, дякую за інформацію.

- Будь ласка. Ви даєте згоду на проведення цієї маніпуляції?

- Так.

- Добре. Ви можете сидіти в ліжку?

- Так. Але я попрошу Вас допомогти мені.

- Добре, зараз я Вам допоможу. (Медсестра допомагає пацієнтці зручно сісти в ліжку, під спину кладе подушку).

- Ольго Петрівно, Вам зручно сидіти?

- Так, дякую.

- Прошу Вас оголити обидві руки до ліктів.

- Добре. (Оголяє обидві руки до ліктів). (Медична сестра визначає наповнення пульсу на обох руках, після чого визначає характеристики пульсу на одній руці).

- Ольго Петрівно, я закінчила проводити Ваше

обстеження. Як Ви себе почуваєте?

- Дякую, все добре.
- Я допоможу Вам зайняти зручне положення в ліжку. (Забирає подушку з-під крижів пацієнтки, кладе їй під голову, допомагає зручно лягти в ліжку).

- Дякую Вам, Ірино Іванівно.
- Будь ласка. Через пів години лікар буде проводити загальний обхід хворих у відділенні, тому попрошу Вас приготуватись до обходу, здійснити заходи особистої гігієни та зачекати лікаря у палаті.

- Мені зрозуміло. Добре, я дотримаюсь Ваших рекомендацій.
- До побачення, Ольго Петрівно.
- До побачення, дякую.
- Будь ласка.

Другий тип – «дії медичного персоналу в нетипових ситуаціях». Ця гра відрізняється тим, що в грі беруть участь консультанти, координатори, менеджери.

Третій тип клінічної гри – це «фельдшер швидкої допомоги», «фельдшер ФАП», «сімейна медична сестра – пацієнт (родичі пацієнта) дільниці». Відмінність цього варіанта в тому, що фельдшер або сімейна медсестра обслуговує декількох пацієнтів. При цьому для моделювання обирається найбільш реальна ситуація, в якій кожен пацієнт знаходиться на різних стадіях обстеження і лікування, на різних стадіях своїх захворювань. Тут, крім суто клінічних завдань, виникають організаційні проблеми взаємодії з різними фахівцями ЛПЗ, з допоміжними, клінічними, інструментальними і лабораторними службами.

Необхідно відзначити, що проведенню рольових (ділових) ігор передують серйозна самостійна робота студентів з опрацювання теоретичного

матеріалу, пошуку інформації з джерел інтернету, повтор методик проведення практичних навичок тощо.

Успіх рольової (ділової) гри залежить від низки факторів – методичного забезпечення, організаційного моменту, технічних засобів навчання, готовності студентів до співпраці [1].

У підсумку під час проведення ділової (рольової) гри студенти-медики набувають:

- ◆ вміння планувати і реалізовувати професійні втручання як самостійно, так і в команді;
- ◆ здатності до самоорганізації;
- ◆ навичок спілкування з пацієнтом, родичами, колегами;
- ◆ вміння бути лідером;
- ◆ вміння домовитися про розподіл ролей;
- ◆ здатності до врегулювання конфліктних ситуацій у професійній діяльності;
- ◆ здатності враховувати думку колег, допомагати один одному в команді для ефективного досягнення поставленої мети.

Моделювання професійної роботи медичного працівника в колективі ЛПУ за допомогою навчальної ділової (рольової) гри дозволить краще підготувати студента до майбутньої діяльності. Іншими словами, клінічні ігри повинні моделювати складні проблеми в ЛПУ, максимально реальні моделі професійної роботи медпрацівника з пацієнтом.

Таким чином, тренінгові форми навчання студентів фахового медичного коледжу забезпечують ефективне використання різноманітних активних педагогічних прийомів за рахунок створення позитивної атмосфери в групі, яка спрямована на отримання та формування загальних та фахових компетентностей здобувачів фахової передвищої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойчук Г.Я. Методичні рекомендації до організації та проведення самостійної роботи студентів. – Чернівці, 2012. – 15 с.
2. Гладуш В.А., Лисенко Г.І. Педагогіка вищої школи : теорія, практика, історія : навчальний посібник. – Дніпропетровськ, 2014. – С. 9–10.
3. Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи. – Херсон : Олді-плюс, 2013. – С. 221–228.

ВИКОРИСТАННЯ «ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ» НА ТЯГОВИХ ПІДСТАНЦІЯХ

Інна Бондарчук, Надія Корнієнко,
Ірина Олійник, викладачки
ВСП «Київський фаховий коледж міського господарства
Таврійського національного університету
імені В. І. Вернадського»

Анотація. Авторами проаналізовано зміст формування самоосвітньої компетентності студентів Київського фахового коледжу міського господарства, охарактеризовано процес діагностики та формування самоосвітньої компетентності студентів під час курсового та дипломного проектування у використанні сучасних технологій галузі міського господарства, а саме розкрито сутність поняття «хмарних технологій» в системі енергопостачання. Наведено особливості роботи системи управління, захисту та моніторингу тягової підстанції, моделювання хмарних обчислень що використовується в курсових та дипломних проєктах студентами коледжу міського господарства. Також проаналізовано переваги використання промислового комп'ютера, системи моніторингу та візуалізації, що впливає на якість підготовки майбутніх молодших спеціалістів в системі формування траєкторії професійного розвитку.

Анотація. The authors analyze the content of self-educational competence of students of Kyiv Vocational College of Municipal Economy, describe the process of diagnosis and formation of self-educational competence of students during course and diploma design in the use of modern technologies of urban economy, namely the essence of the concept of "cloud technologies" in the energy supply system is revealed. The peculiarities of the system of control, protection and monitoring of the traction substation, modeling of cloud computing used in course and diploma projects by students of the College of Municipal Economy are given. The advantages of using an industrial computer, monitoring and visualization system, which affects the quality of training of future junior specialists in the system of professional development trajectory, are also analyzed.

У сучасному світі системи енергопостачання споживачів міського господарства все більшої популярності набувають «хмарні технології». Це пов'язано з бурхливим розвитком інтернету і супутніх технологій. На багатьох підприємствах люди працюють у віддаленому режимі, передаючи всю необхідну інформацію через інтернет.

Хмарні технології надають споживачам рішення, повністю готові до роботи. Достатньо оволодіти будь-яким пристроєм, здатним з'єднатися з інтернетом, і можна отримати доступ до віддаленої бази, яка розташовується на віддаленому сервері. Хмарні технології

відкривають нові можливості для підключення віддалених і сезонних працівників. Збільшуючи кількість персоналу, керівник може як підключати співробітників до хмарного сервісу, так і відключати неактивних користувачів. Комп'ютер користувача виступає при цьому рядовим терміналом, підключеним до мережі. Комп'ютери, які здійснюють хмарні обчислення, називаються «обчислювальною хмарою». При цьому навантаження між комп'ютерами, що входять в «обчислювальну хмару», розподіляється автоматично.

Хмарні обчислення – це модель надання зручного мережевого доступу в режимі «на вимогу» до колективно використуваного набору налаштованих параметрів обчислювальних ресурсів (наприклад, мереж, серверів, сховищ даних, додатків і/або сервісів), які користувач може оперативнo задіяти під свої задачі і вивільнити при зведенні до мінімуму числа взаємодій з постачальником послуги або власних управлінських зусиль [1]. Ця модель спрямована на підвищення доступності обчислювальних ресурсів і поєднує в собі п'ять головних характеристик, три моделі обслуговування і чотири моделі розгортання. Суть хмарних технологій, таким чином, полягає в перенесенні обробки даних з персональних комп'ютерів і робочих станцій на сервери всесвітньої мережі.

Саме такі системи хмарних технологій використовують у курсових та дипломних проєктах студенти Київського фахового коледжу міського господарства, що надає можливість об'єднання системи управління і моніторингу з мережею системи верхнього рівня – телемеханікою, центральним диспетчерським пультом, організовуючи єдину автоматизовану систему управління тягових підстанцій (АСУ ТП). У комп'ютерному моделюванні – це означає розгортання програмних комплексів на ресурсах інтернету, адже користувач стає не покупцем обчислювальних програм і комплексів, а їх орендарем, якому надаються різноманітні послуги. Форма купівлі-продажу товару з відчуженням прав власності від продавця до покупця змінюється на форму оренди, в такому випадку – продажу не продукту, а послуг з його використання клієнтом без зміни власника продукту. При цьому забезпечена повна відповідність виробничих потужностей інфраструктури фактичним потребам користувача. Хоча термін «хмарні технології» є сталим, в українській мові він має інше значення, ніж оригінал. «Cloud» окрім хмари має й інше значення – розсіяний; власне значення «розсіяний» і мається на увазі в англомовній термінології.

Застосовують «хмарні технології» на тягових підстанціях в таких комплектуючих пристроях, як [1]:

- вимірювальні трансформатори струму і напруг;
- розподільчі установки;
- апарати керування та захисту.

Мікропроцесорна система керування і за-

хисту є одночасно і системою моніторингу обладнання тягової підстанції.

Розподільчий РУ-600 може бути оснащений вбудованим промисловим комп'ютером, що забезпечує візуалізацію і управління з функцією керування шляхом дотику.

Промисловий комп'ютер може бути встановлений у шафі телемеханіки.

Система управління осередків РУ-600 може бути оснащена системою моніторингу тягової мережі SMTN2. Протягом всього часу роботи розподільчого пристрою система веде постійне осцилографування параметрів тягової мережі – струму і напруги. Система веде запис повільного сліду і швидкого сліду. Система здатна відрізнити реальний перехідний процес від сплесків, що створюються рухомим складом. У разі виникнення перехідного процесу (перевантаження, коротке замикання) система моніторингу автоматично переходить в режим запису швидкого сліду. Час запису швидкого сліду – 100 мікросекунд.

Система здатна реалізувати такі електронні захисти: максимальний струмовий захист, захист від мінімальної напруги, струмочасовий захист.

Система моніторингу та візуалізації дозволяє в простій і зручній формі відображати стан елементів підстанції, представляти інформацію в доступному для аналізу вигляді. Система веде незалежний протокол подій, що відбуваються на підстанції, запис аварійних процесів, моніторинг навантажень фідерних ліній. Протокол подій дозволяє виявити можливі помилки персоналу в разі виникнення аварійних процесів, проаналізувати правильність дій персоналу, стан тягової мережі і обладнання за проміжок часу, що передвіщає аварію.

Моніторинг тягової мережі (навантажень фідерних ліній, напруги тягової мережі) [2]. Неза-

лежний архів подій, який зберігається в пам'яті комп'ютера, служить для фіксації і реєстрації всіх процесів, що відбуваються на тяговій підстанції, виявлення помилок персоналу, а в разі аварійних процесів – виявлення їх причин і наслідків, проведення аналізу процесів, що передують аварії. Система здатна самостійно себе діагностувати і повідомляти персоналу з високою вірогідністю характер несправності. Особливості роботи системи управління, захисту та моніторингу тягової підстанції [2]:

- виконує функції основних захистів: di / dt , i / t , максимальний струмовий захист, захист від мінімальної напруги, струмочасовий захист;
- отримує команди від апаратури верхнього рівня і обробляє їх відповідно до заданого алгоритму, видає підтвердження про виконання команд;
- видає керівні команди кінцевим виконавчим пристроїв;
- здійснює запис в пам'ять контролера всіх подій в часі і забезпечує зв'язок по мережі через інтерфейси RS-232, RS-485, CAN;
- має можливість об'єднання в мережу з системою верхнього рівня і може вбудовуватися в глобальні автоматизовані системи управ-

ління тяговими підстанціями.

Система моніторингу тягової мережі серії SMTN2-1,0-10 (далі SMTN2) призначена для захисту контактної мережі міського електричного транспорту від струмів короткого замикання і неприпустимих перевантажень, аналізу аварійних процесів, що сталися, моніторингу параметрів тягової мережі.

Використання «хмарних технологій» на тягових підстанціях має низку значних переваг: моніторинг обладнання тягової підстанції на відстані; візуалізацію і управління з функцією керування шляхом дотику на відстані; осцилографування параметрів тягової мережі; режим запису швидкого сліду; ведення незалежного протоколу подій та архівування інформації на певний заданий проміжок часу.

Тож, використання хмарних технологій на ТП в курсових та дипломних проєктах студентами коледжу забезпечує підвищення якості знань та успішності студентів. Використання таких інтерактивних методів навчання та інноваційних підходів дозволяє економити на придбанні, підтримці, модернізації програмного забезпечення і устаткування сучасного електрообладнання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Павленко О. П. Хмарні сервіси в АСУТП. – 2019. URL : <http://edu.asu.in.ua/mod/book/tool/print/index.php?id=119>.
2. Нем В. К., Скуріхін В. І., Сидоренко В. Ф. Тягові підстанції. – Харків, 2011. – 109 с.

ВСТУП-2022: СТВОРЕНО ОНЛАЙН-ВЕРСІЮ ДЕМОНСТРАЦІЙНОГО НАЦІОНАЛЬНОГО МУЛЬТИПРЕДМЕТНОГО ТЕСТУ

На базі Львівського регіонального центру оцінювання якості освіти можна пройти онлайн-версію демонстраційного національного мультипредметного тесту.

Інтерфейс демонстраційного тестувальника відрізняється від реального НМТ, однак за структурою, типами завдань, тривалістю їхнього виконання запропонований варіант аналогічний до вступного тесту.

Тестувальник може мати певні затримки із роботою через велику кількість потенційних учасників. Варто перевірити налаштування систем безпеки на комп'ютері або скористатися іншим браузером для роботи.

Пройти НМТ необхідно за 90 хвилин, упродовж яких потрібно виконати 60 завдань із трьох навчальних предметів:

- української мови (завдання 1–20);
- математики (завдання 21–40);
- історії України (завдання 41–60).

Послідовність виконання завдань можна обирати самостійно як під час виконання демонстраційного тесту, так і реального тестування. Після завершення роботи над тестом будуть доступними результати за кожен блок завдань НМТ.

Перед початком виконання тесту необхідно правдиво відповісти на чотири запитання про себе.

Зазначимо, під час реального тестування буде можливість використовувати довідкові матеріали з математики.

Нагадуємо, перед пробним тестуванням можна ознайомитися із демонстраційним варіантом національного мультипредметного тесту.

<https://mon.gov.ua>

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПОЗААУДИТОРНОЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Едуард Волошко,
викладач КЗ "Чернігівський базовий фаховий медичний
коледж" Чернігівської обласної ради

Анотація. Впровадження та поєднання різних інтерактивних технологій під час організації самостійної позааудиторної роботи студентів, таких як «метод проєктів» та «кейс-метод», не тільки урізноманітнює форми самостійної позааудиторної роботи, але й значно підвищує інтелектуальний потенціал студентів, активно формує професійні компетенції і професійну культуру майбутнього фахівця, розвиває навчально-пізнавальну, дослідницьку та творчу діяльність студентів. Але суттєві результати ми отримуємо в тому випадку, коли ці технології стають органічною частиною освітнього процесу і студенти вбачають у них дієвий засіб не тільки для розширення загальнонаукового світогляду але, в першу чергу, коли вони готують їх до майбутньої професійної діяльності.

Abstract: The introduction and combination of various interactive technologies during the organization of independent extracurricular work of students, such as the "project method" and the "case method", not only diversify the forms of independent extracurricular work, but also significantly increases the intellectual potential of students, actively forms professional competencies and professional culture of the future specialist, develops educational, cognitive, research and creative activities of students.

But we get significant results in the case when these technologies become an organic part of the educational process and students see them as an effective tool not only to expand the general-teaching worldview, but, first of all, when they prepare them for future professional activities.

Сучасний стан розвитку освіти в Україні зумовлений її приєднанням до Болонської декларації. Особливого значення в контексті Болонського процесу набуває вдосконалення системи організації самостійної роботи студентів, що має відігравати основну роль у професійній підготовці майбутніх фахівців, розвивати їхні здібності і готовність до фахового самовдосконалення.

Крім того, науково-технічний прогрес призвів до збільшення обсягу знань та потоків інформації настільки, що наукові знання у будь-якій сфері діяльності майже повністю оновлюються в середньому за п'ять років. Тому перед вищою школою постає загальне завдання – навчити студента поновлювати свої знання протягом життя.

Цю проблему, на нашу думку, найкраще вирішує саме позааудиторна самостійна робота студентів, оскільки експериментальним шляхом виявлено, що в пам'яті людини залишається 10% від того, що вона почула, 50% від того, що побачила, і 90% від того, що виконала сама.

Самостійна робота студентів у педагогіці визначається як «основний спосіб освоєння

студентами навчального матеріалу без участі викладача в час, вільний від обов'язкових навчальних занять». Позааудиторна самостійна робота – «це не форма організації навчальних занять і не метод навчання, а скоріше засіб залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності».

Існують різноманітні форми і засоби організації самостійної позааудиторної роботи, які найкраще відповідають певній меті і інтелектуальним можливостям студентів. Так, практика показує, що сучасні студенти володіють комп'ютерними технологіями, які активно задіяні в пошуку та обробці нової інформації. Під кінець першого року навчання студенти в цілому добре засвоюють принцип написання рефератів, доповідей, складання тез та вчать писати критичні статті. Перераховані види самостійної роботи, що базуються на репродуктивному методі навчання, розвивають інтелектуальний потенціал студентів, професійну культуру і дають змогу зрозуміти новий матеріал, запам'ятати та логічно його відтворити. Але ця форма самостійної

позааудиторної роботи не достатньо розвиває професійну компетенцію як головну складову конкурентоспроможного фахівця.

Тому впровадження нових форм організації самостійної позааудиторної роботи, які максимально забезпечили б розвиток професійних вмінь студентів, є актуальною проблемою і потребує наукових організаційно-методичних підходів.

Виходячи з особливостей професійної підготовки фахівців з хірургії та невідкладних станів, де об'єктом діяльності є людина з її різноманітними скаргами і проблемами, нами визначені наступні завдання досліджень:

- проаналізувати інтерактивні технології для організації самостійної позааудиторної роботи, такі як «кейс-метод» та «метод проєктів»;
- визначити позитивні сторони та недоліки вказаних технологій;
- провести порівняння «кейс-методу» як особистісно орієнтованої технології та «методу проєктів» як технології колективної дії;
- виробити рекомендації щодо застосування інтерактивних технологій в організації позааудиторної самостійної роботи студентів.

Сучасні підходи до самостійної роботи як до провідної, а у найближчому майбутньому й основної форми навчання, в умовах інформаційного суспільства вимагають розробки нового змісту, принципів, методів, форм і засобів реалізації процесу організації самостійної позааудиторної роботи студентів.

На цикловій комісії під час вибору форм і методів організації позааудиторної роботи ми, в першу чергу, враховуємо особливість професійної діяльності, а саме:

- робота в складі бригади швидкої допомоги, що вимагає від фахівця професійних навичок, вміння і розвинутої комунікативної та етико-деонтологічної компетенції;
- індивідуальна робота фахівця, яка, крім професійних навичок і вмінь, передбачає власну відповідальність за професійні дії, потребує самостійного швидкого та ефективного вирішення проблеми пацієнта.

Враховуючи фахову спрямованість студентів, ми вважаємо, що найдоцільнішим є впровадження в організацію самостійної позааудиторної роботи інноваційних технологій, що обумовлюється двома тенденціями:

- перша пов'язана із загальною спрямованістю розвитку освіти, її орієнтацією не стільки на отримання конкретних знань, скільки на формування професійної компетентності, умінь і навичок розумової діяльності, розвиток здібностей особи, серед яких особлива увага приділяється здібностям до навчання, зміні парадигми мислення, умінню переробляти величезні масиви інформації;

- друга спричинена розвитком вимог до якос-

ті фахівця, який має володіти також здатністю оптимальної поведінки в різних ситуаціях, відрізнятися системністю і ефективністю дій в різних умовах.

Тому з метою розвитку у студентів професійної та комунікативної компетенції ми запровадили в організацію самостійної позааудиторної роботи дві інтерактивні технології: «кейс-метод» та «метод проєктів».

Технологія «кейс-метод» в педагогічній практиці більш відома як «бізнес-кейс». Враховуючи зарубіжний досвід і відсутність визначеного стандарту подачі «кейсів», ми адаптували їх до потреб напряму підготовки фельдшерів, дотримуючись загальних вимог технології та дидактичних принципів.

В адаптованому «кейсі», на відміну від класичного, ми виділяємо лише двокомпонентну складову «викладач – студент». При цьому викладач подає опис реально існуючої проблемної ситуації (історія хвороби пацієнта), забезпечує інформаційним матеріалом (не більше 10–12 стор. друкованого тексту) та методичними рекомендаціями щодо виконання самостійної роботи, проводить за потреби консультацію, створює валідні критерії оцінювання та оцінює роботу студента.

Студент, отримавши «кейс», опрацьовує новий матеріал та вирішує ситуаційну задачу, яка має одну правильну відповідь, презентує та захищає виконану роботу.

Запропонована технологія «кейс-метод» має свої переваги, такі як:

- ♦ індивідуалізація самостійної роботи, що наближує студента до реальних умов його професійної діяльності, а саме – фельдшера;
- ♦ можливість розширення викладачем завдань в ході їх вирішення, оскільки результати не можуть повністю бути прогнозованими, тому що маємо справу з такою досить лабільною системою, як людина;
- ♦ інтеграція різних методів пізнання: моделювання, системний аналіз, проблемний метод, уявний експеримент, методи опису, класифікації та ін.;
- ♦ забезпечує формування професійних навичок і вмінь.

Але «кейс-метод» не універсальна технологія і має свої недоліки. Перш за все, «кейс» інформаційно «замкнений», тобто студент має вербальну модель – історію хвороби пацієнта з усією накопиченою інформацією, яка не завжди використовується для вирішення проблеми. В той же час, студент не має змоги розширити пошук необхідної, з його точки зору, інформації, наприклад, провести додаткове обстеження пацієнта, яке проводиться у відділенні. Крім того, ефективність «кейс-методу» багато в чому залежить від його інформаційного наповнення та досвіду студента.

Ми відзначили наступну залежність: що більший досвід роботи студента з кейсом – то менший його інтерес до роботи, що пояснюється втратою новизни. Це необхідно враховувати, формуючи базу «кейсів». Практика показує, що студенти охоче опрацьовують не більше трьох «кейсів» протягом одного семестру.

Наступна впроваджена інноваційна технологія – це метод проєктів. Ця технологія відома вітчизняній педагогіці з початку 20 ст., але помітний інтерес до неї з'явився лише в останнє десятиліття.

Така технологія урізноманітнює і поглиблює самостійну роботу.

Переносючи акцент з індивідуальної роботи на групову, метод проєктів більше розвиває комунікативну компетенцію, необхідну для подальшої роботи фахівців у складі мультидисциплінарної бригади швидкої допомоги.

Технологія проєктів, на відміну від «кейс-методу», не потребує суттєвої адаптації і виконується за загальною схемою. В своїй практиці ми використовуємо проєкти, які характеризуються як практико орієнтовані, малогрупові, міждисциплінарні, внутрішньоциклові, середньої тривалості.

Проаналізувавши застосування цієї технології, ми дійшли висновку, що метод проєктів як педагогічна технологія має деякі недоліки: існує

проблема суб'єктивного оцінювання студента викладачем, іноді створюється стресова ситуація для студентів, коли вони переоцінюють свої можливості і не вкладаються у відведені терміни проміжного контролю. Часто виникає комунікативна проблема: окремі студенти в робочій групі не вносять повноцінного вкладу в спільну роботу, перекладаючи її на інших.

Але, враховуючи вказані недоліки, проєктна робота як форма самостійної позааудиторної роботи відповідає вимогам часу і найбільш повно розвиває професійну компетенцію студентів, оскільки:

- сприяє розвитку самостійного пошуку джерел необхідної інформації;
- розвиває практичні навички і вміння студентів;
- активує їх лідерські якості та успішну комунікацію;
- вчить брати на себе відповідальність;
- забезпечує міждисциплінарну інтеграцію;
- захист проєктів відбувається на семінарському занятті, що дає змогу студентам, опираючись на самостійно отримані результати, провести диспут та вирішити нетипові ситуаційні задачі.

Впровадження в освітній процес інноваційних технологій дає змогу провести порівняльний аналіз:

Параметри для порівняння	Кейс-метод	Метод проєктів
Характер роботи	Індивідуальний	Груповий
Тривалість проєкту	До 2 тижнів	До 3-х місяців
Кількість проєктів протягом семестру	3-5	1
Кількість консультацій	Одна	На кожному проміжному етапі
Інформаційне забезпечення	Обмежене	Не обмежене
Нова інформація	Подається викладачем	Самостійний пошук
Професійні компетенції	Розвиває	Розвиває
Комунікативні якості	Мало розвиває	Активно розвиває
Лідерські якості	Не розвиває	Розвиває
Презентація та захист роботи	Індивідуальна	Групова

Рівноцінність внеску в роботу кожного студента	Завжди	Не завжди
Оцінювання роботи кожного студента куратором	Об'єктивне	Менш об'єктивне
Використання досягнутих результатів на наступних заняттях	Обмежене	Диспут, розв'язання нетипових ситуаційних задач
Вибір студентів при якості знань за категорією ECTS: E, D		Обирають частіше
Вибір студентів при якості знань за категорією ECTS: C, B, A	Обирають частіше	

Висновок. Таким чином, впровадження та поєднання різних інтерактивних технологій, таких як «метод проєктів» та «кейс-метод», не тільки урізноманітнює форми самостійної позааудиторної роботи, але й значно підвищує інтелектуальний потенціал студентів, активно формує професійні компетенції і професійну культуру майбутнього фахівця, розвиває навчально-піз-

навальну, дослідницьку та творчу діяльність студентів. Але суттєві результати ми отримуємо в тому випадку, коли ці технології стають органічною частиною процесу навчання і студенти вбачають у них дієвий засіб не тільки для розширення загальнонаукового світогляду але, в першу чергу, для підготовки до майбутньої професійної діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдеєнко А.П., Дементій І.В. Організація самостійної роботи студентів. – Київ : НМЦВО, 2003. – Вип. 33. – С. 246–250.
2. Вища освіта України і Болонський процес : навчальний посібник/ За редакцією Кременя В.Г. Авторський колектив : Степко М.Ф., Болюбаш Я.Я., Шинкарук В.Д., Грубіянюк В.В., Бабін І.І. – Тернопіль : ВЕЖА, 2004. – С. 320.
3. Волович В. Болонський процес і нова парадигма освіти в Україні / Соціологія : теорія, методи, маркетинг : наук.-теор. Часопис. – 2004. – № 4. – С. 189–199.
4. Демичев О. Дидактична система організації самостійної роботи студентів / О. Демченко // Рідна школа, 2006. – С. 68–70.
5. Дьяченко Т.М. Використання нових технологій навчання як елемент стратегії освіти. Нові технології навчання. – Київ : Наукметодцентр вищої освіти, 2000. – Вип. 25. – С. 162–168.
6. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес : матеріали до першої лекції / Уклад. М.Ф. Степко, Я.Я. Болюбаш, К.М. Левківський, Ю.В. Сухарніков; відп. ред. М.Ф. Степко. – Київ : МОН, 2004. – 60 с.
7. Пехота О.М. Освітні технології : навчально-методичний посібник / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін. – Київ : А.С.К., 2004. – 256 с.
8. Ситуационный анализ, или Анатомия Кейс-метода / Под ред. д-ра социологических наук, профессора Сурмина Ю.П. – Киев : Центр инноваций и развития, 2002. – 286 с.
9. Федянин Н. Чем «кейс» отличается от чемоданчика? / Н. Федянин, В. Давиденко // Обучение за рубежом. – 2000. – № 7. – С. 52–55.

ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ СЕРЕДОВИЩА GOOGLE WORKSPACE В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВСП "МУКАЧІВСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НУБІП УКРАЇНИ"

Аліса Улинець, Зореслава Маргітич,
Наталія Крижанівська, викладачки
ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБІП України»

Анотація. Хмаро орієнтована платформа GoogleWorkspace forEducation – найбільш повний, доступний, зручний, безкоштовний, розповсюджений і простий пакет хмарного програмного забезпечення й цифрових інструментів від компанії Google для організації дистанційного навчання та створення єдиного інформаційного середовища освітнього закладу. GoogleWorkspace – це набір додатків, які надаються компанією Google безкоштовно для освітніх установ у рамках обраного освітньою установою домену. До пакету входять стандартні Google-сервіси та система управління навчанням GoogleClassroom.

Abstract: GoogleWorkspace forEducation is the most comprehensive, accessible, convenient, free, distributed and simple package of cloud software and digital tools from Google to organize distance learning and create a single information environment for the educational institution.

GoogleWorkspace is a suite of apps that are provided by Google for free to educational institutions within the domain chosen by the educational institution. The package includes standard Google services and the GoogleClassroom learning management system.

Хмаро орієнтована платформа **Google Workspace for Education** – безкоштовний пакет хмарного програмного забезпечення й цифрових інструментів від компанії Google для організації дистанційного навчання та створення єдиного інформаційного середовища освітнього закладу.

Стрімкий розвиток інформаційних технологій та глобалізаційних процесів зумовлює зміну сучасної освітньої парадигми. Провідні заклади вищої освіти впроваджують інноваційні технології, а викладачі та студенти в процесі навчальної взаємодії все частіше створюють новітні освітні середовища. З-поміж інноваційних освітніх трендів помітно вирізняється дистанційне та змішане навчання, охарактеризоване інтеграцією кращих практик традиційної та електронної освітньої взаємодії на рівні окремої освітньої програми курсу або дисципліни.

Дистанційне та змішане навчання стали невід'ємними формами організації та повсякденної роботи зі студентами в нових умовах. Для належної організації освітнього процесу

необхідні не лише якісне інтернет-підключення і технічне забезпечення, але й опанування та вдосконалення педагогами власних цифрових компетентностей, щоб повноцінно й уміло використовувати можливості електронних платформ та інструментів для роботи зі студентами. В умовах величезного потоку даних і дефіциту навчального часу ведеться активний пошук нових резервів для створення гнучкої і мобільної системи навчання. Ураховуючи це, форми й засоби навчання в освітньому процесі мають використовуватися для реалізації інформативної, формувальної, мотивувальної, систематизувальної та контрольної функцій. Сприятим виконанню їх може, у першу чергу, використання потужних і простих у роботі інтернет-технологій та засобів електронного навчання.

Для освітніх закладів найбільш повним, доступним, зручним, безкоштовним, розповсюдженим і простим є сервіс компанії Google – Google Workspace for Education. Це спеціальний пакет хмарних сервісів для закладів освіти від компа-

нії Google, який надає можливість безкоштовно організувати освітній процес в онлайн-режимі за допомогою 14 основних та 51 додаткових сервісів Google. Як у всіх хмарних середовищах, збереження даних користувача відбувається в інтернеті з можливістю одержувати доступ до них у будь-який час і з будь-якого пристрою з подальшим збереженням на жорсткий диск або роботою з даними в «хмарі».

Google Workspace – це набір додатків, які надаються компанією Google безкоштовно для освітніх установ у рамках обраного освітнього установою домену. До пакету входять стандартні Google-сервіси та система управління навчанням Google Classroom. Для роботи з сервісами необхідно мати обліковий запис Google.

Акаунт Google – це єдина система входу, що дозволяє отримати доступ до всіх сервісів Google. Він включає в себе адресу Gmail і профіль Google, що дозволяє покращити й персоналізувати використання Google. Один акаунт можна використовувати для входу у всі сервіси Google незалежно від того, на сторінці якого продукту ви його створили. Акаунт Google дозволяє користуватися різними продуктами Google, а саме:

- **Google Drive** – сховище даних, яке належить компанії Google, що дозволяє користувачам зберігати свої дані на серверах у хмарі і ділитися ними з іншими користувачами в інтернеті.

- **Google Docs, Sheets, Slides, Forms** – безкоштовний хмарний офісний пакет, що включає текстовий редактор, табличний редактор і службу для створення презентацій. Сервіс працює в рамках браузера, без встановлення на комп'ютер користувача та використовується для створення та редагування файлів в хмарному сховищі під час співпраці з іншими користувачами в режимі реального часу.

- **Gmail** – безкоштовна послуга електронної пошти, яка надає доступ до поштових скриньок через веб-інтерфейс і за протоколами POP3, SMTP та IMAP. Веб-інтерфейс Gmail повністю побудований на браузерній мові програмування JavaScript.

- **Google Calendar** – надає можливість відправляти нагадування про події через e-mail і Push notifications. Зручна функція – автоматична синхронізація листів вашого e-mail, що містять такі рядки в тілі листа, як розклад. Паралельно можна створювати кілька календарів, а також автоматично помічати офіційні свята. Одна з ключових переваг – можливість спільного використання календаря. Його можна зробити видимим для обраних користувачів, що дозволяє планувати спільні зустрічі.

- **Google Meet** – сервіс відеотелефонного зв'язку, розроблений компанією для проведення

відеоконференцій. Meet використовує ті самі засоби захисту, що й Google, щоб захистити вашу інформацію та зберегти її конфіденційність. Дані відеоконференцій Meet передаються через зашифрований канал.

- **Google Чат** – дозволяє спілкуватися за допомогою голосового чату та текстових повідомлень. Його особливістю є тісна інтеграції з поштовою службою Gmail. Google Чат нагадує одночасно популярні сервіси ICQ і Skype, оскільки дозволяє передавати як текстову, так і голосову інформацію.

- **Google Classroom** – хмаро орієнтована платформа, організована спеціально для навчання, доступна для всіх власників особистого облікового запису Google.

У цьому сервісі можна:

- створювати навчальні курси;
- ділитися освітніми матеріалами;
- створювати завдання;
- перевіряти рівень засвоєння знань і відслідковувати прогрес успішності кожного студента;
- сервіс цікавий широким набором інструментів для роботи – відео, зображення, симулятори.

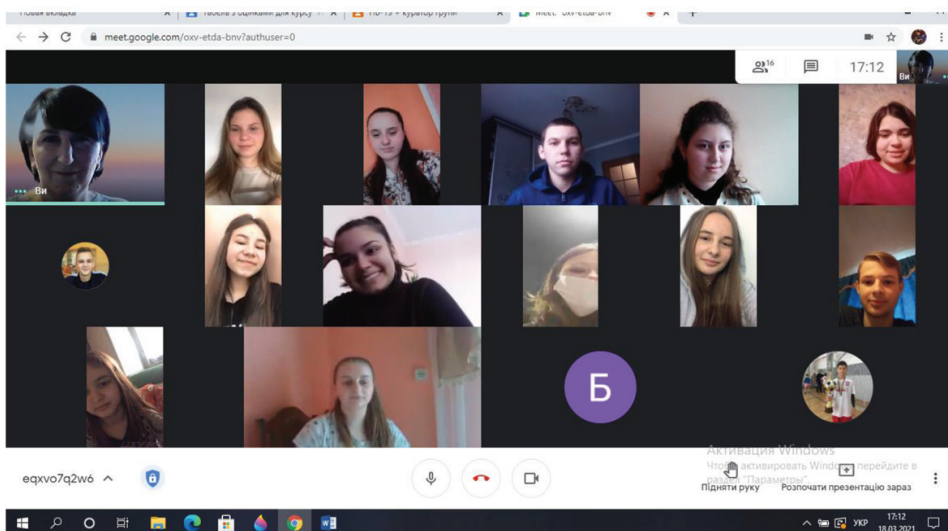
Google Classroom є зручною платформою для навчання, за допомогою якої систему освіти можна зробити максимально гнучкою, інтерактивною і персоналізованою. При цьому кожен студент може підібрати темп сприйняття матеріалу, обробки та засвоєння інформації, що, у свою чергу сприяє підвищенню зацікавленості, а отже, і збільшенню мотивації до навчання, кращому засвоєнню матеріалу та спонукає до самоосвіти.

До віртуального курсу дисциплін викладач має можливість прикріпити навчальні матеріали у вигляді різних типів файлів (відео на YouTube, файли на Google Drive). Доступ до сервісу Google Classroom здійснюється через браузер або через мобільні додатки на Android чи iOS за допомогою корпоративного акаунту.

Переваги застосування дистанційної платформи Google Workspace в освітньому процесі: безкоштовність, висока якість розробки, регулярне оновлення, відсутність реклами, безпечність, постійна доступність, довговічність, адаптивний дизайн.

Для забезпечення дистанційної форми навчання студентів в умовах карантину та створення єдиного інформаційного середовища освітнього закладу, педагоги та студенти ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України» у 2020 році перейшли на використання пакету хмарних сервісів Google Workspace for Education.

Розгортання та використання середовища Google Workspace for Education у нашому коле-

Виховна година

джі здійснювалося в кілька етапів:

- згідно з листом Міністерства освіти щодо можливостей використання сервісів для дистанційного навчання сформовано заявку на безкоштовний домен для реєстрації в «G Suite для закладів освіти»;
- командою розгляду заявок на G Suite for Education була розглянута заявка коледжу й оновлено обліковий запис до версії для закладів освіти;
- коледжу надано безкоштовний домен: makinfo.ukr.education;
- після всіх процедур реєстрації відбулося налаштування системи та створено облікові записи для всіх викладачів;
- проведено навчання викладачів та кураторів академічних груп (яким надано права адміністрування груп);
- зареєстровано студентів коледжу в G Suite;
- створено курси дисциплін для забезпечення освітнього процесу під час змішаного або дистанційного навчання.

В результаті проведеної роботи у системі G Suite нашого коледжу зареєстровано 729 осіб (викладачів та студентів).

Під час дистанційного навчання і студенти, і викладачі заглибились у освітній процес. З метою якісної організації дистанційного навчання педагоги робили усе, щоб донести до студентів навчальний матеріал, а студенти – вчасно засвоїти його і здати необхідні роботи. Викладачі коледжу організували дистанційне навчання студентів у двох режимах:

- живе онлайн-спілкування, коли в призначений час викладач організує відеоконференцію, спілкування в чаті зі студентами;
- віддалене навчання, розтягнуте в часі,

коли, використовуючи певні цифрові інструменти, викладач створює платформу для самостійного навчання студентів.

Згідно з розкладом занять викладачі спілкувалися зі студентами на створених курсах дисциплін (Google Classroom), проводили відеоконференції (Google Meet), для оцінювання знань студентів застосовували онлайн-тестування (Google Forms).

Не залишилася без уваги і виховна робота, яка є аспектом формування студентської особистості та не терпить відкладання. Навіть в умовах карантину куратори груп дистанційно проводили виховні години та постійно перебували на зв'язку зі студентами академічних груп.

Використовуючи сервіси Google, викладачі та студенти отримують інструменти для спільної роботи в освітньому процесі. Додатки Google спрощують роботу педагогів і дають можливість доступно подати матеріал і кожному студенту індивідуально, і всім загалом. Використання хмарних сервісів значно підвищує інтерес студентів до навчання, активізує пізнавальну діяльність, сприяє формуванню інформаційної компетентності.

Google-сервіси надають не лише можливість працювати безкоштовно з веб-додатками, а ще й активно користуватися ними в професійній діяльності, створюють умови для модернізації освітнього процесу, що в свою чергу економить багато часу, дозволяє працювати віддалено та спонукає до саморозвитку та самоосвіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДУАЛЬНА ОСВІТА В УКРАЇНІ

О. Фоміна,
викладачка ВСП «Донецький фаховий
коледж ЛНАУ»

Анотація. Традиційно для української освіти випускники в першу чергу коледжів отримують дуже непогані знання з теорії, але, на жаль, не мають достатніх практичних навичок для того, щоб розпочати свою трудову діяльність. Саме тому перед викладачем стоїть дуже важливе завдання: навчити молодь працювати в коледжі, відповідально ставитися до процесів своєї професійної діяльності. Вирішити цю нелегку проблему може допомогти саме дуальна освіта.

Abstract: Traditionally, for Ukrainian education, graduates of colleges receive very good knowledge of theory, but, unfortunately, do not have sufficient practical skills to start their work. That is why the teacher faces a very important task: to teach young people to work in college, to treat the processes of their professional activities responsibly. It is dual education that can help solve this difficult problem.

Дуальна освіта (від лат. Dualis – подвійний) – вид освіти, за якого поєднується навчання у закладах освіти та навчання безпосередньо на робочих місцях. Тим самим випускники набувають певну кваліфікацію. Це суттєво відрізняється від «практичних відпрацювань» тому, що тут головне – саме навчання в умовах виробництва.

Вважають, що дуальна освіта виникла в Німеччині ще в ХХ столітті, було запроваджено пропорцію «30% теорії, 70% практики». Незабаром так почали навчати випускників в Європі, Канаді, Південній Кореї та Китаї.

Це надає випускникам великі переваги. Вони вміють працювати з технікою, розуміють технологію процесу та мають досвід взаємодії з робітниками підприємства.

В нашій країні дуальну освіту пілотували до 2017 року. Восени 2020 року було завершено перший рік цього цікавого пілотного проекту із запровадженням дуального навчання в закладах освіти України у партнерстві з роботодавцями. Рівень зацікавленості представників малого, середнього та великого бізнесу в тому, щоб залучити молодь до підготовки ще на етапі навчання, свідчить про високий потенціал дуальної освіти.

Дуальна форма здобуття освіти має сильну мотивацію, це:

- Виплата заробітної плати здобувача освіти за період навчання на робочому місці
- Призначення стипендій кращим із випускників за фактично відпрацьований час, тобто призначення мотивуючих стипендій
- Сплата роботодавцем вартості навчання здобувача на контрактній основі.

Зараз законодавство України надає можливість це реалізувати через укладання договору між роботодавцем, закладом освіти і самим випускником. Дуже часто таким здобувачам освіти пропонують відкриті вакансії на підприємстві, що забезпечує високу можливість їхнього працевлаштування. У 2020/2021 навчальному році 217 закладів фахової передвищої освіти використовували дуальне навчання.

Разом з тим є і складнощі. Необхідно пройти тестування на співбесіду на підприємстві. Далеко не всі здобувачі освіти вдало проходять відбір, вимоги досить високі. Найбільший привілей дуальної освіти – це практичний досвід. Теоретичні знання, не підкріпленні практикою, дуже швидко забуваються.

Благодатний ґрунт для запровадження дуального навчання – це галузі, де існує системна проблема нестачі кваліфікованих працівників. У великих містах дуальна форма здобуття освіти поки не набрала великого розмаху.

Тому найчастіше готують собі працівників за дуальною освітою сільськогосподарські компанії, за прогнозами на почесне друге місце може вийти ІТ-сфера.

Є галузі, де дуальне навчання не придатне зовсім. Наприклад, для підготовки майбутніх лікарів.

Законодавчу базу для впровадження дуальної форми здобуття освіти у закладах фахової передвищої та вищої освіти України становлять:

1. Закон України «Про освіту» 2017 р. № 2145- VII (зі змінами)

2. Закон України «Про вищу освіту» 2014 р. № 1556- VII (зі змінами)

3. Закон України «Про фахову передвищу освіту» 2019 р. № 2745- VII (зі змінами)

4. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 660-р «Про схвалення Концепції підготовки фахівців за дуальною формою освіти»

5. План заходів з реалізації Концепції підготовки фахівців за дуальною формою освіти, затверджений Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 03.04.2019 р. № 214

6. Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.02.2019 р. № 175 Про затвердження складу робочої групи з реалізації I та II етапів Концепції підготовки фахівців за дуальною формою

освіти

7. Наказ Міністерства освіти і науки України від 15.10.2019 р. № 1296 «Щодо затвердження пілотного проекту у закладах фахової передвищої та вищої освіти з підготовки фахівців за дуальною формою здобуття освіти».

Згідно з реаліями сьогодення, коли запроваджується карантин з метою запобігання поширенню Covid-19, заклади, які навчають здобувачів за дуальною формою, мають можливість перевести таких учнів на дистанційне навчання. Підприємства можуть надати для підготовки випускників онлайн- платформи, навчальні фільми, інструкції тощо.

В Україні застосовують дві моделі дуальної освіти – модель із інтегрованою практичною підготовкою та інтегрованою професійною діяльністю. Другу модель розроблено для поєднання навчання в ЗВО та серед тих, хто вже здобув освіту та бажають продовжити освіту за своїм профілем.

Таким чином, дуальна форма навчання має свої переваги:

1) Високий рівень працевлаштування – до 97%

2) Підвищення якості професійної підготовки на 12–17%

3) Додаткова фінансові надходження до 50 тис. грн у кожному закладі

4) Зменшення витрат на комунальні послуги та витрати матеріальні

5) Більш стійка співпраця випускника та роботодавця.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ, ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ

27 квітня 2022 року Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет поінформував про організацію освітнього процесу в закладах професійної, фахової передвищої та вищої освіти у тих регіонах, де це можливо та дозволяє безпекова ситуація.

«Усі заклади професійної (професійно-технічної) освіти 18 регіонів України повністю поновили навчання. Частково продовжено освітній процес у профтехзах 7 областей», – зазначив Сергій Шкарлет.

Зклади фахової передвищої освіти 24 регіонів продовжують здійснювати освітній процес у дистанційному форматі. У 15 областях, де дозволяє безпекова ситуація, коледжі все більше переходять на змішану форму навчання.

Щодо роботи закладів вищої освіти Міністр повідомив, що університети, окрім активного створення пунктів для складання національного мультипредметного тесту, продовжують освітній процес. Навчання здійснюють заклади вищої освіти 24 регіонів за дистанційною формою навчання, з них у 6 областях здійснюється змішане навчання.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ХІМІЇ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Наталія Кепенач, Тетяна Дзямко,
Степанія Полюга, викладачки
ВСП «Мукачівський фаховий коледж НУБіП України»

Анотація. У сучасних умовах виникає потреба в отриманні вищої освіти дистанційно. Якщо з поданням матеріалу більш-менш все зрозуміло, то проведення практичних, лабораторних робіт з деяких дисциплін потребує практичного застосування. В умовах дистанційного навчання немає можливості проводити експерименти. Розробники програмного забезпечення звернули увагу на потребу науковців, студентів для вирішення питання дослідження хімічних реакцій з використанням комп'ютерної техніки, розробивши віртуальні лабораторії і спеціальні додатки для вивчення хімії.

Пропонуємо вашій увазі підбірку додатків та віртуальних лабораторій для вивчення хімії.

Abstract: In modern conditions, there is a need to obtain higher education remotely. If everything is more or less clear with the presentation of the material, then practical, laboratory work in some disciplines requires practical application.

In the conditions of distance learning there is no possibility to conduct experiments. Software developers drew attention to the need of scientists, students to solve the issue of researching chemical reactions using computer technology, developing virtual laboratories and special applications for the study of chemistry.

We propose to your attention a selection of applications and virtual laboratories for the study of chemistry.

Сьогодні в Україні у зв'язку з пандемією COVID-19 набуває все більшого поширення використання інформаційного простору, сучасних освітніх технологій дистанційного та електронного навчання. В результаті виникає проблема у представленні навчального контенту, який буде враховувати загальноосвітні тенденції, що спрямовані на гнучкість та доступність освіти.

У сучасних умовах виникає потреба в отриманні вищої освіти дистанційно, що дає змогу навчатися без відриву від виробництва, а також отримувати вищу освіту людям з обмеженими можливостями. Саме дистанційне навчання, яке здійснюється із застосуванням новітніх інформаційно-освітніх технологій, надає таку можливість. Важливим для ефективного освітнього процесу в умовах дистанційного навчання є науково-методичне та матеріально-технічне забезпечення.

Якщо з поданням теоретичного матеріалу більш-менш все зрозуміло, викладачі застосовують різні засоби комунікації такі як: Плат-

форма Moodle (<https://moodle.org/>), Платформа GoogleClassroom (<https://classroom.google.com>), Zoom (zoom.us/download), то проведення практичних, лабораторних робіт з деяких дисциплін потребує практичного застосування. В умовах дистанційного навчання немає можливості проводити експерименти. Розробники програмного забезпечення звернули увагу на потребу науковців, студентів для вирішення питання дослідження хімічних реакцій з використанням комп'ютерної техніки, розробивши віртуальні лабораторії і спеціальні додатки для вивчення хімії.

Пропонуємо вашій увазі підбірку додатків та віртуальних лабораторій для вивчення хімії.

UnrealChemist – ChemistryLab

**Unreal Chemist -
Chemistry Lab**

PIXEL MILLER

Містить рекламу •

Покупки через додаток

За допомогою UnrealChemist ви можете моделювати лабораторні експерименти з хімії у своєму цифровому додатку з реалістичними візуальними елементами та точними деталями хімічних речовин і хімічних реакцій, як і в практичних наукових експериментах у реальному світі.

Завдяки реалістичним зображенням і чудовій деталізації користувачі UnrealChemist можуть стати свідками різноманітних лабораторних експериментів, які були б неможливими за межами справжньої наукової лабораторії. За допомогою UnrealChemist ви можете змішувати хімічні речовини, щоб побачити, як вони реагують під час експерименту чи хімічної реакції, налаштувати та експериментувати з кількістю та швидкістю, з якою хімічні речовини реагують, спалювати солі до різнокольорового полум'я, нагрівати елементи, щоб побачити, який колір вони випромінюють. Усе це та багато інших цікавих, практичних та захоплюючих хімічних реакцій під рукою, щоб експериментувати у будь-якому місці та в будь-який час.

Існує близько 170 хімічних речовин, доступних для експериментів, і понад 800 унікальних симуляцій хімічних лабораторних експериментів.

ChemCollective (<http://chemcollective.org/>). За цим посиланням можна завантажити україномовну версію програми-симулятора хімічної лабораторії, яка дозволяє більш самостійно і творчо ставити «дослід»: зважувати реагенти, вибирати хімічний посуд, реактиви. Є корисна довідка, що допомагає розібратися з інтерфейсом та можливостями. Проте змістовно програма досить обмежена. З її допомогою можна поставити експерименти лише для деяких тем з неорганічної хімії. Утім її можна використати для знайомства з хімічним посудом, принципами приготування розчинів.

ChemLab. Дуже красиво візуалізований додаток, має як практичну можливість позмішувати реактиви, так і лаконічне теоретичне пояснення. У реальному 3D-середовищі; студенти можуть вивчити різні процеси дистиляції.

Chem Lab
Individual games Ocsira
Для всіх вікових груп

<https://youtu.be/hN67RH70yuc>

ChemistryLab. Ресурс для тих, хто дружить із англійською. Навряд чи це можна назвати віртуальною лабораторією у повному значенні. Можливостей виконати хімічні досліди у ньому нема. Проте цей додаток доступно і наочно пояснює механізми органічних реакцій. Інтерфейс і зміст цілком згодиться для середнього рівня знань з органічної хімії.

Віртуальні 3D Orbitals Хімія. Неможливо дізнатися про форми орбіталі на сторінці, яка є 2D, коли орбіталі не 2D. Програма VirtualOrbitals допомагає вам візуалізувати форми орбіталей у 3D, так що ви можете зрозуміти більше.

Ця навчальна програма допоможе студентам краще вивчати хімію: студенти можуть бачити всі частини орбіталей, повертаючи пальцями по екрану.

В програму включені такі атоми: водень, гелій, літій, бор, вуглець, кисень, неон, натрій, кремній, калій, аргон, кальцій, цинк, залізо тощо.

Хімія. Додаток дозволяє знаходити хімічні реакції та вирішувати хімічні рівняння з одним та декількома невідомими. У вас завжди буде під рукою таблиця Менделєєва, таблиця розчинності і навіть Калькулятор Молярних Мас.

Вирішує хімічні рівняння реакцій, допоможе з органічною та неорганічною хімією. Вам будуть відображені знайдені реакції у звичайному та іонному вигляді і навіть намальовано формули органічної хімії.

GoogleScienceJournalApp (<https://sciencejournal.withgoogle.com/>). Додаток дозволяє за допомогою мобільного телефону проводити кількісні вимірювання – збирати інформацію за допомогою Bluetooth і датчиків смартфона: освітленості, відстані, барометра, гіроскопа і мікрофона.

Віддалені лабораторії. Можна організувати дослідження, використовуючи віддалені лабораторії та обладнання.

- **Remotelabs** (<https://remotelab.sys.kth.se/Labs/Account/Login?ReturnUrl=%2FLabs%2F>). Викладач може під'єднати до проведення експериментів кілька груп студентів, які в режимі реального часу керують роботою обладнання через інтернет. Отримані дані автоматично зберігаються у файлах студентів.

Потім викладач може попросити студентів обробити отримані дані різними способами. Зазвичай сам факт того, що студент працює на обладнанні, яке знаходиться за тисячі кілометрів від нього, приводить до неймовірного зацікавлення самим дослідженням або проектом.

- **LabsLandLaboratories** (<https://labsland.com/en>). Приєднує школи та університети з реальними лабораторіями, доступними в інтернеті. Справжньою лабораторією може бути невеликий робот із живленням від Arduino в Іспанії, кінематична установка в Бразилії або лабораторія з дослідження радіоактивності в Австралії. Це справжні лабораторії, а не симуляції: лабораторії існують фізично, і студенти цих шкіл та університетів мають доступ до них.

- **RemoteFarm** (<https://remote.physik.tu-berlin.de/en/>). Це реальні експериментальні набори, які знаходяться в нашій Farm-Lab в TU Berlin. Вони управляються за допомогою мікроконтролерів і ПК. Вони підключені до інтернету і можуть бути використані безкоштовно будь-ким. Більшість пристроїв забезпечують зберігання даних для подальшої оцінки.

- **BritishColumbia – IntegratedLaboratory-Network** (<http://truchemonline.wixsite.com/bciln#!about/c20r9>). Якщо деякі студенти не мають можливості отримати досвід роботи з хімічними інструментами, вони не отримують на-

лежні знання. Проект дозволяє працювати на сучасних наукових приладах студентам, у яких інакше не було б такої можливості. Якщо ви маєте комп'ютер з підключенням до інтернету, ви зможете запускати цей інструмент з будь-якої точки світу. Він дозволить студентам навчатися, проводячи реальні експерименти на реальних зразках в реальному часі.

Однією з найдоступніших платформ для створення практичних вправ є <https://learningapps.org/>, а для надання формувального зворотного зв'язку існує спеціалізований сервіс <https://goformative.com/>

LearningApps.org ([LearningApps.org](https://learningapps.org/)) – онлайн-сервіс, який дозволяє створювати інтерактивні вправи. Їх можна використовувати в роботі з інтерактивною дошкою або як індивідуальні вправи для студентів. Дозволяє створювати вправи різних типів на різні теми. Конструктор [LearningApps.org](https://learningapps.org/) призначений для розробки, зберігання та використання інтерактивних завдань з різних предметів. Тут можна створювати вправи для використання з інтерактивною дошкою.

Під час дистанційного навчання можна повністю виключати експериментальну діяльність, однак проведення будь-яких дослідів має проходити з дотриманням всіх норм техніки безпеки. Важливо, щоб навіть в домашніх умовах метою будь-якого експерименту було не просто отримати красивий ефект, а й сприяти розвитку дослідницького мислення.

Варто відмовитися від спроби перекласти в дистанційне навчання структуру навчального матеріалу, який зазвичай реалізовували в офлайн.

Специфіка дистанційного навчання, що базується на телекомунікаційних технологіях, інтернет-ресурсах і послугах, впливає на способи відбору і структуризації змісту, способи реалізації тих чи інших методів і організаційних форм навчання, що суттєво впливає на функціонування всієї системи.

Ми розглянули лише деякі програми та платформи для навчання, але вже їх знання та вміння використовувати в своїй професії дуже полегшить життя сучасного викладача хімії.

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ІКТ-КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА

Валентина Назарова,
викладачка ВСП «Фаховий коледж будівництва,
архітектури та дизайну Поліського національного
університету»

Анотація. В статті висвітлюється актуальна проблема формування ІКТ-компетентності педагога у моделі змішаного навчання. Публікація аналізує запровадження змішаного навчання в системі дистанційного навчання. З розвитком сучасних технологій, поширенням і доступністю інтернет-зв'язку відкриваються унікальні можливості для освіти.

Abstract: The article highlights the current problem of forming ICT competence of teachers in the model of mixed learning. The publication analyzes the introduction of mixed learning in the distance learning system. With the development of modern technologies, the spread and availability of the Internet, unique opportunities for education are opening up.

Стрімкий розвиток комп'ютерної техніки, застосування її в усіх галузях, повсякденному житті, можливість сучасних комп'ютерів зберігати, представляти та обробляти будь-яку інформацію зумовило їх використання в освітній діяльності. Новим викликом для системи освіти під час карантину стало дистанційне навчання. Воно вимагає нових знань та умінь, швидкого реагування, обрання дієвих онлайн-інструментів для проведення занять, причому як від викладачів, так і від студентів. Дистанційні технології навчання передбачають здійснення взаємодії між учасниками освітнього процесу як асинхронно, так і синхронно в часі.

Зараз відбувається процес впровадження нових педагогічних технологій в систему дистанційного навчання. Механізмом проведення цих перетворень стає реалізація концепції **змішаного навчання (blended learning)** – це відносно новий підхід у процесі навчання, що створює сприятливе освітнє інформаційне середовище, систему комунікацій, які надають необхідну навчальну інформацію. На сьогоднішній день у вітчизняній та зарубіжній термінології існує багато різних підходів щодо визначення поняття змі-

шаного навчання. Змішане навчання як інструмент модернізації сучасної освіти на практиці представлено в створенні нових педагогічних методик, що основані на інтеграції традиційних підходів організації навчального процесу, де здійснюється передача знань, та технології електронного навчання. У науковій літературі це поняття має наступне трактування: на думку К. Куна, метою змішаного навчання є прагнення об'єднати переваги очного навчання та електронних ресурсів [4]. Дарлін Пеінтер (Darling Painter) визначає змішане навчання як об'єднання традиційних формальних засобів навчання – роботу в аудиторіях, вивчення теоретичного матеріалу – з неформальними, наприклад, з обговоренням за допомогою електронної пошти та інтернет-конференцій [2]. Моебз і Вейбелзах (Moebs & Weibelzahl) визначають змішане навчання як «поеднання дистанційного і традиційного спілкування в інтегрованій навчальній діяльності» [9]. На думку Грехема (Graham, S.R.), змішане навчання – це підхід, який інтегрує традиційне навчання та комп'ютерно опосередковане навчання в педагогічному середовищі [8].

За визначенням вітчизняних авторів А.М. Стрюка, Ю.В. Триуса, В.М. Кухаренка, змішане навчання – це цілеспрямований процес здобування знань, умінь та навичок в умовах інтеграції аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу на основі використання і взаємного доповнення технологій традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання за наявності самоконтролю студента за часом, місцем, маршрутами та темпом навчання [5].

Найпоширенішим та дієвим методом викладання та навчання іноземних мов, безперечно, є комунікативно орієнтований, який максимально наближений до реальних умов іншомовного середовища. Одним із засобів реалізації цього методу є активне застосування комп'ютерних технологій, тому що саме вони відкривають доступ до нових джерел інформації, активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, скорочують час вивчення мови, дають нові можливості для розвитку професійних навичок та їх вдосконалення, значно підвищують ефективність самостійної роботи, а також допомагають реалізувати нові методи та форми навчання через поєднання візуального зображення, тексту і звукового супроводження, надають можливість для комплексного розвитку навичок мовленнєвої діяльності студента в іншомовному середовищі. Найефективнішими з огляду на розвиток пізнавальної діяльності студентів, навичок мислення та самостійної дослідницької діяльності є засоби, які проєктують та розробляють самі студенти під час вивчення навчального матеріалу. Відзначається високий рівень мотивації студентів до навчання у випадках, коли студентам надається можливість за допомогою інформаційних технологій демонструвати результати цікавого для них навчального проєкту, виконаного під керівництвом викладача.

Електронне навчання (e-Learning) – це перспективна модель навчання, заснована на використанні нових мультимедійних технологій інтернету для підвищення якості навчання шляхом полегшення доступу до ресурсів і послуг, а також обміну ними в процесі спільної роботи на відстані. Ведення так званого змішаного навчання забезпечує можливість поєднання в освітньому процесі аудиторної та електронної форм навчан-

ня. Змішане навчання використовує різноманітні методи і способи доставки навчального матеріалу з метою забезпечення ефективності освітнього процесу. **За своєю суттю blended learning** – це поєднання традиційної класно-урочної системи та сучасної цифрової освіти. Незважаючи на явні переваги, використання моделі змішаного навчання має низку недоліків, до яких можна віднести небажання багатьох викладачів використовувати електронне навчання, низький рівень володіння технологіями викладачів та студентів, залежність від техніки та інтернету. Слід відзначити, що впровадження змішаної форми навчання вимагає досить великих зусиль з боку викладача. На сьогоднішній день перед сучасним педагогом стоїть непросте завдання: навчаючись і перебудовуючись самому, навчити і підготувати інших.

Отже, формування ІКТ-компетентності викладача в моделі змішаного навчання заслуговує на особливу увагу, тому що саме вона дає можливість бути сучасним, активно діяти в інформаційному середовищі, використовувати найновітніші досягнення техніки в своїй професійній діяльності. ІКТ-компетентність є обов'язковою складовою професійної компетентності педагога.

Готовність викладача використовувати комп'ютерні технології у навчальному процесі є необхідною умовою інформатизації освіти. Я поділяю думку багатьох колег, що майбутнє – за змішаним навчанням, саме впровадження ІКТ у навчальний процес вдосконалив його, зробить доступною та ефективною освіту, підготує молоде покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Як зазначає В. Биков, «у діяльності навчальних закладів усіх типів проблемами інформатизації має приділятися першочергова увага» [1]. Реалії сьогодення вимагають від кожного педагога здатності до використання комп'ютерних технологій у власній діяльності, у роботі зі студентами, колегами та батьками. Я поділяю думку багатьох колег, що майбутнє – за змішаним навчанням.

**Список
ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ**

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН-СЕРВІСУ МЕНТИМЕТЕР ДЛЯ СТВОРЕННЯ ОПИТУВАНЬ І ШВИДКОГО ЗВОРОТНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Сергій Косовський,
голова циклової комісії
КЗ ЛОР «Бродівський фаховий педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича»

Анотація. У статті висвітлені особливості роботи з онлайн-сервісом Mentimeter, який використовується для створення опитувань та швидкого зворотного зв'язку. Викладено основні аспекти роботи з цим додатком, який можна використовувати під час дистанційного та очного навчання.

Abstract: The article highlights the features of working with the online service Mentimeter, which is used to create surveys and quick feedback. The main aspects of working with this application, which can be used during distance and full-time learning.

Викладач, що працює в аудиторії зі студентами, часто опиняється в ситуації, коли його слухачі під час лекції відволікаються на безліч сповіщень у своїх гаджетах і втрачають концентрацію уваги.

Як зазначають вітчизняні науковці, «більшість сучасних учнів та випускників ІКТ грамотні та мотивовані. Базові знання із цифрових технологій вони отримують за межами школи й часто завдяки самоосвіті та взаємному навчання серед однолітків... Технологічні навички та вміння у них розвиваються й удосконалюються разом із розвитком самих технологій. Для учня не є проблемою, не виходячи з помешкання, завантажити реферат на запропоновану тему, дізнатися про погоду на найближчий час, обмінятися повідомленнями з друзями в соціальній мережі, пограти тощо. Окремі учні можуть знайти інформацію про умови вступу до різних закладів вищої освіти, придбати квиток на потяг або концерт тощо» [5, с. 8–9].

Тому їх бажання користуватись смартфоном можна і потрібно використовувати в освітньому процесі.

У будь-якій діяльності буває потреба отримати від студентів миттєвий, одночасний і анонім-

ний зворотний зв'язок про те, як вони зрозуміли навчальний матеріал, які мають запитання або що із запланованого хотіли б обговорити насамперед.

Можна запропонувати студентам скористатися своїми смартфонами та попрацювати з онлайн-сервісом Mentimeter.

Додаток Mentimeter – англomовний онлайн-сервіс для створення опитувань і швидкого зворотного зв'язку, який запустив шведський підприємець Джонні Варстрем як інтернет-співпрацю для освітнього сектору, що дозволяє студентам або представникам громадськості відповідати на запитання анонімно.

Додаток дозволяє користувачам ділитися знаннями та відгуками в реальному часі на мобільному телефоні з презентаціями, опитуваннями чи мозковими штурмами на заняттях, зустрічах, зборах, конференціях та інших групових заходах [8].

З свого досвіду стверджую, що студентам легше заходити в Mentimeter, бо для участі в опитуванні достатньо зайти на сайт menti.com або у додаток Menti на телефоні і ввести 6 цифр або просто просканувати QR-код, який під час створення опитування генерується автоматично,

тобто викладачеві легко зробити інструкцію для участі в конкретному опитуванні і розмістити її на слайді.

Онлайн-опитування може бути важливим елементом формування оцінювання, адже дає змогу і викладачеві, і студентів простежити процес опанування знань, а не тільки результат. Проводячи коротке опитування на початку і наприкінці тематичного блоку, легше діагностувати досягнення на кожному з етапів навчання, а також вчасно виявляти проблеми й запобігати їх нашаруванню, підтримувати бажання навчатися. Завдяки частим опитуванням студенти виробляють у собі звичку перевіряти себе, не боятися помилок, рефлексувати над тим, чого вони навчилися, виявляти власні прогалини, натомість викладач отримує підґрунтя для того, щоб влучати своїми поясненнями точно в ціль – обговорювати на занятті не теорію, а реальний досвід взаємодії цієї групи з конкретним навчальним матеріалом [7].

Вводячи мобільні опитування до своїх курсів і занять, варто враховувати, що взаємодія не може бути односторонньою. Мобільні опитування допомагають викладачеві “почути” присутніх в аудиторії, зібрати їхні думки, виміряти “температуру”, рівень розуміння студентів. Але якщо студенти відповіли на запитання, вони очікуватимуть зустрічного зворотного зв'язку, наприклад, викладач може оприлюднити відповіді на екрані, однак важливо також їх прокоментувати і озвучити, в який спосіб отримані результати вплинуть на найближчі або подальші навчальні події. Цінність анонімних опитувань у тому, щоб ставати приводом для розмови і взаємодії як між викладачами і студентами, так і між самими студентами в межах короткої навчальної діяльності чи довшого спільного проекту.

Інтерфейс Mentimeter нагадує інтерфейс презентації PowerPoint, але різниця в тому, що з правої сторони є групи типів слайдів: Popular question types (Популярні типи запитань): Multiple Choice (Широкий вибір), Word Cloud (Хмара слів), Open Ended (Завдання відкритого типу), Scales (Шкала), Ranking (Рейтинг), Q&A (Питання з залу) та Quiz Competition (Вікторина Конкурс): Select Answer (Виберіть Відповідь), Type answer (завдання відкритого типу).

Для роботи з Mentimeter викладач має заздалегідь зареєструватися за посиланням <https://www.mentimeter.com/> та підготувати необхідні типи слайдів.

Multiple Choice (Широкий вибір)

У цьому слайді потрібно записати назву або опис слайду і додати різні варіанти для опитування. Можна використати фото, завантаживши його з галереї. Нижче знаходяться додаткові

кнопки:

- 1) Показувати правильний варіант відповіді.
- 2) Показувати результати у відсотках.
- 3) Дозволити користувачам вибирати декілька варіантів відповідей.

Go to www.menti.com and use the code 4007 5810

Персона української революції, що вам імпонує

Word Cloud (Хмара слів)

Mentimeter є хорошим інструментом для збору неформального зворотного зв'язку від студентів. Викладач може перевірити емоційний стан студентів або їх готовність до вивчення нового матеріалу. Студент має написати декілька вищезначень із заданої теми.

Go to www.menti.com and use the code 45 71 31 2

Word Cloud

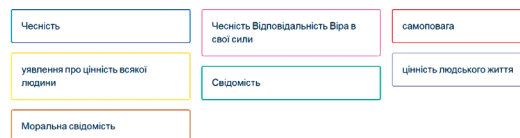

Open Ended (Завдання відкритого типу)

У завданнях відкритого типу студенти вводять відповідь у текстовому вигляді в поле відповіді. Їхні результати відображаються у вигляді прямокутних блоків, розташованих один над одним.

Go to www.menti.com and use the code 8114 9821

Людська гідність?

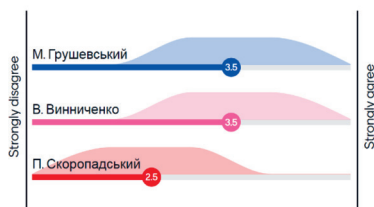

Scales (Шкала)

В завданні Scales подаються два протилежні питання. Студент оцінює вказані параметри (показники) в межах установленої шкали, наприклад, від 0 до 5.

Go to www.menti.com and use the code 8557 9334

Найбільший внесок даного представника в державотворення періоду української революції

Q&A (Питання з залу)

Слайд Q&A є анонімним. Він призначений для того, хто не хоче відкрито ставити питання.

Go to www.menti.com and use the code 4479 2401

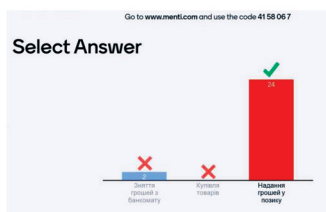
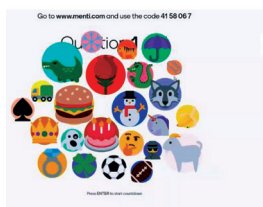
Ask me anything

1/1
Яка доля М. Грушевського після розпуску УЦР?

Select Answer (Виберіть Відповідь)

Це завдання нагадує тест сервісів Kahoot, Triventy. При підготовці слайду потрібно записати питання, варіанти відповідей і вказати правильний варіант відповіді. На виконання тесту дається певний час. Його можна збільшувати залежно від складності питання.

На відміну від зазначених сервісів Kahoot, Triventy опитування проводиться анонімно. Замість імен на екрані з'являються аватари. Імена видно тільки викладачу при збереженні результатів тесту.

Після підготовки презентації автоматично генерується код, за яким студенти можуть увійти в презентацію. Для цього вони входять на сайт menti.com, вибирають Join a presentation та вводять восьмизначний код або сканують QR-код.

Викладач запускає все у режимі презентації.

До основних умов ефективної організації навчального співробітництва в освітньому процесі слід віднести необхідність забезпечення постійного спілкування усіх учасників, свідомої творчої взаємозалежності, активної особистої участі у спільній роботі, особисту та колективну відповідальність за прийняття рішень, постійне формування навичок роботи у команді з метою підвищення її ефективності.

Серед завдань, які постають перед викладачем та студентом щодо взаємин у співробітництві, можна віднести: зменшення конфліктності у педагогічній діяльності; збільшення ефективності діалогічного спілкування; ефективність доцільного планування навчання викладачем.

Як і будь-які сервіси, додаток Mentimeter має певні обмеження. Існує обмеження для створення слайдів у безкоштовній версії (не більше трьох), голосування проходить анонімно.

Одним з визначальних напрямів розв'язання проблем підвищення якості освіти є використання нових підходів та методів навчання, які впроваджуються в тісній взаємодії з новітніми інформаційними технологіями.

Підвищення мотивації студентів, залучення їх до взаємодії в рамках освітнього процесу дозволяє підвищити якість навчання, формувати необхідні компетентності.

Інтерактивні технології навчання мають великий освітній і розвивальний потенціал, забезпечують максимальну активність учасників освітнього процесу, оптимальний час навчання і його результативність.

Інноваційне навчання – навчальна та освітня діяльність, яка зорієнтована на динамічні зміни в навколишньому світі, ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Список ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

СВІТ ВЖЕ НЕ БУДЕ ТАКИМ, ЯК РАНІШЕ...

Олеся Комаричко,
Ірина Максимів,
викладачки ВСП «Стрийський
фаховий коледж Львівського
національного університету
природокористування»

Анотація. Освіта, політика, туризм – усі галузі діяльності стали заручниками лихоманки 21 століття. А як щодо подорожей? У світі інноваційних технологій існує безліч сервісів, за допомогою яких ми можемо дістатись в будь-яку точку світу. Сподіваємось, наша стаття вам стане в пригоді.

Abstract: Education, politics, tourism – all areas of activity became "hostages of fever" of the 21st century. What about travel? In the world of innovative technologies, there are many services with which we can get anywhere in the world. We hope that our article will be useful to you.

Covid-19 вніс свої корективи у повсякденне життя людства, напевно, не існує такої сфери, яку б не зачепила пандемія. Освіта, політика, туризм – усі галузі діяльності стали заручниками лихоманки 21 століття. Проте всі ми знаємо, що безвихідних ситуацій не існує. Отож звичний спосіб нашого життя перестає бути звичним: онлайн-навчання, віддалена робота, всі заплановані зустрічі, заходи скасовано або переформатовано в режим онлайн, здається, що все наше буденне життя перейшло в цей режим.

А як щодо подорожей? Як бути в цьому випадку? Адже відвідуючи різні країни, ми пізнаємо світ, вивчаємо нові звичаї та традиції, черпаємо для себе нові знання і, врешті-решт, відпочиваємо.

Якщо ж ви все-таки вирішили подорожувати за кордон у час пандемії, тоді саме для вас Міністерство закордонних справ України (MFA of Ukraine) презентувало інтерактивну мапу світу, у якій збирає інформацію про візи, дозволи та обмеження в умовах пандемії COVID-19. Це карта для загального користування. Уряди країн світу запроваджують обмеження на пересування через пандемію COVID-19. Правила в'їзду та транзиту постійно оновлюються.

Карта має два рівні інформації. Перший – це

режим в'їзду для громадян України за кордон. «Зелені країни» – куди в'їзд дозволений всім, «жовті» – дозволений в'їзд за посвідками на проживання, і «помаранчеві» – держави, в'їзд у які заборонений. Кожне посольство України, що відповідає за певну країну, регулярно оновлюватиме інформацію щодо ситуації на території цієї держави. Така інтерактивна мапа дозволить громадянам, що не відмовилися від подорожей, дотримуватись максимальних заходів індивідуальної безпеки. Карта вже працює у тестовому режимі та доступна за посиланням: [TripAdvisor.mfa.gov.ua/map](https://mfa.gov.ua/map).

А для тих, хто з певних причин не може поїхати в подорож чи просто не хоче наражати себе на небезпеку, є альтернатива – віртуальна подорож.

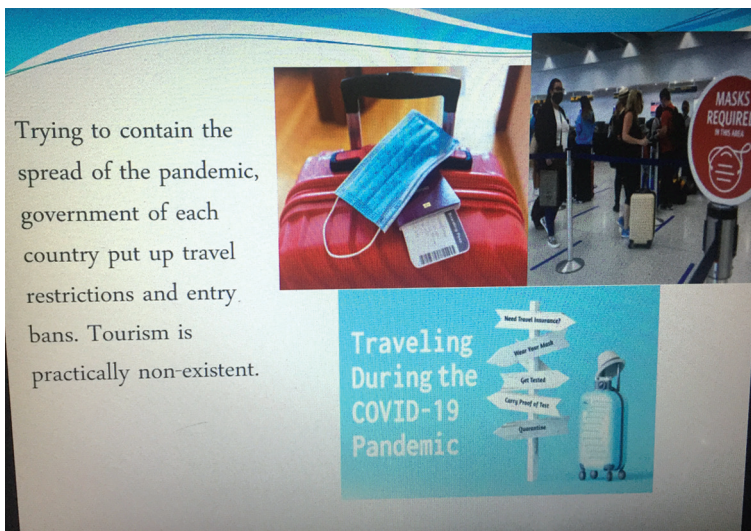
У рамках проведення тижня предметної комісії іноземних мов у ВСП «Стрийський фаховий коледж Львівського національного університету природокористування» здобувачі освіти та викладачі мали можливість «здійснити подорож» до Великобританії в онлайн-форматі. Звичайно, неможливо передати ті відчуття та емоції, які ми переживаємо під час «живої» подорожі, проте екскурсія в онлайн-режимі проходить у повній безпеці.

У світі інноваційних технологій існує безліч сервісів, за допомогою яких ми можемо дістатись в будь-яку точку світу. Найпопулярнішим подібним сервісом сьогодні є Google Maps. Достатньо ввести в пошуковий рядок браузера Chrome адресу або назву якоїсь локації у світі, клацнути на вкладку «Карти» та перейти у фото. А далі можна переміщатись між зображеннями на невеликій відстані та дивитися на фотореалістичне оточення.

Таким чином можна безкоштовно подорожувати містами України, Європи, здійснювати тури по Ізраїлю, Італії, Єгипту, Японії та всьому світу, не виходячи з дому, зі смартфона чи комп'ютера.

Під час пандемії з'явилися цілі онлайн-тури з гідом, який докладно розповість про всі визначні пам'ятки. Зрозуміло, що не вдасться поставити

Trying to contain the spread of the pandemic, government of each country put up travel restrictions and entry bans. Tourism is practically non-existent.

питання екскурсів у реальному часі, побачити бекстейдж екскурсії, отримати повний спектр емоцій, але плюси віртуальних екскурсій все-таки є:

- ♦ доступність. Ціна онлайн-екскурсії значно нижча від звичайної, а без додаткових послуг може бути взагалі безкоштовною;

- ♦ можливість проведення екскурсії в будь-який зручний для вас час з будь-якої точки;

- ♦ ефект присутності, який можна посилити за допомогою шолома віртуальної реальності.

А ви вже обрали собі країну для віртуальної подорожі? Сподіваємось, наша стаття вам стане в пригоді.

ДОСВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ МОРСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Віктор Гусєв, к.т.н., доцент, начальник
Руслан Левківський, к.т.н., перший заступник начальника
Андрій Кулініч, доктор філософії, заступник начальника
Морського фахового коледжу Херсонської державної
морської академії з навчально-виробничої роботи

Анотація. У статті наведений досвід підготовки фахівців морської галузі у Морському фаховому коледжі Херсонської державної морської академії в умовах пандемії з використанням технологій дистанційного навчання. Описано особливості Системи управління навчанням на базі платформи Moodle, існуючі проблеми та досягнуті результати.

Abstract: The article presents the experience of training maritime specialists in the Maritime Professional College of the Kherson State Maritime Academy in a pandemic using distance learning technologies. Features of the Learning Management System based on the Moodle platform, existing problems and achieved results are described.

Пандемія COVID-19 кардинально змінила наше повсякденне життя. Вплив зовнішніх чинників був такий потужний, що досить консервативна система освіти змушена була практично моментально адаптуватися до змін [1]. Пандемія для освіти стала, з одного боку, індикатором її основних недоліків і проблем, а з іншого – стимулом для впровадження інноваційних технологій.

Так само як і система освіти в цілому, швидко реформування потребує і морська освіта, яка спрямована на розв'язання складного завдання: об'єднати високі вимоги до рівня кваліфікації та фахової компетентності працівника, які висуває сучасна економіка, та фінансові й матеріально-технічні можливості підготовки конкурентоспроможних на міжнародному ринку праці фахівців морської транспортної індустрії. Зазначимо, що іноземні компанії-судновласники встановлюють критерії та процедури відбору персоналу з досить високими стандартами комунікативних і технічних знань, вмінь, професіоналізму. Тому основним завданням системи підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації та перевірки компетентності фахівців морської галузі є забезпечення такого рівня знань, вмінь і навичок, які дають можливість українським морякам успішно конкурувати на міжнародному ринку праці [2].

Специфіка підготовки моряків відповідно до вимог Міжнародної Конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року, з поправками та Положення про звання осіб командного складу морських суден та порядок їх присвоєння [3-6] полягає в тому, що за період навчання в коледжі здобувач освіти повинен мати документально підтверджений стаж практичної підготовки не менше дванадцяти місяців, яка передбачає проходження плавальної практики на суднах, зокрема і за кордоном України. Тому з метою забезпечення безперервного процесу навчання здобувачів освіти в Морському фаховому коледжі Херсонської державної морської академії (далі – коледж) з 2016 року використовується Система управління навчанням на базі платформи Moodle. В умовах пандемії її роль трансформувалася. Тепер Система управління навчанням – це не просто доповнення освітнього процесу, а один із основних інструментів його реалізації. Так, починаючи з квітня 2020 року, відбувся перехід на дистанційну форму навчання. Цьому передувала низка організаційних заходів: забезпечення всіх учасників освітнього процесу атрибутами входу на сайт; створення електронних курсів з усіх навчальних дисциплін, видів практик, дипломного проектування; внесення акту-

альної інформації щодо здобувачів освіти та педагогічних працівників; перевірка категорії сайту на наявність неактивних курсів із подальшим їх видаленням; навчання викладацького складу щодо первинних дій для переходу на дистанційну форму навчання.

Перехід на дистанційне навчання активізував користувачів платформи. Це, у свою чергу, спричинило збільшення кількості запитів щодо вирішення технічних питань функціонування окремих кабінетів користувачів, курсів і сайту в цілому. Відзначимо, що подальше зростання звернень стосовно консультацій з вказаних питань свідчило про необхідність створення робочої групи, основними завданнями якої прогнозувалися надання консультативної допомоги користувачам та технічна підтримка роботи сайту дистанційного навчання. Для забезпечення якісного розгляду і оперативного вирішення цих проблем в категорії сайту було створено окрему сторінку, яка інформує користувачів про порядок обробки запитів, типи та форми заявок, а також контактні дані відповідальної особи.

Зауважимо, що застосування можливостей Системи управління навчанням викладачами коледжу в своїй діяльності розпочалося задовго до запровадження дистанційного та змішаного навчання в умовах карантину. Проте зміна формату освітнього процесу в умовах пандемії активізувала та суттєво прискорила роботу щодо оновлення та удосконалення електронних курсів на платформі Moodle для забезпечення актуального рівня освіти здобувачів і підвищення їх конкурентоспроможності як майбутніх фахівців морської галузі.

Реалізація цього завдання відбувалася в кілька етапів. Першим із них був етап удосконалення навичок роботи викладачів у Системі управління навчанням на базі платформи Moodle та додатковими інструментами. Для цього був створений DistanceHUB – простір для надання технічної та методичної підтримки викладачам коледжу, який містить чотири категорії:

- HUBTalks і розділ новин (місце для спілкування викладачів щодо актуальних питань та розміщення інформації про оновлення змісту категорій простору);
- категорія «Інструкції для розробки власних курсів» (згруповано відео- та текстові інструкції щодо базових видів діяльності на сторінці електронного курсу);
- категорія «Додаткові освітні інструменти» (наведена інформація про приклади застосування деяких популярних інструментів для реалізації освітніх завдань);

- категорія «Методичні лайфхаки» (збірка матеріалів щодо підвищення методичного рівня викладачів у контексті дистанційного та змішаного навчання).

Ще одним важливим етапом стало створення Електронної навчально-методичної бібліотеки коледжу. У ній зібрано повні контентні навчальних дисциплін за всіма освітньо-професійними програмами.

Наступним етапом стала розробка базової структури навчальної одиниці електронного курсу та її впровадження в практику роботи із Системою управління навчанням. До базових елементів навчальної одиниці електронного курсу віднесено такі:

- ◆ Елементи звернення до попереднього навчального досвіду здобувача освіти. Вони є досить важливими, так як відповідають за формування цілісної системи знань. Не окремі фрагменти якоїсь «мертвої» інформації, а реальний навчальний експірієнс, на який можна опиратися в подальшому. Такими елементами можуть бути інтерактивні вправи, чек-листи, питання для обговорення раніше відомої інформації із зазначеної тематики тощо.

- ◆ Елементи формування нового навчального досвіду. Вони можуть бути представлені у вигляді опорних конспектів, навчальних відео, ментальних карт тощо. Головна умова їх розробки та використання – стислість інформації без втрати її якості.

- ◆ Елементи закріплення навчального досвіду та оцінки. На сьогодні відомо, що навіть класична лекція має супроводжуватися завданнями для закріплення інформації. Так і в онлайн-курсі: кожному блоку теорії має відповідати конкретне практичне завдання. Тут можна пропонувати онлайн-тренажери, інтерактивні вправи, квізи, тести тощо.

- ◆ Елементи соціалізації. Здобувачі освіти і викладачі мають певним чином комунікувати, щоб уникнути стану так званого вакууму. До елементів соціалізації можна віднести форум, чат, приватні повідомлення на платформі Moodle. Також можна залучати сторонні сервіси: вайбер-спільноти, телеграм-канали тощо.

- ◆ Елементи дизайну. Як правило, цим дуже нехтують. Але в умовах перенасичення інформацією контент електронного курсу має бути настільки візуально якісним, щоб зміг конкурувати з контентом соціальних мереж і перехоплював увагу здобувачів освіти.

Вищезазначена структура була обговорена на засіданні навчально-методичної ради коледжу і запропонована для використання викладачами

під час розробки власних курсів, їх доповнення та удосконалення.

Ще одним кроком у напрямку покращення контенту електронних курсів є консультування викладачів щодо залучення в свою діяльність, крім стандартних можливостей Системи управління навчанням, додаткових інструментів і ресурсів. З цією метою створено short-list таких інструментів для викладачів.

Для додаткового консультування викладачів також обрано альтернативний канал поширення актуальної інформації – створено Viber-спільноту. Його мета – забезпечення обговорення інструкцій для розробки власних курсів, їх доповнення та удосконалення, забезпечення взаємодії викладацького складу для надання термінових консультацій щодо актуальних питань функціонування Системи управління навчанням.

Новим викликом в умовах карантину стало проведення атестації здобувачів освіти в дистанційній формі. Для цього випусковими цикловими комісіями були підготовлені банки тестових завдань і практичних задач, які імпортовано у відповідні категорії розділу «Атестація здобувачів освіти» та успішно реалізовано проведення атестації.

Для визначення подальших напрямів діяльності проведено опитування в межах дослідницького проекту спільно зі здобувачами освіти. Метою опитування були:

- збір даних щодо забезпеченості здобувачів освіти коледжу технічними засобами для реалізації дистанційного та змішаного навчання;
- виокремлення найсуттєвіших проблем, з якими зіткнулися здобувачі під час освітнього процесу в умовах карантину;
- пошук альтернативних шляхів удосконалення навчального досвіду користувачів Системи управління навчанням.

За результатами опитування встановлено, що здобувачі освіти коледжу майже повністю забезпечені технічними засобами для дистанційного та змішаного навчання:

- 72 % – мають персональний комп'ютер або ноутбук;
- 17 % – мають смартфон або планшет;
- 11 % – мають персональний комп'ютер або ноутбук, але ними також користуються інші члени сім'ї для дистанційного навчання або віддаленої роботи.

Серед організаційних труднощів, з якими зіткнулися здобувачі освіти, виокремлено найбільш популярні:

- ▼ необхідність виконання великого обсягу

завдань в обмежений період часу;

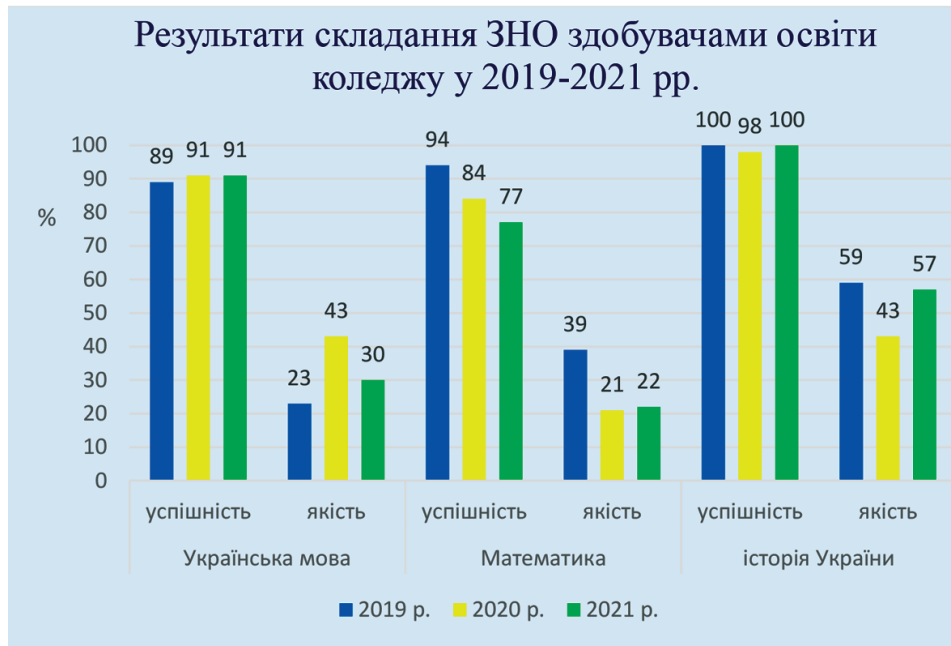
- ▼ важко дотримуватися режиму;
- ▼ проблеми з самоорганізацією (складно примусити себе опанувати онлайн-матеріали, виконувати завдання).

Серед пропозицій здобувачів освіти щодо удосконалення освітнього процесу за дистанційною та змішаною формами навчання були обрані найактуальніші. Саме їх визначено як перспективні напрями діяльності на наступний рік. До них належать:

- надання консультацій викладачам щодо збалансування навчального навантаження здобувачів освіти в межах електронних курсів;
- проведення практичних тренінгів для викладачів з метою підвищення рівня їх обізнаності щодо актуальних інструментів організації освітнього процесу в різних форматах;
- подальше оновлення та удосконалення навчально-методичного контенту електронних курсів;
- діяльність щодо підвищення рівня інтерактивності та гейміфікації електронних курсів для покращення навчального досвіду здобувачів освіти;
- запровадження системи збору зворотного зв'язку від здобувачів освіти щодо якості надання їм освітніх послуг у дистанційному та змішаному форматах.

Відомо, що формування загальних компетентностей – запорука підготовки конкурентоздатного фахівця. На нашу думку, одним з індикаторів результативності діяльності є аналіз складання здобувачами освіти коледжу зовнішнього незалежного оцінювання з української мови, математики та історії України у 2019-2021 роках, який свідчить, що хоча левову частину часу освітній процес здійснювався з використанням технологій дистанційного навчання, вдалося досягти стабільних показників якості підготовки.

Важливим етапом підготовки фахівців у коледжі, перед проходженням здобувачами освіти практичної підготовки, є проведення інтерв'ю з англійської мови. Адже обов'язковою умовою проходження практики курсантами на суднах закордонного плавання є вільне володіння англійською мовою на рівні, визначеному Міжнародною морською організацією [3]. Тому щорічно в грудні на 3 курсі проводиться співбесіда англійською мовою для визначення рівня володіння загальними та фаховими компетентностями здобувачами освіти, а також з метою самооцінювання й розробки заходів, спрямованих на покращення якості підготовки в коледжі.

Хоча формування усної мовленнєвої компетентності з використанням технологій дистанційного навчання є досить непростим завданням, але порівняльний аналіз результатів, отриманих у 2019-2021 роках, свідчить, що відсоток курсантів, які показали мінімальний рівень підготовки, зріс з 39% у 2019 році до 54 % у 2021 році.

Завдяки вдалому поєднанню позитивного класичного багаторічного досвіду підготовки фахівців морської галузі в коледжі та сучасних технологій дистанційного та змішаного навчання,

навіть в умовах пандемії, дало змогу не тільки підтримати високий рівень педагогічної діяльності та вдосконалення освітнього процесу, а також досягти такого рівня, що на початок 2022 року кількість потенційних місць для проходження плавальної практики й подальшого працевлаштування, які запропонували роботодавці відповідно до укладених угод, більша, ніж кількість курсантів в академії та коледжі, що свідчить про конкурентоспроможність здобувачів освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Іщенко Т.Д., Жуковська С.А. Сучасні тренди створення електронного освітнього контенту : практичний аспект // Збірник матеріалів ІІ всеукраїнської науково-практичної конференції «Фахова передвища і професійна освіта : теорія, методика, практика». – Київ, 2021. – С.10–16.
2. Герганов Л.Д. Проблеми фахової підготовки плавскладу України за умов інтеграції з європейським освітнім простором [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pedagogica.tnpu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/11/27.pdf>
3. Міжнародна конвенція про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_053#Text
4. Манільські поправки до додатка до Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ) 1978 року (Резолюція 1 Конференції Сторін Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896_052#Text
5. Манільські поправки до Кодексу з підготовки і дипломування моряків та несення вахти (ПДНВ) (Резолюція 2 Конференції Сторін Міжнародної конвенції про підготовку і дипломування моряків та несення вахти 1978 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896_052#Text
6. Положення про звання осіб командного складу морських суден та порядок їх присвоєння, затверджене наказом Міністерства інфраструктури України від 07.08.2013 р. № 567 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1466-13#Text>

ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН

Світлана Бісік,
викладачка ВСП «Сумський фаховий
коледж СНАУ»

Анотація. Змішане навчання – це новий підхід до освітнього процесу, який поєднує роботу в аудиторії з дистанційним навчанням. Переваги змішаного навчання: використання інтернет-ресурсів, самостійність студента, економія часу, безпечність, швидкий зворотний зв'язок для викладача, вища об'єктивність оцінювання. Щоб підвищити якість та інтенсивність освітнього процесу майбутніх юристів, було органічно поєднано інноваційні методи із класичними, традиційними, проводиться комбінування різних засобів щодо кожної правової дисципліни та кожного заняття залежно від їхньої мети, призначення, специфіки.

Abstract: Mixed learning is a new approach to the educational process that combines classroom work with distance learning. Advantages of mixed learning: the use of Internet resources, student independence, time savings, safety, quick feedback for the teacher, higher objectivity of assessment.

In order to improve the quality and intensity of the educational process of future lawyers, innovative methods were organically combined with classical, traditional ones, various means are combined for each legal discipline and each lesson depending on their purpose, objective, specifics.

Змішане навчання – це новий підхід до освітнього процесу, який поєднує роботу в аудиторії з дистанційним навчанням. Використання онлайн-технологій розділило навчальне середовище на аудиторне та дистанційне освітнє середовище.

Сучасне суспільство вимагає конкурентоздатних фахівців, здатних спілкуватися професійною мовою за своєю спеціальністю. Тому головне завдання – навчитися самостійно працювати з інформацією, систематизувати її, критично оцінювати.

Змішане навчання допомагає студентам навчитися працювати з новими джерелами інформації. Саме за допомогою змішаного навчання у студента з'являється більше необхідності для постійного самоконтролю, а також мотивація для якомога тривалої концентрації уваги.

Переваги змішаного навчання над суто онлайн навчанням в тому, що викладач завжди допомагає виявити прогалини, пояснити те, що не вдалося зрозуміти, відстежити динаміку і направити студента в потрібному напрямі.

Змішане навчання дає можливість зробити процес навчання більш індивідуалізованим,

оскільки дає студентам змогу здобувати знання у власному темпі, в зручний час і комфортному місці.

Алгоритм для успішної організації змішаного навчання:

- формулюємо мету – чого навчаємо та яким має бути кінцевий результат;
- визначаємо ключові особливості групи студентів (рівень знань, метод сприйняття інформації, уподобання, вмотивованість). Комбінуємо роботу так, аби усі були задоволені;
- визначаємо, які види робіт виконуватимуться онлайн (лекція, тести, опитування), а які офлайн (задачі, вправи, твори);
- вибираємо відповідні засоби та інструменти;
- формуємо та презентуємо студентам систему оцінювання;
- враховуємо власні ресурси та можливості.

Студенти й викладачі мають можливість розподіляти час занять за зручним для себе графіком і темпом, вибирати й використовувати для занять найбільш придатну техніку та комп'ютерне устаткування.

Як правило, студенти працюють з викладачем в коледжі і використовують онлайн-ресурси вдома. Для продовження навчання студентам необхідно було пристосуватися до платформ Zoom та Skype.

Зокрема, під час онлайн-лекцій, для якіснішого вивчення правових дисциплін, досить часто як викладачі, так і студенти в своїй діяльності використовують презентації, доповіді перед віртуальною аудиторією, що, в свою чергу, змушує викладача та студента адаптуватися до такої незвичної роботи та вдосконалювати свої вміння у володінні необхідними програмами.

Усе відбувається так, як на звичайному занятті: презентація, яку викладач вмикає через функцію демонстрації екрану, лекція. А коли студенти хочуть відповісти чи щось запитати, просто піднімають руку.

Таким чином, змішане навчання дозволяє студентам засвоювати знання у більш індивідуальній формі і отримувати зворотний зв'язок в режимі онлайн.

Змішане навчання використовується в коледжі для різних академічних курсів і дисциплін. До аудиторних занять додаються онлайн-опитування, інтерактивні вправи, відео- та аудіоматеріали.

Так, студенти-правники третього курсу почали вивчати дисципліну «Організація роботи з кадрами», а саме: кадрова політика, кадрова служба – інструмент організації кадрової політики, кадрове планування в організаціях, організація набору та відбору персоналу тощо.

Під час вивчення дисципліни «Організація роботи з кадрами» студенти спільно із викладачами правових дисциплін організували онлайн-конференцію на тему «Методи підбору кадрів». Майбутні фахівці представляли одногрупникам стандартні та нетрадиційні методи підбору кадрів, проявивши свої творчі здібності та підготувавши цікаві завдання та запитання. Студенти-правники взяли активну участь в обговоренні, висловлюючи свої думки, вступали в дискусії з метою знайти правильне рішення, володіли професійною аргументацією.

Також студенти змогли зустрітися онлайн з адвокатом Пилипенко О.С., яка розповіла про програму відновного правосуддя, про приклади її успішної реалізації. Під час зустрічі обговорені особливості діяльності адвоката, можливості для розвитку та реалізації майбутніх фахівців, зокрема участь у проєкті "Волонтер БПД", Раді молодих юристів.

Поряд із використанням наочно-візуальних засобів в межах аудиторії (таблиці, схеми, презентації, демонстрація відеопродукції), викладачі також проводять навчання на онлайн-платформі Zoom.

Використання презентацій та запису відеоуроків дозволяє студентам повторювати матеріал, який не встигли засвоїти під час занять.

Необхідно згадати, що на дистанційному навчанні студентам було запропоновано пройти додаткові освітні курси.

- «Виборець» – курс, в якому розповідалося про виборчий процес органів місцевого самоврядування на 2020 рік.

- «Вступ до конституційного права» – курс з поглиблення знань з конституційного права, в якому висвітлювався розвиток конституційних процесів різних держав.

- «Побутові відходи – дії зараз» – курс з ознайомлення зі станом сьогодення навколишнього середовища та шляхами вирішення екологічних проблем.

- «Бюджетний процес. Основи» – курс про формування проєкту державного бюджету, виконання бюджету, внесення змін до нього та звітність, особливості бюджетного процесу в органах місцевого самоврядування.

Після успішного проходження курсів студенти отримували сертифікати.

Варто відзначити, що на практичних заняттях з трудового права в режимі офлайн досить часто застосовується цікавий підхід у вигляді ділової гри. У такому випадку кожен студент може уявити себе у якості роботодавця чи працівника. Є чудова можливість детально проаналізувати усі аспекти прав та обов'язків кожного учасника імовірних правовідносин. Так, студенти мають змогу проаналізувати суть роботи з нормативно-правовими документами, правилами ведення діловод-

ства, що у діяльності юриста є вкрай важливим.

Під час практичного заняття фахівчиня Сумського місцевого центру з надання БВПД Людмила Сайко ознайомила студентів спеціальності «Право» з порядком ведення трудових книжок, процесом працевлаштування працівника, а також з таким зручним та доступним документом, як електронна трудова книжка.

Майбутні юристи почули: як відбуватиметься перехід на Е-книжки, хто та коли буде вносити інформацію до трудової книжки, чи має право працівник, який є власником, редагувати документ, яка доля чекає паперові трудові книжки.

Така інформація від юриста-практика стане у нагоді як у професійній трудовій діяльності, так і під час працевлаштування.

Під час вивчення правових дисциплін віртуальне навчальне середовище Moodle допомагає студентам отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час і в будь-якому місці.

Електронні навчальні курси з правових дисциплін розміщені на навчальному порталі ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ», мають уніфіковану структуру та відповідають певним критеріям, що дозволяють забезпечити їх якість.

У віртуальному навчальному середовищі Moodle подаються покликання на літературні джерела, електронні бібліотеки та на джерела інформації в інтернеті, що дає змогу студентів поглибити інші знання. Електронне навчальне середовище значно перевершує інформаційні можливості друкованих носіїв, активізує й індивідуалізує роботу студентів, сприяє ефективному контролю знань.

Можливість використання електронних підручників, лекцій, які орієнтовані насамперед на самостійну роботу студентів. Вони містять необхідну навчальну інформацію, що дозволяє студентів легко використовувати їх під час під-

готовки, зокрема, для семінарських і практичних занять з правових дисциплін. Також сприяє виробленню умінь і навичок застосування теоретичних знань із прикладами виконання завдань і аналізом найтиповіших помилок, які можуть виникнути в процесі засвоєння правових дисциплін. Саме за умови використання цієї методики та інтерактивного обладнання, викладач може швидко побачити з ким зі студентів потрібно проводити більше часу офлайн, а хто добре опановує матеріал онлайн.

Переваги змішаного навчання: використання інтернет-ресурсів, самостійність студента, економія часу, безпечність, швидкий зворотний зв'язок для викладача, вища об'єктивність оцінювання.

На відміну від дистанційної, змішана модель навчання передбачає очну зустріч із викладачами, коли можна наочно продемонструвати розв'язання всіх незрозумілих моментів. Безпосереднє спілкування набагато підвищує рівень та швидкість засвоєння матеріалу, адже пояснення під час особистого контакту набагато ефективніші, ніж через інтернет-комунікацію.

Отже, освітній процес майбутніх юристів, без сумніву, має здійснюватися з урахуванням можливостей сучасних технологій навчання та орієнтуватися на формування в них освіченої, гармонійно розвиненої особистості, здатної до постійного оновлення наукових знань та швидкої адаптації до змін у професійній діяльності.

Щоб підвищити якість та інтенсивність освітнього процесу майбутніх юристів, було органічно поєднано інноваційні методи із класичними, традиційними, проводиться комбінування різних засобів щодо кожної правової дисципліни та кожного заняття залежно від їхньої мети, призначення, специфіки.

Швидкий спосіб життя, цифровізація та потреба в персоналізації змінили наші вимоги до навчання.

Залученість студентів та вмотивованість до навчання є запорукою успіху освітнього процесу коледжу. Ми прагнемо, щоб студенти були активними протягом усього навчального шляху, а для цього навчання повинне бути гнучким, персоналізованим та інтерактивним.

**Список
ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ**

ЗАСІДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ РАДИ - ТОК-ШОУ «БЕЗ ТАБУ»

Олена Погребняк, директорка
Тетяна Гибало, голова циклової комісії
ВСП «Вільногірський фаховий коледж
Українського державного
університету науки і технологій»

Анотація. В даній методичній розробці представлена нова форма проведення педради – ток-шоу «Без табу».

Запропонований захід розроблений з метою обґрунтувати доцільність упровадження інноваційних технологій як способу активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти; залучити педагогічний колектив до широкого дискусійного обговорення актуальної проблеми щодо популяризації природничих дисциплін; здійснити пошук нових шляхів і підходів зацікавлення здобувачів освіти до навчання, формування ключових компетентностей.

Abstract: This methodological development presents a new form of pedagogical council – talk show "No Taboo". The proposed measure is designed to justify the introduction of innovative technologies as a way to enhance the cognitive activity of students; to involve the teaching staff in a broad discussion of the topical issue of popularization of natural sciences; to search for new ways and approaches of interest of students in learning, the formation of key competencies.

Хід засідання

Ведучий: Добрий день, шановні учасники й гості нашої шоу-програми «Без табу». Тема, яку ми сьогодні обговорюватимемо, – «**Стан популяризації дисциплін природничого циклу**»

З якою емоцією Ви прийшли на програму? Якщо з:

- надією розібратись в цьому питанні, то підніміть жовтий ліхтарик,
- бажанням висловитися, то зелений,
- переконанням, що педагог повинен навчати здобувачів освіти, а не займатися методичною роботою, то підніміть рожевий ліхтарик.

(Помічники на дошці за результатами голосування будують діаграму емоцій).

Отже, більшість присутніх прийшли з емоцією _____.

Сьогодні на нашій зустрічі ми будемо дотримуватися правил:

- хто хоче висловлюватися на підтримку гостя або спростувати його думку, піднімає руку;
- голосувати триколіровими ліхтариками;

- помічник будуватиме діаграми за результатами вашого голосування;
- сьогодні діє «правило піднятої руки»;
- виступ до однієї хвилини;
- глядачі мають право ставити запитання.

Ведучий: Мова сьогодні йтиме безпосередньо про методичну роботу викладачів через впровадження інновацій. Інноваційні технології в освіті мають низку переваг: активізують пізнавальну освітню діяльність здобувачів освіти, підвищують інтерес до предмету вивчення, формують ключові компетентності. Сприятливими передумовами для підвищення інноваційності у фаховій передвищій освіті стали зміни в законодавчо-нормативній базі.

Незважаючи на наявні вагомні здобутки науковців, залишається багато дискусійних питань, зокрема, які технології слід вважати інноваційними, у чому проявляється інноваційність у викладанні предметів загальноосвітнього циклу. Очевидно, що будь-які нововведення, ставши популярними, з часом втрачають інноваційний характер, тож

цей процес пошуку передового, «найефективнішого» в методиці навчання є нескінченним, особливо з огляду на стрімкий розвиток цифрових технологій. Існує нагальна проблема часткових методик, розроблених для різних курсів і тем на засадах інноваційності. Усе вищезазначене й зумовило вибір теми нашого дослідження.

Хочу представити гостей нашої програми:

- директор коледжу – представник від адміністрації коледжу;
- викладач технічних дисциплін – заступник директора з навчально-виховної роботи;
- викладач математики – представник від педагогічного складу;
- викладач біології та екології – представник від Школи молодих педагогів.
- викладач фізичної культури – представник від педагогічного складу.

Ведучий: Слово надається директору коледжу.

Виступ: Ми з вами є закладом фахової передвищої освіти. Тому не можемо просто спостерігати за низкою проблем, які з різних причин виникають в системі освіти України.

Останні десятиліття Україна відчуває дефіцит фахівців, які роблять найвагомий внесок у виробництво внутрішнього валового продукту. Вагомою причиною такого дефіциту є втрата популярності науково-технічних, інженерних професій і, як наслідок, зменшення зацікавленості у вивченні предметів природничої, технологічної, математичної освітніх галузей у молоді. Про це свідчить і негативна динаміка кількості випускників шкіл та здобувачів освіти коледжів, які складають ЗНО з математики, фізики, хімії, біології та історії України.

Для вирішення цієї проблеми Міністерством освіти і науки розроблено Концепцію розвитку природничо-математичної освіти. Проект документа винесений для громадського обговорення.

Головною метою концепції є сприяння розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) як фундаменту конкурентоздатності та економічного зростання нашої держави, що покликані формувати новітні STEM-компетентності громадян, підготувати фахівців нової генерації, здатних до засвоєння, втілення та розробки сучасних знань та новітніх технологій.

У проекті документа наголошується, що з метою активного залучення молоді до дослідницько-експериментальної, конструкторської діяльності, удосконалення основних STEM-умінь, включаючи обчислювальне мислення та здобуття цифрової грамотності, потрібно впроваджува-

ти нові методи та форми організації освітнього процесу.

Автори Концепції розвитку природничо-математичної освіти очікують, що впровадження STEM-освіти в освітній процес дозволить підвищити якість освіти, формувати і розвивати навички науково-дослідницької та інженерної діяльності, ранню професійну самовизначеність молоді, популяризувати інженерні професії, поширювати інноваційний педагогічний досвід та освітні технології тощо.

Ведучий: Дякую. Отже, мета нашої наукової розвідки – дослідити методичні аспекти впровадження інноваційних технологій як способу активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та формування ключових компетентностей під час вивчення природничих дисциплін.

Питання до аудиторії: А що ж таке інноваційний потенціал педагога?

Відповідь: По-перше, це основний учасник процесу впровадження інновацій, на його ентузіазмі, бажанні, на його палаючих очах тримається все. По-друге, це людина, яка готова навчатися протягом всього життя.

Ведучий. Давайте з'ясуємо, які чинники визначають інноваційний потенціал педагога?

Ведучий:

Я попрошу Вас оцінити себе за 12-бальною системою. Для себе спробуйте визначити, яким я є на сьогоднішньому етапі, над чим мені потрібно попрацювати: можливо трішечки більше відкритись новому, можливо підвищити свою експертність. Сьогодні багато буде різної інформації, тому наприкінці педради спробуйте ще раз себе оцінити за цими чинниками. Я впевнена, що після почутої інформації ви підвищите свій рівень і свій інноваційний потенціал педагога.

Ведучий:

Ми з вами не один раз говорили про інноваційні методи навчання як один із провідних напрямів розвитку сучасної освіти. Виокремлювали переваги використання інформаційно-комунікаційних технологій на занятті.

Зараз до нас завітає ще один гість, у якого своє бачення сучасного заняття.

Ведучий:

Доброго дня. Ми запросили тебе на нашу програму, щоб почути думку представника студентства, або загальну думку твоїх одногрупників про те, як би ви хотіли, щоб проходило навчання в коледжі? Які мають бути, на ваш погляд, заняття, щоб підвищити мотивацію до навчання?

Виступ студента

Ведучий: У кого з гостей є запитання? Може-те задавати їх прямо зараз.

Ведучий: Дякую. Твоя думка для нас найголовніша серед усіх наших переконань та висновків.

Тільки що ми почули виклик сучасності – задачу, яка стоїть перед педагогом: постійний пошук методів, форм, технологій, які б підтримували нові та унікальні ідеї в навчанні, захоплювали здобувачів освіти своєю оригінальністю, даючи при цьому чудові результати. Це вихід за рамки традиційного, для зацікавлення усіх суб'єктів освітнього процесу. Інновація в освіті означає дозвіл на уяву, таке собі мистецтво навчання.

Самі по собі інформаційно-комунікаційні технології не завжди стимулюють інновації на занятті.

Запитання нашим гостям, як ви вважаєте, чи є сучасні способи, використання яких не тільки робить заняття більш цікавим та захоплюючим, а й підвищує популярність предметів природничої, технологічної, математичної освітніх галузей?

(Гості висловлюють свої думки)

Виступ директора коледжу (про цифрові технології: Скайбінг, MindMap, Thinglink, які вона застосовує на уроках математики)

Виступ заступника директора коледжу з навчально-виховної роботи (про участь у студентському кейс-чемпіонаті МЕДІНВЕСТ)

Виступ викладача математики коледжу (про цифрові технології: Jamboard, Padlet, QR Code Monkey)

Виступ викладача математики коледжу (про цифрові технології: LearningApps, Flippity)

Ведучий:

Ми з вами, по-перше, почули думку студентів, якими б вони хотіли бачити заняття, по-друге, ознайомились з досвідом колег щодо впровадження інформаційних технологій в освітній процес.

Запитання до аудиторії: для досягнення високого результату навчання, підвищення мотивації та зацікавленості здобувачів освіти достатньо використання цифрових технологій чи потрібна якась спільна діяльність?

Виступ:

Вважаю, що спільна діяльність необхідна. Вона означає, що кожен здійснює свій певний вклад, тобто в ході роботи йде обмін знаннями, ідеями, способами вирішення проблемного питання. Створюється середовище освітнього спілкування, яке характеризується відкритістю, взаємодією учасників, рівністю їх аргументів, накопиченням спільних знань, можливістю вза-

ємної оцінки та контролю. І це створює формулу успіху, яка спонукає здобувача освіти до процесу пізнання.

Ведучий:

Як на вашу думку, для популяризації природничих дисциплін слід проводити тільки нестандартні уроки?

(Висловлювання думок гостей і глядачів)

Ведучий:

А чи на правильному шляху ми з вами?

Розібравшись з методичними аспектами впровадження інноваційних технологій як способу активізації пізнавальної діяльності здобувачів освіти та формування ключових компетентностей під час вивчення природничих дисциплін, ми підійшли до вирішення нашого проблемного запитання, які ж форми методичної роботи сприяють популяризації природничих дисциплін: традиційні чи нестандартні?

(Виступи гостей)

Ведучий:

Хто за нестандартні форми роботи, прошу голосувати зеленим ліхтариком. Хто за традиційні форми роботи – жовтим ліхтариком

(Йде голосування, помічники будують діаграму)

Ведучий:

Аргументуйте свою точку зору. (На підтримку тих, хто вважає нетрадиційні форми роботи найважливішими)

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на занятті:

- робить навчання цікавим та захоплюючим;
- дозволяє швидше та ефективніше проводи-

ти заняття;

- зменшує потребу в підручниках та інших друкованих матеріалах,
- полегшує співпрацю. Здобувачі освіти, викладачі та батьки можуть
- ефективніше спілкуватися та співпрацювати;

(На підтримку тих, хто за самоосвітню діяльність)

Використання традиційної форми навчання на занятті:

- дозволяє у стислі терміни у концентрованому вигляді озброїти здобувачів освіти знаннями основ науки та зразків способів діяльності;
- забезпечує міцність засвоєння знань та швидке формування практичних умінь та навичок;
- безпосереднє управління процесом засвоєння знань та навичок попереджає прояву прогалин у знаннях;
- колективний характер засвоєння дозволяє виявити типові помилки та орієнтує на їх усунення.

Ведучий: Отже, який висновок ми можемо зробити після обговорення цього питання?

Відповідь: Питання, яке ми сьогодні розглядали, безумовно важливе. За системної творчої методичної роботи через впровадження інновацій ми зможемо мотивувати здобувачів освіти, активізувати їх пізнавальну діяльність, створювати необхідний базис підготовки кваліфікованого, готового до сучасних реалій фахівця, а найголовніше – зможемо підняти популярність предметів природничої, технологічної, математичної освітніх галузей.

Ведучий: Чи змінилися ваші емоції наприкінці нашої програми? Голосуємо

Зелений ліхтарик: змінилися

Рожевий ліхтарик: не змінилися

(Будують діаграму)

Ведучий: Завершити мені хочеться словами С. Соловейчика:

Учитель – автор, але його слухачі і глядачі не аплодують йому.

Він – скульптор, але його праці ніхто не бачить.

Він – лікар, але його пацієнти рідко дякують йому за лікування і не завжди хочуть лікуватися.

Де ж йому взяти сили для щоденного напруги?

Лише в самому собі, лише в усвідомленні величі своєї праці.

Бажаю Вам бути наполегливими в досягненні мети, працьовитими, конкурентоспроможними, мати педагогічний вогник, щоб запалити його в наших вихованцях і залишити про себе добру згадку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інтернет ресурси: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text>
2. Інтернет ресурси: <http://elib.umsa.edu.ua/bitstream/umsa/10999/1/Innovations.pdf>
3. Інтернет ресурси: <https://www.youtube.com/watch?v=guuVVm-nY54>

ДВА ЖИТТЯ – ОДНА МЕТА...

Ірина Васьків,
викладачка Вишньанського коледжу
Львівського НАУ

Анотація. Стаття присвячена постаттям великих українських письменників Тараса Шевченка і Лесі Українки, у ній я вирішила поєднати цих двох фундаторів поетичного слова. Адже творчість Тараса Шевченка і Лесі Українки, попри те, що безумовно, є індивідуальною та особливою, має схожість, спільність, якусь єдину нитку, що поєднує їхні життєві долі та творчість.

Abstract: The article is devoted to the figures of great Ukrainian writers Taras Shevchenko and Lesya Ukrainka. In it, I decided to combine these two founders of the poetic word. After all, the work of Taras Shevchenko and Lesia Ukrainka, despite the fact that, of course, is individual and special, has similarities, commonality, a single thread that connects their lives and creativity.

У кінці лютого – на початку березня Україна святкує дві визначні дати в історії національної культури: 25 лютого – день народження Лесі Українки, а

9 березня – день народження Тараса Шевченка.

У своїй статті я вирішила поєднати цих двох геніальних фундаторів поетичного слова. Адже творчість Тараса Шевченка і Лесі Українки, попри те, що безумовно, є індивідуальною та особливою, має схожість, спільність, якусь єдину нитку, що поєднує їхні життєві долі та творчість.

Дві особистості, що своїм талантом і звитяжною працею підносили і звеличували дух українського народу у тяжкі для нього часи, коли територія України була розділена між двома імперіями.

Послідовницею, котра надихнулася революційним духом Шевченка та змогла підхопити і пронести його думку, стала Леся Українка, чия доля, і творчість перегукується з долею Тараса Шевченка. Незламність тендітної жінки є справжнім прикладом терпимості та героїзму.

ХТО ВАМ СКАЗАВ, ЩО Я СЛАБКА?

ЩО Я КОРЮСЯ ДОЛІ?

ХІБА ТРЕМТИТЬ МОЯ РУКА?

ЧИ ПІСНЯ Й ДУМКА КВОЛІ?

Загальновідомо, що інтелігенція, до яких ми відносили Шевченка і Лесю Українку, боронячи українські звичаї, культуру, релігію і українське слово, відіграла важливу роль у формуванні суспільства. Поет – це та людина, котра, незалежно від власного життєвого становища, здатна словом підтримати як морально, так і духовно свій народ, коли він найбільш цього потребує. Саме Шевченко вперше в історії порушив проблему соціальних низів. Завдяки його творчості українська література вивела із забуття всю націю закріпаченого населення. У своїх творах великий Кобзар пристрасно ставав на захист гноблених, викриваючи й засуджуючи тих, хто знущався з народу.

Поезія Тараса Григоровича Шевченка та Лесі Українки була і є могутньою зброєю в руках українців, вона стала променем світла, який вселяє надію та дає силу для боротьби, а сам Кобзар – неначе сонце, яке досі яскраво світить нам у цей складний, тривожний час.

Мабуть нема в Україні такої людини, яка б не читала творів Тараса Григоровича Шевченка. У кожного своє розуміння його поезії. Але для всіх українців Шевченко є генієм, явищем великим і вічним в історії нашої держави. Для нашого народу «Кобзар» – не просто настільна книга. Це

святі для нашої Батьківщини рядки, які ніколи не втратять своєї актуальності. Напевне в Україні не знайдеться жодної людини, яка хоча б раз у своєму житті не перегортала сторінок «Кобзаря» Тараса Шевченка.

Творчість двох великих митців нашої літературної спадщини завжди залишається цікавою та актуальною для сучасників. Справдилося про рокування геніальної Лесі Українки, висловлене в поезії «На роковини» (1911) з нагоди 50-річчя з дня смерті видатного Кобзаря:

**УСЕ ЗНЕСЛА Й ПЕРЕМОГЛА
ЙОГО ЛЮБОВІ СИЛА.
ТОГО ВЕЛИКОГО ВОГНЮ
І СМЕРТЬ НЕ ПОГАСИЛА [1]**

Українська література всім своїм розвитком блискуче підтвердила це. Панас Мирний, Павло Грабовський, Іван Франко, Михайло Коцюбинський, Леся Українка з гідністю несли творчі заповіді Т. Шевченка, збагачуючи скарбницю світової літератури.

Дослідники відзначають, що й доля, і творчість Лесі Українки перегукуються з долею Тараса Шевченка. Взявши «іскру вогню великого» – його революційний дух, українська література нової доби була просякнута духом боротьби. Її слово стало настільки вагомим, що у своїй статті, присвяченій Лесі Українці, Іван Франко писав: «Від часу Шевченкового «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте...» Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова, як із уст цієї слабосилої, хворої дівчини. Мимоволі думаєш, що ця хвора, слабосильна дівчина – трохи не єдиний мужчина на всю новочасну соборну Україну» [2].

Неабияку роль відіграла творчість Т. Шевченка у становленні Лесі Українки як поета та громадського діяча. У Кобзаря видатна поетеса вчилася полум'яності революційних закликів, правдивості у змалюванні боротьби поневолених народів.

Таким чином, Лесю Українку справедливо називають послідовницею Т. Шевченка, адже саме вона продовжувала його традиції в українській літературі.

Леся Українка свідомо йшла шляхом Т. Шевченка, крім літературних справ, була обізнана в політиці: «Інакше я зрозуміла Франка ніж ви, на мою думку, він сказав, що я йду Шевченковими слідами, – зауважила Косачівна. – І так воно є, а ви скажіть, чи не горять політичним вогнем рядки Шевченкових поезій – і лірика, і поеми?» [3].

Із самого дитинства Леся Українка виховувалася в атмосфері великої любові й пошани до спадщини видатного Кобзаря. Уже в дванадцять років вона вперше бере участь у вечорі, присвяченому вшануванню пам'яті Т. Шевченка. Вона завжди брала участь у таких вечорах і навіть перебувачи закордоном, цікавилася ним.

Наприклад, у листі до сестри О. Косач писала: «Цікаво теж, який там вечір Шевченка вийшов» [4].

Леся Українка наслідувала Т. Шевченка не лише у творчості, але й у життєвих прагненнях. Як і великий Кобзар, вона хотіла малювати, тому брала приватні уроки у художника, якого батько запросив з Ковеля. Крім малювання, вона, як і Т. Шевченко, захоплювалася музикою.

Завдяки її творчості українська література зайняла одну з найвищих позицій у світовій літературі, а про українців і Україну заговорили у всьому світі, захоплюючись різючими картинками життя «цього великого, самобутнього, гостинного і разом з тим сміливого відважного народу, не скореного тими бідами, які довелося пережити українцям за свою довгу і славу історію». Лесю Українку знають у всьому світі.

Погоджуємось із думкою сучасної критики, що Шевченко – це явище велике й вічне, невичерпне і нескінченне. Волею історії він ототожнений з Україною і разом з буттям рідної держави продовжується нею, вбираючи в себе нові дні й новий досвід народу, відгукуючись на нові болі та думи, стаючи до нових скрижалей долі. Він росте і розвивається в часі, в історії, і нам лише йти і йти до його осягнення. Ми на вічному шляху до Шевченка.

Т. Шевченко і Леся Українка – це постаті, імена яких знають далеко за межами України. Це поети, з якими наша культура вже півтора століття перебуває в своєрідному діалозі. Багато їхніх творів визнано шедеврами світової літератури, а в українську мову вони принесли нові мотиви і мандрівні сюжети з інших культур. Живе на книжкових полицях, живе для глядача, на театральній сцені і кіноплівці. На мою думку, їхня позиція була, є і буде актуальною у всі часи. І навряд чи перестане бути актуальною завтра. Все, про що вони розповідали понад сто років тому, дихає і палко б'ється й сьогодні.

Так, це видатні постаті нашої держави, це символи нескореності та сили духу, поетичні рядки яких об'єднують людей різного віку, статі, професій, які декламують їх різними мовами за допомогою слова та невербально.

Тарас Шевченко й Леся Українка всією своєю творчістю прагнуть відкрити у тимчасовому вічний зміст. Кожен із них знаходить свої відповіді на питання співвідношення минулого й вічного у житті. І хоча уявлення про ці концепти релізовані у творчості кожного з митців по-різному, але є в них і деякі спільні моменти. Зокрема, вічне в інтерпретації обох митців – це життя природи, її одвічний коловорот, у якому немає ані початку, ані кінця; в якому все минуле є разом з вічним; це вічні цінності: любов, добро, істина, краса, які реалізуються в сьогоденні й цим прилучають

його до вічності. Вічністю може виявитись одна мить життя, сповнена стражданням за весь світ, або навпаки, пережита як Божественне одкровення, наповнена гармонією, любов'ю до життя після смерті, й, навпаки, безсмертне життя може виявитись довічним прокляттям. Спільним для обох поетів є те, що в самій людині, у невичерпній природі її духовності, вони помічають ознаки вічного, що втілюється у творчості, в любові, у творенні добра й краси, у пошуках істини.

Отже, Леся Українка як і Тарас Шевченко, не впали духом під гнівом життєвих труднощів, а й через свою поезію та громадянську активність вчили кожного українця боротися за своє щастя. Вплив Тараса Шевченка і Лесі Українки на українське письменство неоціненний. Можна, навіть,

сказати, що вся наша література походить від Шевченка як першоджерела, першовитоку нової художньої свідомості. Я також впевнена, що їхні твори завжди надихатимуть людей, надаватимуть сили вистояти у часи тяжких випробувань.

Враховуючи сьгоднішні реалії нашого життя, слова Лесі Українки

**«ТАК! Я БУДУ КРИЗЬ СЛЪОЗИ СМІЯТИСЬ,
СЕРЕД ЛИХА СПІВАТИ ПІСНІ.
БЕЗ НАДІЇ ТАКИ СПОДІВАТИСЬ,
БУДУ ЖИТИ – ГЕТЬ ДУМИ СУМНІ!»**

мають стати життєвим кредо для кожного свідомого громадянина нашої Великої держави – України, яке допомагає не опускати руки у складних життєвих ситуаціях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Леся Українка. Зібрання творів : У 12 т. – Київ : Наукова думка, 1975. – Т.1 – С. 379–380.
2. І. Франко. Леся Українка // Збірка творів : У 50 т. – Київ : Наукова думка, 1981. – Т.31. – С. 254.
3. Леся Українка. Збірка творів : У 12 т. – Київ : Наукова думка, 1990. – Т.12. – С. 426, 207.
4. Лук'янович Д. Поїздка на Україну і зустріч з поетесою // Спогади про Лесю Українку. – Київ : Слово і час, 1983. – 289 с.

ШІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДІВ ПОТРАПИЛИ ДО СВІТОВОГО РЕЙТИНГУ УНІВЕРСИТЕТІВ ТА НАУКОВИХ УСТАНОВ

Центр світових рейтингів університетів (CWUR) оприлюднив перелік найкращих освітніх і наукових установ 2022-2023 років. До видання від України потрапили п'ять українських наукових установ і один заклад вищої освіти. Про це повідомив Міністр освіти і науки Сергій Шкарлет у своєму Телеграм-каналі.

У рейтинг увійшли 19,788 тис. установ, а ті, що здобули першість, увійшли до списку Global 2000.

«П'ять потужних українських наукових установ і один університет потрапили у перелік найкращих у світі. Серед них Харківський фізико-технічний інститут, який був під обстрілами російських окупантів у березні і мужньо вистояв, захистивши Україну і весь світ від екологічної катастрофи», – зазначив Сергій Шкарлет.

Українські заклади, що увійшли до списку Global 2000:

1. Національний науковий центр "Харківський фізико-технічний інститут" – 1120 за світовим рейтингом;
2. Київський національний університет імені Тараса Шевченка – 1472 за світовим рейтингом;
3. Інститут ядерних досліджень НАН України – 1709 за світовим рейтингом;
4. Інститут кібернетики імені В. М. Глушкова НАН України – 1740 за світовим рейтингом;
5. Інститут сцинтиляційних матеріалів НАН України – 1898 за світовим рейтингом;
6. Інститут теоретичної фізики імені Н. Н. Боголюбова НАН України – 1899 за світовим рейтингом.

Рейтингова система CWUR використовує цілісний підрахунок – а не мінімальні бали чи порогові – для оцінювання ефективності організації відповідно до місії, бачення та цілей установ. Рейтингова система CWUR – це комплексний аудит діяльності установи. Найкращі вищі навчальні заклади світу були оцінені CWUR на основі поданих даних та/або незалежним аудитом на основі загальнодоступної інформації, а їхні сучасні рейтинги з'являються за посиланням.

Довідково

Центр світових рейтингів університетів (CWUR) є провідною консалтинговою організацією, яка надає поради щодо політики, стратегічне розуміння та консультаційні послуги урядам та університетам для покращення результатів освіти та досліджень.

З 2012 року CWUR публікує єдиний академічний рейтинг світових університетів, який оцінює якість освіти, працевлаштування випускників, якість викладання і результати досліджень, не покладаючись на опитування та надані університетські дані.

<https://mon.gov.ua>

НАЙПОШИРЕНІШІ МОВИ СВІТУ

Наталія Леськова,
викладачка
Володимир Калайда,
здобувач освіти
Вінницького транспортного фахового коледжу

Анотація. Автори статті порушують питання студентоцентрованого навчання в сучасному діджиталізованому світі та акцентують увагу на особливостях підходу до вивчення англійської мови через спільну пошуково-дослідницьку діяльність педагога та здобувача освіти.

Abstract: The authors of the article raise the issue of student-centered learning in the modern digital world and emphasize the peculiarities of the approach to learning English through joint research activities of teachers and students.

Сучасне покоління здобувачів освіти, чий інтелект у час інформаційної доби, на наш погляд, здатен реагувати на перманентні зміни в освіті конструктивно й мобільно, не даремно називають *digitalnatives*. Відтак, студентська молодь Вінницького транспортного фахового коледжу, обираючи відповідний напрям підготовки, а він переважно технічний, намагається поєднувати навчання в обох актуальних режимах *online/offline* та займатися додатково дослідницько-пошуковою діяльністю. І, як демонструє досвід, англійською мовою.

Тема нашого дослідження – «Найпоширеніші мови світу». Вона обрана не випадково. Незважаючи на те, що ми – представники технічного закладу освіти, нас завжди цікавили не лише історичні події та їхній вплив на подальший розвиток суспільства, але й питання мови, спілкування. Доволі часто люди замислюються над тим, чому у світі так багато мов. Чому всі люди не розмовляють однією? А коли взагалі людство почало розмовляти? Із часом, вивчаючи певні матеріали, аналізуючи події, причинно-наслідкові зв'язки, потроху знаходяться відповіді на ці запитання. Особисто нам доволі цікаво прослід-

ковувати поширення тієї чи іншої мови. І на нашу думку – це не лише цікаво, а й корисно. Адже через якусь одну подію чи явище, які трапились багато-багато років тому, нині переважна частина певних континентів розмовляє однією мовою. І цей процес незупинний, все постійно змінюється. Це дійсно захоплює.

Згідно із офіційними даними у світі налічується більше ніж 7 тис. мов, серед них 40 мов є найбільш розповсюдженими й ними розмовляють приблизно 60% населення світу. Не кожна мова є державною та не в кожній державі розмовляють однією мовою. В багатьох країнах існують діалекти, які також вважаються окремими мовами. І навпаки – в багатьох країнах офіційною є лише одна мова.

Отож, які ж 5 найпоширеніших мов світу?

1) Китайська мандарин є національною мовою Китаю і вона є найпоширенішою мовою в світі. Китайське населення становить вже одну п'яту частину населення світу і стрімко розширює свою присутність. Китайська мова налічує 955 мільйонів носіїв мови, 14,1% світового населення.

2) Іспанська є офіційною мовою двадцяти

однієї країни світу, другою за кількістю носіїв і третьою за популярністю, найпоширенішою мовою в світі після англійської та мандаринської. Налічує 405 мільйонів носіїв мови, 5,85% світового населення.

3) Англійська спочатку була мовою Англії, але вона стала первинною чи вторинною мовою багатьох колишніх британських колоній, таких як Сполучені Штати, Канада, Австралія та Індія. Зараз англійська мова є основною мовою у багатьох ділових і культурних сферах. У понад 80 країнах світу англійська є державною. Вона налічує 360 мільйонів носіїв мови, 5,52% світового населення.

4) Хінді є давньою мовою, що має великий вплив на світ сьогодні. Це дуже стара мова, вона має пряму лінію еволюції зі санскритом. Ця мова є частиною однієї з найстаріших релігійних і літературних традицій в світі. Налічує 310 мільйонів носіїв мови, 4,46% світового населення.

5) Арабська мова є офіційною мовою більш ніж 20 країн. Більшість носіїв арабської мови зосереджена на Близькому Сході. Люди з усього світу цікавляться нею, бо це мова Святого Корану. А мусульмани всієї планети вважають її священною. Налічує 295 мільйонів носіїв мови, 4,23% населення світу.

Давайте прослідкуємо, які саме події зумовили такий стан справ: кількість носіїв тієї чи іншої мови з часом змінювалась. Причому в певні роки дуже стрімко збільшувалась кількість носіїв мов європейського регіону (англійська та іспанська). Це зумовлено явищем колонізації. Англійська мова по праву вважається найпоширенішою. У багатьох країнах вона вивчається як перша або друга мова. На сьогоднішній день обійтися без англійської мови, подорожуючи різними куточками світу, просто неможливо. Ця мова – справжній лідер серед інших мов у світі політики та бізнесу. Вона стала засобом міжнародного спілкування в інтернеті. І саме цією мовою зберігається більша частина світової інформації

Місце зародження англійської мови – Великобританія. Спочатку колоніальна політика Британської імперії сприяла поширенню англійської мови по всьому світу в XVIII–XIX століттях. А також, прослідковуючи суспільно-історичне підґрунтя розповсюдження англійської мови, слід зазначити, що у XX столітті Сполучені Штати набули статусу головної політичної наддержави, особливо після закінчення Другої світової

війни. Саме вплив їхньої політики, поряд з голлівудськими фільмами і журналістською роботою відомої Британської радіомовної корпорації (BBC), зіграв величезну роль у поширенні англійської мови протягом усього століття.

Наступною мовою за поширенням є іспанська. Найбільші серед іспаномовних країн – Мексика, Колумбія, Іспанія, Аргентина, Перу, Венесуела, Чилі. У США іспаномовного населення вже близько 41 млн. На питання: «У яких країнах розмовляють іспанською?» першою на думку багатьох як мовознавцям, так і пересічній людині, як не дивно, приходить не Іспанія, а Мексика. І це закономірно, адже ця країна – найбільша за кількістю іспаномовних жителів. Їхня кількість в Мексиці наближена до 100 мільйонів осіб. Пояснення такого факту є: після відкриття Америки цю частину «нової суші» освоювали і заселяли іспанські конкістадори. Завдяки потужній колоніальній експансії іспанська мова прижилася. Сьогодні іспаномовні мексиканці – це 90% населення країни.

Отже, на сьогодні іспанською розмовляють в Перу, Чилі, на Кубі, в Гватемалі, навіть у Марокко та Екваторіальній Гвінеї і не тільки. За поширеністю вона поступається лише китайській (проте ця мова зосереджена більш компактно, на території однієї країни). Іспанська випередила англійську за кількістю своїх носіїв. Іспанська мова в світі вже визнана другою мовою міжнародного спілкування. Тому ми вважаємо, що вчити її перспективно. За прогнозами лінгвістів Севільського університету в найближчі 40 років іспанська за своїм впливом обжене англійську. Вже сьогодні відзначається її популярність в Євросоюзі: майже 93% учнів шкіл, а також 60% студентів коледжів і університетів як іноземну мову обирають саме її.

Підсумовуючи вищесказане, можна дійти висновку, що сьогодні найпоширенішою та найпопулярнішою мовою світу є англійська. Найбільш вживаною за кількістю носіїв є китайська. Хоча китайською розмовляють в основному корінні мешканці та вихідці з Китаю. Проте, на нашу думку, китайська занадто складна, щоб стати світовою мовою спілкування. Існує думка, що іспанська набуде вищого статусу у світі. Хоча, мабуть, неможливо точно визначити, яка саме з цих мов стане найпоширенішою в недалекому майбутньому.

ПСИХОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ «ВИКЛАДАЧ – СТУДЕНТ»

Марія Олексієвець,
викладачка Вишнянського коледжу
Львівського НАУ

Анотація. У статті акцентовано увагу на особливостях взаємодії викладача та студента в процесі викладання юридичних дисциплін як невід'ємної складової професійної підготовки майбутніх фахівців.

Abstract: The article focuses on the peculiarities of the interaction between teacher and student in the teaching of legal disciplines as an integral part of the training of future professionals.

На сучасному етапі впровадження процесу реформування в освіті, що відбувається в Україні, істотно змінилися усі структурні складові освітньої системи і форми навчання [1]. При цьому одним з основних компонентів процесу освіти є підготовка сучасного покоління майбутніх фахівців і складний педагогічний процес взаємин системи «викладач–студент» [1, 2], в якому не тільки закладаються і розвиваються професійні здібності, знання, вміння та навички майбутніх фахівців, а й формуються їх основні, соціальні, духовно-творчі якості [2, 3].

Викладач повинен не тільки знати чому вчити, а й добре вміти навчати. Тільки за цих умов можна досягти високоякісного навчання студентів певної спеціальності, що зумовить надалі їх успішну та ефективну роботу [4]. Однак серйозною проблемою є те, що більшість викладачів не мають базової педагогічної освіти, і психолого-педагогічні знання освоюються ними шляхом проб і помилок, у процесі входження в професію [3, 4].

У спілкуванні «педагог–студент» здійснюється найголовніше в педагогічній діяльності – вплив особистості на особистість. Питання ефективного спілкування між студентом і викладачем набуває більшої актуальності, і тому у коледжі юридичні дисципліни викладаються відповідно до навчальних програм, які зорієнтовані на на-

дання науково-теоретичної, практичної і загальнокультурної підготовки, на поглиблене і фундаментальне вивчення і формування спеціальних професійних знань, умінь і навичок, набуття яких певним чином залежить від активності взаємодії викладача і студента [4].

Однією з форм занять зі студентами-юристами є лекція як основна форма процесу навчання, мета якої – забезпечення студентів сучасними цілісними і систематизованими знаннями. Лекція дає основні теоретичні положення дисципліни, закладає основи наукових висновків. Лекційний матеріал включає багато складових, які представлені розділами законодавства, під час вивчення яких студенти опановують великий обсяг інформації з правових дисциплін, питання та розділи із Конституції України та інших законодавчих актів.

З використанням новітніх інформаційних технологій і мультимедійних засобів, в умовах пандемії роль спілкування із студентом також змінюється. Як показує практика, більшість студентів ще на перших хвилинах лекції, особливо першої, роблять висновок про викладача, як лектор говорить, припускається помилок, як себе веде. Комусь може бути цікаво, когось це швидко втомлює. Тому завдання викладача-лектора полягає в подоланні можливих бар'єрів між ним і студентами і оволодінні їх увагою. Пошук найбільш

оптимальних засобів активізації інтелектуальної діяльності студентів спонукає до застосування інноваційних лекційних форм спільно з «живою» формою спілкування [4, 5].

Під час проведення практичного заняття основним завданням викладача є навчити студента правильно застосовувати отримані знання, знати де шукати відповіді на практичні завдання. Тому під час практичних занять слід використовувати вільні дискусії, різного роду тренінги, індивідуальні та групові задачі, індивідуальний підхід до студентів з метою розкриття їхнього потенціалу [5].

Навчальна діяльність у студентському колективі з допомогою раціонально побудованої взаємодії викладачів і студентів створює сприятливі умови позитивного формування пізнавальної самостійності особистості. Процес педагогічної взаємодії з боку викладача має будуватися з урахуванням багатьох чинників, які впливають на формування самостійності студента. Взаємодіючи зі студентським колективом, окремими студентами, викладач вступає до системи різноманітних відносин. Його особистий приклад відіграє визначальну роль у формуванні ставлення студентів до нього. Глибокі знання, вимогливість викладача до себе, повага до осо-

бистості студента, дії відповідно до суспільних і педагогічних закономірностей сприяють формуванню позитивного ставлення з боку студентів до його вимог і діяльності. Суворі вимогливість у поєднанні з глибокою повагою до особистості кожного студента забезпечує необхідну результативність освітньо-виховного процесу. Такі взаємовідносини мають особистісний характер: студенти мають довіряти викладачу, переживати разом із ним успіхи і недоліки. У цьому проявляється виховний вплив на формування особистості кожного студента.

Висновок. У Вишнянському коледжі ЛНАУ педагогічне спілкування спрямоване на задоволення учасниками цього процесу, перш за все, потреби у самому спілкуванні, а не тільки на вирішення педагогічних для одних й навчальних для інших завдань.

Отже, створення умов для розвитку особистості майбутнього фахівця, формування його професійної компетентності, стимулювання його творчої й самоосвітньої діяльності стають залежними від якості й характеру міжособистісного спілкування викладача й студента. Ключовою ланкою й ініціатором такого спілкування стає викладач.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник / А.І. Кузьмінський. – Київ : Знання, 2005. – 486 с.
2. Булах І.С., Долинська Л.В. Психологічні аспекти міжособистісної взаємодії викладачів і студентів : навчально-методичний посібник. – Київ : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2002. – 114 с.
3. Бутенко Н.Ю. Комунікативні процеси у навчанні : підручник / Н.Ю. Бутенко. – Київ : КНЕУ, 2004. – 380 с.
4. Зарішняк І.М. Компонентно-структурний аналіз поняття «дидактична емоційна взаємодія» у системі «викладач – студент» / І.М.Зарішняк // Наукові записки. Серія: Педагогіка і психологія. – 2004. – №10. – С. 17–21
5. Смирнова О.В. Творческий подход к преподаванию на кафедре клинической иммунологии и алергологии / О.В. Смирнова, Л.Р. Выхристенко, В.В. Янченко // Вестн. ВГМУ. – 2009. – Т.8. – №3. – С. 185–189.
6. О. М. Камишний, І. О. Топол, А. М. Лісничка, Н. М. Поліщук, О. В. Войтович. Роль викладача у системі «викладач – студент» : особливості спілкування. Запорізький державний медичний університет, 2017.
7. Цина А.Ю. Обґрунтування типів педагогічної взаємодії викладача і студентів у процесі професійної підготовки. – «YoungScientist», 2018. – № 5.3 (57.3).

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ МІЖОСОБИСТІСНИХ ВЗАЄМИН ІЗ ОДНОЛІТКАМИ В СТУДЕНТСЬКІЙ ГРУПІ

Наталія Олійник,
викладачка ВСП «Фаховий коледж будівництва,
архітектури та дизайну ПНУ»

Анотація. У статті розкрито суть поняття психологічних особливостей міжособистісних взаємин із однолітками в студентській групі, висвітлено їх види, особливості виникнення та формування.

Abstract: The article reveals the essence of the concept of psychological features of interpersonal relationships with peers in the student group, highlights their types, features of origin and formation.

Однією з умов, яка визначає ефективний перебіг навчального процесу, є сприятливий клімат в межах академічної групи. Атмосфера взаєморозуміння і поваги, як, власне, й розвиток самої групи, є тривалим процесом. Він починається з моменту вступу, а фінал припадає на завершення навчання. За час навчання студентський колектив не можна уявити без різноманітності міжособистісних відносин, що супроводжуються як вирішенням групових завдань, так і іншими формами активності. При цьому міжособистісні відносини, які складаються в групі, відображаються її членами у формі різних оцінок і пережитих ними емоційних станів, що формують свідомість майбутнього фахівця.

Кожна людина у своєму житті переживає етап, коли вона має визначити своє місце у суспільстві. Для визначення особистості в суспільному контексті однією з найбільш змістовних категорій є «відносини». На це вказують реальні життєві зв'язки індивіда. Діяльна продуктивна взаємодія індивідів утворює суспільні відносини. Включаючись в них, індивід психічно і практично відтворює людський спосіб життя. Індивідуально перетворені суспільні відносини становлять внутрішню якісну визначеність особистості. Вона виражає себе у формі відносин з іншими людьми, впливає на їхнє життя, ставлячись до них і втілюючись у них своїми діями і вчинками [1].

За словами Лугової М., міжособистісні взаємини – це суб'єктивно пережиті взаємозв'язки між людьми, що об'єктивно проявляються в характері та способах взаємного впливу людей у ході спільної діяльності і спілкуванні [5].

У своїх роботах А.Ф. Лазурський зазначає, що індивідуальність людини визначається не тільки своєрідністю її внутрішніх психічних функцій, але не меншою мірою і її ставленням до оточуючих явищ, тим, як кожна людина реагує на ті чи інші об'єкти, що вона любить і ненавидить, чим цікавиться і до чого байдужа, тобто її екзопсихічними проявами [2].

Ломов Б. Ф. виділяє головну особливість взаємодії, яка становить причинну обумовленість, коли кожна з взаємодіючих сторін виступає як причина іншої, і, як наслідок, одночасно зворотного впливу протилежної сторони, що визначає розвиток об'єктів та їхніх структур [4].

Міжособистісні стосунки в студентському колективі мають свій характер. Вони можуть бути багатосторонніми і суперечливими. Студенти часто потрапляють в різноманітні ситуації, що відображаються на поведінці, діях, вчинках, самопочутті та настрої не тільки того чи іншого студента в групі, але і всієї групи в цілому, на її згуртованості і результатах діяльності.

С. О. Карплюк виділяє декілька стадій формування міжособистісних стосунків у студентсько-

му колективі [3]:

- Адаптація студента в колективі. Перш ніж реалізувати свою проблему, проявити себе як особистість, він повинен засвоїти діючі в групі норми й опанувати прийоми і засоби діяльності, якими володіють всі інші її члени. Через це у нього виникає об'єктивна необхідність «бути таким, як усі», що досягається за рахунок втрати тих чи інших індивідуальних рис.

- Індивідуалізація. Полягає в загостренні протиріч між досягнутим результатом адаптації (тим, що студент став «таким, як усі») і потребою студента в максимальному прояві себе як неповторної особистості, яка має свою індивідуальність, що при цьому не задовольняється. Студент прагне до пошуку себе, а саме вираження свого «Я», своєї індивідуальності.

- Інтеграція особистості в групі: студент зберігає тільки ті індивідуальні риси, які відповідають необхідності й потребам групового розвитку, а також власній потребі здійснити значний внесок у життя групи. Група при цьому певною мірою змінює свої групові норми, вбираючи особистісні риси студента, що визначаються групою як вагомими для її розвитку.

Обозов Н.Н. виділив ще один елемент психології колективу – це суспільна думка. Вона впливає на особистість, всю групу, на формування

її звичаїв, традицій, інтересів, норм. Суспільна думка виявляється у формі оцінки, бажань, засудження чи схвалення, вимоги тощо. Дуже важливо, щоб академічна група була, щодо кожного з її членів, референтною, тобто мала значний вплив на формування переконань студентів, їх особистісних установок, ставлення до оточуючих людей, навчання. Для цього необхідно, щоб група формувалася як згуртований, об'єднаний спільними цілями, чітко діючий колектив, думкою якого буде дорожити кожний з його членів [6]. У студентських групах створюються свої закони, яких повинен дотримуватись кожен її член. Нехтування цими правилами сприймається як зневага, ігнорування колективом такого члена групи.

Висновок. Успіх студентів багато в чому залежить від стилю життя, в якому він знаходиться. Це і побут, і місце, яке він займає у колективі групи, а саме – тієї ролі, яку він у ній відіграє. Особистісні відносини формуються у колективі. Які стосунки в ньому складуться, залежить лише від членів цієї групи. Звісно, що ідеальних стосунків в природі не існує, але мінімізувавши конфлікти і неприязність, можна сформувати досить товариські і міцні стосунки в групі, що будуть позитивно відображатись на результатах успішності кожного члена цієї групи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Войтович Н. Відмінності шкільного та студентського колективів як аспект проблеми адаптації першокурсників до умов ВЗО// Психологічна адаптація студентів першого курсу до умов навчання у ВЗО : Зб. наук. ст. – Луцьк : держ. ун-т ім. Лесі Українки, 1999.
2. Карплюк С. О. Проблема соціальних взаємин у студентських колективах академічних груп вищих навчальних закладів / С.О. Карплюк // Науковий пошук молодих дослідників : Зб. наук. пр. / За ред. В.М. Єремєєвої. – Вип. 2. – Житомир : Вид.-во ЖДУ ім. І. Франка, 2005. – С. 113–117.
3. Лазурский А.Ф. Классификация личностей. Психология индивидуальных различий. Хрестоматия / Под ред. Ю.Б. Гиппенрейтер и В.Я. Романова. – Москва : ЧеРо, 2000. – 776 с.
4. Ломов Б. Ф. Общение : понятие, формы / Б. Ф. Ломов // Психологический журнал. – 2002. – №6. – С. 26–27.
5. Лугова М. С. Оптимізація міжособистісних стосунків студентської молоді / Мирослава Сергіївна Лугова // Психологія [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://medpsychology.pp.ua/optymizatsija-studentskyh-stosunkiv>.
6. Обозов Н.Н. Психология межличностных отношений. – Киев : Лыбидь. –1990.
7. Социальная психология / Под ред. С. Московичи. – 7-е изд. – Спб.: Питер, 2007. – 592 с. (Мастера психологии).

ПРОЄКТ «МУЗЕЙ КОЛЕДЖУ» ЯК ФОРМА ВИХОВНОЇ РОБОТИ

Ірина Кузьменко,
канд. іст. наук, завідувачка відділення
Тетяна Хищенко,
голова циклової комісії
ВСП «Новокаховський політехнічний фаховий коледж
Державного університету «Одеська політехніка»

Анотація. Сучасні форми виховної роботи у закладах фахової передвищої освіти мають бути спрямовані на розвиток всебічно розвиненої особистості. Засоби вирішення педагогічної діяльності пов'язані з процесом постійного пошуку нових і вдосконалення традиційних форм роботи. Метод проєкту, що є одним із перспективних шляхів у реалізації цієї задачі, спрямований на розвиток пізнавально-пошукової активності студентів, формування історичного мислення та соціальної відповідальності особистості.

Abstract: Modern forms of educational work in institutions of professional higher education should be aimed at the development of a comprehensively developed personality. Means of solving pedagogical activity are connected with the process of constant search for new and improvement of traditional forms of work. The method of the project, which is one of the promising ways in the implementation of this task, is aimed at the development of cognitive and exploratory activity of students, the formation of historical thinking and social responsibility of the individual.

Музей має бути простором для роздумів, пам'яті, виховання...

У контексті чинних законодавчих вимог до організації освітнього процесу в закладах фахової передвищої освіти у Новокаховському політехнічному фаховому коледжі здійснюється пошук оптимальних методів виховної та дослідницької роботи, які сприяють розвитку творчої ініціативи, активної громадянської позиції студентів. Одним із таких методів став проєкт історичного музею коледжу. Основними напрямками діяльності музею є:

- виявлення і збирання музейних предметів та музейних колекцій;
- комплектування музейного фонду, облік і зберігання музейних предметів і музейних колекцій;
- вивчення експонатів і колекцій.

Проєкт має реалізувати декілька задач пошукового та виховного характеру: акумуляція архівних інформаційних матеріалів для створення повної і неупередженої історії коледжу, розвиток дослідницьких здібностей студентів, сприяння

збереженню культурної спадщини міста, створення духовно-морального виховного середовища, формування активної громадянської позиції, єднання колективу, виховання толерантності.

Важливе місце при цьому займає безпосередній контакт студентів із достовірними матеріалами, елементами історії та культури. Музей має стати не просто особливим навчальним кабінетом, але одним із виховних центрів відкритого освітнього простору. Бо, як відомо, він зберігає зв'язок у часі, об'єднує випускників різних поколінь. Музейна діяльність передбачає формування центру творчої співпраці викладачів і студентів для збереження і наступності кращих традицій життя коледжу.

У статті представлені результати початкового періоду роботи над проєктом, архівні знахідки, які можуть стати поштовхом до перегляду офіційної концепції історії навчального закладу, організації коледжанської дискусії та визначення подальших перспектив роботи над проєктом.

Новокаховський політехнічний коледж має свою більш ніж шістдесятилітню історію освітньої діяльності. За декілька років до ювілею ви-

никла ідея створення музею з метою збереження історичної спадщини закладу, робота виявилася цікавою і багатогранною. Перший етап був пов'язаний з організаційними питаннями: створення ради музею у складі викладачів та студентів, планування музейних секцій, визначення форм роботи та термінів виконання, окреслення можливих форм представлення зібраного експозиційного матеріалу.

Була спланована робота музейного активу, а саме – створені секції для пошуку матеріалів, кожна з яких отримала свій «відрізок» історичного часу в пошуковій діяльності. Студенти запропонували назви секцій та обсяги їх робіт: «Архіваріус» – її учасники мали займатися архівними дослідженнями, «Інтерв'юер» – запис бесід-спогадів викладачів-ветеранів, члени секції «Випускник» мали встановлювати зв'язок з випускниками, «Наші перемоги» – учасники секції займалися збиранням матеріалів про видатні досягнення студентів. Секція «Сучасне життя коледжу» представлена кількома напрямками, які розповідають про навчальну, наукову, багатогранну творчу, виховну роботу. Активна пошукова діяльність зі збору та оформлення документальних та фотоматеріалів захопила викладачів та студентів.

Цікавими знахідками стали деякі факти зі створення Новокаховського електромеханічного технікуму – історичного попередника політехнічного коледжу. Першим виявленим спірним фактом стала дата 18 серпня 1958 р. [6], коли офіційно був створений Новокаховський вечірній електромеханічний технікум як самостійний навчальний заклад. Однак ця подія відбулася в результаті реорганізації Новокаховського філіалу Запорізького гідроенерготехнікуму, який був заснований у 1954 році за клопотанням управління «Дніпрострою» під час будівництва Каховської ГЕС. Як свідчать архівні матеріали, у 1954 р. відбувся перший прийом учнів Новокаховського філіалу за спеціальністю «Монтаж та експлуатація енергосилового обладнання ГЕС» у кількості 71 особа, за другою спеціальністю «Гідротехнічне будівництво» до технікуму вступило 62 особи, сформовано дві групи. Контингент філіалу склав 133 учні [8] з числа будівників ГЕС, вдень вони працювали на будівництві, а ввечері сідали за учнівські столи, опановуючи теоретичні ази спеціальності. Свого приміщення технікум не мав і заняття проводилися у будівлі управління «Дніпрострою» (будівля Новокаховської міської ради), пізніше – у приміщенні середньої школи № 3 по вулиці Леніна, 5 [1], згодом – в середніх

школах № 2, 4, у будівлі Новокаховського сільськогосподарського технікуму [2].

Архівні пошуки допомогли встановити послідовну хронологію реорганізаційних процесів від філіалу до самостійного технікуму, які відбувалися у 1956–1958 рр. 8 травня 1958 р. Рада Міністрів УРСР розпорядженням № 489-Р прийняла рішення передати Новокаховський філіал під управління Херсонського Раднаргоспу, який і вирішив його майбутню долю, затвердивши розпорядженням № 622 від 18 серпня 1958 р. створення Новокаховського вечірнього електромеханічного технікуму [2].

Фотоматеріалів цього періоду виявилось дуже мало, і вони мають особливу історичну цінність. Старі фотографії потребували реставрації, для їх відновлення були залучені студенти – майбутні програмісти. У нагоді стали знання з web-дизайну, були реставровані і оцифровані фотографії 1954–1958 рр., так до архіву коледжу ввійшли фотографії планшетів перших випусків учнів Новокаховського філіалу Запорізького гідроенерготехнікуму від 1958 р.

Віддаючи належне законам історичної спадковості, слід зазначити, що створення самостійного навчального закладу – Новокаховського електромеханічного технікуму – стало значною подією в молодому місті Нова Каховка, якому на той час було тільки два роки. В історії коледжу відбулося декілька процесів реорганізації: у 1958 р. створений самостійний навчальний заклад – Новокаховський вечірній електромеханічний технікум, у 1971р. – Новокаховський електромеханічний технікум з денною формою навчання [2], у 2008 р. – Новокаховський політехнічний коледж у структурі Одеського національного політехнічного університету. За весь цей час філіал-технікум-коледж не припиняв своєї освітньої роботи, продовжуючи навчати та виховувати потрібних країні спеціалістів.

Дослідження допомогли виявити маловідомі факти з історії коледжу, а саме – відкриття Бериславського філіалу Новокаховського вечірнього електромеханічного технікуму. Розпорядженням № 448 від 8 липня 1960 р. у місті Бериславі Херсонської області на базі Бериславського машзаводу запрацював ще один навчальний заклад, який мав підготувати кваліфіковані кадри за спеціальністю «Обробка металу різанням» [7].

Отримані матеріали були класифіковані за історичними періодами розвитку навчального закладу, створені скановані копії фото та архівних матеріалів, електронний журнал обліку експонатів. Радою музею було вирішено підготувати пре-

зентаційний стендовий макет основних етапів історії коледжу.

Перша сторінка присвячена подіям 50-х років минулого століття, а саме: будівництву Каховської ГЕС, заснуванню міста Нова Каховка та першого технічного навчального закладу – філіалу Запорізького гідроенерготехнікуму, який був відкритий за ініціативою керівництва «Дніпрострою». Наступна сторінка пов'язана з першою реорганізацією навчального закладу у 1958 р. – Новокаховський вечірній електромеханічний технікум очолив Іван Федорович Дергачов. За відсутності навчального корпусу та сформованого педагогічного колективу, директору довелося вирішувати питання організації навчального процесу. Заняття проводились у приміщеннях міських шкіл, у цехах електромеханічного заводу, викладачами були інженерні кадри заводу.

У 60-х роках відбувався процес становлення технікуму: формувалася педагогічний колектив, відкривалися нові спеціальності підготовки кадрів для Новокаховського електромашзаводу, а саме: «Електромашинобудування» у 1959 р., «Ливарне виробництво» у 1961 р., зростала кількість студентів, а саме з 250 у 1959 р. до 407 у 1961р. У 1971 р. технікум отримав новий статус і назву – Новокаховський електромеханічний з денною формою навчання [8].

У 1982–1983 роках кількість учнів зросла до 1077, директором на той час був Мережук Анатолій Васильович. У технікумі були відкриті економічні спеціальності: «Економіка і планування на машинобудівних підприємствах», «Бухгалтерський облік». Наступна сторінка історії пов'язана з ім'ям Лози Людмили Тимофіївни, яка очолила заклад у 1999 р. і сприяла відкриттю низки нових спеціальностей: «Комерційна діяльність», «Обслуговування і ремонт електроустаткування автомобілів і тракторів», «Програмування для електронно-обчислювальної техніки і автоматизованих систем», «Організація перевезень і управління на автомобільному транспорті». У 2008 р. відбулася ще одна знаменна подія в історії технікуму: НКЕМТ увійшов до структури Одеського національного політехнічного університету і отримав нове ім'я – Новокаховський політехнічний коледж.

Підготовка електронної версії стенду здійснювалася студентами відділення програмування під час проходження навчальної практики. Разом із викладачами спеціальності була проведена технічна робота з підготовки фотоматеріалів, студенти отримали навички роботи з різними дизайнерськими програмами, працювали з сис-

темою створення електронного фонду архівних матеріалів коледжу. Студенти, які працювали над проектом, значно розширили свої знання з веб-дизайну, окрім навчальної складової, слід додати розвиток дослідницьких навичок, зацікавленості в історичному минулому навчального закладу та міста. Архівні матеріали стали основою для подальшого дослідницького пошуку та публікації нових матеріалів з історії навчального закладу. Проект має довгостроковий характер, здійснюється пошук сучасних форм музейної експозиції. Так, за пропозицією студентів була розпочата робота над електронним альбомом фотоісторії коледжу, яка має продовжуватися із залученням студентів інших відділень коледжу. Проектна форма роботи показала свою результативність у розвитку інтелектуальних та творчих здібностей, організаційних навичок студентів, формування у них активної громадянської позиції та відповідальності у збереженні культурно-історичної пам'яті свого міста. Проект «Музей коледжу» дає можливість долучити студентську молодь до істинних цінностей, прищепити любов та повагу до навчального закладу, краще пізнати його історію, є практично необмеженим потенціалом виховного впливу на уми і душі наших студентів. Участь у пошуково-дослідницькій роботі, зустрічі з цікавими людьми, знайомство з достовірними фактами допомагають пізнати історію і проблеми рідного краю зсередини, зрозуміти, як багато сил і душі вкладено у розвиток нашого коледжу, краю, частиною якого є і ми. Це виховує повагу до пам'яті минулих поколінь, дбайливе ставлення до культурної та історичної спадщини, без чого не можна виховати патріотизм і любов до своєї Вітчизни, до малої Батьківщини. Цей проект дає можливість студентам спробувати свої сили в різних видах наукової, технічної та громадської діяльності, набути різноманітних практичних навичок. Це навички пошукової роботи, вміння аналізувати історичні джерела, реставрувати історичні документи, зіставляти факти та ін. «Музей коледжу» – це складний організм. Його життєздатність цілком залежить від злагодженої творчої роботи колективу педагогів і студентів, у процесі якої студенти пізнають важливість колективної діяльності, вчать збирати матеріал, обирати найважливіше і аргументовано дискутувати, керувати своєю ділянкою роботи, відповідати за свої вчинки і рішення. Внаслідок такої співпраці й відбувається документування цікавих та найбільш значущих подій в історії нашого коледжу, при якому функціонує музей, беручи на себе «літописну функцію».

ЗАКЛАДИ "ЗДОРОВОГО ХАРЧУВАННЯ" – ЧЕРГОВИЙ ТРЕНД В РЕСТОРАННОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Олена Бойко,
викладачка
ВСП «Краматорський коледж ДонНУЕТ
імені Михайла Туган-Барановського»

Анотація. Нездорове харчування спричиняє найбільшу кількість смертей у світі – більше, ніж куріння, високий артеріальний тиск та інші фактори ризику. Кожна п'ята смерть трапляється саме через те, що люди не їдять здорову їжу.

Abstract: Malnutrition causes the largest number of deaths in the world – more than smoking, high blood pressure and other risk factors. One in five deaths is due to the fact that people do not eat healthy food.

Як відомо, доля нації залежить від того, як вона харчується. У прадавні часи з точністю можна було сказати, що входить у раціон того або іншого народу [2, с. 61]. Але в останні роки зростає популярність здорового способу життя і правильного харчування. У той же час більшість підприємств пропонують фаст-фуд: продукти, які шкідливі для здоров'я і для фігури.

В сучасних умовах прискорення темпу життя у великих містах піклуватися про правильність харчування часто немає часу. Проте популярність здорового способу життя стрімко зростає: зараз люди більш освічені, тому більше уваги звертають на властивості їжі. Їм вже недостатньо того, щоб продукт був просто смачним, вони хочуть знати, де і як саме він був вироблений. Таким чином, заклади "здорового харчування" – черговий тренд в ресторанному господарстві, в зв'язку з яким навіть фаст-фуд змушений пропонувати більш "здорові" позиції.

Все більше людей хочуть харчуватися не тільки смачно, але і в той же час корисно, причому не тільки вдома. Тому відкривається все більше кафе здорового харчування – особливо у великих містах, де здоровий спосіб життя давно став трендом.

В Україні у багатьох слова "дієта", "вегетаріанство" асоціюються з "схудненням", і за ними

стоять лише тимчасові заходи. Як правило, "здорове" меню пропонують санаторно-курортні установи, кафе при спортзалах, або ресторани, що орієнтуються на дівчат, які стежать за своїми фігурами. Що стосується санаторіїв, пропоновані ними дієти, розроблені в 60–70 роки минулого століття, морально застаріли і часто не відповідають проблемам і запитам сучасної людини. Здорове меню інших теж не бездоганне – нерідко воно складається без участі фахівців-дієтологів, знайомих з останніми тенденціями і відкриттями в медицині.

У всьому світі давно працюють ресторани і кафе здорового харчування, зокрема ресторани для веганів і вегетаріанців, які позиціонують себе як прихильники здорової їжі. Але далеко не всі прихильники правильного харчування відмовляються від м'яса. Тому такі кафе зазвичай включають веганське і вегетаріанське меню, але не обмежуються ним.

Також в їх меню присутні страви з м'яса індички, курки, яловичини, риби, яєць, сиру і молочних продуктів – для людей, які не обмежують свій раціон їжею рослинного походження.

Для складання меню і рецептури потрібно залучати або досвідченого кухаря, який вже працював в цьому сегменті, або лікаря-дієтолога. Обов'язково вказувати калорійність кожної стра-

ви і БЖВ (баланс білків, жирів, вуглеводів).

Ще один нюанс стосується вибору постачальників. Всі продукти мають бути максимально корисними і не містити ГМО, барвників, консервантів, підсилювачів смаку. Важливо, щоб продукти вирощувалися в екологічно чистих районах. Вся зелень, овочі, фрукти, ягоди мають бути вирощені без використання хімікатів.

Вегетаріанські кафе не скрізь користуються попитом, оскільки в цілому по Україні вегетаріанство і особливо веганство поки не дуже поширені. Можна організувати партнерство з фітнес-центрами і спортивними клубами, магазинами правильного харчування, оскільки цільова аудиторія збігається. Таким чином, рекламувати бізнес один одного.

Формат "здорових" ресторанів накладає деякі обмеження на ресторатора. По-перше, ідея здорового харчування і куріння не порівнянні. Тому в подібних ресторанах неприйнятно, навіть, поділ залів для тих, хто палить, і тих, хто не палить, а це може не сподобатися "неідейним" відвідувачам.

По-друге, в деяких випадках основною проблемою стає алкоголь. В ідеалі спиртних напоїв в таких закладах бути не повинно. Але більшість людей, які не є принциповими борцями за культ здорового способу життя, не можуть уявити собі свята без спиртних напоїв. Крім того, розмір націнок на алкоголь і їх важливість в загальній структурі доходу ресторану істотні.

По-третє, у середньостатистичного українця зазначені в меню "корисності", нехай навіть безпечні, вирощені на спеціальних луках і полях, не викликають підвищеного апетиту.

І, звичайно, складності виникають через нестачу вітчизняних постачальників якісних овочів, фруктів і риби. Часом вигідніше купити заморожену рибу за кордоном, ніж у місцевих рибних господарств. Все це підвищує ціни меню за рахунок збільшення собівартості "здорових" продуктів. В Україні поки немає органу, який би контролював вміст у продуктах неналежних речовин. І місцеві овочі можуть містити нітрати і не бути екологічно чистими. Тільки шляхом запровадження добровільної сертифікації постачальників можна контролювати продукцію.

У світі ресторанного бізнесу з'явилася модна фішка – ферма при ресторані. Суть її досить проста: продукти з ферми потрапляють негайно на кухню, відповідно якість страв і їх корисність в таких закладах на порядок вище, ніж в звичайних [1, с.20]. Як правило, ферми стають окремим від ресторатора підрозділом, яким займаються люди з набором необхідних професійних знань.

Всі ферми, незалежно від їх приналежності, дотримуються норм вітчизняного законодавства [1, с. 22]. З якими б труднощами не стикалися ферми, ресторатори йдуть на створення підсобних господарств для того, щоб бути впевненими в якості продуктів [1, с. 23].

Більшість продуктів, якими б делікатесними і екологічно чистими вони не були, вимагають правильного приготування. Розкрити справжні смакові якості допомагають сучасні технології та спеціальне щадне обладнання. До подібного обладнання, прийнятеного для дієтології та здорового харчування, фахівці відносять те, яке дозволяє обробляти продукти, зберігаючи їх властивості. Наприклад, оптимальна температура смаження – не 180–2000, а 1200С. В цьому випадку процес приготування йде трохи довше, ніж зазвичай, але без руйнування цінних компонентів і з меншою втратою ваги.

Так, для обсмажування свіжих овочів найкраще використовувати лавовий гриль. М'ясо і морепродукти ідеально смажити на сковороді вок. Готувати продукти практично без змін їх корисних властивостей дозволяють і пароварки: вони можуть працювати як в звичайному режимі (температура кипіння 1000С), так і в більш делікатному – 70–800С. "Здорове" обладнання майже повністю виключає використання жиру, що є основою концепції здорового харчування.

Отже, основна мета підприємств правильного харчування полягає в тому, щоб орієнтуватися як на спортсменів, так і на тих, хто піклується про своє здоров'я і хотів би харчуватися не тільки правильно, але й смачно. Підприємствам необхідно дотримуватися високих стандартів на всіх етапах, починаючи від вибору постачальника продуктів і закінчуючи доставкою безпосередньо до споживачів.

Відвідувачі підприємств харчування відрізняються віком, статтю, професією, освітою, матеріальним становищем, а також своїми психологічними особливостями [4, с. 319]. Необхідно задовольнити потреби всіх.

Піком модної тенденції є допомога позбутися зайвих кілограмів без дієт і голодувань! Так само доречною буде допомога дітям відмовитися від шкідливих фаст-фудів і з дитинства навчити їх харчуватися правильно і корисно п'ять разів на день.

Що ж означає правильне харчування?

1) Комплексний підхід до харчування. Раціони харчування не просто розраховані за калорійністю, а й дотримані принципи їх складання.

2) Виключення заморозки. Тим самим, максимально зберігаючи корисні властивості продук-

тів, використання різноманітних овочів, фруктів, зелені, м'яса, риби, морепродуктів, дотримання в раціонах не тільки КБЖВ, але і баланс вітамінів, мікроелементів і мінералів, необхідних для здоров'я і довголіття.

3) Максимальне використання сезонних продуктів, так як саме вони мають найкорисніші властивості.

4) Виключення консервантів, цукру, використання тільки природних підсолоджувачів. Застосування сприятливих технологій обробки (відварювання, приготування на пару, запікання, короткочасне щадне обсмажування на грилі без використання жиру).

5) Використання м'яса птиці і маложирної яловичини, білої і червоної риби для оптимального балансу, морепродуктів. Молочні та кисломолочні продукти середньої жирності (молоко – 2,5%, сир – 5%, йогурт – 3,6%). Овочі, зелень і фрукти тільки від місцевих фермерів з урахуванням сезонності.

6) Виключення консервантів, стабілізаторів під час приготування, упаковки та різних варіантів запаювання. Як наслідок – зберігання страв не більше 72 годин, а упаковка зручна в користуванні. Тому нераціональний прийом замовлень на 3–4 дні, так як відсутні страви з терміном зберігання «7 днів».

7) Дотримання правила "5 грам солі на добу". При правильному харчуванні рекомендується обмеження споживання солі.

Особливою популярністю у любителів правильного харчування користуються страви ф'южн з "пробудженими зернами" соняшнику, кунжуту, льону, гарбуза, сочевиці і нуту. При проростанні кількість мінералів і вітамінів в зернах збільшується в сотні разів, що робить страви,

приготовані з їх використанням, особливо корисними. Також модні кисневі коктейлі на основі різних соків, всілякі чайні церемонії. Кава пропонується з кофеїном або без нього. В меню введені особливі чаї і страви для схуднення. Важливою особливістю підприємств здорового харчування є заборона куріння.

Необхідно з повагою ставитися до кожного відвідувача, ні в якому разі ні словом, ні поглядом не дати засумніватися людині в правильності її вибору. Сучасний етикет відзначається демократичністю та засадами істинно гуманних відносин між людьми. Він значно спрощений, більш вільний і природний, наділений рисами доброзичливого ставлення до всіх людей, незалежно від їх матеріального та соціального становища [3, с.234].

Як підсумок, можна сказати, що заклади здорового харчування – перспективний бізнес, особливо у великих містах, де здоровий спосіб життя і правильне харчування зараз в тренді.

Важливо, щоб ву місті було досить людей, які дотримуються принципів правильного харчування. Такий бізнес схильний до криз і вимагає значних стартових вкладень, а також регулярної закупівлі дорогих фермерських продуктів.

Не всі можуть собі дозволити харчуватися в таких кафе і навіть зрідка заходити туди. Але якщо є попит, а конкурентів мало, бізнес має всі шанси стати успішним.

Правильне харчування в Україні – поки що дороге задоволення, до якого більшість ресторанів середньої руки просто не готова, ні морально, ні фізично. Крім того, освітні заклади не готують кухарів, які знаються на правильному харчуванні, а оплачувати послуги медичного працівника, дієтолога згоден далеко не кожен ресторатор.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисова Л. С ферми на стол / Лана Борисова // Ресторатор, 2013. – № 7–8. – С.20
2. Радченко Л.О., Пивоваров П.П., Новікова О.В., Льовшина Л.Д., Ніколаєнко-Ломакіна А.М. Особливості ресторанного сервісу. Обслуговування іноземних туристів : навчальний посібник. – Харків : Світ книг, 2012. – 288 с.
3. Сало Я.М. Організація обслуговування населення на підприємствах ресторанного сервісу. Ресторанна справа : довідник офіціанта. – Львів: Афіша, 2010. – 304 с.
4. Сало Я.М. Організація роботи барів : довідник бармена / Я.М. Сало. – Львів : Афіша, 2010. – 351 с.

ТИМБІЛДИНГ ЯК МОТИВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ НА ЗАНЯТТЯХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Світлана Ющук,
Руслан Ющук,
викладачі ВСП «Ковельський
промислово-економічний фаховий коледж ЛНТУ»

Анотація. Викладачам фізичної культури (виховання) закладів ФПО, часто доводиться проводити заняття в одному спортивному залі зі здобувачами освіти різних вікових категорій, курсів, характерів та різної фізичної підготовки. Саме тому викладачі нашого коледжу вирішили впроваджувати елементи тимбілдингу на заняттях фізичної культури (виховання). Тимбілдинг – (від англ. *teambuilding* – «побудова команди») – це спеціально розроблені заходи, вправи, які спрямовані на згуртування колективу, формування сильної команди, що успішно досягає будь-яких визначених цілей. Мета спортивного тимбілдингу – формування вмінь працювати в команді для досягнення результату. Вправи та ігри формують навички командної роботи, лідерства, спілкування, прийняття рішень.

Abstract: Teachers of physical culture (education) of VE institutions often have to conduct classes in the same gym with applicants for education of different age categories, courses, characters and various physical training.

That is why the teachers of our college decided to introduce elements of teambuilding in physical education. Teambuilding is a specially designed event, exercises aimed at uniting the team, forming a strong team that successfully achieves any defined goals.

The purpose of sports team building is to form the ability to work in a team to achieve results. Exercises and games form the skills of teamwork, leadership, communication, decision-making.

Тимбілдинг – (від англ. *team building* – «побудова команди») – це спеціально розроблені заходи, вправи, які спрямовані на згуртування колективу, формування сильної команди, що успішно досягає будь-яких визначених цілей [1].

Мета тимбілдингу – створення згуртованої команди, в якій кожен здобувач освіти здатний розкритися як особистість, відчути свою силу та відповідальність і отримати задоволення від виконаної роботи. Це робота, спрямована на об'єднання і заохочення членів групи до спільної результативної діяльності [2].

Спортивний тимбілдинг – це створення команд на основі спортивних ігор. Мета **спортивного тимбілдингу** – формування вмінь працювати в команді для досягнення результату. Вправи та ігри формують навички командної роботи, лідерства, спілкування, прийняття рішень і вирішення різних завдань. Щоб досягти успіху в командних іграх, здобувачам освіти доводиться вчитися взаємодіяти один з одним, уважно слухати інших, самим висловлюватися чітко і зрозуміло, мислити творчо і нестандартно [3].

міло, мислити творчо і нестандартно [3].

Викладачам фізичної культури (виховання) закладів ФПО часто доводиться проводити заняття в одному спортивному залі зі здобувачами освіти різних вікових категорій, курсів, характерів та різної фізичної підготовки. Саме тому викладачі нашого коледжу вирішили впроваджувати елементи тимбілдингу на заняттях фізичної культури (виховання). Це сприяє згуртуванню студентського колективу, формуванню командного духу, допомагає об'єднати різні покоління та відкрити сильні сторони дорослих і підлітків, формує та розвиває навички командної роботи, вчить брати відповідальність за результат команди.

Викладачі коледжу активно використовують на заняттях фізичної культури (виховання) різноманітні засоби і форми роботи: ігри, вправи тощо. Застосування сучасних елементів тимбілдингу на заняттях дозволяють урізноманітнити навички й компетентності, проводити командні змагання не тільки з елементами фізичної

вправності, а й з певною часткою ерудованості. Завдання та ігри доступні кожному, тому під час таких занять на «лаві запасних» немає жодного. Створення об'єднаної команди усуває прояви конкуренції та формує відчуття спільної справи. Натомість, проведення змагань неодмінно створює ситуації, за яких є переможці і переможені. Тому краще зосередитись на тих видах діяльності, які спрямовані на об'єднання груп і колективу.

Складовою тимбілдингу є **командні ігри**: ігри спортивної спрямованості (баскетбол, футбол, волейбол, естафети тощо), а також заходи розважального характеру, творчої спрямованості (походи, квест-ігри, спортивні вікторини тощо).

З досвіду проведення занять з фізичної культури (виховання) в коледжі можемо зробити висновки, що більш цікавими для здобувачів освіти є такі командні ігри та естафети:

«Струмок». Дві колони учасників стоять по одному. Ведучі біжать до орієнтира й повертаються назад, добігають беруть за руку другого, потім третього.

«Скакалка».

1. Кожна команда гравців ділиться на дві групи. Частини команди шикуються в колону по одному одна навпроти другої на відстані 15–20 м. За командою викладача перший гравець біжить і одночасно стрибає на скакалці до другого гравця, що стоїть на протилежному боці. Віддає йому скакалку і той продовжує естафету. Естафета триває до тих пір, поки усі гравці не виконають завдання. Перемагає команда, яка раніше виконає завдання.

2. Пробігання через скакалку, що гойдається, з передачами м'яча одному партнеру та поверненням у вихідне положення з веденням м'яча; з почерговими передачами двом партнерам у протилежних напрямках, з почерговим ловінням партнерів двох м'ячів та виконанням зворотних передач. Дистанція бігу має бути невеликою, щоб пропускати тільки одне коливання скакалки.

3. Пробігання під скакалкою, що обертається, в один бік та стрибок через неї в інший з почерговими передачами одного м'яча двом партнерам; з ловінням та передачею двох м'ячів.

4. Стрибки через скакалку, що обертається, виконують одночасно два партнери з передачами м'ячів гравцям, які розташовані з різних боків: гравець 1 ловить м'яч від гравця 2 і під час стрибка з поворотом передає гравцю 3. В той же час гравець 4 отримує м'яч від гравця 5 і передає партнеру 2 і т. д.

«Біг на зустріч». На відстані 20–25 метрів від стартової лінії розмічається стільки паралельних ліній, скільки гравців у команді. Відстань між лініями – один метр. За лінією старту в колону по одному вишиковуються декілька команд, кожному учаснику присвоюються порядкові номери. Бігун стартують із високого або з низького старту.

За сигналом перші номери біжать до першої лінії і, наступивши на неї ногою, повертаються кругом і продовжують бігти у зворотний бік. Прибігши за стартову лінію, вони торкаються рукою гравців під другим номером, які, в свою чергу, біжать до другої лінії і, наступивши на неї, повертаються за лінію старту описаним способом і торкаються гравця під номером три і т.д.

Під час другого забігу гри перші номери біжать до останньої лінії, яка знаходиться найдалі від стартової лінії, другі номери біжать до передстартової лінії, треті біжать ще ближче і т. д. Останній бігун у команді біжить до першої лінії.

«Біг з переслідуванням». У грі беруть участь дві команди, які вишиковуються кожна на своїй лінії старту А і В, які знаходяться на відстані 3–4 м одна від одної. Лінія фінішу знаходиться на відстані 9–11 м від ліній старту. По сигналу «Увага!» гравці, що знаходяться на лініях А і В, приймають однакове вихідне положення – упор сидячи, упор лежачи, високий старт та ін. За сигналом «Руш!» обидві команди одночасно починають біг, причому кожен з бігунів команди А прагне наздогнати суперника, що біжить попереду, і засалити його до того, як він перетне фінішну лінію С. За кожного засаленого команда переслідувачів отримує 1 очко. Під час наступного забігу команди міняються ролями.

«Човниковий біг». Розмічаються дві стартові лінії на відстані 20–30 метрів одна від одної. Дві команди, поділившись порівну, вишиковуються за лінію старту в колону по одному. Одна половина команди вишиковується один за одним, а друга – за другою стартовою лінією. Гравці команди мають однакові номери. В одній половині команди – парні, у другій – непарні. Гравці приймають низький або високий старт. За сигналом стартують перші номери, які біжать до других номерів і торкаються їх рукою. Торкання рукою є сигналом для бігу другим номерам, які біжать до третіх номерів, треті до четвертих і т.д. Виграє команда, яка першою зайняла свої початкові місця.

«Пересування». У колоні по одному студенти рухаються навколо майданчика. Відстань між ними 3 м. Ривок вздовж бокової лінії – зупинка у кінці майданчика – повільне пересування спиною вперед у захисній стійці. Завдання повторюється уздовж протилежної бокової лінії.

Студенти почергово пробігають між партнерами, які стоять на відстані 2 м один від одного, імітують перед ним рух в один бік, а обходять їх з іншого. Те саме робиться перед студентами, які рухаються у колоні.

«Ведення м'яча». Студенти розміщуються за лицевою лінією. Направляючий починає ведення правою рукою вздовж лінії штрафного кидка, центральний круг обводить лівою рукою, правою рукою обводить протилежне місце штрафного

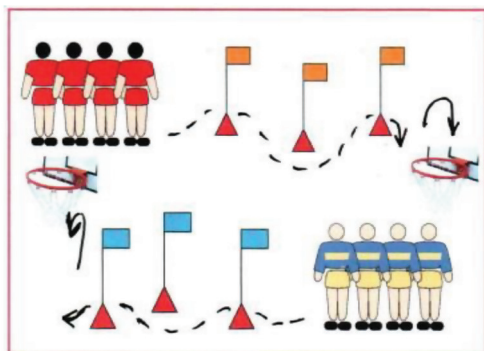
кидка. Не зупиняючись, він продовжує ведення в іншу сторону. Зробивши те саме, він передає м'яч наступному партнерові.

Атакуючи, гравець веде м'яч у бік захисника, використовуючи зміну висоти відскоку та швидкості, намагаючись обіграти захисника і пройти до кошика.

«Спиною до щита». Студенти розподілились в парах. Один гравець стає спиною до щита. Гравець з м'ячем робить передачу партнерові, який після ловіння повертається на 180° (стає обличчям до щита) і виконує кидок у стрибку.

Те саме, але гравець без м'яча, вибігає для отримання передачі і після цього робить поворот з наступним кидком у стрибку.

«Подвійний крок». Учасники команди стоять в колоні по одному. За сигналом перший учасник обводить фішки, кидає м'яч в корзину, доки не закине, і повертається назад, віддаючи передачу наступному учаснику команди. Перемагає команда, яка швидше виконала завдання.

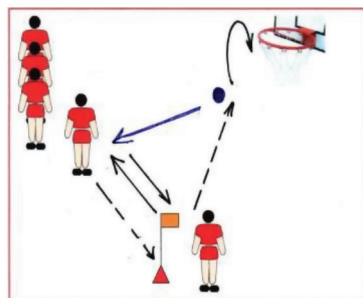

«Влуч у корзину». Учасники команди стоять в колоні по одному. За сигналом перший учасник рухається в сторону фішки, обводить її і робить передачу другому в колоні. Той віддає м'яч, після чого перший номер команди кидає м'яч в корзину. Після виконаного кидка перший номер здійснює передачу другому номеру і той виконує таке ж завдання. Перемагає команда, яка має більше влучань в корзину.

Розділити кожну команду на дві групи. Рахувати суму закинутих м'ячів обома групами.

«Восьмий м'яч». Учасники однієї команди розміщуються по периметру спортивного залу у межах майданчика на відстані 4–5 метрів один від одного. Біля першого учасника 8 м'ячів.

За сигналом він виконує передачу м'яча другому, той третьому і т. д. Останній восьмий учасник кидає м'яч у кошик. Гра завершується, коли остан-

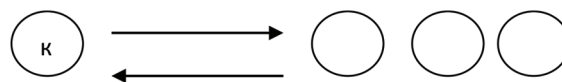
ній гравець команди кинув у кошик восьмий м'яч. При цьому викладач фіксує час. Команда, яка виконала завдання швидше, – перемагає.

Кожна команда вправу виконує двічі. До уваги береться кращий результат.

«Баскетбольна вікторина». Кожна команда показує по черзі, що означає жест судді: м'яч до гри; хвилинна перерва; поштовх суперника; м'яч не зарахований; штрафні кидки.

«Повітряний лист»

За сигналом викладача кожен капітан передає волейбольний м'яч першому гравцеві команди. Спіймавши м'яч, цей гравець передає його назад капітану і сідає. Так капітан кидає м'яч по черзі кожному гравцеві. Одержавши м'яч від останнього гравця, капітан теж сідає. Перемагає команда, яка виконала всі завдання першою.

Отже, тимбілдинг на заняттях фізичної культури (виховання) сприяє підвищенню інтересу та зацікавленості здобувачів освіти до розвитку фізичних якостей, перетворюючи монотонний, виснажливий процес тренування у змістовне, цікаве і різноманітне заняття [4]. На основі моніторингу, ігрова форма сприяє кращому оволодінню і вдосконаленню спортивної техніки, дозволяє підтримувати у здобувачів освіти спритність, витривалість, швидкість, силу та гнучкість протягом заняття. Студенти проявляють групову солідарність, прагнення до загальної мети, розкату емоційність і піднесення. І, найголовніше, формує командний дух, посилює почуття згуртованості та стійкого «ми», розвиває довіру, розуміння та прийняття індивідуальних особливостей одне одного; створює мотивацію та спільну діяльність.

Список
ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ

ВПЛИВ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ НА ЗДОРОВ'Я ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ

Тетяна Панасенко,
викладачка КЗ КОР «Богуславський гуманітарний
фаховий коледж імені І.С. Нечуя-Левицького»

Анотація. У статті висвітлено проблему впливу рухової активності на здоров'я студентської молоді. Проаналізовано наукові дослідження стосовно цієї теми. Акцентовано увагу на значенні рухової активності підростаючого покоління, обґрунтовано необхідність достатньої рухової діяльності та запропоновані можливі шляхи вирішення проблеми гіпокінезії у сучасному молодіжному середовищі.

Abstract: The article highlights the problem of the impact of physical activity on the health of student youth. Research on this topic is analyzed. Emphasis is placed on the importance of motor activity of the younger generation, the need for sufficient motor activity is substantiated and possible ways to solve the problem of hypokinesia in the modern youth environment are suggested.

Зростаючий обсяг інформації, постійна модернізація змісту навчання, впровадження новітніх та цифрових технологій в освітній процес сприяють інтенсифікації інтелектуальної праці та зниженню рухової активності здобувачів освіти.

Стиль життя сучасної молоді можна назвати "абсолютно сидячим та зануреним у віртуальний світ інтернету", який стає таким щоденно необхідним, комфортним, навіть незважаючи на негативний вплив на стан організму. Адже студентська молодь в середньому 10,5 год за добу проводить сидячи (в закладах освіти, готуючись до занять, спілкуючись в інтернеті або граючись за комп'ютером тощо), що обумовлює виникнення залежності від гіпокінезії. Відмовитися від такого звичного задоволення дуже важко, тому що це місце можуть зайняти стреси, страх, невизначеність, розуміння відсутності перспектив або невміння їх бачити, а їм так хочеться комфорту [2].

Важливість рухової активності та її вплив на здоров'я людини описується у публікаціях таких авторів, як С. Ільченко, Л. Зошук та Т. Яворська. Під час досліджень, проведених О. Луценком та О. Габелковою, було виявлено появу схильності до гіподинамії, а у публікаціях авторів А. Сікури

та В. Пліско йдеться про виникнення залежності від гіпокінезії [6]. У медичній школі Каліфорнійського університету Сан-Дієго групою учених – Аладдін Г. Шадідь, Кароліна А. Макера, Річард А. Шаффер, Соня Джайн, Лінда К. Галло, Майкл Дж. Ламонта, Олександр П. Рейнер, Чарльз Коуперберг, Карла Л. Карті, Чонджі Ді Тодд, М. Маніні, Ліфанг Хоу та Андреа З. Лакроїкс – було досліджено негативний вплив сидячого способу життя на клітинному рівні та доведено важливість застосування фізичних вправ як основного способу боротьби з цим процесом [7]. Психолого-педагогічні аспекти виховання здорового способу життя дітей і молоді розглянуті в дослідженнях В. Беспалько, Т. Бойченко, Г. Голобородько, М. Кобринського, Т. Круцевич, С. Лапаєнко, В. Оржеховської. Важливий вклад у теорію вирішення проблеми здоров'я як у теоретичному, так і в практичному плані зробили О. Балакірева, О. Вакуленко, В. Войтенко, Л. Жаліло, Н. Комарова, О. Яременко, якими проведено низку соціологічних досліджень щодо багатьох проблем, пов'язаних із здоров'ям молоді (формування здорового способу життя; наслідки вживання в молодіжному середовищі тютюну, алкоголю, наркотиків; репродуктивне здоров'я молоді тощо) [5].

Зниження рухової активності, обумовлене способом життя, особливостями професійної діяльності та навчання приводить до особливого стану організму, який називається гіпокінезією. В багатьох випадках гіпокінезія стає причиною гіподинамії.

Гіподинамія – сукупність негативних морфофункціональних змін в організмі внаслідок тривалої гіпокінезії.

Під час дистанційного навчання, в період пандемії COVID-19 гіподинамія стала поширеною проблемою сучасності, коли здобувачі освіти мають низький рівень рухової активності.

Це має складний вплив на організм людини. Суттєвих змін зазнає функціональна взаємодія двох життєво важливих систем організму людини – м'язового апарату і діяльності внутрішніх органів, які забезпечують основні потреби організму в кровообігу, диханні, енергозабезпеченні та ін. за такого ж режиму життєдіяльності.

Обмеження рухової активності сприяє зниженню функціональних можливостей м'язової системи. Зменшуються силові та динамічні показники, статична витривалість, знижується тонус м'язів, зменшується їхній об'єм та маса. Кістки втрачають свою міцність унаслідок того, що кальцій починає виділятися з кісткової тканини в кров. Порушення мінерального обміну кісток призводить до зменшення щільності кістки – остеопорозу. Через ослаблення м'язів, зв'язок і кісткового апарату розвиваються різні порушення постави, деформується стопа.

Тривала сутулість під час сидіння за комп'ютером, деформації хребта ведуть до передчасного зношування міжхребцевих дисків. Вони змінюють свою форму й утворюють випини – протрузії, а після розриву оболонки – грижі. Грижі особливо небезпечні, коли диск стискає нервовий корінець. Залежно від того, у якому відділі хребта утворилась грижа, потерпає той чи інший орган.

В умовах гіподинамії виникає детренованість серцево-судинної системи, збільшується частота серцевих скорочень у спокої. Потрібний об'єм крові викидається за рахунок збільшення кількості частоти ударів, а не сили серцевих скорочень. Зниження сили серцевих скорочень відбувається у зв'язку із зменшенням венозного постачання в передсердя, скорочуються хвилиний об'єм, маса серця і його енергетичний по-

тенціал, знижується кількість циркулюючої крові в зв'язку з застоюванням її в депо і капілярах [1].

Одним із проявів «атрофії бездіяльності» стає зменшення ємності всієї судинної системи, зниження числа капілярів у м'язі серця та скелетних м'язах. Все це призводить до того, що людина не в змозі справитись навіть із невеликим навантаженням, при якому потрібно збільшити постачання м'язам крові і кисню [3]. Тонус артеріальних і венозних судин послаблюється, падає кров'яний тиск. Виникає кисневе голодування головного мозку, серця, зменшується життєва ємність легень, кількість еритроцитів та гемоглобіну в крові. Погіршуються постачання тканин киснем (гіпоксія) та інтенсивність обмінних процесів (порушення в балансі білків, жирів, вуглеводів, води і солей).

Недостатність рухів приводить також до погіршення перетравлювання і засвоєння поживних речовин, ослаблення дихання. У нижніх відділах легень, у порожнині живота й ногах застоюється кров. Виникає атонія кишечника, в організмі накопичуються продукти гниття, з'являються головні болі. Зниження окисних процесів в організмі спричиняє недокрів'я. Знижується імунітет, загострюються хронічні захворювання [1].

За недотримання балансу харчування й відсутності фізичного навантаження сповільнюється метаболізм і відбувається нагромадження в організмі зайвої жирової тканини. Надмірна концентрація жиру в крові призводить до утворення його нерозчинних сполук із солями, що осідають на стінках судин, просвіт яких при цьому звужується, що призводить до атеросклерозу, артеріальної гіпертонії.

Істотні зсуви відбуваються і в діяльності центральної нервової системи. Доведено, що від активно працюючих м'язів у головний мозок надходять тонізуючі імпульси, і таким чином здій-

снюється постійна стимуляція діяльності кори головного мозку, підкіркових утворень, ретикулярної формації. Коли людина мало рухається, послаблюються функції центральної нервової системи. Різко підвищується втома, роздратованість, погіршується пам'ять, утруднюється логічне мислення, з'являються апатія, неможливість зосередитися на серйозних заняттях, порушується сон [3].

Інтелектуальна праця підвищує вимоги до психічної стійкості, зважаючи на тривалі нервові напруги, до здатності переробляти великий потік інформації. Настання нервового (розумового) стомлення не веде до автоматичного припинення роботи, а лише викликає перезбудження, невротичні зрушення, які накопичуються, підсилюються й приводять до психічного перенавантаження. Людина страждає на постійні головні болі, безсоння, емоційну неврівноваженість [1].

Ожиріння, атеросклероз, проблеми з опорно-руховою системою, захворювання серцево-судинної та інших життєво важливих систем та органів, порушення розумових процесів, збільшення ризику виникнення нервових та психічних захворювань – наслідки гіподинамії [4].

Інтенсифікація процесу навчання у закладах освіти, збільшення об'єму інформації для самостійної роботи, збільшення психічних наван-

тажень гостро поставили питання про впровадження у повсякденне життя студентів фізичної культури та спорту.

Висновки. Отже, зміцненню здоров'я, підвищенню рухової активності, працездатності та зниження втомлюваності сучасної молоді у період навчання сприяють заняття фізичної культури, самостійні тренування та тренування у спортивних секціях. Заходи профілактики гіподинамії та гіпокінезії включають виконання комплексу вправ ранкової гімнастики, фізичну працю на свіжому повітрі, ходьбу, біг, купання і плавання в штучних басейнах та відкритих водоймах, їзду на велосипеді, ходьбу на лижах, катання на ковзанах, що забезпечує підтримку найважливіших для здоров'я людини фізіологічних процесів на належному рівні.

У нашому суспільстві існує гостра проблема, пов'язана з край низьким рівнем рухової активності української молоді. Профілактика гіподинамії має бути комплексною і не зупиняється лише на фізичних вправах, а вимагає також чіткої організації режиму праці і відпочинку, сну та харчування, викоринення шкідливих звичок, оптимального рухового режиму та загартування. Тільки за рахунок поєднання таких засобів можна зберегти та зміцнити здоров'я підростаючого покоління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Горобей М.П., Осадчий О.В. Загальна теорія здоров'я : навч. посіб. – Чернівці : ЧНТУ, 2017. – С. 30–46.
2. Городинський С.І. Роль рухової активності серед студентської молоді у процесі формування фахівців // Міжнародний науковий журнал «Грааль науки». – №1. – 2021. – С. 470–473.
3. Толок В.С., Полин К.В., Доцюк Л.Г. Виникнення, розвиток та методи запобігання гіпокінезії внаслідок науково-технічного процесу // Молодий вчений. – № 3.3 (55.3) березень, 2018. – С.153–155.
4. Сікура А.Й., Пліско В. І. Гіпокінезія як різновид залежності // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. – 2012. – № 3. – С. 247–252. – Режим доступу: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle>.
5. Стукал Т. Гіподинамія як фактор ризику порушення функціонального стану організму. Біологічні науки. Наукові конференції. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://oldconf.neasmo.org.ua>
6. Aladdin H. Shadyab, Caroline A. Macera, Richard A. Shaffer. Associations of Accelerometer-Measured and Self-Reported Sedentary Time With Leukocyte Telomere Length in Older Women // American Journal of Epidemiology. – 2017. – Том 185. – Випуск 3. – С. 172–184.